

DÉLMAGYARORSZÁG

SZEGED. Szerkesztőség: Somogyi uccá 22. I. em. Telefon: 23-33. - Kiadóhivatal, közlönykiadó és jegyiroda: Aradi uccá 8. Telefon: 13-06. - Nyomda: Lőw Lipót uccá 19. Telefon: 26-34. Távirat és levélcím: Délmagyarország Szeged.

Csütörtök, 1930 december 25

Ara 40 fillér 1.

VI. évfolyam, 298. szám

ELŐFIZETÉS: Havonta helyben 3-20 vidéken és Budapesten 3-60. külföldön 6-40 pengő. - Egyes szám ára hétköznapi 16, vasár- és ünnepnap 24 fill. Hirdetések felvétele tarifa szerint. Megjelentik hétfő kivételével naponta regge

Az ünnep szavai

Hol keressük a szót?

Hol keressük a szót, hol találjuk a szót, amibe most fel tudnánk öltöztetni ünnepi érzéseinket, amibe a lélek harangja csendülne meg s amibe úgy csörögne a boldogság kacagása, mint kisgyerek tapsikoló kezében az aranydió? Nekünk az a szó, ami a kovácsnak a kalapács s a földművesnek a kapa. Elnyűtt eszköz, kicsorbult az éle, megkopott a színe, meglazultak az eresztékei, ócskavas lett a kalapácsa, aminek zuhanó sulya alatt valamikor szikrákat vetett a gondolat, megrozsdásodott az éke vása, amivel a jövőre fekete, zsiros, vérrel és verejtékkal trágyázott humusát szántotta, ócska lim-lom lett, unt játékszer, csalfa szeretet, narkotikum, amit megszokott a szervezet, megsavanyodott nektár s a megzavarodott agyban bomlottan és eszevesztetten tántorog, mint részeg nyelve a tébolyult harangnak.

Hol az az aranyfürdő, amiben tisztára lehetne mosdatni a szavakat, amiben le lehetne málasztani róluk minden szennyet, ami rájuk tapadt a béke, igazság és boldogság hazug hirdetésében, hol az az orkán, amelyik ki tudná belőlük száritani azokat a részeg illuziókat, amikkel felcifráltuk s amikkel úgy aggattuk őket tele, mint diszkekkel a karácsonyfát? Minden szó sírfelirata egy illúzió. Azt mondjuk: *béke* és beleremeg a szívünk, évezredek álma, évezredek áhitata sűrűsödött össze egy pár betűbe, azt mondjuk: *boldogság* s ennek a szónak hallatára felragyog orcánk, orrunk kitágul a frissen sült kenyér illatára, látjuk egyszerre anyánk aranyrámás képét, látjuk a magunk boldog gyermekségét, érezzük a gyerekünk puha kezének simogatását s elsimul bennünk minden asszonyunk csókjának melegségétől, — pedig semmi más nem történt, csak elhangzott az a szó: *boldogság*.

Nincs az az indiai varázsló, aki verseyezni tudna a szavak csudatevő erejével. Minden szó egy-egy különvaló csoda, egy-egy különlő világ, egy tündöklő, varázslatos mikrokozmosz. »Szállani, szállani, szállani egyre« — csak a szavak szárnyain tudunk, a szavak motorja nem kap soha defektet s ebbe a motorba nem kell soha benzin. Táplálékunk és italunk, párnánk és mankónk, ez az őszanyag, amiből világot tud teremteni magának mindenki, más-más világot minden muló pillanat számára. A szó a teremtet ember teremtetése, a gondolat pillérje, a suhanó álm megörögzítő vasmacskája, a szó bölcsője és koporsója mindennek, amit emberi értelem kigondolt, emberi szellem megalkotott s az emberiség lelke megállmodott a legelső artikulált hang megszületésének pillanatától.

S mi lett ebből a csudálatos zeneszerzőszámból, hogyan fosztottuk ki, hogyan zsaroltuk ki, — ha dugott bálák részeg tivornyáin a *Kilencedik Szimfónia* szóvalna meg, ha *Bach* fugáit fűtyülné a szemetes kocsis, nem becstelenítenék meg úgy az isteni harmóniát, mint ahogyan a mai nemzedék fosztotta meg kincseitől

a szót, bérelte ki, uzsorázta ki, hamisította meg, tette cinkosává, bor helyett pohárba öntötte, morfium helyett a bőr alá fecskendezte, cédává aljasította tisztaságát és érintetlenségét. Azt mondtuk: *béke* s szavakkal ostromoztunk mindenkit a gyilkos árkok felé, azt mondtuk: *testvér* és öltük le és fosztottuk ki egymást, azt mondtuk: *szabadság* s szavak üllőjén, szavak kalapácsaival készítettük szünetlen a bilincseket. Hazug szavak vigasztalása kötötte be a szemeket s öntött öl-mot az igazságra szomjas fülekbe.

Hol keressük most a szót, amivel ünnepelni tudjunk, áldott-áldott karácsony? Mibe moshatjuk szavainkat tisztára, hol vezekelhethetjük le a szavak bűneit, az eredendőket és égbekiáltókat, hogy csilिंगelni tudjunk elébed, szeretet ünnepe s ne kelljen attól félni, hogy bemocskoljuk ezekkel az elhasznált, ezekkel a szolgalelkű, ezekkel a mindenre jó, tehát min-

denre rossz szavakkal szent, boldog ünnepedet, karácsony? Hol a tűz, amibe kiégethetjük szennyét s megolvaszthatjuk salakját?

Talán a karácsonyi gyertya lángja. Mert nincs ennél magasabb kalóriájú hő, a vas nem olvad meg benne és nem olvad meg benne az arany sem, de megolvad benne a vér és megolvad a gyűlölet. A gyűlölet keményebb, mint a gyémánt, nem vágja, de töri az üveget. S a karácsonyfa gyertyájának pislákoló lángjában megolvad még a gyűlölet is. S talán megtisztulnak a szavak is s ha békét hirdetnek, nem fognak mindig háborúra uszítani s ha szeretetet prédikálnak, nem fogják az embert a vérszag gyűlöletével s az arany csengésével lázítani testvére ellen.

Szent csudatevő, áldott ünnep, boldog karácsony, tedd meg ezt a csudát is: add vissza még egyszer a szavak hitét s add vissza még egyszer a hit szavait.

Vay Kázmér továbbra is fogva marad

A vádtanács megsemmisítette a vizsgálóbíró határozatát

Budapest, december 24. A vádtanács ma ugyyszólván egész délelőtt Vay Kázmér és Halassy Géza védőinek szabadlábra helyezési kérelmeit tárgyalta. A vádtanács a délutáni órákban meghozta döntését: a vizsgálóbíró

határozatát megsemmisítette és elrendelte Vay Kázmér és Halassy Géza további fogvatartását. Vay Kázmér és Halassy Géza leverten vették tudomásul, hogy a karácsonyt is fogházban töltik.

Soukup szenátor:

„A hamisítványok a Prágai Magyar Ujságnál készültek“

(Budapesti tudósítók telefonjelentése.) A Népzsava karácsonyi száma Soukup szenátornak, a csehszlovák szenátus elnökének táviratát közli, amely szerint a prágai törvényszék szakértői minden kétséget kizáró bizonyossággal megállapították, hogy azokat a levélhamisítványokat, amelyeket a »Magyar-

ság« közölt, a Prágai Magyar Hirlap szerkesztőségének írógépén gyártották. Ezt az írógépet bűnjelként a bíróság lefoglalta. A hamisítványokról fotográfiák készülnek és ezeket — mondja Soukup távirata — az európai közvéleménynek alkalma lesz megismerni.

Nedbál Oszkár zeneszerző Zágrábban öngyilkosságot követett el

Karácsonyesti öngyilkosságok

(Budapesti tudósítók telefonjelentése.) A Nagymező-ucca 8. számú ház negyedik emeletéről egy hatvan-hatvanöt év körüli öreg ur leugrott az uccára és halálra zuzta magát. Semmiféle írást nem találtak nála, személyazonosságát egyelőre nem lehetett megállapítani.

Gelb Klára 15 éves leány szerdán délután a Dunába ugrott. A rendőri motoroscsónak hosszas dulakodás után kimentette.

Verebély Pál egyetemi hallgató, Verebély Tibor egyetemi tanár fia autójával Kispesten elgázolt egy Margira Mihályné nevű 29 éves asszonyt. Verebély Pál az elgázolt asszonyt su-

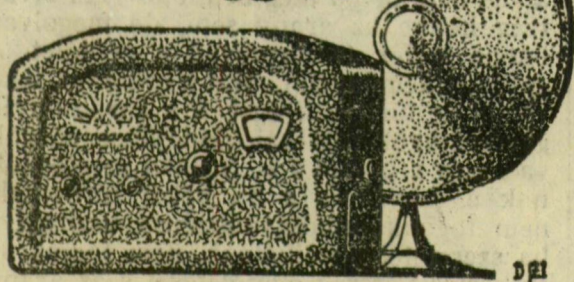
lyos állapotban bevitte apja klinikájára. Valószínűleg öngyilkosság történt; a szemtanúk szerint az asszony maga ugrott az autó elé.

Zágrábból jelentik: Nedbál Oszkár, a híres komponista szerdán öngyilkos lett. Nedbál négy nap óta Zágrábban tartózkodott és a horvát filharmonikusokat vezényelte, Szerdán a Nemzeti Színházba ment, hogy elbucsuozzon az igazgatótól. A II-ik emeleti igazgatói szobában néhány percig egyedül maradt, felrántotta az ablakot és leugrott az uccára. Holan terült el a kövezeten. Tettét az eddigi megállapítások szerint pillanatnyi elmezavarában követte el.

Karácsonyi számunk 48 oldal, ára 40 fillér

Mint üstökös az égen
ugy-fünt fel

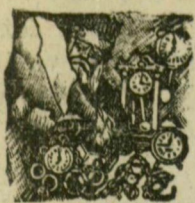
főkéletességével

Standard 3a
3+1 CSÖVES HÁLÓZATI RÁDIO!

Szemüvegek
legmegbízhatóbbak
Sandberg Henriknél.

**Ujévi
ajándékok**
kényelmes részletek zsebre is. Evő
eszközök „His Masters” gramofonok 12 havi részletre. A. B. C.
beszerzés
Tóth Orsánál, Kölcsey ucca 7.

A januári közgyűlés dönt a házikezeléses színház sorsáról

„Most már a polgármester is belenyugszik a bérbeadás gondolatába”

Magas lesz az idei szezon deficitje?

(A Délmagyarország munkatársától.) Hódmezővásárhelyi színházi bizottságának, amikor a nyári szinkör bérletére beadott ajánlatokat bírálta el, a szegedi színház ellen többek között az volt az egyik kifogása, hogy — bizonytalan a jövője. A szegedi közgyűlés a mostani szezon előtt kimondotta, hogy ez lesz az utolsó házikezeléses szezon. Szeptemberben tehát megszűnik a házikezelés és a vásárhelyiek még a szegediekénél is kevésbé tudhatják, hogy mi lesz azután, lesz-e társulat, amely a vásárhelyi nyári szezont is befejezi.

A színház jövődi sorsáról érdeklődtünk dr. Pálffy József polgármesterhelyettesnél, a színház intendánsánál, aki a következőket mondotta:

— A vásárhelyi szinkör ügyében tudomásom szerint dr. Soós István polgármester még nem hozta meg döntését. A vásárhelyiek elsősorban a teljes nyári szezon biztosítását kívánják Szegedtől. Ez meg fog történni akkor is, ha megmarad a házikezelés, akkor is, ha megszűnik szeptemberben.

Most már nagyon kevés valószínűsége van annak, hogy a város fenntartsa továbbra is a házikezelés rendszerét, úgy tudom, hogy már a polgármester is belenyugszik a színház bérbeadásának gondolatába.

Ebben az ügyben különben a januári közgyűlés dönt, hogy elegendő idő legyen a következő szezon megszervezésére. A döntés szerintem nem lehet vitás. A közgyűlés semmi esetre sem járul hozzá a házikezelés meghosszabbításához és így valószínűleg még januárban kiírják a pályázatot a színház bérletére. Meg vagyok győződve arról, hogy kapunk megfelelő ajánlatokat és így lesz választék bőven. Amikor a szezon elején arról volt szó, hogy bérbeadjuk a színházat, a két legkövetkezőbb érdeklődő a Vígyszínház és a Kirdly Színház volt. Ez a két nagy színház csak azért nem tett konkrét ajánlatot akkor, mert már nem lett volna ideje az itteni szezon

megszervezésére. Most azonban, ha januárban, vagy februárban meghozza a város a döntést, szeptemberig elegendő idő áll rendelkezésükre. Erősen hiszem, hogy ez a két pesti színház most benyújtja ajánlatát.

— Akármint is alakul a helyzet, a vásárhelyiek aggodalma alaptalan, mert az új szezon igazgatójával úgy kötjük meg a szerződést, hogy köteles befejezni a nyári szezont Vásárhelyen.

Megkérdeztük ezután Pálffy Józsefet, hogy a színház mostani szezonjának mekkora lesz a deficitje.

— Ezt előre nem lehet megmondani — válaszolta az intendáns —, a dolog úgy áll, hogy a jövő évi költségvetésben előirányzott nyolcvanezer pengőből, amelynek szeptemberig kellene tartania, már elköltöttünk néhány ezer pengőt. Azt hiszem, hogy nem sokkal több marad a jövő évre eső félévesre negyvenezer pengőnél.

Szemüvegek
színházi látcsövek

Liebmann
látcsészénél, Kelemen ucca.

SZÖNYEGEKEKET

legolcsóbban
vásárolhat

„GÁBOR” Szőnyegüzemben
Szeged, Kárász ucca 8. szám.

Don Mohabim három veje

Irta Móra Ferenc.

Háromszáz egynéhány esztendővel ezelőtt egy Don Mohabim nevezetű kikeresztelkedett mór kalmár volt Andaluzia leggazdagabb embere. Aból is látnivaló, milyen gazdag lehetett, hogy mikor a moriszkókat kikergették az országból, őrá törtek először kórót a törvénykező emberek. Ki volt adva az ordó a sevillai alcadénak, hogy legelőbb az ő talpára kössön utilaput.

Móra Ferenc

Don Mohabim azonban nemcsak földi javakban dúsalkodott, hanem minden világi dolgokban is nagyon expertus férfiú volt. Az arabok mindig híres kuruzslók voltak s az andaluziai kalmár a kincsejn kívül valami különös orvosi titkot is örököltetett az őseitől. Ugy beszélték, olyan csodálatos kenőcs van a birtokában, hogy akinek a markát azzal megkeni, az se hall, se lát többet s olyan hullajtós lesz az esze, mint a kilyukadt mákfej. Mi volt az igaz belőle, mi se, azt most már nehéz volna megállapítani. — az bizonyos, hogy Don Mohabimnak sohase kézbesítették ki a kilakoltatási végzést.

Fajrokonait már rég világgá kergették a jámbor spanyolok, aki nem akart menni, azt kegyes énekesző mellett megsütögették, neki azonban a hajaszála se görbült, Ménesei, gulyái szaporodtak, csüreiben aranyduccokat lapátoltak s ami ezüst-ocsu kicsorgott az uccára, azt otthagyták a szegényeknek.

Nem is lett volna semmi baj se, ha a spanyol gályák ki nem hurcolnak az újvilágból valami förtelmes nyavalyát, ami úgy rájlesztett a népekre, hogy még a csokoládéstól is elment a ked-

vük. Az orvosok kapkodtak fűhöz-fához, a nagy inkvizitor pedig felment a királyhoz.

— Uram, én megmondom neked, miért haragszik ránk az Isten. Kapzsi szolgáid elvontak az igazságszolgáltatás elől egy átkozott eretneket. Látomás tudatta velem az éjszaka, hogy az ég haragját csak Don Mohabim tűzhalálával lehet megengesztelni.

A király hívatta miniszterét, Lerma herceget és tudatta vele a nagy-inkvizitor jámbor óhaját. A herceg meghajította magát, gyors intézkedést ígért, pár nap múlva azonban zavart hajlongással állított be a királyhoz.

— Baj van, felség. Az utolsó moriszkónak nagyon magas protektora akadt. Álmomban megjelent egy nagyszakállú öreg ember...

A király közbenevetett.

— Ugyan ne beszéljen herceg! Hát magának is megjelent? És mondja, mit felejtett magánál? Mert nézze nekem ezt a bőrzacsokot hagyta itt, nézze. látotte már ilyent?

Kifordította a zacskót és a herceg káprázó szemé elé kapta a kezét. Gyémánt-mogyorók, zafir-diók, rubinból való gránátalmák szikráztak az asztalon.

— Az utolsó mór királyok elrejtett kincsei, amiket száz évig hiába kerestünk. Hát kívánhatok én magamnak igazhitűbb alattvalót ennél a moriszkónál? Nem vagyok bolond, hogy megsüsse a karbunkulustójó tyukot. Közölje kérem, a nagy-inkvizitorral, hogyha eretnek kell neki, keressen magának három izgága grandot, de ezt a becsületes arabot nem adjuk.

Igy mentette meg Don Mohabimot a máglyától a király embersége, ami bizony elég elhamarkodott dolog volt. Az utolsó moriszkó nemcsak mint eretnek érdemelte volna meg a tűzhalált, hanem mint hazaáruló is. Akármilyen igaz kereszténynek játszott magát a világ előtt, titokban a mohamedán szentekkel szűrte össze a levelet és mindig azon törte a fejét, hogy az ő segítségével hogyan lehetne a spanyol földet visz-

szaajuttatni Allah imperiuma alá. És addig főzte a taplót, hogy egyszer neki is megjelent álmában a nagyszakállú, öreg ember, csak hogy persze ő mindjárt tudta róla, hogy az senki más, mint maga a próféta. Aminthogy az is volt, ami abból is megtetszik, hogy Allah üzenetét közölte a kalmárral.

— Édes fiam, csak te rajtad áll, hogy a Giralda erkélyéről megint Múezzin énekelje a világba a szurát. A szegény emberek úgy is mind téged szolgálnak, mindenféle mesterek és árusok neked fizetik a sarcot. Most már csak az van hátra, hogy a spanyol büszkeséget is megalázd. Mihelyst a spanyol vitézség, a spanyol költészet és a spanyol tudomány is beáll a te szolgálatába, abban a percben elviszi az iblisz a gyaurokat és megint mink leszünk az urak, Gibraltártól Iránig.

— Dehát hogy csinálhatnám én azt Uram, szegény tudatlan ember létemre? — fohászzkodott a kalmár.

— Azért adta neked Allah a lányaidat, hogy az ő szemükkel hódítsd meg azt, amit a kincseiden meg nem vásárolhatsz. — csattantotta össze a papucsát a próféta és visszautazott a tubafa alá.

Három lánya volt Don Mohabimnak, az egyiket hívták Mirandolának, a másikat Sonorának, a harmadikat Conseüllának. Ez volt a legkisebb, olyan, mint a hold ezüst sárlója; Sonora olyan félhold koru volt, Mirandola azonban már a valóságos teliholdnak felelt meg. Ő járt minden esthajnalon ezüst korsóval a márványkútra, amit még az arabok hagytak ott a katedrális udvarán s őt rajzolta ott körül a legtöbb széptevő, miniszter pillék az oleander virágot. Mind azon könyörgött, hogy ő vihesse haza a megmerített ezüstkorsót, de Mirandola mindenkinek csak azzal felelt, hogy vont egyet a gömbölyű vállán.

— Mit érnétek vele, ha a kapuig elkísérhetnétek? Azen ugyse engedne be benneteket az édesapám.

Szeged három képviselője:

Klebelsberg, Peid, Rassay

nyilatkozik Szegedről

Budapest, Karácsony előtt. (A Délmagyarország munkatársától.) A parlamenti folyosó izgalmaiban, a leleplezések lázában és a Karácsony előtti bucsuzkodás hangulatában: három intim beszélgetés következik itt — ahogy Szeged három követe beszél Szegedről, amikor messzire van innen Szeged szomorú tele, ezenyi gondja, fájó nyomorúsága, — amikor nincsenek intim és dekorációs interieurök, ismert és ismeretlen szegedi arcok a környezetben; amikor egészen távol vannak a városházi torony-csipkék; amikor csak a márványos, gótikus,

piros-szőnyeges, képviselő, felsőházas, miniszteres parlament van itt és a lázas izgalmak az ülésteremben és forró csoportok a folyosók szögletében és az ablakok alatt a Duna fénylik — mint ezüst selyemkendő — és odaát Buda látszik a behavazott hegyekkel.

Távol Szegedtől nyilatkozik Szegedről a három szegedi képviselő: a miniszter, a szocialista és a liberális. Egyszerű keretben adom ezt a három beszélgetést, ahogy lejátszódott az országház gótikus csipkéi és éfnylő márványai között.

Gróf Klebelsberg Kunó

A miniszter odaát van a felsőházban. A bizottsági teremben fenséges, kegyelmes és méltóságos főrendek tárgyalják a takarékosági javaslatot. Egyhe izgalmak a 15. § körül, a miniszter ott ül az asztalnál és magyarázza a paragrafust. Aztán megszavazzák a javaslatot és a miniszter távozik. Két szolga nyitja előtte az ajtót és nyomában azonnal a *suit*. Egy percre félrevonul a kupolacsarnok folyosóján Rassay Károllyal, aztán megáll.

— *Kegyelmes uram, Szegedről szeretnék kérdezni a Délmagyarországnak.*

A válasz:

— *Örömmel, holnap reggel 10-kor!*

És kiadja az utasítást:

— *Reggel 10-re várom a szerkesztő urat!*

És reggel 10-kor a minisztériumban. Várják a minisztert. Előkészített újságok, akták, audienciák. Egy perc: a miniszter telefonál. Először a felsőházba kell mennie, most tárgyalják a plénumban a 15. §-t, oda kéri a szobájába a Délmagyarország munkatársát.

Át a parlamentbe. A felsőház összes csengői szólnak, zúgnak végig a folyosókon: megkezdődött az ülés. Csoportok, küldöttségek, tisztviselők várják a minisztert az előszobában és jön a hír: most Sztérenyi beszél a javaslatához. Még egy

perc, aztán a kapus jelzi lentről: a miniszter megérkezett.

Klebelsberg jön a mindent letompító piros szőnyegen és aktákat olvas. A csengők egész áriákat muzsikálnak. A küszöbön jelentés a miniszternek.

— Igen, azonnal megyek, — válaszolja. Tessék szerkesztő ur!

Es bent a miniszteri szobában. Átszaladja a megceruzázott újságokat, aztán megkérdi a kérdést. Egy perc szünet. Leültek az íróasztalhoz és kezdődik az interjú. Egy pillanatra gondolkodik és járkalni kezd — le-föl — a szobában. Ablakoktól, ajtóig. Már nem kell újabb kérdés, jegyezni lehet a kész, pontos és precíz mondatokat.

— A multkor egy társaságban — kezd — arról beszélgettünk, hogy a multban többször előfordult, hogy két tárcát is viseltek a miniszterek. Föltették a kérdést, hogy miként bírták el a régi miniszterek ennek a terhét. Eközben valaki tréfásan megjegyezte, hogy *nekem is két rezortom van*. A kultusztárca és Szeged.

— Hát van is ebben valami igazság, mert olyan arányban, amint kiélesedett a gazdasági válság és ez a trianoni Magyarországon fokozatosabb mértékben érezte hatását, a bajok és a nehézségek természetesen megnöve-

kedtek a határvárossá vált Szegeden is és így mindig nagyobb erőfeszítést kellett kifejteni avégből, hogy a *tagadhatatlan hangás veszedelemes dudorodássá, fájdalmas hangulattá ne fajuljon*.

(Most egy altiszt kopog be:

— *Kegyelmes uram, a pénzügyminiszter ur önagyméltósága kérelmi a kegyelmes urat az ülésterembe...*

— *Azonnal jövök!*)

És folytatódik az interjú:

— Ezért mindig sürűbbek lettek a telefonbeszélgetések a polgármester urral, akivel ezen az uton szoktuk a tennivalókat megbeszélni. Ezen a módon pedig egy-egy utazás költségét és idővesztését is megtakarítjuk.

Most megáll a miniszter.

— Valóban meghaló az a városszerető, ami *Somogyi* polgármester ur minden szavában megnyilatkozik és az a leleményesség is, amellyel a segítés módjait keresi és megtalálni igyekszik. Persze a gondolatok és tervek megvalósításához szükséges *állami segítséget* minden esetben nem tudom megnyerni, de egy *és* más dolgot mégis csak valóra váltottunk. És az együttműködésnek — mondhatnám — annyi formáját találtuk meg, amirehhez kettő kell: nemcsak munkatársi együttműködési készség, hanem személyes jóbarátság is, ami bennünket összeköt.

— Hát ilyen módon intézem én a második rezortomat: Szegedet! — áll meg újra egy percre a miniszter, aztán új vágányra indul, ahogy folytatja:

— A trianoni idők minisztereinek vajmi kevés öröm jut osztályrészül. Nehéz a mi helyzetünk. A régi idők miniszterei közül egyik-másik legutóbb élesen bíralt bennünket, miközben elfelejtették, hogy a régi Magyarországon a vezető emberek egy egészen ország nagy erőforrásaival küzdöttek aránylag kis bajokkal, — mi pedig egy megcsontított ország kis erőforrásaival küzdünk igen nagy bajokkal.

— Azt hiszem, ebben a formulában bent van az egész igazság. És az ilyen helyzetben való dolgozás óriási sullyal nehezedik az ember lelkére és természetesen növeli azokat az apró örömöket is, amelyeket a mindennapi élet néha-néha hoz. És éppen, mert az ember állandóan ilyen depresszió alatt áll, nem taga-

Egyszer azonban talált a lány olyan lovagot, akinek a csillagszóró szemétől lángbaborult az arca.

— Jó uram, nehéz nekem ez a korszak, nem segítenél vinni? Majd meglátod, nem hagy jutalmazatlan az édesapám.

Don Mohabim csakugyan szívesen fogadta a lovagot. Megkínálta sorbettel a pálmafák alatt és megkérdezte tőle, nem volna-e kedve egy kicsit körülnézni a kincses házban.

— Nem érdekel engem a kincses házad uram, — állt fel büszkén a lovag, — Guzman de Forgola az én nevem, kardforgatás a mesterségem, mint minden ösömé ezer esztendő óta. Mit szólsz hozzá, ha bevallom, hogy szeretem a lányodat?

— Azt mondom Don Guzman, hogy jól teszed. Arra való a lány, hogy szeressék.

— Add őt nekem feleségül!

— Egy feltétel alatt. Csak úgy lehetsz úra a lányomnak, ha három esztendőre beszegődsz hozzám szolgának.

— Spanyol lovag csak királyokat szolgálhat, — szegte fel a fejét gögösen Don Guzman.

— Akkor énhozzám beállhatsz, — simogatta Moriszkó nyugodtan a szakállát. — Az én nagyapám volt az utolsó granadai emir.

Don Guzman lehorgasztotta a fejét, megakadt a szeme Mirandola piros papucsán, aztán a lelke is rajta vesztett. Elhajította a kardját s lerántotta magáról a lovag ruhát. Fel se vette három esztendeig, amikorra kitelt a szolgálata s hazavihette a várába a szép Mirandolát.

Akkorra már Sonora járt a kutra az ezüst korszóval és ő is hamar megtalálta a maga szenderpilléjét. Hosszúhajú, lányképű fiú volt, alig mert ránézni a lányra, amikor odasugta neki:

— Senora én meghalok érted.

— No ne siesd úgy el a dolgot, — mosolyodott el a lány, — kérdezd meg az apámtól, mit szól hozzá?

— Hol találom az apádat?

— Fogd a korszóm, gyere utánam.

Don Mohabim éppen a csalogányokat hallgatta a rózsáligetben, mikor a lányképű költő elébe állt.

— Uram, mondd meg nekem, bűn a rózsát szeretni, meg a napot, a csillagokat, meg a búlbú dalát?

— Nem hinném, — mosolyodott el az öreg, ezeket én is mind szeretem.

— En pedig valamennyit egyszerre megtaláltam a te lányodban. Ha hozzám adod feleségül, gránátvirágokból vetek neki ágyat és mantillának lehozom számára a szívárványt.

— Te alighanem költő vagy ugye?

— Az vagyok, uram, Gonzales Riosnak hívnak, ismerheted hírből a nevemet, királynék szoktak az én madrigáljaimon elaludni.

— No, azzal én nem nagyon dicsekednék a te helyedben, — kötözködött tréfásan a kalmár, — s előadta a költőnek a kikötést. Tessék három esztendeig az ő béresével egysorba kaszálni, aztán madrigálozhatnak, amennyit akarnak.

A költő ránézett a lányra, akinek arcán nyíltak a rózsák, szemében ragyogtak a csillagok s aki éppen úgy félrebillentette a fejét, mint mikor a fülemüle lesi a fészkeből, hogy jön-e már a párja. Természetesen vállalta a három esztendői béreskedést s mikor kitelt az ideje, vitte is Senorát a fülemüle-fészekbe, amit a jó Don Mohabim bélelt ki pehellyel.

Az esküvő után az ölébe vette a kalmár Consuelát, a legkisebbik lányát és azt mondta neki:

— Szemem fénye, kertem legszebb liliuma, az egyik nénédért megalázta magát előttem a spanyol vitészség, a másikért a spanyol költészet, tenéked a spanyol tudományt kell szolgálom tenned. De már a te esküvődet, Allah-uccse, nem a toledoi érsek áldja meg, hanem Bagdadból hozatom el a nagy-imámot, hogy dugja a szádba a mézes datóját.

Nem hiába, hogy Consuela volt a három lány közül a legszebb, szerencséje is akadt neki mind-

járt az első kutra menéskor. Két hidalgó is kapott egyszerre a korszójáért, az egyik csupa selyembárony, akkora ludtollal a csucos baretja mellett, amiből a vak is láthatta, hogy irástudó ember; a másik egyszerű fekete ruhát viselt, annak meg a puha fehér kezén látszott meg, hogy az is könnyű szerszámmal keresi a kenyerét s nem nagyon töri magát nehéz munkával. A vízes korszórt se nagyon viaskodott, egészen oda engedte vetélytársának, beérte ő azzal is, hogy hazáig a lány kezét cirógathatta.

— Kik vagytok, mik vagytok? — vette őket szemügyre Don Mohabim.

A cifrább kérő rugtatott előre.

— Az én nevem Juan Torilla, én vagyok öfelsége udvari csillagásza s úgy olvastam ki a csillagokból, hogy a sors engem szemelt ki e tőkéletes ragyogású planéta kíséretű csillagának.

Don Mohabim a szokott választ adta. Semmi csillagász ellen, ha beszegődik hozzá három esztendőre csizmapucolónak.

— Vállalom, uram, — felelte habozás nélkül a csillagász, — s fogadom, hogy még úgy sohasem fénylett a csizmad, mintha én pucolom.

Az öreg eretnek boldogan dörzsölte össze a két tenyerét. Most már biztos, hogy megint műezzin fog kulorékolni a Giralán. Csak már a próféta megint lelátogatna egy kis tere-ferére, hogy megüzenhessék Allahnak a jó hirt! Nevetve paskolta meg a lány arcát.

— Hát te tuba galambom, vállalod-e?

A lány az apja szakállá alá bujt és onnan pusmogott ki.

— Én úgy szeretném, apám, ha a másik se-nort is megkérdeznéd.

Don Mohabim csak most vette észre a fekete ruhás fiatalot, aki egy márvány oszlopnak támaszkodott.

— Ezt gondold, lányom? Hiszen ő is hallotta a feltételt. Beszélj senor, van-e kedved hozzá?

— Szó sincs róla, Don Mohabim. Én csak a lá-

dom — tisztán emberileg — kétszeresen jól esik nekem az a megértés, amit a napi párt-politikától egészen elvonatkoztatva Szeged társadalmánál találtam. És mondhatom, e megértés nélkül nem is lehetne sikeres az együttműködés.

(Ujabb kopogás, újabb jelentés:

— Wlassics kegyelmes ur kéri a kegyelmes urat...)

— Amikor az egyetemi építkezések első ciklusának zárókövét letettük, — fejezi be a beszélgetést —, még abban az ünnepi hangulatban is átvillant bennem az a kérdés, hogy *hogyan kormányozhatnánk tovább Szeged hajóját, hogyan óvhatjuk meg a zátonyra jutástól különösen most, amikor az állam erőforrásai is megfogyatkoztak*. Kétszeres örömmel tehát, hogy a belső feltöltésekre ötszáz ezer,

a halastóra pedig a korábbi csatornaépítési segítyen felül kétszáz ezer pengőt tudunk az inségmunkákra biztosítani. Mindig azt hangoztattam, hogy ezt az összeget úgy használjuk fel, hogy minden rezsi nélkül, minden fillér munkabérre jusson azok kezébe, akiknek a legnehezebb az élet.

— Persze ez nem minden. Szegeden is sokan és sokat fognak fájni és nélkülözni, de azért hiszem, hogy nagyobb megrázkódtatás nélkül átéljük a telet, amely *egyike Magyarország legkeményebb teleinek*. Ebben a hangulatban együtt aggódok és együtt dolgozom Szeged népével...

Egy perc még és bent van az ülésterembem. A felsőház elnöke enuncijálja:

— Következik a kultuszminiszter ur...

Peidl Gyula

A baloldali folyosón lázas csoportok járnak, vitatkoznak. Viták a pamlagon, ellenfelek a fordulóban, megbeszélések a bejárók előtt. Többen vannak itt, mint bent a teremben (és a jobboldali folyosó üres.) Kormánypártiak át-átjönnek ide, — legalább a folyosón ellenzékiek... És szebbek erre az ablakok is. Amott csak a márvány-Kossuth lehajtott feje és lemondó szomorúsága látszik a zajló város házái között, — itt a baloldali ablakai a Dunára néznek és a fehérbe takart hegyekre. Remek panoráma ez itt, mozdulatlan kép.

Peidl ott áll a szélső ablaknál és átnéz a hegyekre.

Sápadt és alig beszél. Néha előveszi zsebkenőjét és köhög. Vissza kellene már szerezni az egészségét.

— Hogy van képviselő ur? — kérdezem, ahogy megszólítom és ahogy visszafordul a hegyektől.

— Talán lehetne még segíteni, — feleli rezignáltan. A betegségére érti.

Hosszú beszédet szeretne mondani, de elnézést kér.

— Amikor egyszer Benedikt professzor megvizsgált — mondja halkan —, azt mondta, hogy nem csak a beszédektől, de még a *közbeszólástól* is tartózkodnom kell, ha azt akarom, hogy még dolgozhassak... Igaza volt, ő nagyon jól ismerte az én bajomat. A multkor a sok

nyod ura és szolgálja leszek, de tetőled nem fogadok el parancsot.

— Hát te különb embernek tartod magad, mint a többi? — ráncolta össze szemöldökét a kalmár.

— Különb is, — suttozta a lány, — Ez az igazi spanyol férfi.

— Micsoda? — dühödött fel az apa. Hát Don Guzmán, meg Gonzálest, a költőt tán a golya költötte?

— Még pedig valami mór golya, — legyintett a fiatalember. — Az csak fattyu spanyol lehet, aki megalázkodással szerez asszonyt.

Don Mohabim reszketett az izgalomtól.

— Háttha a fele vagyonom neked adom?

— Háttha a spanyol koronával kinálnál, lennék-e érte cseléded csak egy napra is?

— Tud meg, hogy az én ereimben régibb királyok vére folyik. En a Boabdil unokája vagyok.

— Te meg tud meg, hogy én meg annak a borbélynak az unokája vagyok, aki a Boabdil uraságot utóljára borotválta meg, mikor kiszaladt az országból.

— De hát ki vagy te tulajdonképpen, hogy ennyi gőg szorult beléd?

— En Aeneas Parafucilló vagyok, a sevillai borbély.

Az utolsó moriszkó kimeresztette a szemét, előkapott mind a két kezével, alighanem a próféta köpönyegébe akart belekapaszkodni. aztán arcra bukott és föl se kelt többet.

Igy mentette meg a hazáját a sevillai borbély attól a szegyéntől, amit az jelentene, ha most nem igazhitű keresztények köpködnének a szent Ferdinánd szobra körül, hanem kutyahitű mozleminek. S a történelmi jelenet megérdemelte azt a négy vásznat, amelyiken a barcelonai képtárban ma is látható a megbűnhődött eretnek, a világszép Consuela, a megszágyenült csillagász és a büszke borbély.

izgató kép láttára mód fölött izgalomba jöttem és nem tudtam megállni, hogy közbe ne szóljak, — pedig nem tartozom az izgága emberek közé. E kényszerű közbeszólás után félóráig nem tudtam felkelni a helyemről és sokáig súlyos fájdalmaim voltak... Látja így vagyok... A multkor pedig bent a szövetkeztben muszáj volt egy ülésen felszólalni. Alig beszéltem néhány percre, még ki se tudtam fejteni gondolatomat, amikor hirtelen úgy berekedtem, hogy képtelen voltam folytatni a beszédet... De azért, ha akármilyen történik is, *tavasszal lemegyek Szegedre. Vállalom becsülettel a rám bízott feladatot és ha csak kevésszer is tudok beszélni, minden erőmmel és meggyőződéssel dolgozom*.

Most szünetet kell tartani. Czettler alelnök jön a sarokhoz, ahol beszélgetünk. Üdvözlí Peidl Gyulát és érdeklődik. Aztán még halkabban folytatódik a beszélgetés.

Minden szegedi dologról tud, minden részletről, minden eseményről. Pereket emlit,

Rassay Károly

Csoportok állják körül. Véleményét kérdezik, véleményét hallgatják. Láthatólag *vezér* itt a parlamentben, láthatólag figyelik és értékelik. Sietve jön, tárgyal és beszél, instruál és szervezkedik. Szerkesztőségéből jön, az ülésteremben beszédet mond, a folyosón tárgyal és a pártirodába siet. Négykor ebédel, hajnalban vacsorázik, (most zeng a fővárosi választások legforróbb izgalma.) A legnehezebb interjú-alany, — csak percekét lehet elcsenni vibráló óráiból. Most Sándor Pállal tárgyal, amott Lakatos Gyulával vitáz, a fordulóban jobboldali különítmény állja körül, a kereszt-folyosón Klebelsberggel sétál.

Már indul a pártirodába, az ablaknál elébe áll a kérdés: Szeged.

Nincs idő nagy nekikészülésnek, pamlagkeresésnek; százas tempóban kovácsolja a mondatokat, — így szalad a ceruza:

— Szeged városára most is úgy gondolok, mint az első pillanatban, amikor megismertem. Szegedre most is, mint a *haladó politikának második legnagyobb várára* gondolok a legmelegebb érzésekkel. A budapesti izgalmas választások lezajlása után, most már módot fogok keresni arra, hogy miként itt történt Pesten, Szegeden is teljesen újjászűlessen a szabadelvű gondolat és a szabadelvű párt. Ebben a célkitűzésben ugyanazok a szempontok fognak vezetni, mint a szabadelvűség budapesti várának megszervezésénél.

— Ezeknek a szempontoknak szigorú megtartása tette lehetővé, hogy itt Pesten a Nemzeti Szabadelvű Pártnak már a nyílt szavazással egyenlő ajánlásoknál sikerült a párt zászlaja alá hozni nemcsak a polgárság leg szélesebb rétegeit, de a magyar arisztokráciától kezdve egészen a legégyyszerűbb munkásig felekezetre és foglalkozásra való tekintet nélkül mindenkit, aki a szabadelvűség jegyében egy új és haladó Magyarországot kíván dolgozni. Itt Budapesten nemcsak a polgárság tömegei értették meg célkitűzéseinket, de hogy egyebet ne említek, aláíróink

munkanélküliségről beszél és a *tanyjáról*. Részletesen ismeri a tanyai kérdést és az utolsó eseményeket. Aztán így folytatja:

— Azt mondják Somogyi polgármesterről, hogy okos ember. Fel kell tenni a kérdést, hogy *miért nem csindlta meg előbb a földberreviziót?* Miért várt eddig, amikor egyesek fölismerték a helyzetet és igyekeznek a saját céljukra kihasználni? Hogy másról ne beszéljek, *nagy taktikai hiba volt az*, megvárni, amíg mások fedezik fel a helyzetet... Most beszélhetnek aztán *titokzatos izgatásokról*... Most majd mások használják ki a város elkésett revízióját.

— De nemcsak itt van a baj. Egyszerűen gyenge, sőt a bajok fészkeiben nehéz, rossz a föld. Már régen hozzá kellett volna fogni a *gyökeres és eredményes talajjavításhoz*. És termelőeszközökről is gondoskodni kellett volna, mert megfelelő eszközök nélkül még prima földet sem lehet megfelelően megművelni...

Ujabb szünet, pihenés. Aztán Klebelsberg-ről és Scitovszkyról beszél, akikkel számos szegedi ügyről tárgyalt, — csak éppen nem harsonázza ki az eredményeket.

És egyes szegedi választási aspirációkról beszél, mindenről tud és mindent figyel. Személyekről beszél a szomorú szegedi keretben, közgyűlési vitákról, gyűlésekről. Csak éppen megkér, hogy ne írjak róla. Csendesen dolgozik és csendesen figyel.

— Mit gondol képviselő ur, 931-ben meglesz-e a választás?

— Ha a kormány nem tud kölcsönt szerezni, feleli, akkor nem hiszem, hogy ki mer menni a választók elé ebben a nyomorban...

Peidl Gyula nem szokott interjút adni. Így volt az intim beszélgetés a folyosó sarkában szabályos kérdések és kinyitott jegyzőblokk nélkül. Tavasszal Szegedre jön, beszélgetni mindenkiel és egész Szegeddel.

között szerepelt a többek között özv. gróf Andrássy Gyuláné, a fiatalabb Piret, de Bihain báró, Kállay Tibor, Diószeghy János nyugalmazott államtitkár, Menillard Viktor altábornagy és számosan még a társadalomnak ebből a köréből.

— Meg vagyok győződve, hogy Szeged közönsége, amely az igazi nemzeti haladó politikának nemcsak támogatója, de mindenkor lelkes harcosa is volt, most sem fog érzéketlen lenni ez iránt a politika iránt és ezekkel a példakkal és ideálokkal szemben. Biztos vagyok benne, hogy a szegedi liberális párt — úgy mint a multban eddig is — most is felismeri ennek a gondolatnak és célkitűzésnek jelentőségét és minden erélyével segíteni fog bennünket abban, hogy a tavaszi hónapokban a Nemzeti Szabadelvű Pártot Szegeden is döntő tényezővé tegyük. Változatlan szeretettel és melegséggel gondolok ma is Szegedre és egészen közel érzem magamat ehhez a tradíciókban oly hősi magyar városhoz.

És a kabátjáért siet, megvívni az utolsó csatát a fővárosi választásokon.

— Hittel hiszem, — mondja még —, hogy ez a harcunk nem lesz eredménytelen és már most ezeken a választásokon kiderül, hogy nem volt céltalan vállalni a szervezés verejtékes munkáját. Látom, hogy a Wolff-párt és a szociáldemokraták mellett a szabadelvű párt kapja a legtöbb szavazatot még az ismert előzmények után is!

Az autó elindult. Rassay vibráló óráiból csak percekét lehet megállítani.

Igy beszélt Szegedről — távol Szegedtől — Szeged három képviselője. A miniszter, a szocialista és a liberális. Az aktív kultuszminiszter, a volt miniszterelnök és a nyugalmazott államtitkár. Három politikai vezér, három egyéniség.

Szeged szomorú gondjai, fájdó nyomorúsága a parlament gótikus csipkéi és fénylő márványai alatt.

Vér György,

A városi tisztviselők

Írta: Dr. Dettre János

A törvényhozás most foglalkozik a takarékoságról szóló törvényjavaslattal, melynek elfogadása a városi törvényhatóságok szervezeti kérdéseit is közelebb fogja vinni a megoldáshoz. Alig van a közigazgatásunk szervezetét érintő olyan kérdés, melynek pusztán felvetése ne volna a közérdeklődésnek reflektora elé az adminisztráció mai rendszerének gyökereikig ható problémáit. A mi közigazgatásunk történeti fejlődésnek köszönheti szervezetét, úgy fejlődött, mint régen a falusi házak épültek. Először a kis igényekhez képest csak egy szobakonyha épül, de ahogy

Dr. Dettre János

nő a család, ahogy egyik-másik tagja a családnak felnő és új tüzhelyt alapít, új szobát, új konyhát ragasztanak a meglévők mellé. A mi közigazgatási apparátusunkat is úgy alakították ki az 1886-os törvény alapján több, mint negyven évvel ezelőtt, ahogy az akkori viszonyok, az akkori igények, az akkori ügyforgalom megkívánták. A város uccáit és tereit a rekonstrukció idején századok fejlődésének szükségleteihez és igényességeihez méretezték, de a közigazgatás szervezetén a ráérős, boldog időknek pipafüstös emlékei ismerhetők fel. Már most, ahogy az idők folyamán jöttek az új feladatok s az új feladatokkal az új intézmények, új berendezések és új hivatalok, a meglévők szervezetihez egyszerűen hozzáragasztották az újakat s most, amikor itt áll előttünk a kész épület s keressük a jogos kényelem és az egységes élet berendezéseit, a központi fűtést és a világos szobákat, az egymásután következő generációk primitív szükségleteihez szabott falusi házat találjuk csak meg egymáshoz ragasztott szobákkal és földes padlókkal.

A törvényhozás tárgyalása alatt álló törvényjavaslat megköveteli a városi törvényhatóságoktól is, hogy hat éven belül a rendszeresített állások tíz százalékát szüntessék meg. Akármennyire barátai vagyunk is a tisztviselőknek s akármilyen fontos gazdasági érdeknek tekintjük is, hogy a társadalom egyetlen fogyasztóképes rétegének vásárlóképeségét ne csökkentsük, mégis be kell látni, hogy sem az állami háztartás, sem a városi háztartások nem képesek mai berendezkedésük mellett a mesterségesen felduzzasztott tisztviselőiársadalomra úgy, vagy olyan számban eltartani, mint ahogy s mint amilyen számban eltartották eddig. Az államhatalom egyszer már Bé-listával igyekezett magán segíteni. Meghaladná ennek a cikknek kereteit annak a megbeszélése, hogy ezt a Bé-listát az állami hatóságok hogyan hajtották végre, bármilyen érdekes lenne is annak kimutatása, hogy ma Magyarországon sokkal több államtitkár, helyettes államtitkár és miniszteri tanácsos van, mint a háború előtti országban volt, hogy a magyar belügyminisztérium személyzete meghaladja a francia belügyminisztérium személyzetének létszámát s a kis Magyarország külügyminisztériuma nagyobb létszámú központi személyzettel végzi teendőit, mint az öt világrészre kiterjedő angol világbirodalom külügyminisztériuma.

Maradjunk mi csak meg a körtöltésen belül s vizsgáljuk a városi közigazgatás adminisztrációjának változásait. Ha a mai állapotokat az 1914-es állapotokkal hasonlítjuk össze, akkor első sorban azt kell megállapítani, hogy

1914-ben	650
1930-ban	573

közigazgatási tisztviselője volt, illetve van a városnak.

Ez a két számadat egymásmellé állítva nem mutat azonban helyes képet, mert az 1914-es adat tartalmazza az akkori városi rendőrség tisztviselőinek és őrszemélyzetének létszámát

már most ezt a 191-es számot levonjuk a 914-es létszámból, akkor eredményül azt kapjuk, hogy

1930-ban százfizennégy közigazgatási tisztviselővel van több, mint 1914-ben volt.

Természetesen most csak az ugynevezett »szorosan vett« közigazgatási tisztviselőkről szólnunk, az eddigi számokban a nem közigazgatási városi alkalmazottak, a tanácsulatok tagjai, a lelkészek, az üzemi tisztviselők és alkalmazottak nem szerepelnek.

Rendőrség nélkül 1914-ben 459 közigazgatási tisztviselőnk volt s ugyancsak rendőrség nélkül most 573 tisztviselőnk van. Vagyis két tisztviselőredukció után a közigazgatási tisztviselők száma mintegy huszonöt százalékkal emelkedett a háború óta.

S ez az éppen nem öröndetes számadat még feltűnőbbé válik, ha tekintetbe vesszük azt is, hogy 1914 óta két létszámapasztáson ment át a tisztviselő-személyzet s ennek

a két létszámapasztásnak huszonöt százalékos létszámemelkedés volt az eredménye.

Amikor 1925-ik évben meg kellett alkotni a Bé-listát, egyetlen számmal nem foglalkozott meg a tisztviselők létszáma. Két állást ugyan megszüntettek, de két olyan állást, mely amugy sem volt betöltve. Szegeden

fizennyolc napidíjasból tizen-nyolc kezelő lett

s miután így a tizennyolc napidíjas állás megszűnt, jelentették elégedetten a belügyminiszternek, hogy a létszámapasztást keresztülvitették. A »létszámapasztás«-nak nevezett létszám-emelés végrehajtása után a belügyminiszter leiratot intézett 51.239—926. szám alatt a törvényhatóságokhoz, melyben a rendszeres városi alkalmazottaknak legmagasabb létszámát 615-ben állapította meg. Ebben a számban benne van a szorosan és nem szorosan vett közigazgatási alkalmazottaknak s a díjnokoknak száma. Miután pedig ezidőszereint a városnak 573 szorosan és 59 nem szorosan vett közigazgatási tisztviselője van s 30 díjnoka, tehát összesen 662 alkalmazotta, megállapítható az is, hogy

a közigazgatási tisztviselők és alkalmazottak száma negyvenhétfel haladja meg a belügyminisztérium által engedélyezett létszámot.

Érdekes adatokra bukkanunk akkor is, ha az egyes kategóriákon belül hasonlítjuk össze az 1914-es létszámot a maival.

Először is az tűnik szembe, hogy

a számvevők száma 1914 óta majdnem háromszorosára emelkedett,

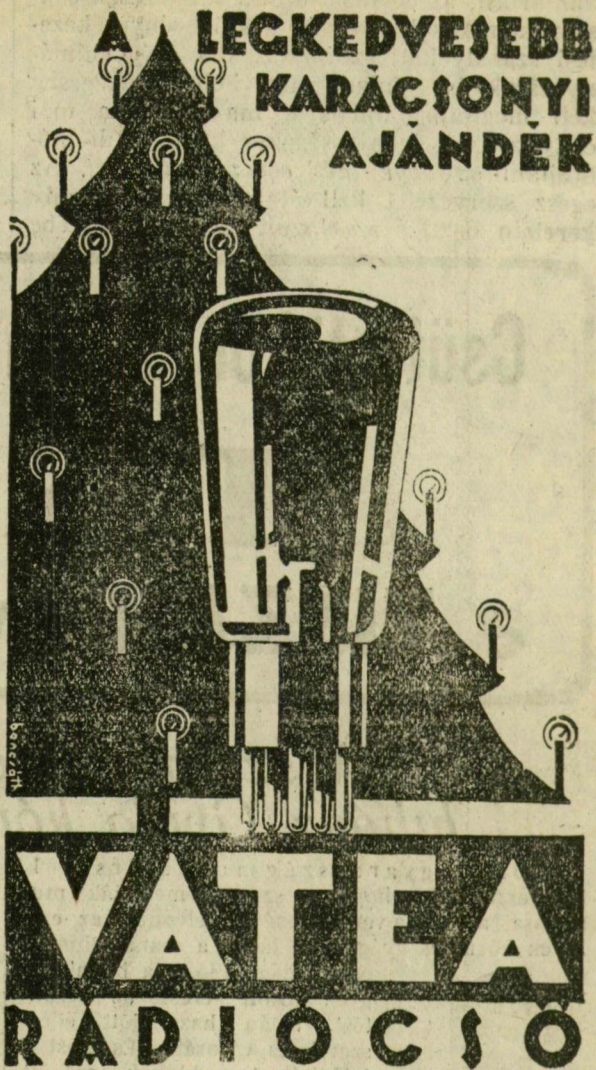
mert míg 1914-ben négy számvevő volt, addig ma tizenegy van.

Feltűnő az altisztek létszámának emelkedése is. (Az altisztek valamikor a »város cselédei« voltak, azután hajdúk, később szolgák lettek s a szolgákból »minősültek át« altisztekké.)

1914-ben 28 elsőosztályú altisztje volt a városnak, most pedig 48 elsőosztályú altisztje van, a háború előtti 119 másodosztályú altisztje volt, most pedig 157 ilyen altisztje van. A szolgák száma a háború óta ötvennyolccal emelkedett.

Ezt az emelkedést nem a viszonyoknak, sokkal inkább a közszellemnek változása hozta létre.

Hogy a műszaki altisztek száma négyvel

58-ra emelkedett, az már kevésbé feltűnő. Ellenben

az adóhivatali gyakornokok száma 24, a háború előtti pedig 9 volt

Igy emelkedett a közigazgatási és városi tisztviselők száma a háború óta a kétszeres létszámcsoökkentés ellenére s Bé-listák után ötvennyolc szolgálattal több szolgálja ki a város urait, megháromszorozódott a gyakornokok, a számlisztek száma s

amíg a létszámapasztó rendelet következtében két állást szüntettek meg, addig százfizennégy állást szerveztek!

Ennek megfelelően emelkedtek természetesen a város kiadásai is s míg a városi tisztviselők és alkalmazottak illetményei 1916-ban — átszámítva — 2,237.000 P-t tettek ki, addig ugyanezek az illetmények 1930-ban már meghaladták a három milliót. Ebben a három millióban természetesen a város összes személyi kiadásai nincsenek benne, mert

az összes személyi kiadások meghaladják az öt millió pengőt is.

Ilyen körülmények között s ilyen előzmények után hogyan fogják majd végrehajtani azt a törvényes rendelkezést, ami tíz százalékkal csökkenti a tisztviselők létszámát, főként: ha nem a tényleges, hanem a kormányhatóság által megszabott létszámot kell majd tíz százalékkal lecsökkenteni? Pedig nemcsak a törvény, az élet törvénye is kényszeríteni fogja a várost arra, hogy a tisztviselői kérdést megoldja, azt a kérdést, amit hazug szentimentalizmus és olcsó népszerűségi ambíciók mélyítették el problémává. Ezt a kérdést a tisztviselők minden jogos igényének kielégítésével, egyéni sérelmek okozása nélkül, a tisztviselői kar érdekeinek a törvény rendelkezéseivel s az élet parancsával összeegyeztetése után lehet csak megoldani. Egy bizonyos: a tisztviselői létszám kihalás útján s a megüresedő állások megszüntetése, vagy be nem töltése útján végrehajtandó létszámcsoökkentése előtt

a városi adminisztráció gyökeres reformját kell végrehajtani.

felesleges adminisztrációt, a nehézkes nyilvántartást, az egymás közötti levelezések sokszor komikus kinövésait, a szövevényes kezelési szabályokat, az iktatásokba és kiadmányozásokba fuladó ügyvitelt gyökeresen kell megreformálni s a ma élet s a mai életviszonyok igényességéhez képest kell módosítani az ügyintézés egész rendszerét. Az egész szervezetet kell átalakítani a törvény keretein belül s az elavult szervezet helyébe

a mai közigazgatásnak, a mai életviszonyoknak s az élet mai ütemének megfelelő ügyvitelt kell megalkotni. Mert az bizonyos, hogy jobb rendszer s racionálisabb munkakihasználás mellett kevesebb tisztviselő több és jobb munkát tud elvégezni, mint amennyit a mai adminisztráció sallangjaival a bürokrácia taposó malmába beállított tisztviselők minden szorgalmuk, iparkodásuk és ügyszeretetük mellett végezhetnek.

Csütörtökön, 25-én és Sylveszter este Tánc a TISZA-kávéházban.

A szomorúság és az öröm Juhász Gyula kórházi szobájában

(A Délmagyarország munkatársától.) Két esztendeje, hogy a szegedi melódiák muzsikása, az Anna-versek poétája elvonult az emberek közül és gyógyulást keres a szanatóriumok csöndjében. Előbb a budai hegyek között kereste az enyhülést, aztán haza jött édes-szerelmes városába. És most a Kálvária-uti ablakok mögött figyeli a karácsonyi éjszakát.

Juhász Gyula

Fekete szemei most is fénylenek, ahogy látogató közeledik hozzá. Csillognak, de nem mozognak. Fekete szakáll a régi keretbe fonja sápadt arcát, de most nincs játékos mosoly, amely megnevetné az egész várost. Mozdulatlan türelemmel

lesz a gyógyulást és a csillogó szemei leleplezik: hisz, bizik és remél.
De nem beszél csak elszuttogja szomorúhalkan:
— Nekem a karácsony — Nagypéntek...

Es ott ül mellette az édes (ahogy Ady Endre mondta).

— Édes anyám — simogatja —, milyen szépen éltünk otthon...

Végtelen gyengédség van a szavaiban és meleg hullámzásban jönnek a válasz-szavak:

— Csak türelem Gyulácskám, hazajössz megint...

Es kibontogatja a gondos hazai kosárból az új cipőt, amit elhozott neki, mert a régi már elszakadt a két év alatt. De Juhász Gyula nem nyult a csomaghoz. Majd ha egyedül marad.

A társáról beszél, akivel együttlakik itt a kórházi szobában.

— Neki éppen ellenkező baja van, mint nekem... Ő mindig nevet és örül...

Juhász Gyula: a szomorúság betege.

A szomorúság és az öröm — két beteg — egy kórházi szobában.

De senki sincs az egész épületben, aki jobban ismerné a betegeket és diagnózisokat. Csak ránéz egy-egy kórházi lakóra és kész a diagnózis. Konzultál és vizsgál. Mindenről tud, mindenkit ismer és analizálja a lelkek szomorúságát. És hisz és tudja, hogy minden betegség és minden szomorúság véget ér egyszer, — csak azt nem akarja kimondani, hogy ő is haza megy egyszer...

Szomorúan legyint:

— Egy év alatt csak két verset írtam!... — de itt van az édes és leleplezi: megírta nemrég, hogy hogyan él két esztendő óta a kórházi falak között, — hogy hogyan fordult befelé, ha idegenek jöttek, — hogy hogyan hallgatott el, hogy mit érez a megsebzett szíve a kórházi ágyakon... De nem mutatja és nem mondja — és nem akar tudni versekről és könyvekről.

Most oltásokat kapott az orvosoktól. Lázcsináló oltásokat. Áthangolási kísérlet a szomorúságból.

— Áthangolni?... — mondja halkan. Nem vagyok én zongora...

Es nem hisz a kísérletben.

(De elmeséli aztán, hogy a szomszédban is kísérleteztek egy beteg-kollegával és a kollegát

12 oltás után sikerült áthangolni...

— Őt sikerült, azt elhiszem, — mondja. Csak abban nem akar hinni, hogy a kísérlet nála is sikerül.)

— Nekem a karácsony — Nagypéntek...

Egy ismerőséről beszél, akivel itt találkozott a kórházi falak között. Alig ismerték meg egymást.
— Neki idegbénulása van, — bár az én betegségem volna ilyen, — szól csöndesen. Őt hamar ki fogják gyógyítani, de az én depressziómon nem segít se kórház, se szanatórium, se Grönland, Afrika, vagy Kukutyin...

Es az édes átfogja a nyakát és melegen, szépen megcsókolja.

— Gyuluskám, megint haza fogsz jönni, csak kis türelem még Gyuluskám...

Es Juhász Gyula ránéz fénylő fekete szemével és nem mozdul sokáig. Aztán két kristálycsepp vonja be a szemét.

533 munkanélküli pöre

(A Délmagyarország munkatársától.) Az őszi hónapokban, az óriási munkanélküliség idején Algyőn az a hír kapott szárnyra, hogy magyar munkásokat visznek ki Franciaországba. A munkások a felelőtlen hirt készpénznek vették és nagyszámban rohanták meg az algyői község házát, hogy jelentkezzenek. A község házán azután az a meglepetés érte őket, hogy az egész dologról semmit se tudtak. Ekkor előállott Gonda András algyői asztalosmester és kijelentette, hogy ő az, aki a munkások kiszállítását intézni fogja. A munkások természetesen egyre-másra jelentkeztek Gondánál, aki azért, mert felvette őket a jelentkezők közé, 50 fillért vett fel mindegyikétől.

A jelentkezők között volt Sándor László is, aki, hogy bizonyosságot szerezzen, felkereste a szegedi munkaközvetítő hivatalt és érdeklődött az ügy iránt. Itt megtudta, hogy az egész dolog valótlan. Sándor ekkor felelősségre vonta Gondát, aki erősködött, hogy megcsinálja az ügyet. Még összeszedett több munkástól pénzt, majd elutazott Pestre.

Gonda később visszaérkezett Algyőre. De a mintegy 500 ember hiába várta, mert semmit sem végzett. A munkanélküliek követelték az asztalosmestertől pénzüket, de az nem tudott elszámolni. Erre Sándor László és 532 társa felfeljelentette Gondát sikkasztás miatt.

Az érdekes ügyet szerdán tárgyalta a szegedi járásbírószágon dr. Gadl István járásbíró. A kivándorlókat toborzó asztalosmester beismerte, hogy összeírta a munkanélkülieket és hogy a jelentkezésekért fejénként 50 filléret vett fel. Elmondotta, hogy teljesen jóhiszeműen járt el, a munkanélkülieket nem akarta megkárosítani.

A bíróság Gonda Andrást sikkasztás vétsége miatt 10 napi fogházra ítélte. Gonda az ítélet ellen fellebbezést jelentett be.

Nagyérdemű vevőközönségünk szíves tudomására hozzuk
legújabb farsangi újdonságoknak dus választéku beérkeztét.
Estélyi ruhákban: csipke, moussline, voile, crepfleure
Déluláni ruhákban: crepmongol, crepmarocain
A még raklaron lévő maradékok mélyen leszállított árban. a vezető divat.
Divatáruház a Kék Csillaghoz.

SAJT, VAJ, TURÓ, HAL
különlegességi üzlet 401
a városi bérház Széchenyi téri oldalán,
Szántó zománco-edényüzlet mellett
m e g n y i l t.
Eladás nagyban és kicsinyben.
Telefon: Allandóan Telefon:
Aut. 25-48. Aut. 25-48.
friss áruval szolgálunk

A gázgyár karácsonyi villanyvasaló akciója!

P 24.—. Havi 2 Pengős részletre.

252

Megrendelhető kizárólag a gázgyár városi irodájában: Kölcsey ucca 11. szám. Telefon Automata 30-62.

Gyümölcsösítse szántóföldjét, ami mellett folytathatja tovább kalászosok és kapások termelését, jóvedelmét azonban megsokszorozhatja! — Szép gyümölcsfaültvényekkel legjobban bevált fajtákban olcsón szolgál: Ribizke, pöszméte, málna, földleper és gyümölcs-vadonok, maionla és ifuya nagy mennyiségben!

Kollauch Károly gazdasága Szeged. (Petőfi sugárút 84.)

Vigasztalás

Ady Endre mondta, — ő, aki nekünk, ennek a generáció egyrészének, amely ma benn áll az élet közepén, élt mutatót és irányt a cél felé —,

Dr. Sz. Szamek Sára

hogy »gőzösen jár ma az ember-ész«. Rövid időmult csak el azóta és az »ember-ész« meghalványozta gyorsaságát, ma már nem gőzösen jár, az éter hullámain hűmpölyög és rohan felénk szerte a világból. Mégis-mégis mint ha itt Szegeden még az éterhullámok felénk rohanó gondolat elé is szel-

relnének »megálljt« parancsolni s körülvenni ezt a várost, ha lehetne, az évszázadok előtti gondolatokat őrző nagy kínai fallal. Itt ma még »fantasztikum« minden új elgondolás, talán nem is elgondolás, de adaptálása az új élet követelő új szükségszerűségeinek. És ez a vád, a »fantasztikum« vádja, itt mindenkit, aki mást akar, újat akar, életet akar itt a cifra köveken. Én engem is — sokszor. Pedig a realitások utját járom. Exakt tudományok alapján, megjárt utakon, nem új próbálkozásokat, meglevő eredményeket akarok adni. — De itt megállottak az órák és hiába kiáltott reggelt a kakas.

S azért gondolkodom sokszor arra (s engedjessék ez meg nekem, a rideg realitások emberének is legalább egyszer — karácsonykor), milyen jó is volna, ha igazuk lenne azoknak, akik annyiszor dobálják felém a »fantasztikum« vádját. Milyen jó lenne, ha lehetne, ha lennének az embernek képességei hozzá, beállni az emberiség nagy vigasztalói közé. (Hiszen nem lenne soha jobbkor, annyira kellene ma a vigasztalás.) Milyen jó lenne beállni a Campanellák, Morus Tamások, Fourier-k, Owen-ek és Anatole France-ok sorába s velük álmodni a »fehér kövön«. Velük álmodni ennek a szomorú és rideg világnak egy szebb mását a magam, a mások gyönyörűségére. Megálmodni — ha már mást nem tudunk — a ma eltiportjainak egy igazságosabb világát, egy »Tagsraum«-ot, ahogy azt a lélekkutatók mondják, hogy oda-menekülhessen a ma embere, akinek már nincs más menekülés. Jó lenne... De hiába. Karácsonykor álmodni szabad, de mégis mindenki ideálított valamire. S, ha nekem az jutott, hogy váltig mondjam: Szegeden sem lehet fantasztikum az, ami nyugaton már élő valóság, hogy ott ma és éppen ma, az emberi nyomorúság legválságosabb idején épült fel a jövő generáció, a gyermekek jobb világa: váltig fogom mondani.

S tudom — mert ez a természet törvénye — ezek az energiák, ez a váltigmondás sem vész el. Mert a realitások már itt állanak a kínai fal előtt. Ma még csak kopogtatnak a kapukon és beboresztást kérnek. De ha elérkezik az idő, le fogják a falat dönteni. Ledöntenek még akkor is, ha nem az emberi maradvány és a még mindig tanulni nem akarás romlandó anyagából, de nehéz termékekből, ércből, vashból épült volna is.

S ez ma a vigasztalás nekem és legyen vigasztalás mindenkinek, aki vigaszra szorul.

Dr. Sz. Szamek Sára.

Uj évre

a legdivatosabb

fűzők, melltartók,
harisnyatartók

legjobb beszerzési forrása

139a

Káldor J. és Tsa cég

Szeged, Kárász ucca 8. sz. Tel. Aut. 21—02.

Maradandó értékű

a hordozható villamos

Singer varrógép

Precíziós munka és elismert legjobb minőség!

Részletfizetésre is! Kényelmes havi részletek.

Díjmentes bemutatás saját otthonában.

Singer Varrógép Részvénytársaság.

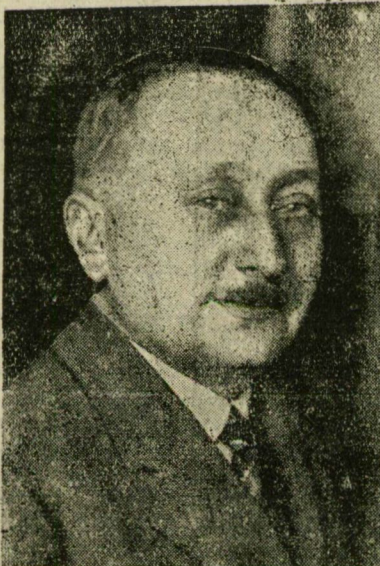
Fióközlét: Szeged, Kárász ucca 1.

B. 12

A szegedi tanyák válsága

Írta: dr. Szivessy Lehel.

Egy évvel ezelőtt, e lap hasábjain Szeged gazdasági életének és fellendülésének munkaprogramjával foglalkoztam és akkor azt a megállapítást vontam le, hogy

Dr. Szivessy Lehel

a város készítsen olyan átfogó gazdasági programot, amely az új törvényhatóság tanyai programja volna. Art irán, hogy a tervnek éppen úgy fel kellene ölelnie a gazdasági, vizsábályozási, vizöntözési és forgalmi, mint a kulturális és népnevelési kérdéseket, amelyeknek minden egyéb beruházási kérdést meg kell előznie.

Amikor ezt a karácsonyi cikket megírtam, a gazdasági válság még korántsem volt olyan akut, mint most. Maga a város érdemes polgármestere sem látta oly közelről fenyegetőnek

a tanyai gondolat felborulását,

mint amiként hirdetem és most látja már az egész város közönsége, hogy nincs fontosabb és nincs égetőbb kérdése e városnak, mint a tanyai problémának sikeres és teljes megoldása.

A szegedi földbirtok kérdése természetesen nem csupán helyi kérdés, nem csupán a tanyai gazdálkodásnak csődje, hanem elsősorban és főleg világ gazdasági kérdéssé válik. A mezőgazdaság világgazdaságtörőfája nélkül természetesen elképzelhető lenne a gazdálkodásnak az az árpádkori rendje, amely a tanyákon ma is divatozik, de a világ gazdaság össze-roppanása, a tanyai primitív rendszer lehetetlenségét a legerősebb és vakítóbb reflektorral világítja meg.

Hiába dicsérjük a legszebb melódiával a kisbérleti rendszert,

mai alakjában e rendszer életképtelenségét a viszonyok beigazolták.

Az a polgárság, amely Szeged város lakosságának 40 %-át meghaladja és amely semmiféle vagyonnal nem rendelkezik és amely soha vagyont a gazdálkodásnak mai módja mellett nem is szerezhet, — a várossal tulajdonképpen generációkon át, ellenérdekben él. A városnak, mint bérbeadónak az az érdeke, hogy minél nagyobb, a haszonbérletnek, hogy minél kisebb bért fizessen.

A községekről szóló törvény 120. §-a szerint a községi vagyon bérbeadása rendszerint csak nyilvános árverés útján eszközölhető. A nyilvános árverés ellenben módot és lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a földéhség és népünk nagy szaporaságánál fogva, indokolatlan bérreket idézzen elő.

Ez történt most is. Ennek folyományaképpen nem fizet a bérlő, mert igérni könnyű, de ígretet betartani nehéz. Helyes eljárás az, amit a város most követ, amikor revízió alá veszi a bérösszegeket, de én azt hiszem, hogy

a kérdést véglegesen így sem oldhatjuk meg.

Nem lehet úgy gazdálkodni, nem lehet úgy intenzív földmunkát végezni, ha nem tudja a földműves azt, hogy munkájának gyümölcsét ő és majdan gyermekei is élvezni fogják.

Ez az elgondolás a föld lassu értékesítésének gondolatához vezet. De ma a földeladás még sem aktuális. Nem aktuális, mert a kis gazdának nincs tőkeereje és nincs képessége arra, hogy bármilyen előnyös áron is vásároljon földet. De nem aktuális a földek eladásának és feldarabolásának gondolata azért sem, mert nem akarunk abba a hibába esni, mint amilyent az állam, a földreform keresztülvitelénél elkövetett. Nem lehet előbb földet osztani és azután a pénzügyi keresztülvitelt megalapozni.

Ma pedig, amikor az országban több mint 11.000 ingatlan árverést tüztek ki földekre, gondolni sem lehet arra, hogy akadjon pénzügyintézet, amely a város földjeinek feldarabolása esetén, 50 év alatt lehetséges kifizetését, finansziális komolysággal létesíteni tudná. Igen, ha olyan olcsó pénzünk volna ma, mint az annyi ócsárolt államkölcsön volt egykor az árvíz után, úgy ezt elképzelhetném, de erről ma szó sem lehet.

Tehát szakítani kell a 120. §. első bekezdésével, amely a mindenkori hatóságok szeme előtt, mint érinthetetlen szent fétis lebeg és olvassuk tovább ugyanennek a szakaszának utol-

só bekezdését, — ame'y szerint ha »a község érdeke kivételesen a magánuton való érvényesítést javallaná: a vagyon szabadságától is kizárható«.

Erre az elgondolásra kell mindaddig támaszkodnunk, amíg átfogó terv alapján való értékesítésnek ideje el nem érkezik.

Szabadkéből kell a bérletek értékelését. Előbb azonban teljes katarzást kell a város összes földjeiről készíteni és a bérbeadásnak ezen az alapon kell történnie.

Annak a gazdának, aki bérleti kötelezettségének pontosan tesz eleget, a bérleti idő lejártával, újabb időtartamra automata bérhosszabbítást kell biztosítani.

Ezzel megadjuk a biztonság érzését a város 40.000 polgárának és megadjuk azoknak is, akik a város háztartásáért felelősek, mert a budget összeállításánál biztos adatokkal számolhatnak.

Akik pedig csodákban biznak és akik azt hiszik, hogy a buzaárak lényeges emelkedésére számíthatunk, amely egyszerre megoldja a problémákat, azoknak azt válaszolom: Sajnos ez nem valószínű. A statisztika nem ezt mutatja. A buzaára a legfontosabb, mert a buzaár kihat a közgazdaságunk egyénére.

1867-ig visszamenőleg tanulmányozva az árakat, a következő hullámzásokat észlelhetjük: 1867-től 1873-ig emelkedő irányzat volt. Onnan árhanatlas állott be, amely 1882-ben rohamos és jellegét ölti és 1895-ben mélyponthoz vezet.

1867—71:21 korona 33,

1882—86:18.89,

1892—96:15.31,

1897—1901:18.62,

1902—1906:16.87,

1907—1914:24.04, amely áremelkedésnek alapját a 6 aranykorona 30 filléres gabonavám képezte. Ennek az üdvös hatását élvezte az bekevéztizedben a magyar gabona. De mert tragédiánk, hogy nemzeti és országos feldarabolásunk folytán nincs már biztos piacunk, ahol feleslegeinket elhelyezhetnők, ennél fogva gabonavámokkal, mi az exportállam, eredményt el nem érhetünk.

Azzal azonban, hogy a szegedi bérlőből ki akarom ölni a zsellérnek bénító és küzdelemre nem képesítő, a teljes passzivitásra készítő érzést, — azért, hogy csejót adunk neki új haszonbértartamra, azonos árak és feltételek mellett és, hogy ezt a jogot, bizonyos feltételek mellett, utódainak is biztosítom, — még nem oldottuk meg a kérdést.

A kérdésnek má'ik oldal' is van. Lehet-e gazdálkodni az addigi módon és nem kötelessége a városnak, hogy saját polgárságát a teljes gazdasági megsemmisüléstől megóvjá? — azért, hogy a mai viszonyoknak megfelelő mezőgazdálkodásnak feltételeit biztosítja.

A problémát abban látom, hogy

jobbát, löbbet, egyenletebbet kell termelni

az országban is, a mi földünkön is. A földművelést azonban ma nem az empirizmus, hanem a tudományos kutatás irányítja. Hálá'at tartozunk Klebelsberg Kunónak azért is, hogy a gazdasági iskoláknak nálunk eddig nem ismert típusait itt a tanyákon bevezette.

A jobb és több gabona kérdését a tudomány megoldotta. A városnak kötelessége volna, saját költségvetési egyensúlya és 40.000 magyar lélek jövője érdekében vetőmagvak propagandisztikus, olcsóbb árakon való kiosztásáról gondoskodni. Mert jól egyezzük meg, hogy a válság megoldása másképp, mint a minőség megjavítása nélkül el nem képzelhető. De gondoskodni kell arról is, hogy trágya és mezőgazdasági gépek okszerű használása és rendelkezésre álljon.

Népünknek nincs pénze gazdasági fegyverekre, amelyekkel a külföldi gyilkoló versenye ellen felvehetné a harcot. De a fegyvert nem saját pénzért veszi akkor sem, mikor hadba száll. Ne riadjunk vissza az áldozattól. A tanyai gazdálkodást, még pedig annak minden ágát, a gabona, a gyümölcs, az állat és baromfitermesztést komolyan, céltudatosan, átfogó terv alapján kell a város vezetőségének át-szerveznie. Ha ezt nem tesszük, akkor elvesztjük a csatát, de elveszti azt mindenféle szövetséget is, amire nincs szükségünk és melynek feladatait gondolkodó fővel mi — a város — tudunk csupán megoldani.

Negyvenezer bus, a sorstól megszántott, szegény szegedi magyar, de az egész város gazdasági, kulturális sorsa függ a tanyakérdés helyes, nagyvonalu megoldásától.

Árcsökkenési mozgalmak

Irta Éber Antal.

A német Preissenkung-akciónak és az Olaszországban megindult nagy állami árleszállító megmozdulásnak nálunk is jelentkeznek hívei és követői. Ugy gondoljuk, hogy azok, akik hasonló akciónak megindítását Magyarországon propagálják, teljesen téves utakon járnak, mert az egészen eltérő körülmények között külföldön megindított mozgalmakat nem lehet egyszerűen a magyar közgazdasági élet talajára átplántálni.

Ugy a német, mint az olasz mozgalmaknak közös vonását képezi, hogy az ottani lakosság sokkal magasabb kulturigényekhez, sokkal magasabb életstandardhoz van szokva, mint a mi lakosságunk, ezekben a külföldi államokban tehát lehet jogosultsága az oly mozgalmaknak, amelyek ezeknek a kulturigényeknek és az életfentartási színvonalnak mul' leszállítását kívánják annak az érdekében, hogy az árszínvonal, a fizetések és munkabérek súlyosztása termelőképesebbé, helyesebben exportképesebbé tegye a német és az olasz ipart. Nálunk azonban ugyanez az elv helytelenül volna alkalmazva, mert a mi gazdasági életünk strukturájában az exportot főleg a mezőgazdasági cikkek képviselik, mezőgazdasági lakosságunk, nevezetesen pedig a mezőgazdasági munkásszótály, annyira kulturigények nélkül való, oly alacsony életszínvonalon él, hogy nálunk az export fellendítése érdekében a standard of life mesterséges leszállításának semmiféle létjogosultsága nincs. De ugyanez áll a kereskedő- és iparososztályokra is. Az az igénytelenség, az a szükségletekről való kényszerű lemondás, amelyet a mi kereskedő- és iparososztályunk — sajnos — immár évek óta tanusít, annyira átható, sőt mondhatnók, annyira szomorú jelenség, hogy inkább azon kell gondolkodnunk, miként lehet ezt a sajnálatosan leszállt életszínvonalat valamiképpen megjavítani, nem képezheti tehát feladatunkat mesterséges és erőszakos rendszabályokkal még a kulturigények és életszínvonal leszállításán fáradozni.

Eltekintve ettől, a különbség a külföldi példák és a mi esetünk között más irányban is szembeszökő. Németországnak évente mintegy kétmilliárd márka hadikárpótlást kell fizetnie, ott tehát ennek a hadikárpótlásnak export útján való fedeztetése a nemzet létfenntartási szükséglete, amelynek érdekében talán pillanatnyilag indokolt lehet ily erőszakos akció megindítása. Emellett azonban figyeljük meg, hogy a német akció is alapvető közgazdasági tévedésekben laborál. Hogyan lehet például az árleszállítási akcióval összeegyeztetni azt, hogy ezzel az akcióval párhuzamosan több, mint 30 pengőre emelték fel a buza vámját, tehát több, mint kétszeresére a buza világpiacon árának, holott nyilvánvaló, hogy a legfontosabb népelelmezési cikk mesterséges megdrágítása teljesen inkompatibilis azzal a törekvéssel, hogy az árszínvonal leszálljon.

Olaszországban viszont az árleszállító törekvésnek gazdaságpolitikai kiindulópontja az, hogy Mussolini annak idején a nemzeti prestige és a kistőkés közönség érdekeinek megóvása szempontjából aránylag magas színvonalon stabilizálta a lira árfolyamát és az árleszállító törekvés tulajdonképpen azt célozza, hogy a lira vásárlóerejét alkalmazza ahhoz a törvényes színvonalhoz, amelyet a stabilizálás alkalmából a fascista kormány meg-

szabott. Nálunk az új valuta-paritás megállapítása a pengő belső vásárlóerejének figyelembevételével történt, itt tehát oly valutapolitikai megfontolások nincsenek, amelyek az olasz példa követését kívánatosnak tüntetnék fel.

Azt hisszük, hogy ezeken a speciális megfontolásokon kívül még gondolnunk kell arra, hogy mindkét külföldi akció egyelőre csak kísérlet, amelynek eredményességéről még nem volt módunkban meggyőződni. Tudjuk az utóbbi évek tapasztalataiból, hogy az államhatalomnak beavatkozása az árszínvonal alakulásába eddig még sehol nem járt eredménnyel. Éveken keresztül ez a törekvés ellenkező irányban mozgott: az Egyesült Államokban és Kanadában pool-ok útján igyekeztek a buza árát fenntartani, Braziliában állami áldozatokkal kísérlették meg a kávé valorizációját, Németország mesterséges eszközökkel, állami beavatkozással igyekezett a rozs árszínvonalát tartani. Mindezek a törekvések teljes és tökéletes hajótörést szenvedtek. Óriási anyagi áldozatokat hoztak közpénzekből anélkül, hogy pillanatnyi eredményeken kívül valóságos, átható következtések megvalósíthatók lettek volna. Tartunk tőle, hogy bármily magasra értékeljük is a német és az olasz kormány átfogó és radikális intézkedéseinek értékét, mégsem fog sikerülni ezeknek a kormányoknak sem az árszínvonal csökkentésére irányuló törekvéseit tartósan érvényesíteni, mert a közgazdasági tudomány nem ismeri el ily állami beavatkozások hatályosságát. Az árszínvonal alakulása nem vehet más irányt, mint amelyet a kereslet és kínálat kölcsönhatása megszab, ezt az irányt lehet hatósági intézkedésekkel pillanatnyilag elhajlítani, de a kereslet és kínálat árkialakító törvényének megváltoztatására még a legerősebb államhatalom sem lehet képes.

Szerintünk az államhatalom az árszínvonal leszállítása érdekében csakis egyet tehet, azt t. i., hogy a közterhek sújának csökkentésével igyekezzék az árképződés egyik tényezőjét, még pedig hatalmas tényezőjét befolyásolni. Ha az állam és egyéb közületeink a legmesszebbmenő takarékoskossághoz alkalmaszást és a magán gazdasági tevékenységbe való minden beavatkozás teljes kikapcsolásával biztosíthatják a közterhek leszállításának lehetőségét, úgy ezen az úton és csakis ezen az úton hozzájárulhatnak a kereskedői és ipari vállalatok rehoztételeinek lényeges csökkentéséhez és ezzel ahhoz, hogy az árszínvonal csökkenjen vagy helyesebben, hogy a kiskereskedői árak alkalmazkodjanak az amúgy is a békeszínvonal alá csökkent nagyban árak színvonalához.

Ez az a tér, amelyen az állam és a közületek hatalma kihat az árak alakulás bonyolult processzusára, más téren ez — szerintünk — nem lehetséges. Semmiféle árvizsgáló bizottságból, semmiféle hatósági árbeavatkozáshoz nem kérünk, ezek az árszínvonal tartós és maradó leszállítására nem alkalmasak, csakis azt idézhetnék elő, hogy újabb bürokratikus költséggel alátámasztanak a közterhek magas színvonalát, másfelől pedig újabb bajokat és szenvedéseket hoznának az iparos- és kereskedő-lársadalomra, amely a világgazdasági helyzet nyomása és közterheink fojtogató sulya alatt amúgy is csak a legnagyobb szenvedésekkel és nélkülözésekkel képes létét fenntartani.

Mondhat, amit akar olcsóbb senki sem lehet

Divat ingek

Gallérok

Nyakkendők

Zoknik

Sálak

Kalapok

vagy bármiféle divatáruban

mint a

Fodor Nemzeti Áruház

Kárász
ucca 11

Harisnyák

Kofferek

Keztyük

Sapkák

Zsebkendők

Ernyők, botok

Ausztria legnagyobb zenészerzői a modern zenéről, a magyar kiválóságokról, a régi nagyokról és a jövő utjairól

Érdekes beszélgetés az új irány és a régi iskola két-két európaszerite ismert képviselőjével

(A Délmagyarország munkatársától.) A zenében Európaszerite válságok és forrongások dúlnak. A legnagyobb figyelem talán Bécs felé fordul, mert a ragyogó osztrák főváros még mindig egyik centruma a világ zeneéletének. Az új irányok neves képviselői mellett népszerűsége körül környezve élnek és működnek itt a tradíciók ismert hívei is és a magyar zeneélet terepén igen sok hasonlóságot találunk az osztrák zeneélethez.

Langyel Vilma

Ezért véljük, hogy kultur- és zenetörténeti érdekessége van, ha az alábbiakban megszólaltatunk különböző irányokhoz tartozó bécsi zenészerzőket, akik világszerite ismertek s tájékozottak a magyar viszonyokról.

Alban Berg

Hietzing egyik csendes uccájában él, ahova túlkölés, láрма nem ér el.

A csöngetésre fehérbóbitás szobalány nyit ajtót.

— Berg ur már várja, — mondja és még be sem fejezi a mondatot, Alban Berg horihorgas, germános alakja megjelenik a fogadószoba küszöbén.

— Ime a külföldi sajtó, amely érdeklődik, — fogad barátságosan és nevetve. — Néhány nap előtt az amerikai, most a magyar sajtó. Érdekes és mintha szimbolikus lenne.

— Tehát kíváncsiak, szembe akarnak nézni azzal a bátor emberrel, aki a zenei klasszikus városában a zenei forradalom zászlaját lengeti, akit túlradó kedve merész harmóniak felé vonz, aki elföldelte a régi és álmának tétova érzelmességét a ritmus százféle új formájával énekel meg?

— Talán most végre új hajnal tör be az ajtómon, mert az ablakomon aligha törhet be. Nézze csak! — mondja nevetve.

Az ablakokon vastag, átlátszatlan üveg.

— Miért? — kérdezem.

— Így zárkozom el a világ elől, — mondja Alban Berg, — amely hosszú évekig nem akart rólam tudomást venni. Én nem láthatok innen senkit és engem sem láthat senki. Aki új ösvényre lép, aki járhatlan meredek szélén néz a Végtelenség felé, annak veszélyes az útja és csak kevesen követik.

— De hiszen a »Wozzeck« példátlan sikere volt egész Európában.

— És Amerikában, — teszi hozzá Berg, — majd így folytatja:

— Higyje el, magam voltam legjobban meglepve, amikor ez az operám olyan váratlanul nagy sikerrel beütött. Mióta dolgozom én már itt türelemmel. A hitemet Schubert és Mozart esete tartotta fenn, hiszen majd éhenhaltak, mert a kortársak nem értették meg őket...

— Hogy viselkednek a bécsiek az atonális muzsikával szemben?

— Atonális nincsen, — válaszolta hevesen Berg. — Ezt a szót az ellenségeink találták fel. Minden, ami muzsika már melódia is, csak talán nem értik. Wagnernál sem ismerték fel a melódiát, Bach is konstruktív volt, sőt Mozart is. Nekem is van időm várni...

A hitem szent, érte a szenvedést is elviselem. Szívem és ösztönöm vágyai szerint német vagyok, — mondta további kérdéseimre Berg. — Germán lélek nagy titkainak életét élem, mint Wagner és Brahms, gazdag polyfoniákkal, duzzadó harmóniákkal és alapjában véve mi fiatalok is a tánc formáiban leljük muzsikánk májusi kedvét, csak éppen nem a menüett és ländler, valcer és boston, hanem a mai táncformák s a jazz ritmusában. El kell-e érte kárhoznunk? A jövő majd megadja a választ erre a kérdésre.

Strauss Richárd körül is marakodtak. A ma és a jövő viszont már mi vagyunk. A magyaroknál pedig Bartók, aki kolosszális zseni.

Alban Berg Elmereng, közben tekintetem mulatozva jár körül a puha, kényelmes polgári lakásban, ahol modernizmusnak, atonális, forradalmi szellemnek nyoma sincs.

— Mit gondol, elő fogják-e adni a Wozzeckot Pesten? — kérdezi Berg.

— Az Operában még Bartókot se adták.

— Ach so!

A cigaretta füstje elszállt. A déli harangszó kedvesen csilingel be a szobába. Menni kellett. Berg még utánam szólt:

— A porosz akadémia most választott meg tagjának. Új operám címe pedig Lulu, a Wedekind-dráma.

Az autó már Grinzing felé robot, a téli délután sötétjéből csak egy-egy elsuhanó külvárosi lámpa világít be.

Wellesz Egon

kicsi villája előtt megállunk. Mint egy babaotthon olyan a ház, ahol komoly és rajongó élet folyik művészi ihletettséggel és vidám kedéllyel. Finom kis szalon után a professzor dolgozószobája jön. Nyitott Bechstein-zongorán egy új partitúra. A fal mellett köröskörül könyvvállvány, sok virág, honbon, cigaretta, művészi dísz tárgyak, kevéssé, de jó kép — egyszerű kultúra és lakályosság.

Wellesz Egon hirtelen szőke, lobogó haja mélyen belecsuszik a szemébe, folyton igazgatja. Vidám, kedves, igazi bécsi.

— Clemens Krausz előtt bizony rosszul álltunk mi fiatalok itt Bécsben, — kezdi. — Az osztrák komponisták vagy operát, vagy kamarazenét írnak. Schalk pillantásra se méltatta az új zenét, kvartett-lársaságok pedig itt már nincsenek, mint ahogy vannak a legkisebb német városban is. Nekünk keserűen és daccal oda kellett fordulnunk a németekhez, ahol előbb mindent meg akarnak ismerni, azután mondanak ítéletet. A német és az angol kritika a legnagyobb jelentőségű ma, mert művelt, képzett és nem a hóhér, hanem a közvetítő szerepét vette át közönség és mű-

Védje eső- és szél-től legdrágább kincsét — arcának üdességét!

Azt a csodás hatást, amit **POMD's COLD CREAM**-je este bőrének táplálásával és pórusainak tisztításával elért, a szabad levegőn **POND's VANISHING CREAM**-mel fogja megvédeni. **POMD's CREAM**-ek a késő korig tiszta, üde és hamvas arc-bőrt biztosítanak!

Pond's Vanishing & Cold Creams

Kapható mindenütt! Főraktár: **Neruda Nándor**, Budapest IV., Kossuth Lajos u. 10.

vészet között. Ma ott bukás, vagy katasztrófális blamázs nem számít; ha ujat hoz a szerző, új érdeklődés várja, a jó pedig keresztültöri magát.

— Milyen jövőjét látja a zene mostani sok próbálgatásának?

— A zenében visszakozót észlelek, — mondja Wellesz. Azok az elemek, amelyek felelősen behatoltak az új birodalomba, most huzódnak vissza. Balga akarással nem pótolhatják, amit isetni elhivatottság szívárványhidján épít fel a zseni. Az újak az epigonok korát döntötték le, itt a fejlődés megfeneklett, csak szajkózni és kopírozni lehetett volna. Új élményért hát új Prometheusok vállalták a harcot a művészet örök szépsége s az emberiség haladása nevében, — önmagukért...

— 1910-ben jöttek az első apostolok, akik megérették az időket és hírnökei voltak. S most már ez a kor a megváltóra vár, aki az ujat végleg klasszikussá érleli...

— Osztrák vagyok és az osztrák opera tradícióhoz horgonyoztam le magam — folytatja Wellesz. — És látja, az *Alkestis* című operámat mégis 40 német színpadon játsszák, Bécsben pedig csak most, márciusban lesz az első premierem a *Bachánsnő*vel. Ezt is Clemens Krausznak köszönhetem. Berlinben a Festspiele alatt adták ezt a művet, amelyben a zenekar szerepének egy része

Karácsonyra és újévre meglepő olcsó árak!

Az összes cikkeknel mint minden évben, megfelelő árendedmények.

Pollák Testvérek Csekonics ucca és Széchenyi tér.

a színpadra háramlik és a görög tragédiák kórusa veszi át a dinamizmus súlypontját. Van benne kórus szerep és nagy mozgásművészeti kórus. (Bewegungs-chor.) Vonzó a görög művészethez, elzárkózott formájához, költészetéhez, amelynek alapmotívuma a sors kérelhetetlensége, a föld és az ég hatalmainak harca az Emberért. *Lehet ezt mással kifejezni, mint a fonálalással?*

— Ez azonban még nem cél, hanem csak eszköz. Megmaradni azok fognak a maiak közül, akiknek képességük nemcsak addig ér, hogy »érdekesek«, »ajánlatosak« mondjanak hanem, akik monumentális zenei formákat hoznak létre. Melódikus képzelőerő nélkül senki sem komponist, hiszen a muzsika elsősorban érzés. Ha pedig nem értik meg a melódiát, bizonyára a komponistában van a hiba.

Wellesz professzor most feláll, odaül a zongorához, fellapozza a Bachánsnők egyik kórusrészletét. A szobában félhomály. A zongorából démoni tüzzel robban elő a velőig hat valami kifejezhetetlen érzéki sóvárgás, ősi, fogcsikorgató kemény életerő.

Wellesz énekel, az akkordok sítva, diszsonánsan, pokoli kacagással zajlanak körülötte...

Dermedten álltam a zongora mellett, a lapozást is elfelejtettem, Wellesz csak úgy dobálta a földre a lejátszott, összefüzetlen lapokat: s a szelíd, kékszemű, szőke férfi, mint a varázsló, zihálva, óriássá növe babonázta a boszorkányos hangszert.

— Bucsuzásul még egyet, — mondja Wellesz. — Tudja kinél jelent meg aze első művem?

Elővesz egy sárga kottát. Der Abend. Szimfonische Bilder. *Rózsavölgyi 1909–1910.*

— Hogy lehetséges ez?

— Lent voltam Budapesten, Bartóknál, ő adta ki. És tudja ki játszotta az első zenekari művemet? *Szenkár karmester Kölnben.*

— Most meg én kérdezek valamit bucsuzól, — mondom. — Igaz, hogy nagypapa lesz?

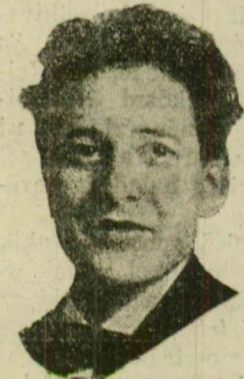
Nagyot kacag Wellesz professzor a Zene-művészeti Főiskola tanára és a Tagblatt kritikusa.

— 45 éves vagyok és 22 voltam, amikor megnősültem. Hát stimmelhet. Vagy ez is atonálisan hangzik?

A Sternwartestrasseban kis kertben emelkedik egy bájos villa.

Korngold Erich

háza. A hallban rendkívül finom, fényűző berendezés, brokátkok, gobelinek, zenélő óra, Lenbach-kép... Fáragványos lépcső a felső és alsó lakosztályokban.

Felülről édes gyermekhangok hallatszanak

— Den Balli, Papi...

A labda futballosan durran az ajtónak, utána egy erős, nagy test puffanása. Nagy kacagás. Pár perc múlva Korngold oldalát tapogtatva jön le a lépcsőn. Nehéz a nevetést visszatartani.

Kissé kövérkés, de az arca olyan, mint a gyermekeké, naiv csodálkozással néző szemek, mintha maga se értené a csodát, hogy — alkotó.

— Tudom már, hogy volt Bergnél és Wellesznél, — kezdte, — de higgye el, az egyetlen ami a muzsikát életben tartja, mégis csak a melódia. Nélküle a zene festészet, színek nélkül.

— Tehát erős ellenfele az ujaknak?

— Nekem csak melódiák szakadnak fel a szivemből és úgy érzem, az imádság, az élet, az álom, a valóság, mind-mind csak — melódia.

— 1900-tól 1930-ig Richárd Strauss, Mahler, Schrecker, Korngold komponált Bécsben. Nem elég ez 30 évre? Bécs nem szenvedett hiányt tehetségekben, akik meg tudják őrizni a tradíciók folytonosságát.

Korngold nem akar tudomást venni az újítókról.

— Mi lesz Bécsből, ha kivesz belőle a kissé romantikus, könnyen siró, könnyen nevető, édes dallamu költészet karaktere? — mondja.

A zongora csukva áll, csak Korngold életnagyságu márvány- és olajportréja, koszoruk, szalagok mutatják, ahol beszélgetünk, ez — művészlakás.

— Akar igazán megismerni? — kérdezi most Korngold. — Nézzon meg este a Stadttheaterben. Strauss-alcereket fogok dirigálni és zongorázni és bennük magamat élelem át újra és újra.

És este a színházban találkoztunk. Korngold kedves gondossága folytán a pulpitus mögött volt az ülés. Elragadó hévvel dirigált, zongorázott, énekelt az operettel. A valcerek tempója ott bizsergett a talpunk alatt.

A szünetben odasugta:

— Azért Hindemith, Schönberg, Sztravinszky, Bartók zsenijéből maradnak csírák az utónak következőknek, de nekem ők kerek, amelyeknek ki kell teljesülni élettel — lírával...

Sötét, mogorva hérpálatában él az új Schubert, aki a Zeneakadémia rektora és a Komponisták Szövetségének elnöke:

Joset Marx

Amerre csak nézünk kották és korrekturák. Egy új zongorakoncert zenekari kísérettel várja a szerző simító kezét. A bécsi filharmonikusok legújabb eredeti bemutatója lesz.

A telefon a szomszéd szobában szakadatlanul cseng pedig Marxnak titkos a telefonszáma. Böven van alkalmam körülnézni. A kályha tetején karácsonyfa díszben, az asztalok, székek rengeteg cukorstanóci nyitva, félig üresen. A nyitott zongorán három csokoládé-bakancs. — Asszony — asszony — asszony —

emlékek, egy egész regiment. A zongorán rengeteg kotta, Marx-, Schubert-, Wolf-dalok és közöttük — mintha a melódiákból emelkednék ki, Vénusz szobra. Az istennő hóna alatt hatalmas virágcsokor...

Marx óriási alakja döngve lép a szobába. Nagyon elegánsan akart kinézni — a hölgy tiszteletére. Ha tudta volna, hogy rosszul van gombolva a mellénye...

Fényes

szilveszteri estély

KASS-SZÁLLÓ

összes termeiben.

Szilveszteri menü:

Borleves
Hideg fogás, fagyaszúva
Malacpecsenye
Pezsgős káposzta
Farsangi fánk

Asztalrendelést, tekintettel a nagy érdeklődésre, kérjük már most eszközölni

— Mi van ma Magyarországon? — kérdezi. — Nekem illenék ugyan tudni, hiszen a budapesti Zenekadémia nemrég *tiszteletbeli tagjának* választott. Dohnányi-jukat szeretem, ő kiváló muzsikus.

— És Bartókot, Kodályt?

— Én dalköltő vagyok, feleli — énekelek, ahogy a szívem diktálja. — Maguknál magyaroknál a dal a népből ered. Nekünk, osztrákoknak nincsenek népdalaink. Elt köztünk egy Schubert és talán több ismeretlen bohó költő, azoktól kapta a nép a dalokat. De maguknál, magyaroknál ott voltak a cigányok...

Elmondok röviden a cigányok szerepének és a népdal fejlődésének kulturtörténeti adatait. Marx hallgat és jegyez, majd ezt mondja:

— Különös, különös, most már értem Bartókot. Én olasz eredetű vagyok és ez van a muzsikámban is. Nem kísérletezem az ujjal, mert több hangnemben írni egyszerre, ugyanannyi, mintha több helyen ülnék egyazon időben

— De a kortársak ne bánták az újítókat? Szép az élet és hosszánna mindennek, ami a lelkünket gazdagítja. Dalaim bejárják a világot és ma már Bécsben megint nem hagyják éhen veszni a tehetségeket...

Lengyel Vilma

WEISZ ISTVÁN

Torontáli szőnyeg

árusítása
P. Reich Erzsébet
üzletében

Apolló illatszertár a városi bérház Károlyi uccai oldalán (Dr. Salgó és Társa mellett) MEGNYILT.

Az összes bel- és külföldi illatszerek és kozmetikai cikkek nagy raktára. Ujévig minden vevőnek egy-egy mintacsomagot ajándékozunk, mely egy db szappant, 1 üveg kölnivizet, 1 sampont, 1 fogport és egy doboz poudert tartalmaz.

Ügyeljen a pontos címre!

Röth

HAJLITOTT FABUTORGYÁR

Szeged, Mars tér 13. Telefon: 16—56.

környék legnagyobb hajlitott fabutorgyára!

Kaphatók: Saját készítésű, összes típusú hajlitott székek, fotelok, irodai és szalon garnitúrák, fogasok, zsúr asztalok, kerek és óvál asztalok, virágállványok, hintaszékek, zongoraszékek stb. Ugyanezeket készítjük gyermekek részére kis méretben

Közgazdasági karácsony

Írta: dr. Kertész Béla.

Cromwell Olivérről jegyezte fel a krónika a következő történetét. Amikor a szerencsétlen sorsú I. Károly, Anglia királya megjelent a londoni parlamenten, a következő szavakkal fordult a királyhoz:

Dr. Kertész Béla

egyik ülésén, Cromwell a király jelenlétében a lakosság nagy nyomoráról beszélt leplezetlen szavakkal. Lord Strafford, a király meghitt embere figyelmeztette a szószókat, hogy a király jelenlétében, ily ünnepélyes alkalommal ne beszéljen »kenyérrel és gyomorról«. Mire Cromwell válaszolta:

»Kenyér és gyomor az élet s mi az ünnepség után is élni akarunk«. A karácsonyi ünnepek meghitt hangulatát sem ronthatja, ha ezen a helyen a közgazdasági kérdésről, végeredményben a kenyér problémájáról fogok beszélni, mert hiszen »az ünnepek után mi is még élni akarunk«.

Nem kell szélső ellenzéki politikusként lenni annak megállapításához, hogy a kormány a gazdasági válságból való kibontakozásra nézve nemcsak, hogy komoly, részletekben kidolgozott tervvel nem rendelkezik, hanem céltévesztett, de balkezes intézkedéseivel az egészséges kibontakozás útját is elzárja.

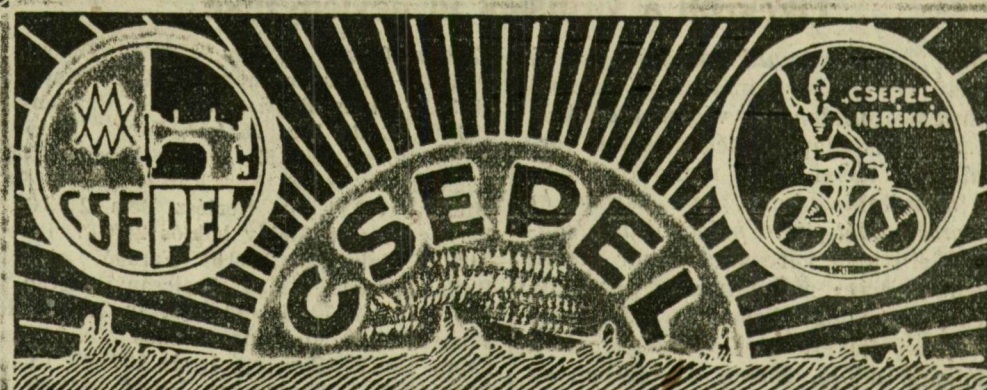
Itt áll előttünk Németország és újabban Olaszország komoly, megfontolást érdemlő politikája. A közterhek csökkentésével, az állami szolgáltatások olcsóbbításával, az állami üzemek árleszállításával kezdve, a kormányok a legnagyobb erővel szereznek érvényt az általános árnívó leszállítása iránti törekvésüknek és valóban, a megélhetés standardját mindkét országban már eddig is jelentékeny mértékben sikerült leszállítani. Teljesen világos és áttekinthető ez a közgazdasági elgondolás. Az árak és ezzel a megélhetés olcsóbbításával mindkét ország olcsóbban fog termelni. Versényképesebb lesz tehát e két országnak ipara a többi államokkal szemben, exportja ennélfogva lényegesen fokozódni fog. Gyáraik nagyobb kapacitással fognak dolgozni, munkanélkülisége ennek folytán kétségtelenül csökkenni fog. Ez viszont magával fogja hozni a belső lakosság vásárlási képességének fokozódását. Egyidejűleg a belső fogyasztás piaca azért is élénkülni fog, mert az olcsó árak révén nagyobb tömegek fogják szükségleteiket kielégíteni tudni. A belső fogyasztás egyidejű fokozódása újból csak az ipar, kereskedelem és mezőgazdaság fellendülésének fog további lökést adni. Ez a két tényező: az export és a belső fogyasztás egyidejű felélénkülése magával hozza teljes bizonyossággal a gazdasági élet minden rétegére kiterjedő javulást.

Ezzel a kézenfekvő közgazdasági kétszerket. tövel szemben azt látjuk, hogy a kormány

még mindig a hatványozás matematikai műveletének alapján áll. Hatványozza, a közterheket, az állami szolgáltatások árait és görccsen ragaszkodik az árnívó tartásának elméleti alapjához, amely a mezőgazdasági termények árainak biztosítására irányuló törekvéseiben (boletta stb.) jut kifejezésre. Az új adó-nemek behozatala, a meglévők fokozása, a társadalombiztosítás új terhei, a posta, telefon drágítása, mind oly tényezők, melyek az egészséges árleszállítás gyógyulási folyamatának ellene szegülnek.

Mezőgazda, iparos és kereskedő, te szálítsd le az áraidat, mert ez hazafias kötelességed. Drágítani csak az államnak áll jogában, a drágítás — új állami monopólium. Magunk pedig ne csodálkozzunk ezen, hiszen Voltaire már több, mint másfélszáz év előtt mondtja, hogy az állami élet vezetőiben ösztönös irítozat él — a legegyszerűbb megoldási módot választani.

Egy új pszichózis ejti hatalmába a lelkeket és lessz hova-tovább urrá a magyar társadalmon. — Lemondani nemcsak a felesleges, de a szükséges és csak pillanatnyilag nélkülözhetetlen szükségletek kielégítéséről, tetszelegni a túlzott tartózkodás, takarékoság, spártai egyszerűség pose-ában: általánosan elterjedt, sőt — sokkal veszélyesebb! — divattá vált. Itt áll a magyar gazdasági élet egy világválság tornádójának magjában, amely válság súlyosságát a kormány céltévesztett pénzügyi politikája még csak fokozta. S amíg mezőgazda, iparos, kereskedő, lateiner és tisztviselő hősiiesen küzd a megélhetés frontján, ugyanekkor meginog a társadalom belső, lelki frontja és pesszimizmus, a jövő bizonytalanságának érzete vesz erőt a lelkeken. Nem csupán a vál-

VARRÓGÉPEKNEK és KERÉKPÁROKNAK

DÖNTŐ SIKERÜK VAN.

MINŐSÉGBEN, SZÉPSÉGBEN Vezetnek.

RENDKIVÜLI FIZETÉSI KEDVEZMÉNY.

MINDENKI MAGYAR ÁRÚT VÁSÁROLJON!

lalkozási kedv bennül meg és vonul vissza a tőke minden befektetéstől, de azok is, akiknek anyagi ereje megengedi, egyenesen kockázatos tőkebefektetések, vállalkozásnak tekintik, ha egy rend ruhát kell vásárolniok. Kulturánk fejlődése egyet jelent az emberi megélhetés igényeinek, szükségleteinek sokszorosodásával és finomodásával. Minden, ma nélkülözhetetlen belyegzett szükséglet sokezer iparosműhely és kereskedelem existenciáját jelenti, amelynek fennmaradása ahhoz van kötve, hogy a társadalom ne erőltesse magára a jövőbe vetett reménytelenséggel az indokolatlan önmegtartóztatás kényszerzubbonyát. Mondjuk meg világosan és nyíltan: a jelenlegi válságból való kibontakozásnak, a gyógyulásnak egyidejűleg lelki uton is meg kell indulni a bizalom és a reménység visszatérésével és ezért veszélyes, káros és hazafiatlan minden olyan akció, amely a társadalom lelki válságát az önmegtartóztatás, mindentől való visszavonulás és túlzott takarékoság hirdetésével kimélyíteni alkalmas.

Sehol olcsóbban! RÁDIÓ

és kellékek gazdag választékban 51
PHILIPS hálózati és fűtő készülékek
 legújabb modellekben
 18 fajt részletek néha kaphatók
 Szántó Sándor gépkereskedőnél Szeged, Kiss ucca 2.

NEU ERNŐ
 bank- és váltóüzlete
SZEGED
 Alapítva 1910. évben.

Foglalkozik minden bankszerű üzlet-
 ággal, különösen váltóleszámitással,
 folyószámla kölcsönökkel, áruüzletek
 finanszírozásával, külföldi átutalások-
 kal, valuták vétele és eladásával.

„Csepele” varrógépek első kézből

legolcsóbban, 3 évi részletfizetésre beszerezhetők a

„Csepele” gyár szegedi főlerakatában:

Tisza Lajos körut 42/a.

(Uj Singer palota)

Állandó ingyenes himzőtanfolyam

Kik fizetik a legfőbb adót Szegeden

Elkészült a virilisták új névjegyzéke

(A Délmagyarország munkalársától.) Az új közigazgatási törvény értelmében az igazoló választmánynak minden év végén meg kell vizsgálnia a virilis alapon megválasztott törvényhatósági bizottsági tagok mandátumát és meg kell állapítania, hogy *nem esett-e ki valaki a legfőbb adót fizető polgárok névjegyzékéből.* A viriliszjogu városatya akkor veszíti el a törvény szerint mandátumát, ha adója annyira csökkent, hogy kevesebb már, mint a névjegyzékbe fölvev utolsó, Szegeden a 432-ik adófizető adója. Ebben az esetben az igazoló választmány a lecsökkent adóju virilista mandátumának megszűnését állapítja meg és javasolja a soron lévő póttag behívását.

Dr. Tóth Béla főjegyző most állította össze a legfőbb adót fizetők új névjegyzékét az 1931-re kivetett adóösszegek alapján. A névjegyzéket az igazoló választmány legközelebbi ülése elé terjeszti a virilis mandátumok elbírálása céljából. Az új névjegyzék annak az 500 szegedi polgárnak a nevét tartalmazza az adóösszegek sorrendjében, akik a legfőbb adót fizetik.

Az érdekes kimutatás — amelyben a nevek után irt összeg az adót jelenti — a következő:

Dr. Holczer Gyula 22919.39 P.
Wolf Miksa 15.043.04 P.
Solymos Elemér 14620.80 P.
Dr. Zöld Jenő 12.633.12 P.
Wagner Ferenc 12.209.31 P.
Wagner Ernő 12.209.31 P.
Dr. Wagner Jenő 12.209.31 P.
Rosmann Dávid 11.899.20 P.
Vitéz dr. Shvoy Kálmán 11.361.06 P.
Glückstahl Lajos 11.028.— P.
Keleti Adolf 10.682.64 P.
Mihálovits Dezső 10.290.24 P.
Rózsa Mihály 10.180.32 P.
Müller János 9.893.04 P.
Lengyel Géza 9.887.40 P.
Lengyel Lajos 9.807.80 P.

Juranovics Gyula 9.454.56, Schwarcz Kálmán 9.084.12, dr. Csányi Mátyás 8.734.98, Kiss Mór 8.508.30, Kiss Károly 8.508.30, ifj. Kass János 8.160, Varga Mihály 7.916.38, Kardos Manó 7.868.66, Ábrahám Ferenc 7.727.25, Fenyő Mátyás 7.644.01, dr. Gróf Árpád 7.601.48, Bruckner Ede 7.241.78, Sonnenwirth Ignác 6.867.37, Sándor Lajos 6.860.78, Klonkay Andor 6.800.19, Sándor Ferenc 6.571.20, Fenyő Lajos 6.546.09, Pollák Sámuel 6.454.35, Bogdán Jenő 6.360.96, Holczer Tivadar 6.350.02, dr. Fenyves M. Kornél 6.316.53, dr. Széki Tibor 6.144.—, Kurucsev Sándor 6.059.92, Schwarcz Henrik 5.988.73, Fenyő Hugó 5.883.91, Taussig Ármán 5.785.68, Peternelly József 5.580.40, Pick Jenő 5.478.56, Lukács István 5.231.52, Boros Miksa 5.223.60, Fischer Zsigmond 5.212.56, Ligeti Béla 5.188.64, dr. Singer István 5.162.45, Réthy Adolf 5.108.30 P.

Bokor Izsó 4950.84, Kandiba Károly 4940.78, Doránszky Károly 4896.76, Politzer Jónás 4884.—, dr. Nagy Samu 4796.71, dr. Kovács József 4647.66, Takács János 4531.36, dr. Szivessy Lehel 4460.—, Csala Imre 4310.40, Kup Gyula 4242.35, Szegő Árpád 4158.60, Scholz János 4104.80, Szokolay Szilárd 4030.10 P.

Neumann Gyula 3862.49, Schwartz Manó 3799.34, Danner Mihály 3779.63, dr. Csermák Ernő 3779.04, Györy Gyula 3715.65, Winkler Andor 3697.54, Várnay Dezső 3693.14, Wellis Lajos 3681.60, Czékus Ferenc 3613.49, Földes Zoltán 3469.60, Vetrő Lajos 3418.85, dr. Vidakovics Kamill. 3381.89, dr. Korpássy Gyula 3372.—, Vajda Imre 3332.54, Mihályi Adolf 3335.—, Asztalos Lajos 3301.92, Balogh Lajos 3285.96, dr. Sziráky Gyula 3268.70, Dákits György 3199.20, Benedek Pál 3187.—, Ruttkay Aladár 3125.14, Vittkay János 3125.13, Merts Imre 3101.03, Kókay István 3068.48, Savanya János 3053.84, Keilner Mór 3053.—, Sebestyén Endre 3049.17, Szauer Antal 3001.60 P.

Schwarcz Béla 2981.72, Winternitz Izidor 2976.—, Winternitz Márton 2975.20, dr. Magyar István 2959.24, Angyal Gáspár 2951.52, Czinner István 2941.50, Márer Ármán 2940.12, id. Winkler Mihály 2934.72, Varga Gyula 2895.14, Weil Zsigmond 2894.64, Winkler Hugó 2891.14, Barcsay Károly 2883.66, Hutter Károly 2826.98, Goldschmidt Lajos 2824.07, Váradi Imre 2781.72, Fejér Mór 2765.76, Szabó Ármán 2763.40, Szabó Sándor

2722.22, Csikós György 2708.70, Dukay Sándor 2695.78, Hollander Manó 2690.88, Hajós Ferenc 2613.50, Eidus Bentian 2608.41, Heszlényi József 2599.61, Csala Illés 2584.58, Varga Dezső 2552.38, Halmi József 2543.89, Straub Ferenc 2520.96, id. Fagler Ede 2484.08, Vass Károly 2480.63, Schannen Mihály 2478.11, dr. Kertész Béla 2463.69, Ördög Ferenc 2444.74, Stéhly Miklós 2440.67, Beregi Béla 2439.64, Solti Pál 2439.64, Faragó Lajos 2425.20, Raffay Ferenc 2421.42, Szolcsányi István 2414.54, Perl Pál 2413.70, Szecsődi István 2410.91, Horváth János 2408.80, id. Danner János 2405.35, dr. Biedl Samu 2382.20, Reményi Ignác 2378.90, Lukács Lukács 2365.—, Temesváry József 2355.60, Kovács Ferenc 2352.21, Aigner József 2342.68, Adler Mór 2333.55, Kohn Jenő 2331.95, Havas Ferenc 2320.20, Peternelly Lajos 2327.80, Krier Rudolf 2320.87, Pollák Manó 2313.28, Lindenfeld Bertalan 2302.13, Adler Rezső 2288.64, Segesváry Dezső 2264.59, Aigner Géza 2254.98, Török Ferenc 2237.53, Kiss Ferenc 2227.30, Kouff Róbert 2227.30, dr. Kovács Gyula 2227.30, Anhauer Ottó 2223.80, Zombori Ferenc 2219.70, Klein Imre 2216.98, Zsurkó János 2214.88, Máthé János 2206.61, dr. Szakács József 2205.74, Nagy Antal 2195.45, Szűcs Imre 2188.35, Patzauer Sándor 2186.48, Kontraszty János 2184.33, dr. Barta Dezső 2176.80, Glöckner József 2167.92, dr. Zauner Richárd 2146.56, Vlasits Károly 2142.51, Fein László 2139.95, dr. Vadász János 2120.48, Lippay Imre 2114.25, dr. Kószó István 2096.96, v. dr. Máriaöldy Márton 2080.02, Heller Nándor 2070.—, Déhm Péter 2069.36, Kordás Mihály 2048.85, Kohn Jakab 2040.60, Luszti Ernő 2038.42, Csermák Béla 2019.72, Székely Albert 2016.—, Kozma M. Gyula 2004.40 P.

Ábránovics Géza 1983.60, Vértés Miksa 1979.02, Czigler Arnold 1973.—, Eszes Imre 1971.84, Schiffer Antal 1953.64, dr. Grüner István 1945.76, Kaufmann József 1925.48, Rónay János 1919.04, Lévy Mátyás 1909.45, Gábor János 1903.09, Ronkovic István 1901.28, Beredi Péter 1891.74, Zauner Vince 1877.12, Bors Mihály 1866.10, Hegyi József 1846.10, Blei Lajos 1834.26, dr. Regdon Károly 1819.60, Wellisz Géza 1817.55, Kertész Miksa 1795.20, dr. Tóth Béla 1794.16, Schmidt Károly 1787.10, Lévy Henrik 1766.92, id. Hegedűs Béla 1764.01, dr. Tukacs Sándor 1764.—, dr. Schultz Károly 1760.—, Lippay Imre 1745.69, Panász Antal 1745.60, Schütz István 1738.07, Löffler György 1736.15, Bartos Lipót 1729.80, ifj. Sárkány Mihály 1720.07, dr. Tápai József 1717.76, Szlávi Ferenc 1714.30, dr. Széchenyi István 1710.40, Sándor Vince 1702.28, Mandler Vilmos 1700.63, Hoffmann János 1693.88, dr. Aigner Károly 1683.18, Weil Lajos 1691.54, Hauptvogel Károly 1675.20, Szamek D. Adolf 1661.76, Koch Imre 1658.48, Barabás Béla 1655.12, Kolozs Lajos 1652.20, Pálity László 1651.28, dr. Ujváry István 1641.60, Blau László 1637.60, Ördög János 1628.63, Zseriberi Károly 1615.94, Gárgyán Elek 1607.19, Ördög Vince 1590.72, Makra Tamás 1584.94, dr. Rottenberg Pál 1578.12, dr. Csikós N. József 1573.91, id. Márton János 1560.37, Paul Adolf 1560.—, Buchwald Tivadar 1549.67, Nagy Ferenc 1548.22, Domán Mátyás 1547.20, dr. Tóth Mihály 1546.68, Grüner Miklós 1546.56, Ketter Károly 1545.27, Szánthó Sándor 1540.41, Kovács Sándor 1528.59, Széki Sándor 1524.32, Lintner Ferenc 1514.80, Erdélyi András 1506.92, Bohn Antal 1499.28, Kolthay Alajos 1487.01, id. Bála István 1483.96, Szemimáry György 1481.13, Götz Gy. József 1469.28, Hay Miksa 1459.35, Schaffer Viktor 1454.40, Hesser Lajos 1451.80, Gottlieb Vilmos 1451.37, Papp István 1451.34, id. Arnoid József 1450.56, Pollák Gyula 1444.—, Kaufmann Sándor 1438.79, dr. Reis Sándor 1429.40, Otótt K. Lajos 1425.40, Koncz Salamon 1415.60, dr. Turóczy Mihály 1415.86, Blau Károly 1406.—, Beck Jenő 1398.90, Kohn Benő 1390.—, Déri Sándor 1389.60, Fellegi Andor 1384.26, Somló Mór 1376.12, Dukay Tibor 1375.92, Kocsis Ferenc 1366.—, Weisz Vilmos 1361.08, Kakuszi István 1359.41, Berze Árpád 1351.92, Tóth Kálmán 1350.66, Nagy Károly 1345.64, Dékány András 1343.04, Csányi András 1333.86, Schönberg Jakab 1333.01, Wiesner Salomon 1324.83, Volford István 1320.45, Nyári István 1324.24, Ketting Lajos 1320.—, Hattyasi Sándor 1307.53, Várkonyi Ferenc 1302.40, dr. Matievits Dezső 1301.79, Gerő Béla 1300.65 pengő.

Dobó Imre 1295.97, Singer László 1286.94, Kalánka Kálmán 1284.71, Nagy Albert 1283.60, P. Deutsch József 1282.07, Deutsch Géza 1282.05, Reitzer Lipót 1281.60, Kapovits Mihály 1280.54, Moskovits Lajos 1274.94, Bucholz Antal 1267.20, Csáky János 1261.80, Rotter János 1258.80, Dolovác Vazul 1245.18, Löwinger Adolf 1243.36, Platz Ká-

rolly 1241.72, Sándor Kálmán 1239.50, Kovács Lajos 1236.09, Farkas Imre 1235.63, dr. Kovács Ödön 1235.04, Rankl Lajos 1229.64, Nagy József 1226.81, dr. Wolf József 1224.80, Rosenbaum Ignác 1221.—, Kovács Sándor 1223.60, Nagy Mihály 1219.06, v. Fegyveres Sándor 1217.01, dr. Schwarcz József 1216.51, Engelsman József 1209.60, Juhász János 1202.76, dr. Moczar Ferenc 1193.72, Turcsányi Béla 1193.11, Kovács Ferenc 1192.05, Huszta Ferenc 1183.80, Kühn Vendel 1177.13, Szécsi Ferenc 1166.—, Schaurek Ottmár 1156.80, dr. lov. Gaszner Gyula 1156.80, Dobó József 1156.23, Buday Lajos 1154.99, Tóth Sándor 1154.52, Csikós Bálint 1150.72, Kovács György 1150.08, Kecskés István 1147.97, Vajdovics József 1145.52, Pető Ernő 1144.67, Pomázy István 1138.29, Tóth István 1137.91, Tamásy Gyula 1129.60, Schwarcz István 1120.—, Korda Jenő 1117.—, Windt József 1112.64, Nitsovits István 1107.68, Gárgyán Sándor 1107.14, Dobó Géza 1100.32, dr. Seregélyi Mátyás 1099.34, Benedek Antal 1099.—, Nacs Sándor 1098.72, Nőgrádi József 1095.09, Hullmann András 1093.98, Tóth József 1093.60, Gresz I. György 1091.52, Pick Mór 1089.60, Gottschall János 1085.55, Kroó Sándor 1084.60, Györgyi Lajos 1083.81, Kéri Béla 1081.71, Gyenes János 1076.56, Biró Dezső 1074.—, Keresztes Péter 1073.36, Nagy Dániel 1067.13, Oltványi Vince 1061.83, Barta Mihály 1061.62, dr. Széll Gyula 1057.70, Knappe János 1051.87, Csonka Vince 1051.50, Bózsó János 1050.48, Fischer Izsó 1050.—, Fodor János 1048.98, dr. Temesváry Géza 1048.58, Rainer Ferenc 1047.20, Geisz János 1046.40, Kellner Ferenc 1041.60, Barabás Géza 1039.16, Klein Manó 1038.85, Harnos István 1033.54, dr. Varga László 1031.04, Szarvas I. József 1025.06, id. Vass János 1024.62, Vénig Gyula 1023.60, v. Rónahalmi József 1021.40, dr. Korda Jenő 1020.—, Schvimmer Adolf 1008.57, Kovács Mihály 1007.96, Biró Jenő 1007.87, dr. Cserő Ede 1007.— pengő.

Dr. Hevesy György 998.40, Bach Miksa 998.20, Novotny György 995.81, Farkas Ernő 994.80, Prelog János 993.60, Krempner Sándor 991.68, Rosenberg Miksa 989.—, Landesberg Sándor 984.78, Halász István 983.35, Sándor János 982.56, Abraham József 982.46, dr. Bistváky Ferenc 982.08, Rubin József 978.48, Vecsernyés István 975.36, Lőrík Árpád 974.58, Fodor József 968.02, Tóth József 963.96, Molnár József 962.87, Dittelm Vilmos 960.72, Demeter Lajos 959.28, Schillinger Kálmán 959.20, Rácz György 958.18, v. Balázs P. Márton 957.60, Skultéty Gyula 957.19, Vitenetz Márton 955.74, Sántha László 952.80, id. Peták József 952.71, Reiter Izsó 950.13, Kátay Béla 948.78, Nyilassy Ágoston 948.—, Klein Gyula 941.60, Galitzer Márton 940.59, Rosner Ödön 938.80, Varga István 936.82, Berta Ádám 936.—, Dittlich Fülöp 935.04, Farkas János 934.61, Hattyasi Gyula 932.60, Hamar Sámuel 931.20, Barna István 930.56, Erdei Sámuel 928.92, Fischer Jenő 926.64, Weisz Simon 922.51, Ujváry József 922.22, dr. Zámbo György 921.75, Szabó Imre 921.60, Klein Áron 919.10, id. Gárgyán János 918.73, Balogh Sándor 916.80, Wickl Sándor 912.96, Fazekas Mihály 912.80, Bokor János 912.—, dr. Szakáll Zsigmond 912.—, dr. Domján Jenő 911.28, dr. Gerle Imre 911.24, Vass Sándor 910.19, Gergelyffy Imre 907.20, Szőnyi József 906.11, Adám József 905.10, Onozó András 903.30 pengő.

Milenkovics Dezső 898.66, Wolf Márton 898.28, Rosinger Károly 895.02, Forgó Lajos 894.68, Lehoczky Károly 892.80, Horváth Ferenc 892.57, Tóth Sándor 891.60, Nyári József 891.20, Katona István 888.54, Répás András 888.—, Kertész Adolf 886.77, ifj. Deák János 884.87, Ördög János 882.36, Noszlopy Pál 878.27, Tarnishfeger Károly 876.—, Deák Sándor 874.63, Farkas János 873.06, Sebők János 865.94, Ruh Géza 864.60, Kiefer József 857.43, Szalma Ferenc 853.16, Gáspár Ferenc 851.20, Gusanovics László 849.60, Józsa Károly 849.60, Wagner Gusztáv 848.25, Gál József 847.36, Ritter Sámuel 845.67, Örlösy Gyula 840.95, Kertész Sándor 840.20, Balogh Sándor 840.—, dr. v. Bokor Zoltán 839.69, Wolf Endre 831.75, Vecsernyés Vince 829.90, Szloboda János 828.—, Muntány Valér 826.60, Faludi Gyula 820.36, Petri Antal 819.36, Szabó Jenő 817.31, Balogh Lajos 816.24, Csuri János 816.—, Rózsa Sándor 816.—, Vass Vince 812.95, Deutsch Albert 810.—, Frankel Tamás 809.90, Bagáry Kálmán 809.82, Ördög Illés 809.68, Szűcs István 808.92, Kalmár Márton 808.—, Wolf Andor 808.—, Metzger Péter 807.36, Süvegh Ferenc 806.91, Gelcz Miklós 806.66, idb. Nyáry György 804.07, Kittka Gyula 800.15, Herczeg István 798.96, Szegő Jenő 797.76 pengő.

Az új névjegyzék tanúsága szerint *ebben az évben az adóösszegek megnövekedtek.* A múlt évi jegyzékben a 432 virilista beszámított adija csak 660 pengő volt, az új jegyzékben ugyanczen a helyen fölvev virilista 922 pengő adót fizet.

December 29-től
január 1-ig

ANNY ONDRA

a női
CHAPLIN-nel.

A legnagyobbyszerűbb hangos bohózat!

Belvárosi Mozi

Ma, csütörtök

PÁRIS KIRÁLYA.

Ohnet világhírű regénye hangos filmen. Főszereplő:
Petrovich Szvetiszláv.

Azonkívül: **Vigjátékok.**

December 26—28-ig, péntektől vasárnapig:

Tűz az operában.

Nagy kiállítású hangos dráma 8 felvonásban. Főszereplő:
Gusztav Fröhlich.

Azonkívül: **A legújabb trükkfilmek.**

December 31-én, szerdán: **Éjjeli előadásban!**
11 órai kezdettel

Az első éjszaka... ... Szerelem doktora...

Csak felnőtteknek!

Előadások kezdete 5, 7, 9 órakor, vásár- és ünnepnap 3, 5, 7, 9 órakor.

Korzó Mozi

Ma, csütörtökön utóljára

Az idény legnagyobbyszerűbb filmcsemegéje!

Párisi háztetők alatt

Vigjáték 9 felvonásban.

Főszereplők: a Comedie France művészei.

Azonkívül: **A kísérő műsor.**

December 26—28-ig, péntektől vasárnapig:

Ámor a hálókocsiban

Vigjáték 8 felvonásban.

Főszereplő: Lucie Englisch.

Azonkívül: **Jaj azok az idegek** Burleszk 2 felvonásban

December 29-től január 1-ig

Tarzán

Az első hangos állatfilm a dzsungel világából, 12 felv.

Előadások kezdete: 5, 7, 9, vásár- és ünnepnap 3, 5, 7, 9 órakor.

Széchenyi Mozi

Ma, csütörtökön:

Detektiv bravur.

Kalandos történet 6 felvonásban. Főszereplő: **TOMMY KID.**

Azonkívül: **BURLESZK.**

December 26-án, pénteken:

A pokol pilótái.

Pilóták és kémek izgalmas harca 8 felv. Főszereplő: **Gary Cooper.**

Azonkívül: **Vigjátékok.**

Előadások kezdete 4, 6 és 8 órakor.

December 28-án, vasárnap:

HARROLD LLOYD

legpazarabb vigjátéka 8 felvonásban

Tempó Harrold

Azonkívül:

Burleszkek

December 31-én és január 1-én, szerdán és csütörtökön

Jack Holt legújabb filmje

Az arany utja

Vadnyugati történet 6 fejezetben.

Azonkívül: **BURLESZKEK.**

**Mind a három moziban Szilveszter és újév napján
ingyen sorsolunk malacot és tűzifát.**

Ujévi ajándék

Írta dr. Kállai Emil.

A jogkereső közönség ujesztendőre olyan ajándékot kap, amellyel illik megismerkednie már most, néhány nappal az

Dr. Kállai Emil

kegyesen megnehezült életviszonyok közt hitelező és adós, felperes és alperes, végrehajtó és végrehajtást szenvedett ugyanazoknak a paragrafusoknak területén keresi és találja meg a támadás és a védekezés fegyvereit. Az offenzívának és a defenzívának eszközei is, hatásköri területei is változnak: a jogi csatatér új porondjával, a törvénykezés szabályozásának új elveivel és a jogi ellátást igénylő ügyek elintézésének új módjaival meg kell ismerkedniük az embereknek.

Az állami bíróságok a jövőben a bírói hatalmat a Magyar Szent Korona nevében fogják gyakorolni. Az értékhatarok felemelése miatt jelentékeny hatásköri újítások lesznek. Az eddigi 2000 pengős értékhatar a járásbírói szinten ezután 3000 pengős lesz. Az ugyanevezett alávétésen alapuló illetékesség 500 P helyett 1000 P. Nincs helye fellebbezésnek a 200 pengőt meg nem haladó ügyekben.

Szöbeli tárgyalás nélkül, ugynevezett nyilvános előadásban intéztetnek el a fellebbezett ügyek az eddigi 1600 P helyett 2000 P értékhatarig. A felülvizsgálat korlátozva van a törvényszékek, mint fellebbezési bíróságnak ítélete tekintetében 2000 P-re, az ítéletábla ítélete tekintetében pedig 5000 pengőre.

Felülvizsgálati kérelmet a törvényszék, mint fellebbezési bíróság ítélete ellen 5000 P-ig szóbeli tárgyalás nélkül intézhetnek el. 2000 P-ről 5000 P-re szökik fel a felülvizsgálati kérelemre való tekintet nélküli, helybenhagyó fellebbezési értékhatar. 400 P-t meg nem haladó készpénzfizetésre irányuló követelést fizetés meghagyás útján érvényesítik. 1000 P-n aluli és szegényjogos ügyekben a tanut rendszerint lakóhelyén hallgatják ki.

A tanuzási köteletségének teljesítése miatt munkátmulasztó munkást nem sújthatja hátránnyal munkaadója, munkabéréből mitsem vonhat le és helyettesítésének költségeivel meg nem terhelheti. Szegényjogos ügyben rendszerint egy szakértőt hallgatnak meg. Előleges bizonyítást fogyanatosíthat a közjegyző is.

A törvénynek a jogászokat közelebbről érdeklő szakaszain kívül a nagyközönséget a házassági pe-

rekben és a végrehajtási ügyekben való új eljárás érdekli. Eddig is különös meghatalmazást kellett felmutatni házasságok jogi képviselőjénél, ezután bírónak vagy közjegyzőnek kell hitelesítenie az aláírást. Esetleg a községi előjáróság vagy a magyar külképviseleti hatóság is hitelesíthet házassági perekhez szükséges meghatalmazás aláírásokat.

Házasságvédőket rendelnek ki majd az ügyvédek közül, akik a házasság fenntartása érdekében felhozható tényeket és bizonyítékokat kinyomozva, ezeket a tárgyaláson előadja és tájékoztatja, eljárásában támogatja a királyi ügyész.

A végrehajtási eljárásban a bírósági végrehajtót, a foglaltási és árverési jegyzőkönyveket, az alakszerűséget és az adminisztrációs ügyeket érdeklő rendelkezéseken felül nagyon érdekes újítás a veszélykönyv, amely tulajdonképpen a bíróságnak a bírósági végrehajtó által bemutatott jegyzőkönyvmásolatai alapján a fogyanatosított ki-elégítési végrehajtásokról készült mutatókönyv.

Ebben benne lesz a végrehajtást szenvedő neve, foglalkozása, lakcíme, a végrehajtással érvényesített követelés összege, a végrehajtó könyvének folyószáma, a fogyanatosítás időpontja, a lefoglalt ingók becsértéke vagy ha sikertelen volt a végrehajtás, akkor ennek a ténynek feltüntetése. Kérelemre kivonatokat állíthatók ki a veszélykönyv adataiból. A 25 P-n aluli ügyekben kapott megkezeseket a bírósági végrehajtó elutasítani köteles.

Ugyanekkora összeget meg nem haladó követelés erejéig jelzálogjogot a telekkönyvbe sem lehet bejegyezni. A törvénykezés egyszerűsítéséről szóló törvény intézkedése szerint a telekkönyv nem mutatja ki eztán a kataszteri tiszta jövedelmeit. A ranghellyel rendelkezés szándékának bejelentése, az összesítés vagy egyesítés és az ingatlanokra vonatkozó tulajdonközösség jogügyleti megszüntetése kérdéseit is tárgyalja a törvény és a végrehajtási rendelet.

Rendelése székhelyén a jövőben a gyakorló orvosnak jogában áll perelni díjait és költségeit. Az az ügyvéd, aki praktizálása előtt bíró, királyi ügyész vagy köztisztviselő volt, hivatali működésének megszűntétől számított három éven át nem képviselhet feleket az előtt a bíróság vagy az előtt a hatóság előtt, amelynél működött.

A váltoóvást a járásbírói szinten is felveheti eztán; de olyan járásbírói szinten, amelynek székhelye közjegyzői székhely, csak azokban az esetekben, amelyekben eljárhat a közjegyző helyett.

A büntető igazságszolgáltatás egyszerűsítése terén a törvényszékek, mint egyes bíróságnak hatáskörét lényegesen kiterjesztették a testi sértés, a magánlaksértés, a lopás, az orgazdaság, a sikasztás, a csalás és a hatósági közeg elleni erőszak bűncselekményeinek bizonyos eseteiben. A magánvád rendszerint ügyvéd képviseli a törvényszék előtt. A tanudij korlátozva van.

A bírósági eljárás egyszerűsítése folytán tetten-

ADREMA MASCHINENBAUGES M. B. H.

cég Berlinben a 86973, 90457 és 91085 lejtromszámú és készülő és hasonló nyomtatógépeken a listának a nyomtatógépeiben lévő nyomtatásaiton leírtak való működtető szakaszos tovakapcsolására című magyar szabadalmak tulajdonosa, ezen szabadalmának gyakorlatba vétele céljából beföldi gyároslal összeköttetést keres és gyártási engedélyeket ad. Bővebb felvilágosítást nyújt Gárdos Andor okleveles gépészmérnök, hitas szabadalmi ügyvivő, Budapest, VII. Baross tér 15. B.19

kapás esetében a terhelte előállítja a kir. ügyésznek. Bizonyos esetekben nyomozás nélkül és vádirat mellőzésével három nap alatt a törvényszék elé állítható a vádlott, amely esetekben a kir. ügyész gondoskodik a tanuk és a szakértők megidézéséről. Ha nem történt meg három napon belül a terhelte a törvényszék elé állítása és ha nincs törvényes ok az előzetes letartóztatás indítványozására, akkor a kir. ügyész köteles nyomban szabadlábra helyezni a terhelte. A főtárgyaláson az előbbi esetben a vádirat felolvasása helyett előszóval terjeszti elő a vádat a kir. ügyész.

A vád tanuit a főtárgyaláson előbb a vádhatóság, a védelem tanuit pedig előbb a védő vagy a vádlott hallgatja ki, aztán a másik fél. Törvénynapok megtarthatását is tárgyalja az új törvény.

Nagyon fontos, hogy eztán a törvényszék, mint egyes bíróság hatáskörébe nem ualt bűnügyekben a vádirat ellen csak akkor van kifogásnak helye, ha a vád tárgya hamis tanuzás, hamis eskü, hamis vád, szemérem elleni bűncselekmény, gyermekölés, magzatelhajtás, zsarolás, hűtlen kezelés, csalás, okirathamisítás, hivatali vagy ügyvédi bűntett, vagy vétség. Az ítélet indokolása egyszerűbb s rövidebb lesz.

Még jegyzőkönyvet sem kell készíteni a főtárgyalásról és a lehető legrövidebb szövegezésű ítélet, ha a vádlott a főtárgyalás egyéb adataival is megerősített beismerő vallomást tett és ha perorvoslatot nem jelentettek be. Az ítéletáblánál kiterjesztették a tanácsai elintéztét, ugyancsak a Kurian is. Egyszerűsítették a sajtótermék elkobzására irányuló tárgyi eljárást is.

A járásbírói szinten, amikor pénzbüntetés alkalmazását találja megfelelőnek a fellebbezés alapján, büntetőparancsot bocsát ki. Bizonyos mértékben korlátozva van a semmisségi panasz a járásbírói eljárásban.

A munkaügyi bíráskodás szabályainak módosítása tárgyában kiadott rendelet szerint nincs helye fellebbezésnek a 200 P-t meg nem haladó ügyekben, ha a bíróság az ítéletet ülnökök közreműködésével hozta. Nagyon természetesen ezeken kívül is igen sokat tartalmaz a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló törvény, amint hogy ennek a végrehajtása tárgyában kibocsátott rendeletek is sok mindent tartalmaznak azokon kívül, amiket megemlítettünk.

De hát nem is az új rendelkezések hiánytalan felsorolása ennek az írásnak a célja, hanem néhány nap múlva életbelépő új törvénynek az ismertetése. Aki többet akar tudni, ha jogi baja lesz, ugysis ügyvédhez megy. Amíg pedig nem lesz baja, addig elég ennyit is tudnia.

VÉRTES Szénkereskedelmi Részvénytársaság, Szeged

TELEFON: 19-58, 21-18.

TATAI BRIKETT

kályhafűtésre,

minden kályhában pótolja a porosz szenet.

Budapesti gázgyári diókoksz.
Königsgrube szalónszén.

A legkisebb mennyiséget telefonrendelésre házhoz szállítunk.

Ternovszky Margit

Szegedi emlékek az elhunyt művész-asszonyról

Alig egy héttel ezelőtt Budapesten örökre lehunyt szemét egy nemeslelkű színészasszony, aki két évtizeddel ezelőtt ünnepelt, dődelgetett alakja volt Szeged társadalmának és aki itteni fényes szereplésével örök emléket hagyott maga után. Kelemenfalvi Ternovszky Alajos miniszteri tanácsos, Szeged egykori pénzügyigazgatójának Szegedről elszármazott leánya halt meg fiatalon, hirtelen és váratlanul és halála megdöbbentést és végtelen részvétet keltett Szegeden is, ahol a feltűnően szép művészasszonyt annyira szerették. Impozáns, még a fővárosban is szokatlan nagy részvéttel ment végbe a temetése, ezrek állották körül virág-erdőbe borított koporsóját, amelyre dr. Raskó Istvánné helyezte el a szegediek pálmákból és rózsákból font hatalmas koszorúját. A temetésen mindenki sirt, még a gyászszertartást végző szent Domonkos atyák is, amikor P. Szóka Imre plébános is bucsubeszédet tartott a sírnál és fájdalmas megemlékezéssel sorolta fel a megboldogult szerepét az egyháznál, akiben a Dominikánus énekkar koronáját, a templom és a kultúrház csaló-gányát, az egyház legértékesebb hívét veszítette el és aki oly hitves, anyja és asszony volt, hogy nemessé vált, aki csak a közelébe jutott.

Egy fényes, forró színházi est keretében tűnt fel először Szegeden ez a ritka, kiváltságos lelkű asszony nagy művészi képzettsége és tehetsége. Szeged uritársadalmába a város szegényei számára két nap egymásután jótékonycélu szineloadást rendezett. Bakonyi és Huszka finom muzsikájú operettjét, az Aranyvirágot adták elő és a primadonna Ternovszky Margit volt és ez az istenáldotta tehetségű gyönyörű asszony olyan sikert aratott, hogy már másnap Budapestre hívták meg hangversenyre. Fővárosi bemutatkozása még fényesebb sikerrel járt és gróf Bánffy Miklós intendáns fényes ajánlattal az operához hívta meg. A hangversenyen vele együtt fellépett Jászai Mari, kijelentette, hogy brilliáns van a torkában és össze-csókolta a közönség előtt. A Petőfi Társaság ekkor készítette elő a Muzsikaszó művészestélyeit és városról-városra vitte Ternovszky Margitot, aki ezeken az estélyeken is a legnagyobb sikereket aratta. De ünnepelte a fővárosi sajtó is és Szudy Elemér miniszteri tanácsos, a miniszterelnökség sajtófőnöke tárcát írt a szegedi művészasszonyról.

Szegeden azután egymásután lépett fel Ternovszky Margit a Denevérben, Dollárkisasszonyban, Táncohuszárok és más operettben. Szudy Elemér min. tanácsos eljött Szegedre is és egyik színházi estélyről többek között így írt:

»Láttunk egy pompás, ragyogó színházat, telve odaadó, lelkes, műértő közönséggel s láttunk egy gyönyörű istenáldotta művészasszonyt a pálya kezdetén még, de már is fönn, az emelkedés legmagasabb régióiban, ahol magától terem a siker, büszkén, hatalmas erővel szárnyal a diadal. Ternovszky Margit csupa ragyogó ígéret, verőfényes biztatás, tömegtelen művészi gazdagságot sejtető jövő. A szeretetnek és a ragaszkodásnak pazar jeleivel árasztotta el a szegedi közönség Ternovszky Margitot. Az első felvonás után egész virágerdő szálítottak a színpadra s a művésznő nem győzte köszönni az ovációkat.

A ragyogó és sok fényes siker sem ragadta el családját köréből Ternovszky Margitot, megmaradt továbbra is anyának és glóriás hitvesnek. Sőt hirtelen vissza is vonult teljesen minden nyilvános szerepléstől. Egyedül az egyházi zenének élt és halála napjáig a budapesti szent Domonkos templomban énekelt, mint a híres Dominikánus énekkar gyönyörű hangú szolista. Olykor-olykor a Rádió igazgatóságának felkérésére énekelt a rádióban, de aztán arról is lemondott. Szegeden halálos sebet kapott a szíve. Férje, aki mintán megalkototta a Szegedi Fogadalmi Templom Egyesületet és lelkes, fáradhatatlan munkával a templomépítés ügyét a megvalósulás elé vitte, megalakította a Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesületet és bár az egyesület negyedszázados évfordulója alkalmából Herczeg Ferenc elnök jelentette ki, hogy a kultúregyesület első korszaka az alapítástól a háborúig, vagyis azon idő alatt, amíg Gallóczy Jenő ott működött, hatalmas alkotásaival hős-korszaka volt az egyesületnek, ádáz és alaptalan hajsza indult meg ellene, amelynek nagy izgalmai a férjével együttérző asszony szívét a legsúlyosabban megtámadták és végül most korai halálát okozták.

Egy hónappal ezelőtt megszerezte Verdi Rekviem című hatalmas művét. Utolsó akarata volt, hogy azt betanítassa a Dominikánus énekkarral Szi-

„Ha-Ha”
CIPŐÁRUHAZ
SZEGED
KELEMEN U. 12

Olcsó cipőárusítási akció!

Teveször házicipő	Pengő 4.—
Gyermek hócipők	„ 6.—tól
Női magas fűzős cipők (egy pár)	„ 6.50
Női gummi hócipő bélelt	„ 9.80
Női divat cipők	„ 12.50
Férfi magas és félcipők	„ 14.50

**Mielőtt cipőszükségletét beszerzi,
kérjük áras kirakatainkat megtekinteni.**

ve már ekkor nagyon beteg volt és annak dacára otthonában naponként dudolgatta a fenségesen szép gyászalt. Pénteken és vasárnap teljesen elgyengülve még résztvett az énekkar énekein, elvégezte a

karácsonyi gyónást és áldozást, vasárnap este családját körében Verdi nagymiséből énekelt részleteket és reggelre meghalt. Kezében Verdi Rekviemjével, észrevétlenül elaludt örökre.

22 ezer pengővel leleleleztek meg egy iparost

A kamara küldöttsége a pénzügyminisztériumban

Az állami és városi építkezések és szállítások során benyújtott ajánlatok kereseti kimutatása és a nyugták bélyeghiánya, illetve a felragasztott bélyegek szabálytalan átirása miatt az illetékes hatóságok a legutóbbi napokban 100-tól 22.000 pengőig terjedő leleteket vettek fel az érdekelt iparosok rovására. Igen természetes, hogy a leletek behajtása az érdekelt iparosok egzisztenciájának tönkretételét vonná maga után. A leletek tulajdonképpen része legfőképpen onnan származik, hogy a vonatkozó rendelkezések nem számoltak a gyakorlati élettel, amikor az iparosságot oly követelmények elé állították, amelyeknek az megfelelni nem tud. Így például vannak kereseti kimutatások, amelyek többszázoldalas terjedelemmel bírnak. A kereseti kimutatásokat rendszerint hét példányban kell kiállítani. Az újabb rendelkezések szerint mindegyik iv külön lenne bélyegezendő, még azok a kimutatások is, amelyeket az iparosság néha több példányban, a kötelezett példányokon túl, hivatalos használatra önként bocsát a hatóságok rendelkezésére. A leletek felvételét az is megkönnyítette, hogy az utóbbi időben csupán kisebb címletű okmánybélyegek voltak forgalomban és így néha egész oldalakat kellett bélyegjegyekkel teleragasztani. Természetes, hogy az ilyen bélyegjegyek átirása nem mindig a megfelelő követelmények betartásával történt. Elősegítette azonban a leletezést az a körülmény is, hogy sok esetben sem az érdekelt iparosság, de maga a számlát, vagy nyugtát átvevő hatóság sem volt még tájékozva, hogy minő értékű okmánybélyeg lerovása szükséges.

Az érdekelt iparosság védelemért az ügyben a kereskedelmi és iparkamarához fordult. A kamara magáéva tette az iparosság kérelmét és többtagból álló küldöttség Körmeny Máttyás felsőházi tag, kamarai osztályelnök és Landesberg Jenő ügyvezető titkár vezetésével eljárta a pénzügyminisztériumban.

A küldöttséget dr. Cséke Béla miniszteri tanácsos és Andreanszky János osztálytanácsos fogadták.

A pénzügyminisztérium képviselői megértéssel hallgatták meg az iparosság panaszait és igen elcsodálkoztak, amikor bemutatták a 22.000 pengőről szóló leletet. Hosszas és beható tanácskozás után a pénzügyminiszter képviselői is belátták a jelenlegi rendelkezések tarthatatlanságát és azt a körülményt, hogy a rendelkezések sok esetben nem számoltak a gyakorlati élet követelményeivel. Megnyugtatták a küldöttség tagjait, hogy újabb rendelkezések kibocsátásával könnyítenek a helyzeten. A multa vonatkozóan pedig ígéretet tettek a kiszabott leletek korrigálására, esetleg törlésére. Mindezek ellenére a kereskedelmi és iparkamara nyomatékosan felhívja az érdekelt iparosság figyelmét, hogy a kibocsátott fizetést meghagyásokat jogerőre emelkedni ne hagyják, minden határozatot fellebbezzenek meg, hogy a pénzügyminisztériumnak módjában legyen legfelsőbb fokon a sérelms ügyekben döntést hozni.

Ingvén telefonálhat

fáért BACH fátelre, automata 11-26, a beszállás díját visszatérítjük. 26

**Bármilyen üzemi
gép, motor, autó stb.
javításokat**

felelősség mellett végez jutányosan

Frischmann Gábor

gépjavító telepén, Kálváriaúton.

TELEFON: Aut. 23-73.

WICKL
KÖTŐDE
SZEGED FESZŐ-É.Á.

FŐZLET: KLAUZÁL-TÉR 8.

**SELYEM ÉS
GYAPJÚ
MELLÉNYEK**

**GRAMOFONOK
LEMEZEK**
SZEGED VÁROSI NYOMDA
ÉS KÖNYVKIADÓ R.T. ÚJ OSZTÁLYÁBAN
SZEGED, KÁRÁSZ-UTCA 9.

KARDOS
CSÖTESZTÁ

FLAMME BLEUE

PETROLEUMGAZ
KÉSZÜLKÉKKEL
SÜT ÉS FŐZ MIN-
DEN TAKARÉKOS
HAZI ASSZONY

LERAKAT:
Rúspökbazár épület
EGY LITER FOLYADÉK 9 PERCEN BELÜL
FORR.

FOTOCIKKEK
Sandberger

**Riechweisz
János**
VÁS ÉS FÉMONTÓDÉ
SZEGED CSERZY MIHÁLY-UTCA
GYÁRT: MINDEN NEMŰ VÁS ÉS
RÉZONTVÉNYEKET.

IRÓGÉPEK
MINDEN ÁRBAN KAPHATÓK
**WIRTH ÉS
RENGEV-nél**
Szechenyi-tér 5.
Telefon: 22-21.

TELEFON: 31-19

LACHER
BÖRÖNDÖS ÉS
BÖRDISZMŰVES
SZEGED.
KÁRÁSZ-UTCA 13.

Redőnyös irodabuto-
rokat minden
elképzelel-
ben készítt

TELEFON: 22-21.

Wirth és Rengey Szeged
SZÉCHENYI-TÉR 5.

WAMBACH
BÖRÖNDÖS ÉS BÖRDISZMŰVES
MESTER
Készít: J. A. VIT
MONTROS!
KELLEMEN-UTCA 2. FEBRUÁR 1-NÉ KÖLCSEY-UTCA

IN VINO VERITAS

WOLF MIKSA
ÜLLESPUSZTAI SZŐLŐGAZDASÁGA
BORAI
SZEGED, HORTHY MIKLÓS-UTCA 16.

TORNAY
Ihentesárui
legjobbak
SZEGED
Tisza Lajos körút 22.

PATZAUER
SZESZ-ÉS GYÜMÖLCSIPAR
RUM-LIKOR-KONYAK
Gyümölcs-pálinka és gyümölcs-örpök
nagyban és kismérvé
SZEGED, KÖLCSEY-UTCA 9.

VITÉZ NAGY FERENC
KÖNYVKÖTÉSZETE
ÉS PAPIRIPARI
ANYAGRAK-
TÁRAI
SZEGED
TELEFON: 30-33

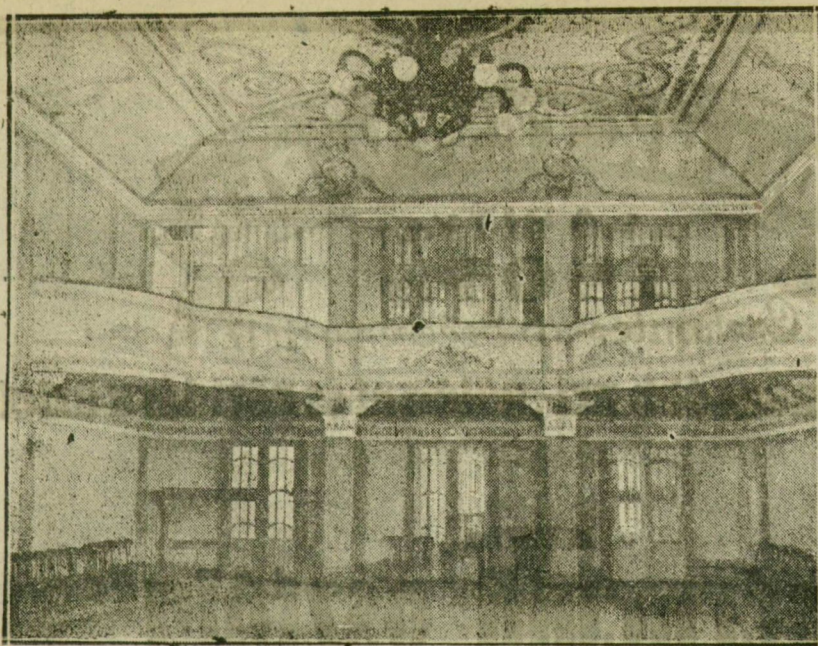
Női
kalapot
Knittelnél
vegyen

VITÉZ NAGY FERENC
KÖNYVKÖTÉSZETE
ÉS PAPIRIPARI
ANYAGRAK-
TÁRAI
SZEGED
TELEFON: 30-33
(VÁROSI BÉRHÁZ)

TELEFON: 13-63

Költer
írógépjai
szalag és karbon-
papírjai elsőren-
dűek.
NAGY JAVITÓMŰHELY
KARBANTARTÁSI VÁLLALAT
Szechenyi-tér 8.

**SZEGEDI LAKA-
TOS ÉS VÁSSZER-
KEZETI ÜZEM**
Bornstein Dezső
DR. GÉPÉSZMÉRŐK
és **Kiss Dávid**
TELEFON: 31-04
GYÁRT: ÉPÜLET LAKATOS MUNKÁ-
TARTÁLYOK VASPOSTAI PONTON STB.

Az ipartestület márványterme.

Az iroda.

Az ipartestület palotája: Szeged iparosságának otthona

(A Délmagyarország munkatársától.) Iparpalota a mai nyomorgó világban: talán anakronizmusnak látszik, mégis ezzel a szép épülettel valósultak meg a város kisiparosságának évtizedes álmai. A munka szeretete és a munka megbecsülése hordta össze a modern épület minden darabját és Szeged iparosságának — a sok széthúzó viszály közepette is — az lesz örök érdeme, hogy megtépázott és agyonsanyargatott voltában is felépítette új hajlékát. Miniszteri akaratot követő városi kisajátítási parancs kondította meg a lélekharangot a templom-téri régi iparosház felett. Új idők jöttek, épült a város, szépíteni kellett, új térért uccákat döntött romba a csákány, amely egy napon belevágódott az ódon ipartestület tömör falaiba is.

Egy év sem forgott le: alapkőletétel, gyorsan huzódó falak, felszentelés, ipari vásár s áll az új ház, amelybe büszkén lép ma be a szegedi iparos. A Horváth Mihály-uccai építkezéssel nem mindenki volt megelégedve. Háromemeletes házat szerettek volna, de az elől-

járóság megfontoltsága számolt az egyre jobban tornyosuló nehézségekkel és így csak kétemeletes székházat kapott Szeged iparossága.

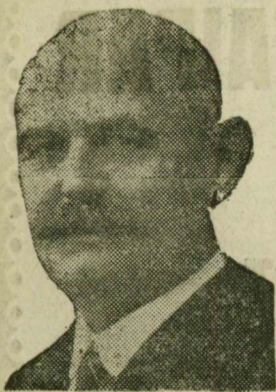
Egy évig tartott az építkezés, de a gyorsaságra szükség is volt, mert amint lerombolták a templom-téri régi épületet Szeged iparossága hajlék nélkül maradt. Ma tágas és pompás berendezések között lakályos helyiséget kapott és egyre nagyobb azoknak a száma, akik előszeretettel keresik fel és találják meg benne az otthonukat.

Az ügyvitel zavartalan lebonyolítására hatalmas irodahelyiség áll rendelkezésre, az emeleten praktikus beosztású üléstermekben az előjáróság és a szakosztályok tanácskoznak. A nagyterem 500 embert befogadó képességével közkedvelt bál- és hangversenyterme Szegednek, vendéglő és kaszinó helyiségek, olvasóterem, könyvtár és hölgyszobák töltik ki a pompásan sikerült épületet.

Alább bemutatjuk az ipartestület előjáróságának egy csoportját.

szavát, de annak, amit mond, mindig van súlya.

Dr. Gyuris István ipartestületi titkár. Nehéz időkben, aránylag fiatalon került a titkári székbe. Felelősségteljes munkakörét komoly ambícióval látja el.

Körmeny Máttyás

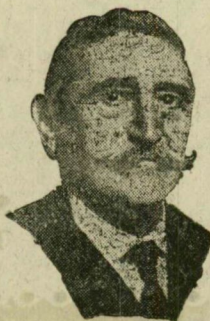
Rác Antal

Körmeny Máttyás, az ipartestület elnöke. Mint kisiparos futotta meg nagy karrierjét. Felsőházi tag.

Erdélyi András, az ipartestület alelnöke. Szorgalmas munkás tagja a szegedi iparostársadalomnak és tekintélyes építési vállalkozó.

Ablaka György

Bokor Adolf

Ablaka György előjárósági tag. Munkássorsból küzdött föl magát.

Biltó János előjárósági tag. A kisipari érdekek buzgó harcosa és szószólója.

Bokor Adolf előjárósági tag. Népszerűségben, tekintélyben a legelső közt van. Az előjárósági üléseken szava döntő fontosságú.

Beszélgelés díját megírtam a

16-76

telefonrendelésnél és mindennemű **prima tüzelőanyagot** azonnal szállítok.

POPPER G. utóda, Arany János u. 13.

Czuczák Ferenc

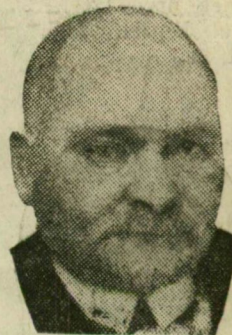
Dávid Sándor

Czuczák Ferenc előjárósági tag. Alapos megfontoltsággal szól a kérdésekhez. Az ipartestület minden fillérét a leggazdaságosabban szeretné felhasználni.

Dávid Sándor előjárósági tag. A vendéglős szakosztály képviselőjeként ül az előjáróságban.

Dacsó Arnold

Klein Ottó

Dacsó Arnold előjárósági tag. A kisipar érdekeiért az első harcvonalban küzd. Fejtegetései figyelemfelkeltők és alapos hozzáértésre vallók.

Klein Ottó előjárósági tag. Elsőrangú szervező erő. Felvonulások, kiállítások rendezése specialitása.

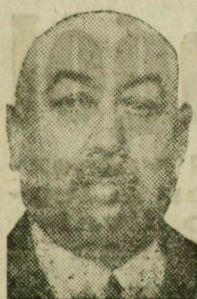
Kalánka Kálmán

Kocsis Ferenc

Kalánka Kálmán előjárósági tag. Cukrász, aki szakmájában elismerten elsőrendű. Tekintélyével támogatja a testületi munkát.

Kocsis Ferenc előjárósági tag. Azok közé az előjárósági tagok közé tartozik, akik ritkán hallják szavukat, de akkor nyomatékosan mutatnak a dolgok lényegére.

Erdélyi András

Dr. Gyuris István

Rác Antal, az ipartestület alelnöke. A higgadt-ság és nyugalom megtestesítője, Ritkán hallatja

Kertész József

Ottovay István

Kertész József előjárósági tag. A legképzet-
tebb és legfelvilágosodottabb iparosvezérek egyi-
ke. Bátran harcol az iparosok több jogáért és jobb
megélhetéséért.

Ottovay István előjárósági tag. A legtekinté-
lyesebb előjárósági tagok közül való. Szakkér-
désekben a testület mindig elismert szakértelmé-
hez folyamodik.

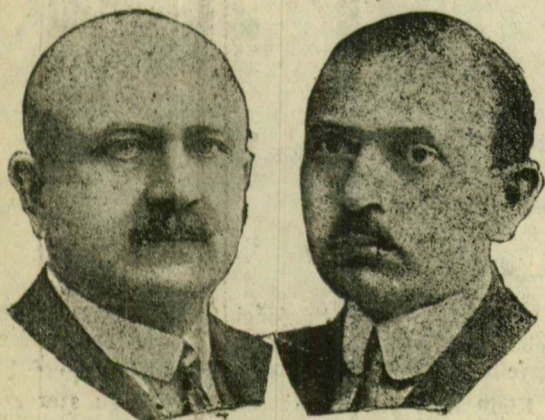

Rainer Ferenc

Reich Sándor

Rainer Ferenc előjárósági tag. A régi, hírneves
Rainer-család méltó utóda. Kemény, törekvő, nagy-
képzettségű és művelt iparos.

Reich Sándor előjárósági tag. Általános becsü-
tésnek örvend a testületben. Szakmájának rend-
kívül képzett tagja és abban vezetés szerepet
tölt be.

Tili Frigyes

Vilkan János

Tili Frigyes előjárósági tag. Szakmájában nagy
tekintélynek örvend.

Vilkan János előjárósági tag. Rendkívül lelkes
iparos. A testület elnöke.

Wolf Endre

Wolf Endre előjárósági tag. A fiatal gárda ki-
váló képviselője. Intelligenciája és képzettsége ré-
gven minden fontos ügyben kiérdemelt tanácsát és vé-
leményét.

Az Alföld legnagyobb uri-, nőidivat és rövidáru üzlete

Külön

fehérnemű osztály Nagy kalapraktár

A világhírű

Bemberg selyemharisnyák gyári lerakata.

Karácsonvtól **szőrméimet** beszerzési áron
vizkeresztig **szőrméimet** árulom!
Szabott árak! **Cserép szücsmester, Református palota.**

MAGYAR KENDER-, LEN- ÉS JUTAIPAR RT.

UJSZEGED ~ BUDAPEST

Sürgőnycím: **KENDERIP SZEGED**
Telefonszámok: 10-19. és 17-55.

Legfinomabb angol

öltöny, felöltő,
télkabát és
sportruha

SZÖVETEK

órlási válasz-
térben a leg-
újabb divat-
mintákban

HOLTZER S. ÉS FIAI

detall-üzletében, Kállay Albert ucca sarok (Híd u.) * Olcsó szabott árak!

A vidéki hitelélet és a gazdasági válság

Irtó Kozma Ferenc, a Szeged Csongrádi Takarékpénztár vezérigazgatója

A közgazdasági viszonyok vidékünkön körülbelül ugyanolyanok, mint a fővárosban és az ország más vidékein. Miután a vállalkozási kedv az egész vonalon alábbhagyott, a pénzügyi forgalma is csökkenő irányzatot mutat. Az ingatlanforgalom elmaradása és az építkezési tevékenység teljes szünetelése, az ipar és a kereskedelem pangása a vidéki pénzügyi intézetek mérlegeiben sajnos ez év végén erősen kifejezésre fog jutni. Természetesen a mezőgazdaság, az ipar és a kereskedelem mai helyzete nem alkalmas arra, hogy az annyira kíváncsi belföldi tőkekezdést előmozdítsa. A vidéki pénzügyi intézetek legfőbb kötelességüknek tartják az ilyen nehéz gazdasági viszonyok között ügyfeleik állandó támogatását, abban a reményben, hogy a most következő új esztendő gazdasági téren javulást hoz, amire igen sok jelenség megfigyelése alapján komolyan számítani lehet. A magyar vidéki pénzügyi intézetek, melyek a régi Magyarországnak talán legjobb organizációi voltak, ma is ismerik kötelességüket és ezt a sok igazságtalan gáncsoskodás és mellőzés dacára is öntudatosan teljesítik. A kötelességteljesítés terén nem kedvelnénk a vidéki takarékpénztárakat az a jogosulatlan protekcionizmus, melyet már hitel-szervezetek élveznek, mert tudatában vannak annak, hogy a vidéki takarékpénztárakban rejlik hatalmas erő és szervezethez az ország sorsának irányítására hivatott legfőbb faktorok előbb-utóbb felfigyelnek és ezt a ma is kitűnő szervezetet fokozottabb pénzbeli és másnemű támogatással meg fogják erősíteni a nemzet egyetemének boldogulhatása és fejlődése érdekében.

Sokat irnak és még többet beszélnek hivatottak és nem hivatottak a mezőgazdaság, az ipar és a kereskedelem válságáról. Merem állítani, hogy az emberek tudományosan keserítik egymást és a helyett, hogy komoly összefogással a nemzet összes erőinek koncentrációját segítenék elő, az emberek lelkéből a bizalmat, a jobb jövőbe vetett hitet valóságos kiölik. Országunkat gazdaságilag is ugyanolyan fajta mentalitás jellemzi, mint poli-

tikánkat és társadalmunkat. Könnyen lelkesülünk és könnyen csüggedünk, mert hiányzik belőlünk a nyugateurópai és amerikai nemzetek önbizalma és hiányzik az abszolút elszántság, hogy a bajokat le akarjuk és le tudjuk küzdeni. Megfigyelésem szerint ez a nyugateurópai elszántság és önbizalom talán még leginkább a pénzügyi vezetőkben van meg, akik félrevonulva társadalmi, politikai és közéleti szerepléstől, minden idejüket és figyelmüket a reájuk bízott nagy érdekek gondozására fordítják. A nemzetnek ezek a zajtalanul dolgozó munkásai, mindegyik a maga vidékén, gondosan ügyelnek arra, hogy a vidék gazdasági életét nagyobb bajok ne ériék és hogy a gazdasági egyedek el ne essenek.

Nagyon jól tudjuk azt, hogy a mezőgazdaságot az ipar egyik legnagyobb problémája az olcsó törlesztéses kölcsönök hiánya. De tévedés lenne azt hinni, hogy csak törlesztéses kölcsönök lehet a gazdasági bajokon segíteni. Az állandóan emelkedő közterhek és a termékek alacsony ára sokkal nagyobb bajt okozott a magyar gazdasági életben, mint az egy-két százalékos kamattöbblet, amelyet normális termés és megfelelő árak mellett a mezőgazdasági és ipari termelő alig érez meg. Hazánk gazdasági életében most jelentkezik csak az a körülmény, hogy egy nagy birodalomnak része voltunk és hogy gazdasági kultúránkat az utolsó ötven esztendőben teljesen elhanyagoltuk. Az osztrák-magyar monarchiában a mezőgazdasági termelés értékesítése nem volt probléma és az ipari termelés elhelyezésére nagy földterület lakossága állott rendelkezésre. Ma, amikor a magyar mezőgazdaságot nyugatról az amerikai verseny, keletről a szovjetexport szorítja, ma érezhető csak az, hogy az egész magyar mezőgazdaság kellő időben való átszervezéséről lekéstünk.

Videkünket a folyó évben erősen sújtja az a körülmény, hogy a forró nyár miatt a tengeri termés és a kapásnövények hozama elmaradt. Ennek dacára bámulszik, hogy az igényeit erősen redukálni tudó lakosság milyen szorgalmasan tett eleget a pénzügyi intézetekkel szemben fennálló kötelezettségeinek. A bajok közepette szerencsés helyzetnek mondhatom azt, hogy pénzügyi hiány nincs, mert a Szeged és környéki intézetek kedvező kamattételek mellett elégitenek ki minden jogosult mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és vállalkozói igényt. A Szegeden és környékén működő önálló intézetek és bankfiókok kivétel nélkül mélyen átérzik a nehéz gazdasági helyzetet és méltányos eljárással szolgálják a lakosság gazdasági érdekeit.

A változásnak a jövő év elején be kell következnie. A világ nagy gazdasági bajait átérzik és tudják azok a faktorok, akik a világ nagy pénzügyi felett diszponálnak. Az a körülmény, hogy a newyorki, londoni és párisi jegybankok vezetői állandó megbeszéléseket folytatnak a nagytőkék elosztásáról és az a körülmény, hogy a Nemzetközi Fizetések Bankja megkezdte működését, kell, hogy nem sokára éreztessen hatását egész Európában. Lehetetlennek tartom, hogy Amerikában és Európában nyugati államaiban a pénznek másfél százaléknál többet ne jövedelmezzenek, amikor ko-

Okkazió!!

Lusztig Imre

harisnya- és kötöttáru üzletében

Széchenyi tér 2. sz.

140

moly lehetőség van arra, hogy ezek a tőkék 7-8 százalékos gyümölcsözés mellett legyenek elhelyezhetők Európa keleti államaiban. A 1.5 százalékos kamatozásnak és a 7-8 százalékos kamatozásnak előbb-utóbb találkozni kell egy közepes kamatbázison, amelyen záloglevelek elhelyezését látom és várom. Természetesen a nyugati piacokat nemcsak Magyarország problémái foglalkoztatják, hanem a nagy világproblémák, amelyeknek megoldása kétségkívül fontosabb érdeke Newyorknak, Londonnak és Párisnak, mint a magyar probléma. Türelemre, kitartásra és fanatikus hitre van szükségünk, biznunk kell önmagunkban, biznunk kell intézményeinkben és nem szabad hitünket elvesztenünk országunkban, amelynek megbecsülését jelenti az a hárommillió fontos kölcsönelőleg, amelyet a kormánynak Londonban iekötnie sikerült. Biznunk kell a Magyar Nemzeti Bankban épügy, mint a nagy nyugati jegybankok biznak ebben a nagyszerű intézményben. Minden okunk meg van arra, hogy biznunk a magyar pengőben, mely 1924 óta az egyetlen igazán stabil vagyontétel. A háború után súlyos veszteségek érték az embereket azért, mert bíztak a magyar koronában. Most pedig akkor érhetnék veszteségek a közönséget, ha a mi kétségtelen stabil pengőnkben nem bíznának.

Szilárdan hiszek országunk fővőjében és szilárdan hiszek az egész magyar gazdasági organizáció erkölcsi és pénzügyi erejében és biztosra veszem, hogy a jövő esztendő minden téren új lehetőségeket fog teremteni.

**Karácsonyi és újévi
ingyen fényképnagyítási akció!**

Aki december hónapban 6 drb művészi kivitelű fényképlevelezőlapot rendel 5 pengőért, az egy drb 15x24-cs művészi nagyítást

díjtalanul kap. **Irtíz Rudolf**
Somogyi u. 24. Tel. Aut. 81-26.

KÉMIA

mos

fest

tisztít

Telefon 15-29.

Kellemes karácsonyi ünnepeket

kivánok és egyben megköszönöm önnek szíves támogatását s azt továbbra is kérem, melyet azzal viszonzok, hogy mindig, mint eddig is, a legjobb árut a lehető legolcsóbb áron fogom adni.

BOROS MIKSA

CSAK

Széchenyi tér 15. (Blau László mellett.)

Flóküzetem nincs!

Figyeljünk a fehér cégtáblára!

CSAK

Modern lakberendezések, párnázott butorok

legolcsóbban részletre is

Műhoffer-nél

Széchenyi tér 5.

Miskolc már tulvan a villanytelep szerződés-meghosszabbításán

Mi lenne előnyösebb Szegedre: gázgyár házi kezelésben, vagy a szerződés-meghosszabbítás?

Bármennyire szomorú is, az igazság mégis csak az, hogy Szegednek ma egyetlen olyan nagy és komoly problémája van, amelyet föltétlenül sürgősen meg kell oldani s ez a gázgyár ügye. Probléma akadna több is, sőt fölös számban is, ezek azonban mind olyanok, amelyek megvalósítására a mai viszonyok között gondolni sem lehet. A gázgyár ügye az egyetlen, amely ma is diszkutábilis, sőt amellyel akaratlanul is foglalkozni kell. Nemcsak azért, mert időszerű, de azért is, mert ennek megoldása eselleg lehetővé teszi egy sereg más, ugyancsak fontos kérdés megoldását. A város anyagi forrásai végkép kimerültek. Közmunkák, vagy akár csak inségmunka végzésére képtelen. Az állam is csak vontatottan képes eleget tenni azoknak a kötelezettségeinek, amelyeket már régebben elvállalt, de könnyen megeshet, hogy a kilátásba helyezett minimális közmunkák sem kerülnek mind kivételre. A legesúlytöbb bizonyíték arra, hogy az állam is elérkezett teljesítőképességének határáig, az a két nap előtt közismertté vált hír, hogy

a kultuszminiszter elrendelte a szegedi klinikák 250 ágygal való leépítését.

Ilyen körülmények között most már a legkomolyabb formában kell foglalkoznunk a gázgyár ügyével. Nem azért, mintha a villany- vagy a gázszolgáltatás ügye lenne veszedelemben, mert hiszen azt szerződés-meghosszabbítás nélkül is adja még 5 évig a gázgyár, hanem azért,

mert a szerződés meghosszabbítása mégis lehetővé tenné a csatornázás és vízszolgáltatás égetően sürgős kérdésének megvalósítását. Viszont ha azt határozná a közgyűlés, hogy házi-kezelésbe veszi a gázgyárat, akkor is olyan nagyarányú előkészületekre lenne szükség, amelyek elintézéséhez nem túlhoszu idő 5 esztendő.

A legnagyobb baj, hogy a nyilvánosság még mindig oly kevésbé ismeri ezt a kérdést, hogy nem is tud határozott állást foglalni, mert majdnem azt lehetne mondani, hogy mélyreható tárgyalások még nem is voltak róla. Ismerjük a gázgyár ajánlatát, de nem hallottuk eddig annak komoly bírálatát és nem ismerjük a szakértők véleményét és javaslatát. Amit egyes városatyák eddig akár ellene, akár melléte mondtak, véglegesen az sem mértékadó. Semmiféle statisztikát, semmiféle komoly jövedelmezőségi kimutatást nem láttunk eddig és a város maga sem igyekezett a gázgyár ügyét a közönséggel megismertetni.

Ilyen körülmények között — bármily plauzibilisnek is tűnik fel előttünk, hogy az ismert két lehetőség között a szerződés-meghosszabbítás látszik előnyösebbnek — nem tudjuk magunkat érte exponálni, mert nem ismerjük annyira az anyagot, amennyire azt ismerni kellene annak, aki állást akar foglalni. Ebbe a tájékozatlanságba némiképp bevilágít Pfeifer Ignác műegyetemi tanárnak egy a napokban megjelent cikke, amely a Talbot-centráléval és általában a centrálékkal és az energiagazdálkodással foglalkozik. Ez a tudós szakértő azt írja többek között, hogy a centrálé is csak abban az esetben lesz produktív és jövedelmező vállalkozás, ha sikerül magának akkora fogyasztást biztosí-

tani, hogy termelőképesége teljesen kihasználható. Ez olyan megállapítás és a laikus előtt is valószínűnek látszó tény, amely magában foglalja azt is, hogy az olyan kis energiatermelő telep, mint amilyen a szegedi, a centrálékkal szemben nem lehet jövedelmező, illetőleg csak az áramár megfelelően magas beállítása mellett hozhatja meg a befektetett tőke kamatait.

Hogy jobban rávilágítsunk a kérdésre, szívesen idézzük Pfeifer tanár cikkének egy passzusát, amely a következőképen hangzik: »Ha a termelési viszonyok annyira javulnak, hogy új beruházásokat engedhetünk meg magunknak, akkor lesz sikere és eredménye azoknak az előkészületeknek, amelyeket szénbányáink az országnak elektromos-árammal való ellátása tárgyában már eddig is tettek. Nézetem szerint ezen a téren mérsékelt sietséggel szabad csak haladnunk, nehogy jelentékeny tőkét kössünk le, amelyek esetleg esztendőkön át improduktívak maradnak, mint amilyen improduktívnak kell tartanunk a feltétlenül helyesen elgondolt Talbot-centrálét, amely bizonyára leggazdaságosabb áramfejlesztő központunk volna, hogyha elég fogyasztót tudna magának biztosítani; nagyon súlyos áldozatokat kell azonban hoznia mindaddig, amíg olyan terhelést el nem ér, amely teljesítőképességével arányban áll.«

A tudós tanár szavainak helyességét, úgy látszik, megérezték az országban elszórtan fekvő kisebb-nagyobb villanytelepek, mert alig hogy a centrálé terve felmerült, valamennyi igyekezett egyik vagy másik érdekeltiségbe kerülni és a többi között természetesen a szegedi gázgyár és villanytelep is. Ez természetes is, mert másként alakul az áram ára egy olyan telepen, mint a szegedi, amely a távoli bányákból óriási költséggel kénytelen a szénét hozatni és amely évenként mintegy 7,000.000 kilowatt áramot termel, mint a centrálé, amelyet a szénbánya tövében létesítenek. Nem vitás tehát, hogy a szegedi vállalat abban az esetben lesz igazán jövedelmező, ha nem maga termeli az áramot, hanem megelégszik az elosztó állomás szerepével, amely azonban még a mai felkészültségnél is nagyobb apparátus létesítését teszi szükségessé.

Aki pedig a fentiekből azt a következtetést vonná le, hogy ilyen körülmények között nincs más hátra, mint a gázgyári szerződést haladéktalanul és a feltételekre való tekintet nélkül aláírni, az nagyon téved. Elvégre azzal nemcsak a gázgyár van tisztában, hanem a város is, hogy amint a centrálé megkezd működését, illetőleg amint a szegedi telep abba bekapcsolódik,

az áram termelési költsége redukálódik.

Reméljük, hogy a gázgyár nem gondol arra, hogy a termelési költség lecsökkenéséből eredő hasznot mind magának tartja meg, hanem úgy képzeljük, hogy

ebből a fogyasztó közönség is megkapja az őt megillető részt és pedig árszállítás formájában.

Érdekes és nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy Miskolc város, amely a szegedihez hasonló helyzetben van, a napokban perfektuálja a villanytelep szerződésének meghosz-

szabítását. Miskolc helyzete sokban hasonlít a szegedihez. Ott is lejárában volt a szerződés, a miskolci villanytelep ugyanahoz a tőkeérdekeltiséghez tartozik és ott is azon az alapon indult meg a tárgyalás, mint Szegeden.

A miskolci villanytelep három és fél millió kölcsönt ajánlott fel a városnak, de csak százezer pengő készpénzt.

Ott is heves harcok és viták folytak. Ott is beledobták a vitába, hogy árlejárást kell kiírni és a házi-kezelésbevitelről is esett szó. Az egyik városatyá vállalta, hogy szerez más külföldi érdekeltiséget, amely a telepet átveszi, de amikor komolyra fordult a dolog, kiderült, hogy

nem akadt pályázó a miskolci villanytelepre, mert csak az áramár lényeges felemelése mellett lenne jövedelmező akkora összeget beruházni, amekkora a megváltáshoz kellene.

A legérdekesebb, hogy dr. Reisinger Ferenc szociáldemokrata képviselő is a szerződés-meghosszabbítás mellett foglalt állást és a kérdés fölött döntő ülésen a következőket mondotta:

—A villamoskérdésben a város közönsége szempontjából teljes megnyugvással akarjuk szavazatunkat leadni. Azon az állásponton vagyunk, hogy

minél gyorsabban kell egyességet kötni,

mert minél tovább húzzuk, annál nagyobb összegek kallódnak el és annál tovább fizeti a közönség a magasabb áramdíjakat. És

hiába kicsinylik le a három és fél milliópengős kölcsönt. Tagadhatatlan, hogy a város háztartása bajban van. A városnak fizetési kötelezettségei vannak és ha a várost szándélni tudjuk, ez van olyan fontos momentum, hogy figyelembe vegyük a kérdés elbírálásánál a kölcsön folyósítását. Ezt a kérdést tehát feltétlenül bele kell kalkulálnunk a dolgokba.

A magam részéről látok alapot a megegyezésre.

Miskolcon, mint értesülünk, azóta már perfektuálták is a szerződés meghosszabbítását, bár a háramlás ideje távolabb esik, mint Szegeden. Döntő körülmény volt a kölcsön, amelyből a város háztartását akarják rendbehozni. Szegeden is ez fogja eldönteni a vitát, mert

Szegeden 6 millió pengőről van szó, aminek csak a fele kölcsön.

Ez az összeg napról-napra nagyobb jelentőséget kap és mi már azért is fontosnak tartjuk a tárgyalások meggyorsítását, mert attól tartunk, hogy

a gázgyár érdekeltisége eselleg jövedelmezőbbnek ígérkező vállalkozásra akad és visszalép a kölcsöntől.

Dülöre kell vinni a dolgot, ahogy azt a miskolciak tették, a lehető legsürgősebben és ha várakozás ellenére mégsem sikerülne a gázgyári szerződés-meghosszabbítás, akkor más megoldás és más erőforrások után kell nézni.

FAJALMÁK

nagy választékban legolcsóbbak

Károlyi uccai

gyűjteményesárnyokban.

Hirek

XII 25. Csütörtök. Róm. kath. Nagycar. Protestáns N. kar. Nap két 7 óra 45 perckor, nyugszik 4 óra 13 perckor.

Egyetemi könyvtár zárva. és ünnepnap zárva. Somogyi könyvtár zárva. Múzeum nyitva délelőtt 10-től fél 1-ig.

Szegeden a gyógykertárak közül szolgálatot tartanak: Grünwald Imre, Kálvária ucca 17. (Tel. 225.) Just Frigyes, Petőfi Sándor sugárút 41. (Tel. 777.) Temesváry József, Kelemen ucca 11. (Tel. 891.) Moldván Lajos, Újszeged, Vedres ucca 1 (Tel. 846.) Selmeczy Béla, Somogyi-lelep. (Tel. 5.) Török Márton, Csongrádi sugárút 14. (Tel. 364.) 695).

— A Delmagyarország legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek miatt vasárnap reggel a rendes időben jelenik meg.

— A polgármester Budapesten tölti az ünnepeket. Dr. Somogyi Szilveszter polgármester szerdán délelőtt Budapestre utazott, hogy ott családja körében töltsen az ünnepeket. A polgármester hétfőn tér vissza Szegedre.

— Korányi Sándor — Nobel-díjas jelölt. Budapestről jelentik: Jelentések szerint az 1931. évi orvosi Nobel-díjra jelölik a világhírű magyar belgyógyászt, Korányi Sándor bárót is.

Özv. Ausländer Edéné és Mogán Róza, valamint az egész rokonság fájdalommal tudalják, hogy az önfeláldozó testvér, illetve szerető unoka-testvér

GAAL ANNA

meghalt.

Temetése pénteken, 27-én délelőtt 10-kor a cinteremből.

— Görögkatolikus mise. Karácsony másodnapján délelőtt 9 órakor a Lechner-téri kápolnában görög szertartású katolikus szentmisét mond dr. Toma László makói görögkatolikus esperes-plébános.

— A postadrágítás ügye az iparosság nagygyűlésén. Ismeretes, hogy a közelmúltban a Szegedi Kereskedők Szövetsége a postatarifák és a távbeszélő drágítása miatt erőlyes akciót határozott el. A szövetség elnöksége volt az, amely a kérdést Szeged törvényhatósági bizottsága elé vitte, ahol is egyhangú határozattal kérte a törvényhatóság a postatarifák és távbeszélői díjak mérséklését. A szövetség azonkívül átirattal fordult Szeged egyesületeihez, hogy egységes frontot alakítsanak ki a postatarifák ellen. Az ipartestület a szövetség akcióját magáévá tette és a postai díjszabások drágításának ügyét a Szegedi Kereskedők Szövetségének elnökségével folytatott megbeszélés után a 28-án délelőtt 10 órakor az ipartestület nagytermében tartandó nagygyűlés tárgysorozatába felvette. A szövetség elnöksége felkéri tagjait, hogy a gyűlésen minél számosabban jelenjenek meg.

— Házasság. Wessely István és Gábor Juliska házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Újabb adományok a kisorogyos akcióra: Szegedi Szabóipari Szövetkezet 10, Fagler Ede 5, Szegedi Kézművesbank utján a szegedi városi párt 57, Landesberg Mór 10, Glöckner József 5, dr. Hajnal István 10, Szegedi Gazdák Hanyga Szövetkezete 15, Berkes Dezső 10, Tápay Dezső 10 pengő.

— Szabók nagy szilveszteri bálja a Tiszában.

Az Orvosszövetség diszközgyűlése

50 éves orvosi szolgálatukat betöltött orvosainak diszközgyűlés keretében adja át a Szegedi Orvosszövetség az aranydiplomát. A diszközgyűlés 27-én délután fél hét órakor lesz a városháza közgyűlési termében. Az Országos Orvosszövetség nevében dr. Csilléry András ny. miniszter, elnök, a szegedi fiókszövetség nevében dr. Meskó Zoltán ny. tábornok-orvos, elnök üdvözlő az ünnepeltet. Dr. Kovács József ny. t. főorvos szolgálati érdemeit dr. Vén Ferenc, dr. Andrassy Ferenc ü. főtanácsos érdemeit dr. Jung Sándor, dr. Spitzer Ignác tb. kórházi főorvos tevékenységét dr. Krausz József fogja méltatni. A diszközgyűlésre fiókszövetség ezuton is meghívja az érdeklődőket.

Mindenki örül, hogy

olcsóbb lett a harisnya

Hibátlan mosó selyem- 2'35
harisnya 2

Hibátlan mosó selyem- 2'65
harisnya 2

Hibátlan mosó selyem- 2'95
harisnya egész nehéz . 2

Lusztig Imre

Széchenyi tér 2. szám.

140

Karácsonyi amneszlia

Budapest, december 24. A kormányzó a karácsonyi ünnepek alkalmából 144 elítéltet részesített kegyelemben. Pertörles utján kegyelemben részesített ezenfelül 67 terheltet is, akik ellen az októberi forradalom miatt folyamatba tett bünvádi eljárást engedte el.

— Tóbiás György kiállítása a Kass halljában 28-ig nyitva.

— A háziasszony legszebb karácsonyi fénye a villamos »Singer varrófény!« Megkönnyíti a munkát, kiméli a szemet és a varrásnak mindig azt a részét »világítja meg a legjobban«, amelyen éppen dolgozni akarunk. A Singer varrógép részv. társ. helybeli fióküzlete (Kárász-ucca 1.) mindenkori szívesen kész a Singer varrófényt az érdeklődők lakásán is bemutatni.

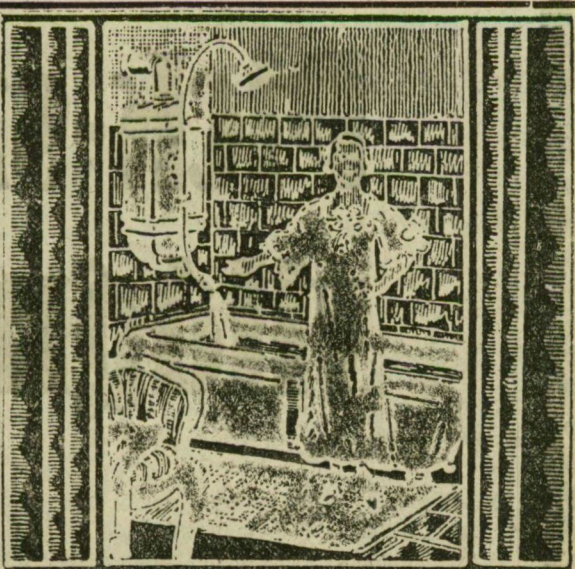
— Törley pezsgő üvege P 5.20 Kocsisnál. 264

— A Zsidó Nőegylet szokásos hólabdaösszejevételét a Virág-cukrászdában csütörtökön délután megtartja. Háziasszonyok lesznek: Spitzer Lajosné, dr. Reitzer Mihályné és dr. Erney J. nőné urhölgyek.

— Ma délután 5 és este 8 órakor vendégtánc az ipartestület márványtermében. 407

Megtekinthető és megrendelhető

→ 5 évi
részletfizetésre
is

a Szegedi Légszeszgyár városi irodájában, Kölcsey ucca.

Telefon: Automata 30-62.

a Szegedi Légszeszgyár

Hozománnyal rendelkező urinők házasságát díjtalanul közvetitem

Czárich Sándorné, Budapest, Akácia
utca 63., I. 11.

Karácsonyfaünnepélyek

A városi kórház szerdán délután kedves és megható karácsonyi ünnepet rendezett betegei számára. Az ünnepségen megjelent dr. Glattfelder Gyula püspök is. Az ünnepséget a rókusai egyházi énekkar vezette be. Sebők Mária szavalt, majd dr. Debre Péter igazgató beszédet mondott. Utána a püspök felszólalása következett. A betegek és az ápolók kedves ajándékokat kaptak. Az ünnepély után Glattfelder püspök végigjárta a betegszobákat és vigasztalta a betegeket.

A deszki Szent Imre gyermekszanatóriumban tegnap tartották meg a karácsonyfaünnepet. Jakab Gyula deszki plébános, a sanatórium igazgatója méltatta a karácsony jelentőségét. Az ünnepi beszéd után az intézet betegei karácsonyi dalokat, pástorjátékokat adtak elő, egy kis szindarabot mutattak be.

Az állami gyermekmenhely igazgatósága az intézetben ápolott gyermekek és anyák részére szépen sikerült karácsonyfaünnepélyt rendezett. A gyermekek a hatalmas karácsonyfa mellett karácsonyi énekeket és szavakat adtak elő, majd Karácsonyi Guidó plébános tartott beszédet. Végül egyik anya mondott köszönő szavakat dr. Kovács Ödön egyetemi magántanár, igazgató-főorvosnak, továbbá az intézet tisztviselői és gondozói karának.

A szegedi »Faragó Testület« önszorgalmazó és tevékeny egyesülete részben saját vagyonából, részben pedig Eperjesi Imre és Csikos Szilveszter adományából tíz szegény tagját segélyezett pénzzel és tűzfával. Ugyanezen alkalommal számolt fel az idén első ízben alakított takarékasztárság, amelynek szép és eredményes működését mutatja, hogy 36 tag között 1400 pengőt osztott szét. Az asztaltársaság három szegény tag gyermekét új cipővel, harisnyával és keztyűvel segélyezte.

A Rókusi Vasutas-telepi Polgári Kör meleg ünnepség keretében négy gyermeket ajándékozott meg cipővel, két szegény asszony pedig pénzbeli ajándékot kapott.

A Stefánia Szövetség karácsonyi ajándéka az anyáknak. A szegedi Stefánia Szövetség szerdán délelőtt meleg ünnepség keretében ajándékozott meg 140 anyát, akiknek egyévesnél kisebb csecsemőjük van. A Stefánia Szövetség a főispán utján 500 pengőt kapott az inségakciótól, azzal a kikötéssel, hogy abból csak azok az anyák részesüljenek, akiknek legalább négy gyermekük van, de közülük egy egyévesnél fiatalabb. A belvárosi elemiben megtartott ünnepség előtt dr. Muntyán István beszélt, majd dr. Glattfelder Gyula püspök intézett az anyákhoz mélyen szántó beszédet. Ezután a védőnők kiosztották az ajándékokat. Minden anya kapott egy gyapjú takarót, azután cukrot, lisztet, kalácsot és 25 kiló fát.

x Pacsmaoling jazz ma és vasárnap a Munkásotthon tánciskolában! Szombaton tánc! 411

Katona Dr. jogi szemináriuma
JOGI alapvizsgára | felvilágosítás
szigorlatra | ingyen
előkészít. — Kötött Jegyzetek.
Somogyi ucca 22. Telefon: Aut. 15-74.

Új nyakkendőöt kap

olcsón,
ha elvisejt nyakkendőit javíttatja
és átalakíttatja

Holtzer Lászlónénál,
Margit ucca 30.

Influenza, torokgyulladás, az orr és garat elnyálkásodása, a mandolák megbelegedése, valamint a tüdőcsucshurut esetén gondoskodjék arról, hogy gyomra és belei a természetes »Ferenc József« keserűviz használatával többször és alaposan kitisztítsanak. Közkórházak főorvosai megállapították, hogy a Ferenc József viz lázzal járó fertőző betegségeknek is a szenvedő emberiségnek nagy szolgálatot tesz. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható

B.1
— **Birkózóverseny.** Az MTE vasárnap tartandó nagyszabású birkózóversenyén résztvesz Gyarmati, aki Európa szabadstílus birkózóbajnokságának második helyezettje. Gyarmati Tóth Ferencel, az MTE bajnok birkózójával szabadstílus akadémiát mutatnak be a Kecskeméti TE és a Szegedi MTE birkózóverseny keretében. A verseny 28-án, vasárnap délután 5 órakor lesz a rókusai tornacsarnokban.

x Tánc ünnep mindkét napján délután és este a Kassban, Szalay táncban.

Ingyen jut férfi fehérnemű 1931 február 15-ig

nálam készített fehérneműt. A fizetett összegről **elismervényt** (bont) adok, melyet **egy éven belül** követeléseim kiegyenlítéseül, annak 20%-a erejéig fizetesként elfogadok. Az »Elismervény« nem személyhez kötött **bármire átruházható.**

x **Munkáimért TELJES felelősséget vállalok!**

KATZMAYER, Feketesas ucca 21.

Arany, ezüst, ékszer, Doxa, Omega, Schaffhauseni

és egyéb legjobb minőségű svájci

órák. Bronce, porcellán és kristály díszműtárgyak
legolcsóbban vásárolhatók

Reich Mór és Fia RT.

Szeged, Kelemen ucca 11.

— Az Alföld legnagyobb ékszerüzlete —

Újévig

Kölcsey ucca 10. sz. alatti üzletheziségemben
Tíz pengőnél magasabb készpénzvásárlásnál
10%-os engedmény! **»Kézimunkához«**
Fischer Izsó.

Pick-szalámi világmarka!

KARDOS SÁMUEL és FIA Festékárúk,
lakkok, vegyiárúk.
Telefon 17-62. Szeged, Valéra tér 1. szám. Alapítva 1865.

VEREENIGDE TEXTIEL MAATSCHAPPIJEN MATNER Rotterdam-1 cég mint SOUCZEK FERDINAND

Nachod-i lakos jogutódja, a 90280. lajstromszámu és „**Vé-
telőhajtás szövőszékekhez**” című magyar
szabadalmát eladja, esőleg gyártási engedélyeket ad. Bővebb
felvilágosítást nyújt **Gárdos Andor** okleveles gépész-
mérnök, hitel szabadalmi ügyvivő Budapest, VII., Baross
tér 15. B. 19

— A Szegedi Polgári Dalárda december 31-én
este 8 órai kezdettel az ipartestület márványter-
mében szilveszteri bálát rendez.

— December 28-án délután 4 órakor jótékony-
célú műsoros délután az ipartestület márványter-
mében az iparos zenekar és a Szegedi Visszhang
Dalkör közreműködésével. Belépődíj nincs. Műsor
50 fillér. 408

— Kereskedői alkalmazottak tánciskolája ma és
holnap délután fél 5-től 7-ig, este 8-tól a Kass-
ban. Vasárnap délelőtt 10 órakor vigalmi ülés a
táncteremben.

— A Szegedi Szabóiparos Ifjak önképző szakköre
jótékonycélú karácsonyfaünnepséget rendez az
ipartestület székházában karácsony másnapján
délután négy órai kezdettel, melyre a közönség
szíves pártfogását kéri a rendezőség. Belépődíj
nincs.

A karácsonyi vásárt

meghosszabbítottuk

e hó végéig

Gál Testvérek utódai

Kriszti József és Sándor

Harmóniumos megértés az adóvégrehajtóval

Olyan ritka eset esett meg szerdán délelőtt
a városházán, amire nem igen akad példa. Az
történt, hogy az egyik tanyai adókerület pol-
gársága régi, de máshová helyezett adóvégrehaj-
tója — visszahelyezéseért deputáció-
zott dr. Csonka Miklós tanácsnoknál. A de-
putációt Császár Rudolf törvényhatósági bizott-
sági tag vezette és ő mondotta el ékes beszéd-
del a kívánságot.

— Mink azt szeretnénk — magyarázta a figyel-
mesen és csudálkozva hallgató tanácsnoknak —,
ha vissza tetszene helyezni hozzánk derék és
böcsületes végrehajtónkat, Kovács La-
jost, aki nagyon »szimpatikus« tisztviselő volt min-
dég és a népek mindég szimpatiaival vet-
ték körül. Nem mondom, egyőnknek, mások-
nak nem okozott örömet, amikor végrehajtotta az
adót, de tudjuk valamennyien, hogy az adót még
kő fizetni és a végrehajtó nem a maga gyönyör-
rűségére hajt végre, hanem mert neki is úgy pa-
rancsujják. Akárhogy is volt, az biztos, hogy har-
móniumos megértés volt mindég közöttünk.

Igy beszélt Császár Rudolf és a csudálkozó
tanácsnok csak annyit tudott rá mondani, hogy
az áthelyezés szolgálati érdekből történt, mert a
jó végrehajtó elkél sok más kerület-
ben is, de azért, ha lehetséges, megszerzi a ta-
nyaiaknak az örömet és visszaadja nekik azt a
derék, becsületes végrehajtót.

— Adja is — mondta rá az áment Császár
Rudolf —, mivelhogy nekünk is érdekünk, de
a városnak is, hogy meglegyen a végrehajtóval
az a harmóniumos megértés...

— Főnyeremény jól és olcsón vásárolni a Dugo-
nics-téri Butorcsarnokban. 11

— A Magyar-Olasz Bank 1931 január elején, a
betétgyűjtésnek új ágát vezeti be, amely, szá-
mítva a mai viszonyokkal, lehetővé akarja tenni
a kis összegekben való takarékoskodást azáltal,
hogy hétről-hétre fizetendő, 1.—, 2.— és 5.— pen-
gős betéteket elfogad, avval a megszorítással, hogy
a betétek az év vége előtt ki nem vehetők, ha-
nem csupán az év végén, amikor is egy összeg-
ben, a felgyülemlett kamatokkal együtt kerülnek
kifizetésre. Részletes felvilágosításokat a bank szá-
gedi fiókja nyújt.

— Hetvenkétéves vőlegény, hetvenéves meny-
asszony. Újpestről jelentik: Érdekes esküvő volt
tegnap az újpesti anyakönyvvezető előtt. A vőle-
gény 72 esztendő, a menyasszony 70 éves haja-
don volt. A vőlegény Amerikából érkezett haza
a házasság megkötésére.

— Rabos speciális órásműhelye. Oroszlán-u. 6.

Értesitem nagyrabecsült vevőimet, hogy

ujévi árusításom

harisnya, keztyű,
kötöttáruk

nagyarányu árleszállítással

december 26-án
veszi kezdetét.

Csakis közlismert jóminő-
ségű anyagot árusítok.

Lusztig Imre Széchenyi
tér 2. sz.

Színház és Művészet

A Városi Színház heti műsora:

A »Csodabár« a premieren rendkívüli sikert
aratott főszereplőkkel folytatja diadalutját.

Csütörtöktől kezdve egész héten a »Csodabár«
ugy délután mint este.

Csütörtökön délután: Csodabár (rendes esti hely-
árakkal).

Csütörtökön este: Csodabár (bérletszünet).

Pénteken délután: Csodabár (rendes esti hely-
árakkal).

Pénteken este: Csodabár (bérletszünet).

Szombaton este: Csodabár (bérletszünet).

Vasárnap délután: Csodabár (mérsékelt hely-
árakkal, délutáni bérlet).

Vasárnap este: Csodabár (bérletszünet).

Felelős szerkesztő: PASZTOR JÓZSEF.

Nyomatott a kiadótulajdonos Délmagyarország
Hírlap- és Nyomdával Rt. könyvnyomdájában.

Felelős üzemvezető: Klein Sándor.

Ne nézzsen sem jobbra, sem balra,

hanem siessen egyenesen Blau Ignác ruhaáruházába, hol december hó
31-ig mélyen leszállított árban szerezheti be téli ruházati szükségletét.

Férfi, női és gyermekruhák óriási választékban.

Tájékoztató árak:

Férfi télikabát bársony gallérral	P 50-161
Férfi városi bunda fekete szőrme gallérral „	55 „
Férfi városi kabát szőrme gallérral, színes „	60 „
Férfi átmeneti doubl kabát, gyapjú szövet „	42 „
Férfi mikádó (bekecs) minden színben „	36 „
Férfi rövid szőrme bunda „	72 „
Börkabát leveszőr béléssel „	70 „
Börkabát, szőrme bélés és gallér „	90 „
Hosszu városi bunda, nemes szőrme „	185 „
Gummi kabátok „	15 „

Divat nadrágok	P 9-161
Női télikabát szőrmézve „	39 „
Női télikabát, nemes szőrmével „	68 „
Női átmeneti kabát, divatszínben „	28 „
Női szőrme bundák „	100 „
Gyermekek télikabátok „	16 „
Gyermekek ruhák „	8 „
Gyermekek trolloi nadrág minden számban „	5-60
Gyermekek nadrágok „	3-20

Angol uri szabóság.

Külön mértékosztály.

BLAU IGNÁCZ férfi, női és gyermekruha áruházában
KELEMEN UCCA 5.

Ezideig nem létezett olcsó árak!

Apróhirdetések: 10 szög 30 fillér, minden további szó 3 fillér. — Nagy betűkkel szedett hirdetések különösen számítottak.

APRÓHIRDETESEK

Ipari és kereskedelmi célokra szolgáló apróhirdetések: 10 szög 50 fillér, minden további szó 5 fillér.

BUTOROZOTT SZOBAK

Egy nagy és kis szoba szépen butorozva azonnal kiadó. Révai uca 5.

Tiszta kétálmás, csaf butorozott szoba kiadó. Apponyi u. 21., földsz. 7.

Keresek kapualatti, diszkrét bejárati, tiszta, butorozott szobát kapukulcs használatával. Ajánlatot Teagőz jellegre kérek a lap kiadóhatalmába.

Elegáns uriszoba, telefon és fürdőszoba használatával kiadó. Feketes u. 22., II. em., 14.

Különbejárati butorozott szoba kiadó. Feketes u. 22., I. 2.

Butorozott szoba különbejárattal kiadó. Petőfi s.-ut 11., emelet, jobbra.

LAGYER

Kis szoba uccai, olcsón kiadó, azonnal elfoglalható. Római körútnál, Csaba u. 6. szám.

Öres tiszta szoba olcsón kiadó. Érdeklődni Mőrey uca 6.b., készruha üzletben.

Egy egyszobás modern lakás február 1-re és egy háromszobás modern lakás május 1-re kiadó. Kálmán uca 8.

Bolthelyiség

A szobás lakással, Dugonics u. és Brúszeli körút sarkán házban, a volt **Drucker-féle** fuvarüzlet kiadó, azonnal elfoglalható. — Bővebbet Brúszeli körút 8. szám, fatelepén. 391

Két egymásba nyíló, de különbejárati tágas világos recái szoba irodának vagy rendelőknek azonnal is kiadó. Széchenyi tér 17. II. em. ajtó, 1.

Foglalkozás

Egy idősebb jobb nő ajánlkozik január 1-től jobb ur családnak. Levélbeli megkeresés Árva uca 11.

Takács József

Épület üvegezést
Károlyi u. 3. Tel. Kút. 22-95.

Takarítónőt kezelek orvos rendelésre, lehetőleg bizonyítványokkal. Jelenléte csak 11 és 12 óra között. Boldogasszony sugárút 10. szám.

Harisnyafejelések
új harisnyák, férfi zoknik legdivatosabb színekben, DMC anyagból. Selyemharisnyák szemféltető legújanyosításban készíti. Kélemen Ilonka, Iskola uca 14.

Gallér- és fehérnemű tisztítás árát leszállítottam
gallértisztítás 12 f.
frakking " 80 "
mellény " 80 "

Hattyu
gőzmosóda, Takaréktár uca 4. 98

Paprika eladására keresünk jól bevezetett utazókat, akik ezt mellékekként magukkal vihetnek. Némi fixet és jutaleket térítünk. Ajánlatokat Megbízható 12. jellegre a

Sok pénzt takarít meg

ha levelezését (magyar-német) könyvelését és egyéb irodai teendőit egy emberrel végezteti. Pontos, lelkiismeretes munkatér, kímél hivatalos órák nem számítanak, olcsó cégének.

„200 pengő”
jellegre. 393

Disznóvágást szakosított vállalk. Szilvási sugárút 47. emelet, 2. ajtó.

Előrendelő kárpitosmunkák
készítése és javítása 41 olcsón, szakosítottan

SZEDRESI kárpitosnál
Szentmihály u. 1. Fodor u. sarkon
Prima otománok 55 P-ért.

Bőrkabátokat
férfi és női készítek.
Festést és javítást vállalk.
Gábor Imre
Fodor uca 32. sz.

Szeged sz. kir. város polgármesterétől.
7152—1930. eln. sz.

Hirdetmény

Az 1930. évi XXV. törvénycikk Magyarország területén 1930. évi december hó 31-ike és 1931. évi január 1-e közötti éjféli állapotnak figyelembe vételével népszámlálást rendel el. Ennek minél könnyebb és alaposabb fogantatásának érdekében a város bel- és külterületét összesen 170 összeírás körzetbe osztottam be és mindegyik körzetbe külön-külön számlálóbiztoszt neveztem ki; a számlálóbiztosok munkájának felülvizsgálata és ellenőrzésére pedig összesen 42 felülvizsgálót alkalmaztam aként, hogy kettőnek kivételével minden felülvizsgáló körzetbe négy számlálóbiztos körzetet osztottam be, két felülvizsgáló körzetbe ellenben 5—5 számlálóbiztos körzet esik.

A számlálóbiztosok az összeírást 1931. január 1-ével kezdik el és 1931. január 10-én befejezik. A számlálóbiztosok az összeírás végén a város egész területén lévő házakat és lakásokat külön-külön fel fogják ezen idő alatt keresni és a magukkal viendő számlálólaponkat és egyéb nyomtatványokat ők maguk fogják kitölteni. Felhívom Szeged sz. kir. város egész közönségét és mindenkit, aki az összeírás idején Szegeden tartózkodik, hogy ezen idő alatt lakhelyükön a számlálóbiztosok megjelenése alkalmával az általuk feltendő kérdésekre a valóságnak megfelelő szükséges adatokat és szükség esetén a bizonyítékokat bocsássák rendelkezésükre abból a célból, hogy a népszámláló biztosok a reájuk bízott eléggé súlyos feladatnak lehetőséggel sűrűn és pontosan eleget tehessenek.

Megjegyezni kívánom és a város egész közönségének figyelmébe ajánlom azt, hogy a népszámláló biztosok és felülvizsgálók a törvénynek a köztisztviselőkre vonatkozó különleges védelme alatt állanak és népszámlálási működésükben köztisztviselőnek tekintendők; az általuk feltett kérdésekre a vonatkozó feleletek és adatok megtagadása, vagy pedig azoknak valótlannal bemonvása, valamint egy a népszámláló biztosok és felülvizsgálóknak működésükben való akadályozása kihágást képez, amely pénzbüntetést von maga után.

Kelt Szegeden, 1930. december hó 23-án.
Dr. Somogyi Szilveszter
polgármester.

Beszélő baba P 2'60
Alvó francia baba P 1'80
Hintaló P 7'—
Törhetetlen baba 80 fill.
Krók házárban Károlyi

Biztosító társaságok figyelmébe!

6 éves gyakorlati biztosítási ügyvitel, levelező 8—2-ig ajánlkozok — Gyors, pontos munkatér, ki az üzletszerzéshez is ért.

»150 pengő«
jellegre vállalkozik. 398

Hó gumicipőjét újjáalakított, minden más javítást olcsón készítek. — Müller, Csaba u. 6.

Vágottfa szállítva
3-26 P Braun E.
fatelepe, Rigó u.
4. Telefon aut. 14-58. 406

Házakhoz megyek 2 pengőért varni naponta. Szorgalmas jellegre.

Deutsches Diensmadel wird gesucht Dsné, Boldogasszony sugárút 56.

Hó- és sárcipő javítását

amerikai módszerrel, mindenkinél olcsóbban és jobban vállalom.
Rácz hócipő-specialista
Feketes uca 21. sz

Jobb középkorú nő háztartásba, étkezdébe, gyermekhez, beteghez menne. Jellege: »Szerény díjért« a kiadóra.

Pénztárnok
takarékkönyv óvadékkal nagy kereskedelmi vállalatokhoz kereszlek. Ajánlatok »Pénztárnok« jellege alatt a kiadóra.

Bőrkabátok,
saffor bundák javítását, alakítását és szövetruhák fordítását, a legújanyosításban készíti. Kélemen uca 16. 405

ADAS-VEZETÉ

Bérfázat vennék
házi tulajdonosól
Szegeden 60—70 ezerig. Értékesítést kérek Frantához, Szentháromság u. 53.

Ócsó borbélyüzlet berendezés eladó. Tud. Rákóczi uca 3.

BUTOR
résztulajdonosok is koményra és festett hálószobák és konyhaberendezés nagy választékban
Gróza György
asztalos (Valéria tér 10) Kisfaludy uca 46. 392

Friss LIBA
egészben, részben u. m.: máj, hus, hár és aprólék.
Blauné Kelemen u. 1.
Telefon aut. 16-28.

Eladó olcsóbbajta ebédli, háló többféle butorok. Tímár u. 7., asztalosnál.

3 drb 130 kg zsirsértés eladó. Debreceeni uca 8.

Szebbnél szebb
menyasszony
és névnap ajándéktárgyak, zománcoedények, üntött edények. Alpacsa evőeszközök legolcsóbban
Kohn Jenő kedélyruhára
Tisza Lajos körút 55. (Mihályi fűszeres mellett.) 9

Egylámpás rádió a hozzávaló összes dolgokkal együtt olcsón eladó. Somogyi telep, II. uca, 59.

Még néhány

800 négyszögletes parcella kapható szőlő és gyümölcsösökkel, Gedónál, villamos megálló. Víz és villany bevezetve. Amortizációs építési kölcsönnel. Bővebb felvilágosítást kaphat

Kertész Gyula
banktisztviselő 400
Feketes uca 16.

4 lőerős Langen és Wolf szívógáz-motor, üzemképes eladó. Braun fatelep, Rigó uca 4.

hizott liba
egészben vagy részben, töpörő, máj, saját gyártású tormás virsli, kolbász, nyers és főzött füstölt húsok állandóan kaphatók. Zsirbeöntést és füstölést vállalom. — **Kellner Kálmán**, Széchenyi tér 9.

Elsőrendű perzsa bunda eladó. Bányai Jánosnál sz. mester, Oroszlán u.

Alkalmi vétel:

Közel közeg főterén
uj ház

forgalmas vegyeskereskedés, prima berendezéssel, sürgősen egyezzerhatású pengőért, — **16 boroshordók**, literenként négy fillért — **vendéglő falifogások**, és egy **Remington** írógép olcsón eladó.
Várady Lukács,
Üstökös uca 12. 404

Eladó miniszterileg engedélyezett 32 kilométeres járatu menetrendszerű közlekedő 18 személyes autóbusszállalat, tartalék motor, műhely garázs, jövedelme 1000—1600 P, az üzlet 16—18 hónap alatt saját magát kifizeti, pénz nem szükséges. Levelet ingatlan van jellegre a kiadóra.

HAZASSÁG

Középkorú özvegy ur nő egy néhány ezer pengő és szép lakással férjhez menne tisztviselőhez. Levelet kérek »Komoly 2« jellegre.

Középkorú özvegy asszony megismerkedne házasság céljából nyugdíjas férjével. Levelet kiadóra »Van házam« jellegre.

Házasságban csalódott 40 éves, szimpatikus vidéki földhiztos, megismerkedne házasság céljából, komolyabb gondolkodásra szolid nővel, némi hozományval. Esetleg benősülne. — Részletes levelet, pontos címmel »Uj élet« jellegre kérek.

Közös háztartásba lépnek szerény nővel. Teljes címre válaszolok, lehet vidéki is. »Nyomortanya 44« jellege a kiadóra.

LEVELEZÉS

Akrobatikus társ összehoztatásához komoly partnert keresek. »Komoly« jellegre.

»Bátortalan«-nak levele van kérem átvinni.

»Tavaszi napsugár« jellegre.

RÓDLIK

valódi schweici minifajuk
Kovács
csónakgyárban kaphatók Szeged, Maru uca 2. 4. Kiskaszinó épület. 37

5953—1930. számhoz 96

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi X. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a szegedi kir. törvényszék 1930. évi 8123—2. számú végzése következtében dr. Mikosevits Dezső ügyvéd által képviselt Dorozsmal Közs. Tak. javára 6000 pengő és járuléka erejéig 1930. évi október hó 30-án fogantatott kiéltélteli végrehajtás után lefoglalt és 1101 pengőre becsült következő ingóságok u. m.: paprika, sertések, malacok, varrógép stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Ezen árverésnek a szegedi kir. járásbírószék 1930. évi Pk. 56946. számú végzése folytán 6000 pengő fölkövetelés, ennek 1930. évi augusztus hó 11. napjától járó 10 százaléka kamattal és eddig összesen 26015 pengőben bíróllap már megállapított a felmerülő költségek erejéig Dorozsma. Átokháza dűlő 389. szám alatt leendő értékesítésére 1930. évi december hó 30. napjának délutáni fél 4 órája határidővel kiírtatik és ahhoz venni szándékozók oly megjelvezéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legutóbbi ígérlőnek szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Szeged, 1930. évi november hó 28. napján.

Kuhn. kir. bír. végrehajtó

6005—1930. számhoz 299

Arverési hirdetmény

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a szegedi kir. törvényszék 1930. évi 6213. számú végzése következtében dr. Mikosevits Dezső ügyvéd által képviselt Dorozsmal Közs. Tak. javára 5000 pengő és járuléka erejéig 1930. évi november hó 4-én fogantatott kiéltélteli végrehajtás után lefoglalt és 1101 pengőre becsült következő ingóságok u. m.: paprika, sertések, malacok, varrógép stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Ezen árverésnek a szegedi kir. járásbírószék 1930. évi Pk. 57187. számú végzése folytán 5000 pengő fölkövetelés, ennek 1930. évi augusztus hó 11. napjától járó 10 százaléka kamattal és eddig összesen 24059 pengőben bíróllap már megállapított a felmerülő költségek erejéig Dorozsma. Átokháza dűlő 389. szám alatt leendő értékesítésére 1930. december hó 30. napjának délutáni fél 4 órája határidővel kiírtatik és ahhoz venni szándékozók oly megjelvezéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legutóbbi ígérlőnek szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Szeged, 1930. évi november hó 25. napján.

Kuhn. kir. bír. végrehajtó

Üzletszerzők,

kik nagy ismeretkörrel bírnak, egy a feleknél nélkülözhetetlen, könnyen elhelyezhető uj és népszerű

biztosítási ágazat
(népbiztosítás)

bevezetésével igen szép jövedelemre tehetnek szert. — Jelentkezés

Magyar Hollandi Biztosító Rt.
Kárász uca 8. szám,

délelőtt 10 és 12 óra között. 399

A MÁSIK BAJAI FIU

Irta Tonelli Sándor.

Dr. Tonelli Sándor

Az első bajai fiu közös jóbarátja volt valamennyiünk kis diákorának. Szabólegénynek indult és olyan kalandokon ment keresztül, amelyek az izgalom pirosságát csalták minden kisdiák arcára, kormányzó, vagy valamilyen más nagyteknélyű egyéniség lelt belőle Holland-Indiában. Jelky Andrásnak hívták és történetét Hevesi Lajos írta meg a magyar ifjúság számára. A könyv már vagy harminc esztendőre nem volt a kezemben, de az egyes illusztrációkra még mindig nagyon élénken emlékezem. Az egyik képen a hajótörés menekültjei küzködnek az árbócdarabért, amely nem elég ahhoz, hogy hármukat elbirja. Egy másik képen az oszlop tetején álló indiai szent látható, akinek nem az éhség és szomjúság, hanem a viszkedés okozza a legnagyobb kinokat. Emlékszem még egy harmadik képre is: esti szürkületben egy csónak siklik az olajsima tengeren és benne haldokolva fekszik a barnabőrű leány, aki megmentette a történet hősnéjét.

Valahogyan ennek a mindnyájunk által ismert Jelky Andrásnak a képe idéződött fel bennem, ahogy a napokban régi levelesládám reménytelen összevisszaságában igyekeztem rendet teremteni és egy huszonöt esztendő előtti notesz került a kezembe, amelybe azokat az érdekesebb dolgokat jegyezgettem fel, amelyeknek utána akartam járni és valamikor talán meg is akartam írni. A notesz e keveredett a régi holmik tömegében, a feljegyzések pedig a véletlen feltámadásig elmerültek a feladás homályában. Ennek a notesznek egyik oldalán olvasom a következő összefüggéstelennek látszó töredékeket: »másik bajai fiu«, »Tientszini expedíció«, »Menelik udvara«, »ugrós hátú tevéken«, »ide hallatszik az oroszok ordítása«.

A részletekre most már magam sem tudok visszaemlékezni. Homályosan úgy emlékszem, hogy valaki mutatott nekem egy levelet és kommentárokkal kísért az írást. Lehet, hogy közelebbi adatokat ígért a levél írójáról, de ezeket az adatokat már nem kaptam meg. Most így tisztán a saját memóriámra és talán fantáziámra vagyok utalva, hogy ebből a néhány odavetett jegyzetből töredékesen megkonstruáljam a másik bajai fiu történetét.

Jelky András szabólegény volt, a másik bajai fiu asztalosnak készült. Még a régi monarchia idején élt és minthogy egy évvel a sorozási idő előtt jelentkezett katonának, jogában állott megválasztani a fegyvernemet, amelynél szolgálni akart. Akárcsak Jelky Andrásban, a másik bajai fiuban is élt a kalandvágy, működött benne is valami abból a titokzatos ösztönből, amely arra izgatja az embereket, hogy megtudják, mi van túl a tengeren és a kéklő hegyek ormsorán. A másik bajai fiu, akinek a nevét már nem tudom, a haditengerészethez jelentkezett.

Hogy miként ment a sora Polában a kiképzés alatt, az iskolahajón és egyebütt, nem tudom. Annyit tudok, hogy valamelyik cirkálón, — ha jól emlékszem, Kaiserin Elisabeth volt a hajó neve, — a század fordulóján elkerült Kelet-Azsiába. Szokásban volt akkoriban, hogy még az olyan hatalmak is, mint a monarchia, melyeknek csak mérsékelten voltak tengerentúli érdekeik, »tekintélyük fenntartása érdekében« egy hadihajót állomásoztattak a kelet-ázsiai vizeken. Rendszerint ennek a hadihajónak nem volt sok dolga és a kelet-ázsiai utat tiszták és

legénység egyaránt csak világlátó turista-utnak tekintették, amelyre csak nagyon keveseknek nyílik alkalmuk.

1900-ban azonban zavaros világ uralkodott Kinában. Akkor tört ki a boxer-lázadás, amely lángba borította Észak-Kínát, főleg a fővárost, Pekinget és környékét. Az események sorrendjét már nem tudom, de nem is fontos. Kettő nemet követet meggyilkolták, utána a boxerek elzárták a fővárost a világtól és Európa heteken át aggódó izgatottsággal lesté, hogy mi történik a pekingi külföldi negyedekben rekedt követségekkel és személyzetükkel. Ezekről a napokról írta Heyking bárónő két világhírű regényét: *Elkészt levél* és *Csun*, melyeknek mindkettője a kínai forradalomban játszik.

A bajai fiu ezeknek az eseményeknek lett akaratlan részese. Azt már nem tudom, hogy a Waldersee-féle expedícióban vett-e részt, amelyet az európai hatalmak Peking felmentésére indítottak, vagy abba az első különítménybe osztották-e be, amelyet addig is, míg az európai csapatok megérkeznek, a Csili-öbölben tartózkodó európai hadihajók tettek partira. Az összefüggés szempontjából elég annak leszögezése, hogy Jelky András utóda szerepelt Tientszinben, Pekingben és keresztülment különböző háborus kalandokon Kinában. Ha ifjúsági regényt akarnék írni, bizonyára igen szépen ki is színezném mindazt, ami vele és körülötte történt a tökéletesen felfordult sárga világban.

Erről azonban adataim nincsenek. A történelem csak Polában folytatódik a leszerelés alkalmával, mikor barátunk megkapta az obstit és a menetigazolványának elkészített *marrutát*, hogy négy esztendő becsületes szolgálása után utnak induljon haza, Bajára.

Kalandra temett és kalandra vágyó emberek életében mindig vannak azonban események, amelyek egészen új utakra lendítik pályájuk menetét. Mikor a bajai fiu leszerelési állapotban ögyelgett Pola uccán és várta a vonatot, amely el fogja szállítani Magyarországra, véletlenül összekerült valami vállalkozóféfével, aki mesterembereket keresett Menelik abessziniai négus udvarába, Addis-Abeába. Bizonyára vele és más barátaival leült egy kis osteria szegletes asztalánál és egy liter feketén vörös isztriai bor mellett csodákat beszélt nekik az abessziniai császár udvaráról, meg arról, hogy micsoda híres ember lesz belőlük, ha hallgatnak rá, elfogadják az ajánlatát és vele együtt elmennek *udvari mesterembernek* a fekete császár birodalmába. Így is történt, a másik bajai fiu megfordította szekere rudját,

nem hazafelé indult, hanem felült a trieszti gőzökre és Triesztből többedmagával együtt elvitorlázott a kelet-afrikai partokra.

Életének ebből a szakából való az a levél, amely a kezemben is megfordult és amelyet egy bajai borbélysegéd barátjához intézett beszámoló formájában abessziniai kalandjairól. Ennek a levélnek egyes passzusait jegyeztem fel a magam számára. A levélből való a kifejezés, hogy ő és társai a tengerpartról »ugrós hátú tevéken« utaztak füves síkságokon és égbenyúló hegyeken keresztül a fővárosig. Ma már sokkal egyszerűbb az utazás, mert vasut vezet Addis-Abeába. Nem akarom ismeretlen bajai barátunkat meggyanusítani, de azt kelet feltételeznem, hogy a sok idegen dolog látása némi Hány Jánosra emlékeztető hajlandóságokat ébresztett fel benne. Legalább is erre vall az az állítása, hogy ő készítette az első európai értelemben vett ágyat a császár számára, melynek csodájára jártak az udvari főemberek, hogy miként lehetséges az, hogy valakinek nem kell a földön aludni.

Az ágyak és egyéb butoroknak elkészítése nagy kegybe juttatta a bajai legényt a császárnál, aki őt kitüntetésekkel halmozta el és saját palotájának berendezése után kölcsönadta őt a különböző alkirályoknak, hogy azok is ismerkedjenek meg ügyességével és az európai kultúra gyönyörűségeivel. Hogy igaz volt-e, nem tudom, de az bizonyos, hogy a levél azal fejeződött be, hogy »*slutorban írom leveletem és idehallatszik az oroszok ordítása*«.

Ennyit tudok én a második Jelky Andrásról. Lehet, hogy abban, amit megírtam, már van bizonyos kiegészítése a történetnek, amely máskülönbben nélkülöznél az összefüggést. Huszonöt esztendő távlatában nem tudhatom biztosan, hogy mit olvastam, mit mondtak róla nekem, és mit egészített ki saját fantáziám működése, amelyet egyébként megzabolázni igyekeztem. Befejezése a történetnek nincs és nem is igyekeztem hozzá befejezést keresni, mert lehet, hogy egészen más történet a bajai fiuval, mint amit én sors gyanánt számára elképzelnek.

Csupán két megjegyzést fűzök a történetéhez. Az egyik az, hogy a mi ifjúsági irodalmunk oly szívesen megy idegenbe témakért és gyakran »*ültet át*« idegen történeteket magyar nevekre, mikor arra semmi szükség sincs és mikor a magyar élet is annyi érdekes és megírni való történetet produkál. A másik megjegyzésem az, hogy talán akad valaki, — semmi lehetetlenség sincs ugyanis benne, — aki tud vagy hallott valamit ennek a bajai fiunak a történetéről, sorsáról és további élete folyásáról. Előre is köszönetet mondok annak, aki azt, amit tud, rendelkezésemre bocsátja, vagy legalább is nyomra vezet, hogy hol és kitől kaphatok közelebbi adatokat.

Értessítjük a nagyérdemű vevőinket, hogy

dus választéku UJÉVI okkációnkat

megkezdjük.

85

Jelszavunk: Legjobbat — szolidan kalkulált szigoruan szabott árat: mellett.

Nagy maradékvásár mélyen leszállított árban.

Divatáruház a Kék Csillaghoz.

Férfi és női ruhák, függönyök, butorszövetek, szőnyegek, ottomántakarók stb.

vegyileg tisztítása és festése

sorunkivül leszállított, meglepő olcsó árak mellett készült

Lucza József kémfestő és vegytisztító ipartelepén, Rákóczi tér (salát ház, az utad 11. sz. és a fűzőlőtelekany közti). Telefon Aut. 20—75. **Fióküzletek:** Kazinczy u. 11. Telefon Aut. 19—94. **Gizella** tér 3. Telefon Aut. 20—55. **Kiskunfélegyháza, Kossuth u. 15.**

Különlegesség: Selyemcipők festése minta után.

Ruházkodási problémákról

Irta dr. Kovács József.

Azt hiszem annak a görög bölcshöz, aki megállapította, hogy halála előtt senki sem lehet boldog, sok baja lehetett a suszterekkel, mert tagadhatatlan, hogy a szűk cipő egyik főoka lehet földi boldogtalanságunknak. Egy mérnök barátom, aki igen okos ember volt, az ujcipőjét rendszerint a hivatalszolgájával tapostatta ki, így előlegezte magának a tulvilági boldogságot.

A suszterek azzal szokták magukat behízelegni különösen női kundsajtjaik kegyeibe, hogy szűkre szabják a cipőt, hogy látszólag kisebb lábuk legyen, pedig ezzel nemcsak fájdalmat okoznak, de eltorzítják a lábat, néha krumplici nagyságú bűtyköket hoznak létre. A kínai nőknek már gyermekkorukban présbe szorítják a lábát, ezáltal elidomtalnitják, a rendes járásra képtelenné teszik, csak dőcögnek. Magasabb termelű nőt még a 40-es számú cipő sem diszkvalifikál a hódításra, ha különben nem hiányoznak hozzá egyéb kelélei.

Kevés suszternek van annyi belátása, hogy a cipő nemcsak a hideg és a járdaburkolat elleni védelemre szükséges, hanem azoknak a lábak épességét is védeni kell. Pesten volt egy cipész az Uri-uccában, Vadásznak hívták, a mesterségét Londonban tanulta ki, mágnesok és egyéb nagyurak dolgoztattak nála leginkább, mert kétszerannyiért csinált egy pár cipőt, mint a többi suszter. Egyszer annyian könnyen megszolgált pénzhez jutottam s magam is csináltattam nála lábbelit, mely még ma is kedves ifjúkori emlékeim közé tartozik, azóta sem volt olyan jóformájú, könnyű és amellett tartós cipő, mint az.

Akkor még nem dolgoztak kigyó- és krokodilusbőrökből, híre sem volt még a centuri sevrónak, Oszkária boxnak; keztyűbőrökből és spiegléderből készültek a finomabb cipők, a strapacipők bagariából s nem pasztával fényesítették, hanem közönséges suviksszal. Nem hordtak gumisarkot, mely könnyűvé és ruganyossá teszi a járást, a ruganyosságot anélkül kellett produkálni.

Vannak suszterek, akik még nem a formára fektetik a súlyt, hanem a cipő tartósságára. Egy barátommal Pestnek egyik külvárosi uccájában járva, egy suszternek a cégtábláján ezt a feliratot láttam: »A lehetetlenséghez«. A lehetetlenség úgy volt ábrázolva, hogy két jöltáplált oroszán szét akart tépni egy cipőt, az egyik jobbra húzta, a másik balra, de nem sikerült nekik kárt tenni benne. A barátomnak úgy meg nyerte a bizalmát ezzel a mester, hogy másnap rendelt nála egy pár cipőt, de megbánta, mert a kilátásba helyezett tartósságnak áldozatul esett a bőr puhasága és a cipő kényelmessége s most több, mint ötven év után, ha időváltozásokkor sajogni kezd a lába, azt a tartós cipőt okolja, az tette tönkre a lábát.

A szabók jóval kedvezőbb helyzetben vannak, mint a suszterek. Addig próbálgatják és szabdalják a ruhát, míg az valahogy a testhez igazodik. Ámbár, ha az első próbáláskor sok a korrigálni való, kevés kilátás van arra, hogy a ruha kifogástalanul sikerüljön.

Egy alkalommal egy híres pesti szabócégnek az utazója jött le Szegedre megrendeléseket gyűjteni. Nálam is megfordult és kiderőszakolta, hogy csináltassak náluk egy öltözet ruhát. Aggodalmaskodtam, hogy hátha a ruha nem sikerül, bajos lesz azt Pestre küldözgetni igazítás végett. Mosolyogva nyugtatott meg: olyan eset még nem fordult elő, nem azért fizetnek ők a szabásznak évi 3000 forintot, hogy ez is előadhassa magát. Rábeszélőképpessége nagyobb volt az én ellenállóképességemnél, megrendeltem a ruhát. Mikor megérkezett és felpróbáltam, úgy állt rajtam, mintha vasvillával hányták volna rám s csak úgy vált viselhetővé, hogy mikor alkalmilag Pestre mentem, ott üggyel-hajjal reám igazították.

A kalapra nézve tapasztalataim a háború óta sokat változtak. Azelőtt el sem tudtam képzelni, urt embernek Habig, Ita, Borzalinó, vagy legalább is Gyukits-kalap nélkül, anyagára nézve pedig nyulszőr nélkül. A háború megtanított arra, hogy a gyapjúkalap nemcsak sokkal olcsóbb, de tartósabb is és jobban megtartja a formáját, az eső sem árt neki. Hogy valamivel nehezebb, mint a nyulszőr kalap, azt télen az ember fel sem veszi, nyáron meg úgy sem viselünk kalapot.

VARGA MIHÁLY kőtel. SZEGED
Aradi ucca 4. Telefon 14-69.
Mindennemű kőtelárú, zsinor, zsák, ponyva, lótakaró, halász és tennő háló, gyermek háló, tornaszerek gyári áron kaphatók.

KURUCSEV SÁNDOR

divatáruháza az „Arany Haranghoz”

Szeged, Széchenyi tér 14. Telefon 10-90.

Legolcsóbb naplárak mellett:

angol férfi és női szövetek, bársonyok, sima és minitás crep de chinek, georgettek, crep de satinok, magyar gyártmányú sima és minitás műselymek. Ágy- és asztalgarnitúrák, dívetők, futó- és nagy szőnyegek.

Damasztok, vásznak, zephtrek nagy választékban kaphatók.

Szigoruan szabott árak!

Szigoruan szabott árak!

Aranyat – vasért

vagy egy furcsa örökösödési história és három kiló arany

(A Délmagyarország munkatársától)
A história módfelett érdekes. A néni meghalt, utána tekintélyes vagyon maradt és annak rendje-módja szerint jelentkeztek az örökösök. Az örökösöknek rendszerint az a tulajdonságuk, hogy minél többet szeretnének örökölni. Arra még nem igen volt példa, hogy olyan örökös akadt volna, akinek nem kell a örökség. Most van ilyen is.

Tehát a néni meghalt és sor került a vagyon felosztására. Sok hivatalos torturán megy ilyenkor keresztül az örökös. Fontos szerepe van a **leltárbiztosnak**. Ez a hivatalnok veszi lajstromba az örökhagyó ingóságait és ennek a lajstromnak alapján történik azután a javak szétosztása.

A leltárbiztos megjelent és hozzáfogtak a vagyontárgyak leltározásához. Sok minden a napfényre került, olyan dolgok is, amire nem számítottak az örökösök. Teltek a rubrikák, feltáruztak a régi subplotok és a vitrinek kincse is glédába sorakoztak. A kincsek egyre sokasodtak, no még egy fiók hátra volt.

Olyan volt, mint az Ezeregyjé meséiben.

— Sezám, sezám nyílj ki! A bűvös szavakra kitérültek a termék ajtója és tenger kincsek kápráztatták el Ali Babát, pardon a leltárbiztos és az örökösök szemét.

Aranygyűrűk, kőszötyűk, fülbevalók és karperecek csillogtak a ládafia mélyén —, de mind-egyik sebzettlen, összetört. Szakértő szemek »blindre« felbecsülték az aranyhalmot.

— Testvérek között is nyomhat vagy három kilót! — így az egyik örökös.

— No de ennyi tört aranyat egy rakáson! — csodálkoztak.

Valakinek hirtelen eszébe jutott valami.

— Ez még a háborús aranyat-vasért-akció eredménye. Itt hagyták, azt sem tudták annak idején, hogy került ide...

— Már pedig nekünk az örökségnek ez a része nem kell —, mondták ekkor az örökösök. Ha Dárius kincsével érne fel, akkor sem vinnék el Szegény néni haláláig őrizte, őrizze ezután most már az, aki arra legilletékesebb: a kincstár.

A nótárius ur meghökkenve figyelt fel a szavakra:

— De kérem, három kiló arany, az rettenetes nagy összeg! Kéremszépen ennyi pépzt csak nem fognak eldobni maguktól a tisztelt örökösök!

— De bizony eldobjuk, nekünk nincs erre az aranyra szükségünk. Tiltakozunk az ellen, hogy a leltárbiztos ur lajstromba vegye!

— Kérem — vágott közbe a nótárius —, ez a

kincs az örökséghez tartozik, világos, hogy az örökösöké.

— Nem örökség, adják oda, akinek akarják —, replikáltak vissza. Mi erre az örökségre a leg-határozottabban nem reflektálunk.

A vita sokáig elhúzódott — eredmény nélkül. Az örökösökre váltig rá akarják tukmálni a három kiló aranyat, azok pedig hallani sem akarnak róla.

— Az aranyörökség nem a miénk! Az államkincstár illeti, tegyék bírói letétbe, vagy csináljanak vele, amit akarnak!

Igy szól a furcsa örökösödési ügy. Három kiló arany nem kell a törvényes örökösöknek...

PANNONIA SZÁLLÓ

BUDAPEST, VIII., RAKOCZI-UT 5.

Elsőrangú szálló. Az előkelő családok régi, jó-hírnevű találkozóhelye a főváros központjában. A legmodernebb felszerelés és minden kényelem. Fürdők. Hideg és meleg folyóvíz minden szobában. 23

Nem fázik meg a gyermek vagy fel-nőtt, ha JANUS platina zsebkályhát hord. Kapható KELLER Irógép Vállalatnál, Szeged, Széchenyi tér 8. Telefon Aut. 18-68. 71b

Értesítés!

Felhívom a n. é. közönség szíves figyelmét, hogy

kicsinybeni eladásra

is berendezkedtem. Raktáron tartok mindennemű kőtel-, szövöttáru, legkittünőbb gyártmányú selyem-, műselyem-, gyapju-harisnyát, férfi és női fehérműt, nyak-kendőit stb.

Áraim versenyképesek, mert mindent első kézből kapok.

Kérem további szíves pártfogásukat

KOCH IMRE

kőtel-, szövöttáru nagykereskedő, Tisza Lajos körút 57.sz.

A 95 éves Murka néni,

aki ételt vitt be az aradi vár kazamatájába a vértanuknak
és látta a husz éves Ferenc Józsefet

(A Délmagyarország munkatársától)
Egyre fogynak, rendre költözködnek a nagy idők
tanúi. Az utolsó negyvennyolcas honvéd koporsó-
jára már évekkel ezelőtt ráhúzták a földet és ma

Magyar László

már legfeljebb ha néhány
nagyon öreg ember me-
lengeti szívében az akkori
dolgok halványuló, elmo-
sódó emlékeit. Néhány na-
gyon öreg ember, tul a
a kilencvenen és közel a
százhoz, aki akkortól ami-
kor Petőfi lángja hevítet-
te a szíveket, amikor Kos-
suth szava zengett a ma-
gyar levegőben, győngeka-
ru, hamvas arcu legényke,
vagy leánya volt még és

akinek emlékezetében ezekből a lázas hónapok-
ból csak néhány tarka, hiányos mozaik-töredék
maradt meg.

Csuda, hogy ez is megmaradt, hogy nem mos-
ta el ezt is ez a most mult országrontó vérziva-
tar, amit világháború névvel könyvelt el a his-
tória.

De már nagyon megfogyatkozott a számuk ezek-
nek a hajdani gyerekeknek is. Azt is, aki meg-
maradt közülük, talán csak azért tartogatta meg
mostanáig az élet, hogy legyen, aki csudákat mes-
séljen a mostani decemberek délutánjain, a szo-
moruan duruzsoló kályhák melegénél a régi, meg-
élt csudákról.

Nehezen lehet megtalálni őket, mert hát a na-
gyon öreg ember már szívesebben elbujik va-
lami homályos sarokba, nehezebb esik a beszéd
is, a nézés is ebben az idegenné változott érthe-
tellen világban. De ha mégis előkerül egyik-má-
sik, nincs mondanivalója semmi. A régen történt
dolgok, a régen látott arcok kikoptak emlékeze-
téből, vagy pedig nem is voltak ott soha, hiszen
a zivataros időkben a nyolc-tíz esztendő's gyere-
keknek a békességes szobákban volt a helyük,
legfeljebb a muszállis ablakok mögöl leselked-
hetek a halálba masírozó vörössapkások, vagy
a bitők felé hajtott féltistenek után.

De akad ritkán olyan is, aki tágrapattant gye-

rekszemével látott, akit a véletlen tanúnak ren-
delt éppen a legnagyobb dolgokhoz...

El Szegeden, a Zoltán-ucca 8. számú házában
kicsiny szoba-konyhás lakásában egy elevenlelkű
matróna.

a kilencvenöt esztendő's öreg Murka And-
rásné,

aki a magyar szabadságharc legmeggrázóbb feje-
zetének volt tanúja, aki az aradi vár börtönében
beszélt a halálraítelt tizenhárommal, aki ráncos,
pergamenné töpörödött arcán még ma is érzi Dam-
janics tábornok cirógatását. Szinte csodálatos pon-
tossággal emlékszik vissza minden mozdulatra, min-
den szóra, csak a nevek mosódtak el emlékeze-
tében. Az arcok, a tekintetek elevenen élnek.

Csudálkozva emeli rám mélyrehúzódott szemét,
mikor bekopogtatok az üveges konyhaajtón hoz-
zá. Aztán fűgőn felemelkedik a törpe tűzhely
mellől és mosolyogva tipeg felém. Bántja, hogy
a konyhában találom, de benn, a szobában, az
egyetlen szobában hideg van, oda nem jut tűzre-
való, mert a melegség nagyon drága mostanában.
Aztán helyetlén kinál, elébem tol egy fehérre su-
rolt hokkedlit, majd visszatelepszik a meleg tűz-
hely mellett kuporgó apró divány sarkába.

— Nem tudok én sokat — szabadkozik kés-
őbb —, hiszen egészen gyereklány voltam még
akkor. De azért elmondok, amit láttam.

Öreges, halk hangja úgy duruzsol, mint a kály-
ha tüze.

Gróf Forray aradi inspektoránál, Kajdó Ig-
nác tekintetes urnál volt kis pesztra abban az
időben. Ott lakott, a város szívében.

— Nem cseléd voltam kérem, csak barátságból
voltam Karádyéknál, a gyerekek mellett. Szinte
odatartoztam a családhoz. Ez a Karády Ignác
nagy magyar volt,

de sokszor láttam sírni, amikor vége lett
a magyar világnak, amikor az udvarun-
kon bolozták véresre a fehércabátosok
a mi tisztjeinket,

tem a mesén, az alakokon s arra a bizonyos El-
zára gondoltam, akihez már egész kis kötet ver-
set írtam anélkül, hogy csak szót is váltottam
volna vele. Egész komoly gondom volt, hogy a
kötetet ki kellene adni, a készülő irodalmi ese-
ményről híradás is jelent meg az egyik buda-
pesti vicclap szerkesztői üzenetei között, ahol hang-
súlyozták, hogy »nagy érdeklődés előzi meg«. Az
információ tőlem származott.

Voltaképpen az előzte meg, hogy szekundát kap-
tam a németből s állítólag a pótvizsgára készül-
tem, bár akkorának tűnt fel az anyag s olyan
misztikusnak minden, ami a germán irodalmat
illette, hogy a szó teljes értelmében csak készülő-
dés maradt minden igyekezetem.

A vers az más. Azzal kezdtem korán s az emli-
tett vicclap már közölte a dolgaikat. A kötetem
megreklámozása jelentette a honoráriumot. Ezért
óhajtottam áttérni a prózára, ahol nagyobbak a
lehelőségek, bár megragadni az érvényesülés kö-
telét még nem tudtam. (Megnugtatók mindenkit,
hogy később sem tanultam meg.)

Azonban hiába hömpölygtem magamban a no-
vellatémát, csak visszahúzott Jókai, meg Noémi,
akit összezavartam Elzával. Életem legnagyobb
titka ő még a mai napig is, amikor nagyon régen
nincs az élők sorában. Szép fiatalasszony volt,
amikor meghalt, a temetésén sem lehettem jelen,
olyan messzire került.

Ültem a barackfa alatt, nem bántott a délutáni
meleg, az jó volt hozzám mindig, el tudtam bo-
lyongani tűzében a szabadban is. Ma is köny-
nyebben esik kánikulában a munka, mint télen,
akármilyen jól fűtött szobában. De akkor szeret-
tem nézni, hogyan táncol a hő a falon, jártam a
folyó partján, ahol álmosan hömpölygött a víz
és misztikusnak tetszett a trombitaszó, amelyet
a hullámok közvetítettek. Valahol a part mentén,
szőlőskertek alján, most tanították trombitálni a
katonákat, — Cz. főhadnagy ur, szolgálati övvel,
amelyről hatalmas, lompos bojt csüggött alá, ide-
ges gyorsasággal végigsietett a parion, voltaké-
ppen inspicálni ment, de egyszerre eltűnt egy há-
zikóban.

A világhírű

Mercedes-Benz

személy- és teherautók

és a

M. kir. áll. Vas-, Acél- és Gépgyárak

által gyártott, tehát

magyar gyártmányu

Mávag—

Mercedes-Benz

teherautók, autóbuszok és
különleges autók

vezérképviselete és eladási központja:

MERCEDES—BENZ AUTOMOBIL R.T.

Budapest, IV., Váci ucca 24. H.2

Körzetképviselet: Automobil Eladási Vállalat

Szeged, Dugonics ucca 3.

köztük azt a szép szál kapitányt is, aki sokszor
ebédelt nálunk. Pedig még sírni sem volt sza-
bad azokban az időkben...

— Hát igen, láttam a tizenhárom halálraíteltet
az aradi vár kazamatájában. Benn voltam náluk,
a gazdám kísértet be kis ételes-kosárral. Ugy
történt, hogy valami nagy ünnep közeledett, de
arra már nem emlékszem, hogy milyen ünnep
volt. Talán husvét? De nem, husvét nem lehe-
tett, mert ez később történt. A gazdám bement
az osztrák parancsnokhoz, valami generálshoz
és engedélyt kért tőle, hogy az elfogott magyar
tábornokoknak ételt küldhessen be az ünnepen.
Az engedélyt nagynehezen meg is kapta. Kará-
dy Ignác kosarakba rakatta az ételt, sült húst,
gyümölcsöt, tésztát. A nagy kosarakat a cselédek
vitték utána, én pedig a kis tésztás kosarat vit-
tem. Így mentünk be a várba. A tábornokok együtt
voltak valami nagy kazamatában. Nagyon meg-
örültek a gazdámnak. Leginkább arra a szakál-
las tábornokra emlékszem közülük, ejnye, hogy
is hívták? Damjanovics? Nem, Damjanics! A gaz-

Novella

a meg nem írt novelláról

Irta Sz. Szigethy Vilmos

Tikkadt nyári levegő, fáradt álmok uszkáltak
benne, de én voltam talán a legfáradtabb. A pótvizsga
súlyos terhelten nem volt semmihez se

Sz. Szigethy Vilmos

kedvem. A bogarászt már
resteltem, mert az kisebb
fiúnak való; Kollarits Guszt-
lit elküldték valahová vaká-
ciózni, ahol szigorúan vászól-
nak, ha nem úgy viseli ma-
gát, ahogyan muszáj, — a
némettel kellett volna fog-
alkoznom, hát olvastam Jó-
kait, tűnődtem a legközele-
bi novellámon.

Egyet ugyanis már írtam,
a megmaradt dolgozatfüzet

kiszakított lapjain, ahogy a tanárok szokták a
vakációban, amikor revidálták az írkákat. Meg-
ható történet volt, természetesen sok szerelemmel,
arra is emlékszem, hogy így kezdődött:

»A családapá pedig a harmadik fogásnál
poharát emelve ezeket mondta:

— Gyermekeim, ha az Isten éltet, mához
egy évre megtarthatjuk az esküvőt.

Akkor már megkaptam az íróasztal egyik fiók-
ját, habár kulcs nélkül. Ott tartottam a diszkrét-
tebb dolgaikat, kis könyvtáramat, amelynek mind
a tíz kötetét átlag hetenként egyszer rendeztem,
katalógizáltam, számozással láttam el. Fel se té-
teleztem volna, hogy más is benyulhat ide, hi-
szén az íróasztalhoz közeledni nem volt szabad.
Azon nem dolgoztam az apámon kívül más, ő is
csak akkor, ha munkát hozott haza a hivatalból,
vagy váltót írt alá. Azt is inkább másnak, mint
magának.

Az olvasásban gyakran megálltam, — az Arany-
ember volt soron vagy harmadszor — eltűnőd-

Tele voltam jóhiszeműséggel, azért mikor sok-
kal később, családi dramoletről beszéltek, amely-
ben a főhadnagy, meg a Telecskáné szerepelt,
élénken találgtatva, hogy ugyan hol találkozhat-
tak, hiszen kisvárosban olyan kevés erre az al-
kalom, — váratlanul közbeszóltam:

— A folyóparton, két házzal innen a kis koc-
sán, abban a házban.

— Hát te azt honnan tudod?

— Láttam, amikor a halászatot néztem. Az öreg
Pájót, aki olyan gyönyörűen húzza ki a hálót,
hogy ő teljesen hanyat dülhet, azért a háló
nem tér el az irányától, egyenes marad ilyenkor.

Netti néni ugyan a legközelebbi időben egysze-
rűen adaptálta az én felfedezésemet, erősítette,
hogy ő maga látta a szerelmes párt a tulajdon
két szemével, aki nem hiszi, leskelődjék utána,
— ami mind a belém helyezett bizalmat sugá-
rozta, a szavahihetőségemet. Akkor még nem tud-
tam ugyanis, hogy Netti néni épp ilyen készpénz-
nek fogad el más mesét is, jött legyen az bár-
merről.

A meleg hívott és csalt mindenhová, soha meg-
érteni nem tudtam az izzadókat, a pihegőket. Pe-
dig az udvarunkon még szellőjárás se volt, a vi-
rágrúppok közt gyümölcsöző barackfa is elvont
valamit a levegőből, de mikor mindenfélénél kü-
lönb levegőben élttem akkor, Jókait olvasva és El-
zára gondolva!

A hugom egész kicsi lány volt, tíz éves mult,
de olyan komoly apró korától fogva, mintha sose
lett volna gyerek. Hozzáam ragaszkodott a legjob-
ban, most is előjött valamerről a szobában, ahol
hüvösen tartották, hozott egy zsámolyt, elébem
ült s a térdemre hajtotta a fejét.

— Én nem olvashatom azt, amit te?

— Nem, kicsikém. Untatna, meg se értenéd.

— Mikor olvashatom?

— Magam adom a kezedbe, ha elérkezik
az ideje.

Arra elhallgatott, ott maradt ülve, cirógattam
a haját. Azt hiszem, voltaképpen ezért jött, a köny-
vet csak kifogásnak említette. Unatkozott, nem
tudott mit csinálni. Hat óra felé járt az idő, ami-

dámmal nagyon jó barátságban voltak.

Összeültek, megcsókolták egymást és láttam, hogy a gazdám könnyezik.

Az én arcomat is megsimogatta.

— Csak nagyon rövid ideig maradhattak benn, mert az örök nógatták őket kifelé. Kirakták a kosarak tartalmát az asztalokra, elbucsuztak a foglyoktól és szomorúan mentek el a várból.

— Aztán nem láttam őket többet, csak arra emlékszem még, hogy később egyszer a gazdám behúzódott a legbelső szobába és ott hangosan sirt. Ezen a napon végezték ki a vértanukat. Olyan furcsa nap volt. A városban fekete üvegeket árultak, hogy az emberek azon nézhessék a napfogyatkozást. Az uccákon nem járhatott senksem. Mi gyerekek az udvaron voltunk, vizet öntöttünk valami dézsába és abba néztük, hogyan fog el a nap. Ugy emlékszem, hogy egészen el-sötétedett...

De van ezekből a napokból még egy szomorú emléke a kilencvenöt esztendő Murka András-nának. Schlick generálisnak Forray gróf házában volt kvártély, abban a házban, ahol Karády inspektor lakott. Ennek az ablakából nézte végig,

hogyan égetik el nagy üstökben az osztrák katonák a töméntelen sok Kossuth-bankót.

— Nagy fakanalakkal forgatták a pénzt az át-tüzesedett üstökben. Mi, gyerekek a kerítés mögöl néztük. A szél sokszor belekapott a bankókba és a lángoló papirdarabokat fölvitte a levegőbe. Annyi töméntelen sok pénzt még sohasem láttam, mint amennyit akkor elégették a mi uccánkban. És a generális az ablakból nézte.

Murka néni emlékszik Arad ágyuzására is. Amikor beszél róla, ráncos arcán pajkos mosoly suhan végig.

— Nagyon csintalan, eleven kislány voltam. A gazdám, valahányszor ágyuzni kezdtek, kocsin küldte ki a családját a tanyára. A kocsi mindig utra-készen állt a ház előtt. Az egyik napon nagyon ágyuzták a várost a várból. A golyók leginkább a sürgönyhivatal házába vágódtak, még akkor is, amikor már felgyújtották a házat. A mi házuk is ott volt a közelében. Én meg ott kóborogtam az uccán. Néztam az ágyuzást, meg a tüzet. Eppen a városháza előtt mentem el, amikor hallom, hogy nagyon kiabálnak rám a nemzetőrök.

— Hallod-e, te fruska — kiáltották mindenfelől, — takarodj már innen, mert mindjárt agyon-vág valamelyik golyó!

— De én csak nevettem rajtuk, nevettem, hogy féltének. Szépen lassan mentem odébb. Egyszer csak nagy csattanást hallok és amikor hátranézek, látom ám, hogy az egyik ágyugolyó éppen ott vágódott bele a városháza falába, ahol az előbb álltam. Erre aztán csak megijedtem, hazaszaladtam és én is felkapaszkodtam a kocsira.

Most azt kérdezem tőle, hogy mióta lakik Szegeden?

— Tizenhat éves lehetett, amikor férjhez ment. Murka András vette el, aki zenész volt a színházban. Szegedre költöztek, a Felsővárosra. Ott laktak egészen a nagy vizig, amikor a Tisza elpusztította a várost. Erre is jól emlékszik. Biztatták őket, hogy az uccájuk magasan fekszik, oda nem érhet el a víz. De egyszer csak, amint ki-néznek, látják ám, hogy

már víz alatt van az ő uccájuk is.

Volt már vagy nyolc gyerekük. Ugy vitték át az

Asszonyom! Lépje meg férjét egy praktikus öngyújtóval vagy márkás arany füstölővel, mely kapható KELLER irógép raktárában, Szeged, Széchenyi tér 8. Aut.: 18-63. 71a

1905 25 1930

Jubileumi értesítés!

Üzilem negyedszázados fennállása alkalmából hála- és köszönettel igen tisztelt vevőimnek.

A több évtizedes hűség és támogatást olyképpen akarom viszonzni, hogy **f. 66 15-61**

Jubileumi vásárt rendezek,

melynek keretén belül **több cikknek eddigi olcsó szabott árát még lényegesen leszállítom.**

Felzúfolt reklámaim, melyek üzilem külső méreteinél aránytalanul nagyobbak, ez alkalommal leépítem.

ADLER EDENYCSARNOK
A TISZA LAJOS KÖRÜM

apróságokat ölben a felsővárosi Rossztoronyba, ahol már sok menekült meghúzódott. Először az alsó szobában telepedtek le a sok siró, ijedt gyerekek. De ide is utánuk jött a víz. Ugy ömlött be az ajtón, mintha mindent meg akart volna emészteni. Fölmenekültek az emeletre. Innen szállította el az egész családot később Erdélyi Náci, a gazdag szegedi cigányprimás, kocsikon a Tisza föltésére, ahonnan azután hajóra szálltak és Orosházára mentek.

— Nagyon szépen fogadták a menekülteket Orosházán, elláttak bennünket mindennel. Három hétig voltunk itt, azután Aradra költöztek. Ott is szépen fogadtak. A főkapitány élelmet és ruhát gyűjtött a szegedi menekülteknek. Minden gyerek kapott jó, meleg ruhát. Husvétkor még kalács meg bor is jutott. Akkor jobban szerették egymást az emberek, mint most. De másmilyen is az aradi nép. Nem olyan, mint a szegedi. A szegedi valahogy gögősebb, hidegebb.

Tizennyolc esztendeig éltek Aradon, aztán visszajöttek Szegedre. Az ura negyven esztendővel ezelőtt halt meg és rájahagyta tizenhárom gyerekét. Négy fiú volt köztük, a többi lány. A négy fiú közül már csak egy él, kettő most halt meg, nemrég.

Az unokák, a dédunokák száma megszámlálhatatlanul sok. Van köztük ügyvéd, gyógyszerész, telekkönyvvezető, fodrász. Az egyik meghalt fiú szobrász volt. Három unokája Amerikában él. Ők tartják el a nagyanyjukat. Minden hónapban küldenek néhány dollárt.

— Zenész volt az uram, de nem volt cigány. Csak félcigány volt. Én meg félmagyar vagyok. Az anyám magyar lány volt, az apám is magyar, csak szerb nevű. Mándicsnak hívták. A gyerekeim közül már csak az egyik fiam zenész.

Utoljára megkérdezem tőle, hogy kiket látott a nagy emberek közül.

— Láttam a királyt husz éves korában, Aradon, meg az amerikai császárt, Miksát, aki akkor tizenöt éves lehetett. Együtt voltak Aradon. De láttam egyszer Kossuth Lajost is. Nagy ünnep volt ez. Az egész várost kivilágították, még a kis erdőt is. Nagyon szép ember volt Kossuth Lajos, mintha most is magam előtt látnám...

Elfogytak az emlékek. A kilencvenöt esztendő Murka néni elhallgat. Elrévedező tekintettel tapad a tűzhely ajtajához, amelynek nyílásain keresztül tréfás lángok játéka látszik. Talán a lángok játékában keresi a régi, most már gyorsan halványuló képek és arcok körvonalait.

Magyar László.

kor ájtott az egyik kis pajtása, utána nagyon szélesen Nelli.

Nelli már tizennégy éves volt, erős fekete lány, aki után megfordultak az uccán. Teltek az idők, magosan karsu a lábászára, sokat csavargott és ragaszkodott a hugomhoz, habár nem illettek össze. Szerette a fiús játékokat, a babákat elsöpörte, mindig hangosan beszélt, mintha ki-nyilatkoztatásokat tenne, sokszor már szóbaálltak vele a bakatisták is. akik sűrűn fölkeresték a családjukat.

— Mit akar ez a Katóval? — idegeskedett az anyám. Zöld gyerek az hozzá!

A hugom azonban szerette, mint általában a kis lányok a nagyokat, azok közül választják az első ideáljukat, azok zsarnokoskodnak fölöttük, az ő szavuk a döntő mindenben.

— A Nelli mondta, erősködött néha Katónk, Az nagy lány és minden tud.

— Félek, hogy maholnap a kelleténél is többet, dörmögte az anyám.

— Gyerünk sétálni a temetőbe, kezdte Nelli.

Az anyámnak nem volt ellenvetése, csak azt kötötte ki, hogy én is velük menjek. Hátha megijednek a gyerekek a hazaérő csordától, egyébként is jó, ha nagyobb fiú van a társaságban.

Hagytam a gyerekeket előre, én utánuk kulogtam a református temető felé. Nellivel nem voltam különösebben beszédes viszonyban, azt hiszem, az zavart meg, hogy tudtam a korát s mégis nagy lánynak láttam. (Ámbár, édes Istenem, Elza még nálánál is nagyobb volt.)

Most minden áron adta a természetrajongót, vadvirágot szedett az uton, de csak azért, hogy elmaradhasson a két kis lánytól. Ez sikerült is neki, egyszerre csak együtt mentünk.

— Maga is szereti a virágot? — kérdezte.

— Szeretem.

— Akkor miért nem szed?

— Sajnálom letépni.

Igaz ni, az is távol tartott valamelyest Nellitől, hogy mikor hozzánk jött, mindig rajtam volt a szeme. Akárhon ültem és akármikor pillantottam fel, mindig találkoztam a tekintetem az ő ső-

tétfekete, szurós, nedvesen csillogó tekintetével.

— Miért les engem ez a lány? Micsoda titkoma! akarja megtudni?

Az Elza-versekre gondoltam, amiket nem tartottam az íróasztal fiókjában, mert a véletlen tulon-tul leleplezhetett volna. Bár el voltam szánva rá, hogy nincs az a kínzási módszer, amellyel kivehetik belőlem a nevét. A tortura minden nemét felsorakoztattam, tisztában is voltam velük, hiszen csak az imént olvastam el Marinelli Marinó mind az ötven füzetét, azokban pedig a velen-cek ólomkamarákkal, meg a tüzes vasakkal igen alaposan foglalkoztak.

Nagyon megdöbbentem hát, amikor azt kérdezte Nelli:

— Igaz, hogy maga verseket ír?

— Ki mondta? — riadtam fel.

— Valaki olvasta a borbélynál a vicclapban a nevét. De nem tudta, hogy maga az!

— Én vagyok.

— És mindig csak viccel? Amolyan másfélét nem ír?

Nem akartam hazudni, viszont bántott, hogy mit kutakodik az életben? Nem megmondtam, hogy sejt valamit? Még csak az kellene! Esetleg ismeri Elzát, találkozik vele, ha azok bejönnek a városba s elpletykál neki mindent.

— Az írók mindig titokban tartják a dolgaikat, feleltem fontoskodva.

Hogy mi lesz a nyilvánossággal? — akkor nem jutott az eszembe, azonban Nelli se vette észre.

Benn jártunk a temetőben, a két kis gyerek leült a fűbe, ahol szitakötők röpködtek őket körül, véget nem érő láncot fontak a kutyatej szárából, a nap lefelé haladt már, hogy elbucsu-zon holnapra, még egyszer megcirógatta a bárány-felhőket, jók legyetek gyerekek, meg ne haragitsatok azzal, hogy bepiszkoljátok magatokat sőtét-szürkére, aztán a buzakereszteket kereste fel, meg ígé te nekik, hogy másnapra is tartogat erőt, legyenek nyugodtak, meg fognak egészen érni. — futólag ránk is dobott egy kis sugarat, mondott valamit, de nem értettem meg, nyilván az volt, hogy:

— Ti is!

Nelli leült a padra és azzal a mozdulattal, amit csak sokkal később értettem már, mikor nagyok között jártam, — helyet mutatott maga mellett.

— Mondja el nekem, engem úgy érdekel az ilyen, hogyan kell verset írni?

— Tudom is én, feleltem. Gyün magától.

— Gondol akkor valakire?

Nagyot nyeltem.

— Gondolok mindenre, mert csak úgy lehet. Egészen közel volt hozzám, mintha aprókat csu-szott volna, hogy csökkentse a távolságot.

— Irt maga lányhoz is verset?

Nyakig pirultam, kalapált a szívem.

— Ezt nem mondom meg, azért se mondom meg.

— Ne is mondja, tartsa meg magának.

Feszült lett a hangulat, én egy vadvirágot tép-destem, ő dudolni kezdett, ami legbiztosabb jele az idegességnek, meg az időkitöltésnek, egyikünk se tudott mit mondani.

— Gyerekek, hol vagytok? — kiáltottam a hugomra.

— Nézd, mekkora láncunk van már! — felken-dezett. Még egyszer ekkorára csináljuk.

— Mutasd!

Kellett, hogy valamivel elfoglaltam magam. A gyerekek odaszaladtak, eldicsekedtek, de már men-tek is vissza. Ez bizony egy percben se tellett, bár mintha rendkívül hosszú volna az a perc, sose érne véget.

A kezem ott pihent a pad támláján, egyszer csak rajta éreztem Nellit.

— Ne haragudjon, nem akartam megbántani! Nem mertem mozdulni, ő nem vette el a kezét.

— Mondanék valamit, ha nem banná.

— Tessék.

— Nézze, engem minden barátnőm bátyja te-gez, csak maga nem. Pedig nincs is akkora kü-lönség köztünk! Akarod?

— Akarom, feleltem rekedten.

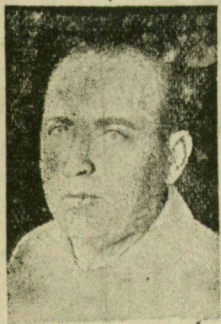
— Akkor: Te!

— Te!

Kollektívizmus lélektani megvilágításban

Irta dr. Rapaport Samu.

Korunk egyik legszembetűnőbb karakterisztikája a jelszavaknak az az óriási tömege, amely az emberi élet minden megnyilatkozásában: a gazdasági, politikai és művészeti életben egyformán felénk árad. Az »új psziché«, a kollektív ember, a lelki komplexum, mentalitás, ideológia, hogy nehiányt említsék a legdivatosabbak közül, a társadalmi érintkezésnek elmaradhatatlan kísérői. A társadalmi jelenségekre figyelő szociológus és lélekkutató okkal kérdezheti, hogy a jelszavaknak ebben a fétiszerű imádatában a kiélésnek milyen területére talált az ember?

Dr. Rapaport Samu

A nagy világháború, a vér és borzalom látásában kifáradt ember menekül ma mindentől, ami terhet jelent a számára, ami erőt és akarást kíván tőle. Az élet minden megnyilatkozásában benne van ez a menekülési vágy és ha ma azt látjuk, hogy a detektívregények, a sarga és kék kötésű olcsóságok milyen óriási tömegekben kelnek el, akkor ez a jelenség kétséget kizáróan bizonyítja annak az igazságát, hogy a ma embere fáradt és nem akar gondolkodni. E jelszavak tulajdonképpen ugyanazt adják, amit a könnyű és limonádés regények: a gondolkodástól való mentességet. Az emberek a társadalomban egy-egy könnyen odadobott jelszóval intéznek el ma elvi ellentéteket gyakran anélkül, hogy tudnák, hogy a jelszavak milyen értelmet takarnak.

A gazdasági életnek és a vele összefüggő súlyos problémáknak előrejutásával azok a jelszavak is eltértek, amelyek ezzel kapcsolatosak. A gazdasági termelésnek és az embernek az összekapcsolása és a sorrendben az ok és okozati viszony önkényes (felületes szemléleti) megkonstruálása egy nagyon divatos jelszót teremtett: »a kollektív ember« jelszavát. Akik e jelszót különös szeretettel jelszavukká fogadták és zászlójukra írták, azoknak fogalmazásában azt jelenti, hogy az ember feladva egoizmusát és az egyéni versenyt, annak tudatában találja meg öröms kiélését, hogy ő nem önmagáért van és nem önmagáért dolgozik, hanem a nagy közösségért.

Az emberi egoizmus feladásának mikéntjét azonban nem tudják megmagyarázni a »kollektív ember« hirdetői. Ez az elgondolás az utópia terü-

letére vezet és nem egyéb, mint megismétlése a legprimitívebb és infantilis állapotnak, az annyiszor visszasírt gyermekkorának, az emberiség gyermekkorának, amikor a természeti erők és az emberi ösztönök Rousseau által elgondolt szabad megnyilatkozásai nagyszerű és harmonikus társadalmi közösséget alkottak.

Ugy kulturhistóriailag, mint lélektanilag mind a két elgondolás könnyen megcáfolható. A történelem tanúsága szerint az emberiség örökös harcban állott. A lélektani kutatások pedig kétségtelenül tették, hogy a kultúra és civilizáció máza alatt a ma embere is megőrizte még az ősi vadság állapotának beléje teremtett ösztönös adottságait és így, amint azt Freud professzor nagyon sok munkájában bizonyította: az eredetileg szabad javaknak megszerzése, magántulajdonba vétele, a bírának telhetetlen szomszúsága örök és változhatatlan ösztönös szükségességnek a következménye.

Ma nem tudjuk még megmondani, hogy mi az élet célja. Freud empirikusan eljutott az úgynevezett »Lustprinzip«-hez, vagyis hogy a gyönyörre való törekvés, az élvezeteknek megszerzése egyik legprimitív adottsága az embernek és ez az adottság, amely az ősemberhez nagyon hasonló primitív gyerekekben ma is világosan megnyilatkozik.

A kollektív ember típusának elgondolói több bizonyítékot hoznak fel állításuk igazolására. Így többek közt azt, hogy korunk a gépek kora lévén, a mindig nagyobb méretűvé váló mechanizálódása a világnak, átalakítja az embert és a közösség egyszerű közkonatájává teszi. Hivatkozik arra, hogy ez az átalakulás meg végbe a művészetekben is és hogy egy kifejlődött kollektív műfaj érzékelteti a közösség gondolatát. Ugyanezt érzékelteti a ma kiváló színházjaiban Reinhardt-nál, Tayroff-nál és Piscator-nál előadott minden darab. Az egyes színész, a sztár teljesen eltűnik és sikere abban nyilvánul meg, hogy miképpen illeszkedik bele az egészbe, az együttesbe.

Eltekintve attól, hogy ez a valóságban nincs így, mert a Darvas Lilik és a Thiemigek ugyanúgy élvezik Reinhardt-nál sztár voltuknak minden lehetőségét: de ha még így is volna, az se az ember kollektívizmusát bizonyítaná, hanem csupán azt, hogy a különböző sztár-kiskirályok helyét egyetlen nagy és abszolutisztikusan uralkodó vezető foglalja el: Reinhardt és Piscator. Ez az argumentum éppen nem az, amely az állítólagosan kifejlődött kollektív ember létét bizonyítja, hanem az autokrata törekvések diadalát. Ugyanúgy könnyen

felhozhatók bizonyítékok a kollektívizmus kialakulására azt a magyar történelemből nagyon ősmert tény, hogy az abszolút királyság a renitenskedő és kiskirályoskodó főurak letörésével és engedelmességre való szorításával létesült. Ami pedig végül azt az állítást illeti, hogy a társadalmi élet legpregnansabb kifejezője, a politika, kollektív irányba fejlődik, ennek megcáfolására azt hiszem, elégséges rámutatni a mai politikai életre, hogy a különböző pártalakulások egyes politikai szférákban velük találkoznak.

A kollektív ember típusának elgondolói a legnagyobb hibát abban követik el, hogy ennek az embertípusnak kifejlődését a valóságos lehetőségek határán és magának az embernek adottságán kívül keresik. A valóság ösmeréséről messze esnek a kollektív ember típusának elgondolói akkor, amikor tétellel igyekeznek merevíteni azt az állításukat, hogy a mások örömeinek a tudata elégséges, hogy az ember a maga életét is teljessé, boldoggá tegye. Az ösztönös dolgokat sohasem lehet tudaton keresztül így elintézni és ahogyan az éhes ember nem lakhatik azzal a tudattal jól, hogy az emberlarsának van mit ennie, úgy a kollektív ember életének teljességéhez se lehet elegendő a mások élete teljességének a tudata.

Az egyén boldogságához csak az egyéni keresést vezet az út és nem kétséges, hogy a Stephensonok és az Edisonok, akik zsenialitással a maguk életét dobták előre, az egoista törtételeikben is felmerhetetlen javakat adtak az emberiségnek. Es ez a példa kétségtelenül rávilágít arra, hogy az ember egoista — és az egész emberiség útját nem kontraktározzák egymást és hogy az összesség az egyén egoizmusában a saját maga boldogulásának nagyszerű és kiapadhatatlan erőforrását találhatja meg.

A közösségbe való beolvadás szükségességét a lélekelemzés kezdettől fogva hangsúlyozta, csak hogy ezt a beolvadást nem külső kényszerekkel, egyik napról a másikra, varázsló módjára akarja megteremteni. Az emberi egoizmus kikapcsolása örök ábránd, mert az nem gazdasági produktum, hanem minden társadalmi organizációt megelőző születési adottság, mely minden időkben impulzív ereje volt az emberi életnek. Az egoizmusnak csak a beteges megnyilatkozásait kell orvosolni a nevelés megreformálásával, a valóságra való szoktatással, a megvalósíthatatlannak harmonikus elfogadni tudásával. És ami a legfontosabb; éppen az emberi egoizmusra való utalással kell a nevelésnek megkísérelnie azt, hogy állandóan rávezesse a gyermeket annak a belátására, hogy a maga egoista törekvései úgy teljesednek a legjobban, ha a közösség érdekeivel párhuzamosan haladnak. Ilyen értelemben valósulhat csak meg a kollektív ember ideálja.

Ugy beszélt tovább, mintha az előbb hagyta volna abba azt, amit mond. Állandóan pacskolta a kezemet s még közelebb húzódott.

— Mert, tudod, én azt sose tudtam elképzelni, hogyan csinálják a verset és énhozzám még nem írt senki. A tiszték, akik a mamához járnak, azok nem foglalkoznak ilyesmivel, de meg németek is. A honvédeknel van egy hadnagy, arról mondják, hogy ir, de annak is olyan lányos neve van, hogy Fausztin. Hát ezért van.

— Én most elbeszélést fogok írni, jelentettem ki elszántan.

— Jé, azt is tudsz?
— Tudok.
— Ja persze, neked könnyű! Lányról lesz?
— Arról.
— Szép?
— Nagyon szép.
— Igazi?
— Ugyan! Én találom ki.
— Hogy fogják hívni ötöt?
— Még nem határoztam.
— Ha szeretsz, legyen Nelli.
Hogy mondta? — Mért mondta?
Ha szeretsz?

Hát ki mondja, hogy szeretem? Egyáltalában szeretem-e? Aztán csak régóta, öntudatlanul, már akkor, amikor először nézett rám a nedves fekete szemével, vagy most jött hirtelenül?

Száz kérdés, ezer is, amire nincs felelet, mert van az ember életében idő, amikor nem meri ezeket feszegetni, bár sokkal okosabban tenné, ha később sem feszegetné, legalább megmaradnának érintetlen virágnak, aminek bimbóját körülgyöngyözi a harmat, hogy ne jusson hozzá semmi hervasztó.

Mindössze az bántott, hogy megint belém látott, hiszen ugyis az volt a tervem, hogy a hősnőmet Nelli-nek fogják hívni. Már az uton elhatároztam, amikor a temető felé mentünk.

— Megmutatod, ha kész?
— Meg.

Veresre verte a kezemet, úgy pacskolta.

— Te leszel a legaranyosabb ember. Mikorára készül el?

— Majd... majd.
— Ugye, szeptemberben, vizsga után.
Nagyot nyeltem, szárazat.
— Akkor biztosan, de lehet, hogy előbb is.

... A novellából nem lett semmi, sőt kénytelen vagyok kijelenteni, hogy nem is készült el soha. Valahogyan úgy volt, hogy nem mertem hozzányulni, fájt az emléke, akkor nagyon fájt a nyár, amely néha olyan erősen érlel, hogy elperzsel utközben sok mindent. Egy hétbe sem tellett ugyanis — addig se láttam Nellit, de akkor hirtelen elvitték messze vidékre, rokonokhoz, viszont egy hadnagyot kitiltottak a családi házból. A kapitányok megmaradhattak, azok abban az időben öreg sarzsik voltak, nyugdíjra értek, nem úgy, mint a hadnagyok, akik viszont a novellák megírásában voltak járattanok.

A házban sokat beszéltek Nelliről, mint általában a városban.

— Megmondtam én azt előre, — nyilatkozott az anyám. A szeme sem állt jól a fejében.

A csapást, ami égette a szívemet, az anyám tetézte, aki nyilván mégis csak belenyult a fiókomba, amelyhez nem kaptam kulcsot. Amint azt már említettem. Egyszer nagyon komor volt, érdeklődött, hogy mennyire vagyok az anyaggal, majd hosszas hallgatás után, miközben derűt látam az arcán, egyszerre megszólalt:

— A családapá pedig a harmadik nyaklevesnél pipaszárát emelve ezeket mondta: Gyermekem, ha az Isten éltet és mához egy hétre megbuzsz a pótvizsgán, a suszteripar egy daliás inással szaporodik.

Nem értette senki, csak én. Jómagam pedig igen helyénvalónak találtam, hogy lehajtsam a fejemet és mélyen hallgassak. Most is tán csak azért mondom el, mert a temetőben jártam szelid alkonyaton s nagyon belenztem a bucsuzó napra.

„VICTORIA”

Kapitál és Falpari Részvénytársaság

Kistisza ucca 6.

Telefon: 11-35, 23-16. Sürgőnyclm: Victoria kapitál.

Gyártja a legdivatosabb kapitálakat, cipő- és csizma-sámtákat, tasarkot, cipész-széket, ványoló-, szabó- és térd-deszkát, esztergárukat.

BRISTOL-SZÁLLODA

Budapest legszebb pontján: Dunaparton

Új vezetés mellett ajánlja:

Előkelő, patinás szállodájának gyönyörű szobáit a mai gazdasági viszonyoknak megfelelő polgári áron:

Egy ágyas uccai P 10—16-ig
udvari P 6—10-ig
Két ágyas uccai dunaparti P 24—40-ig
udvari P 20—24-ig
A jobb szobák árai fürdőszobával értendők.
Minden szobában hideg és melegvíz, telefon és rádió.

Éttermi árak:

Complett reggeli: kávé v. tea v. kakao egy tojással, vajjal és jam-el P 1.20
Kifőző ebéd v. vacsora menü P 2.40
Kifőző ebéd v. vacsora menü előétellel P 4.—

Ezen lapra hivatkozással a szobadrakból külön engedmény.

Szobarendelés lehetőleg 2-3 nappal előbb eszközölni.

Bristol-szálloda szobáiból és terraszáról a leggyönyörűbb kilátás nyílik a Dunára és a budai hegyekre.

SZEGED-CSONGRÁDI TAKARÉKPÉNZTÁR

ALAPITVA 1845-BEN.

Az intézet saját vagyona 4 és 1/2 millió pengő.

Saját házai: 1. SZÉKHÁZ: Széchenyi tér 7. és Takaréktár ucca 5.
2. BÉRPALOTA: Takaréktár ucca 8. és Horváth Mihály ucca 9.
3. BÉRHÁZ: Széchenyi tér 8. (volt Jerney-ház.)

**Betéteket magas kamattal gyümölcsöztet.
Kölcsönöket folyósít bankszerű fedezettel, kedvező feltételekkel.**

A Szeged-Csongrádi Takarékpénztár részvénye jól jövedelmez!

Vásárlást az intézet közvetíti.

A közönség és az iparosság

A közönség és az iparos közötti viszonyról különösen most aktuális beszélni, amikor a kettőjük közötti viszony mindinkább lazább lesz, amikor az iparos mind ritkábban tud kapcsolatot teremteni a közönséggel.

Magyarországon az a helyzet, hogy az iparos még mindig nem került számbeli arányával egyensúlyban álló helyzetbe. Ez az állapot Szegeden is, sőt talán itt fokozottabb mértékben is tapasztalható. Ennek oka pedig elsősorban is az iparosságban magában keresendő és itt is — a vezértérjében. A külföld iparosai — elég csak Ausztriára hivatkozni — ma már, 1930-ban elérték azt a pozíciót, hogy mindenütt megbecsülik őket és számolnak velük. Nem egy ország van, amelyben a nemzet legerősebb tápköre, támasza a dolgozó iparosság. Az iparos ennek a pozíciónak megfelelően tud is értékes dolgokat felmutatni, mert a jelenlegi helyzete bizalmat önt belé a további munkára.

Magyarországon korántsem az óriási számu iparosság ilyen irigylendő helyzetben. Hogy mást ne említsek, a parlamenti képvisellete sem kielégítő, a törvényhatósági bizottságokban ugyanez a helyzet országsszerte. Szegeden ezen a téren speciális viszonyok vannak. Vannak ugyan értékes emberek a vezetők között, de ezeknek keze kötyve van, mert csak azon az áron sikerült a vezetők közé küzdeniök magukat, hogy az iparosságnak a kormány felé adresszált panaszai előtt bedugják fülüket.

Intenzív iparoséletnek látszik, ami van, lényegileg azonban mégsem történik semmi, ami az iparosság érdekeit szolgálná. Vannak — tagadhatatlan — naggyűléseink, ankétjaink, tanácskozásaink, amelyekről határozott javaslatok tömegével árasztjuk el az illetékes fórumokat. De ma már mindannyian tudjuk, még a javaslat elfogadása előtt, hogy annak praktikus értéke: nulla. Bizottságokat alakítunk minden alkalomkor, ezek a bizottságok pedig semmit se végeznek, mert megalakításuk után néhány héttel csendesen kiszemvednek. Most már annyit bizottság van, hogy föléljük egy újabbat kellene rendelni, amelyik intéznék az ügyeket... Ezek a »harcis eszközök« azonban, amelyeket eddig az iparosság jónak ítelt a kormányzat és másokkal vívott háborújában, sohasem értek semmit és ezután még ennél is kevesebb hatásuk lesz. Mindenki tudja, hogy ezek a dolgok csak arra jók, hogy elodázzák a gerinces állásfoglalást, végeredményben pedig az iparosság helyzete nem változik előnyösen, sőt, aki figyeli az eseményeket, az megmondhatja, hogy a magyar iparosság helyzete napról-napra rosszabbodik.

A mai helyzetnek az oka a vezetőkön kívül abban is keresendő, hogy a magyar iparosságnak nincs gyökere a közönségnél. Amíg a külföldi iparosság igyekszik mindig közelebbi nexust megteremteni a közönséggel, addig nálunk ennek a fordítottja van meg. De a külföldi, angol, francia, svájci, német, belga, svéd iparos olyan eszközökkel dolgozik, amelyek a cél elérésére egyedül használhatók. Ezek az iparosok, amellyel, hogy tényleg kiváló iparosok, kultúremberek is egyúttal és nem szégyenlik, ha néha-néha elolvasnak egy könyvet. Tevékenységük nem merül ki abban, hogy minden este megisszák a háromdecijüket és néha-néha rábólintanak egy határozati javaslatra. Erős, harcos emberek ezek, akiknek ereje kulturáltságukban, intelligenciájukban van. És közönségük éppen emiatt érdeklődést mutat irányukban és ezzel elérték azt, hogy nem állanak elszigetelten, meg nem értetten a nemzet testében, mint a magyar iparosság áll. Ez a jó taktika: rokonszenvet

ébreszteni az iparosügyek iránt ott, ahol a legkönnyebben meg lehet azt szerezni, a közönségnél. De ezzel csak úgy lehet célt elérni, ha a magyar iparos igyekszik azt a nívót elérni, ahol a külföldi áll. Ne merüljön ki az iparosműveltség abban, hogy el tudja végezni a munkáját, hanem menjen ennél tovább és tanúsítson érdeklődést az iparosérdek iránt is. A magyar iparosság csak a művelt középosztályra számíthat, ha érdekei megóvásáról van szó. Az iparosvezetők tehát ébredjenek föl és adják ki a jelszót: **tessék szimpátiát kelteni a közönségnél az iparosság iránt.** És tessék nagytakarítást tartani először belül, mert amíg ez nem történik meg, addig

a közönség — és joggal — vállrándítással és lenézéssel fog napirendre térni fölöttünk. Kell, hogy lássák azt, hogy az iparos nem »politizáló csizmadia«, aki ha fel is szólal valahol, derűt kelt. Kell, hogy észrevegyék, hogy az iparosságban mérhetetlen értékek vannak felhalmozva, hogy erő van ott, ahol ennyi ember küzd a közös célért. Tessék kulturált iparosokat nevelni, akik majd meg tudnak felelni a követelményeknek.

Ez az idő az, amikor szükség van a reformokra, mert ha az iparosság elveszíti ezt a nagy játszmát is, nem számíthat arra, hogy valaha is talpraáll.

Keck Lajos szabómester.

Szinésziportré

Hegedüs Gyula

Babonásan hisszük magunkról, hogy csak tehetni tudunk szépen, hogy csak akkor fedezzük fel valakiben az értéket, amikor már eltűnt közülünk, amikor már veszélytelenné vált az életükre, amikor már nem zavarhatja senkinek a körét, a céljait, az érdekeit. Tudjuk, hogy gyalázatos ez a szokás, de azt hisszük, hogy velünk született, kiküszöbölhetetlen valami és csak bátorítanul viaskodunk ellene. Nem tudjuk dicsérni az eleveneket, csak az élőkről hallgatunk el mindent, amit pedig mindennap hirdetniük kellene ennek az önző, az igazi értékek becsülésétől elszakított és felejtett gyorsan tudó generációnak.

Mit ér az, ha a magyar mult színész-nagyjairól csak kedves apróságok, tréfák maradnak fenn? Ezekből nem épülhetnek, nem tanulhatnak az utódok. A magyar színészet történelmével foglalkozó munkák lapjain csak száraz, lekszikonszerű adatok találhatók, amelyek az elmúlt élet szaga nem érzik. Ennek az a magyarázata, hogy azok, akik ezeket az adatokat leírták, többnyire kortársak voltak és nem voltak jobbakk a mostaniaknál. A kritika mindig jobban megbecsülte a színész munkáját, ezekből a megmaradt írásokból valamit mégis csak megőriztek a régi nagy színészek eleven értékeiből. Beöthy László most is nagyszerű munkát végez, legújabb írásait minden mai színésznek olvasnia, ismernie kellene, csak az a kár, hogy őt is elragadja néha az idő rohanása. Kritikáiban nagyon kevés szó jut a színészek számára. Pedig Beöthy lenne a leghivatottabb színész-tanító. Nem kívánhatja senki, hogy a színpadi irodalom rövidüljön meg a színészek kedvéért, de jogos a kívánság, hogyha már olyan tág tér jut a daraboknak, az íróknak, jusson néha egyetlen rövid mondatnál több a színészek munkájának is. Mert ez a munka igen gyakran megérdemelne bővebb ismertetést, részletesebb méltatást, kritikát is.

Hegedüs Gyulára gondolok most, a magyar színművészetnek erre a markáns megnyilatkozására, hatalmas értékére. Ezt az értéket mi, a kortársak jól ismerjük, mert érzékelhetjük minden egyes alkalommal, de kérdelem, mi lesz ebből a ragyogó példából, ha elmúlik fölöttünk az idő és a muló időben eltűnünk mi is, a kortársak, Hegedüs Gyulával együtt? Bizonyára lesznek, akik felvetik a kérdést: Milyen is volt mint színész, miben nyilatkozott meg nagysága, művészete? A fennmaradó apróságok, anekdoták kielégítő választ ezekre a kérdésekre nem adhatnak, de nem nyújthatnak kellő világosságot a mai elragadtatott kritikák pompás jelzői sem, mert csak mi tudjuk, mi a fizikai, a reális értéke a ráillesztett »monumentális«, kimeríthetetlenül változatos jelzőknek. Csak mi, a kortársak érezzük valóságának ezek

mögött a jelzők mögött magát a művészt, Hegedüs Gyulát.

Valamikor régen, naiv hittél, fiatalos lelkesedéssel írtam egy könyvet arról, hogy jó színész csak jó ember lehet. Ma már tudom, hogy ez a szent igazságnak hitt tétel erősen vitatható, azóta meggyőződtem az élet, hogy a rossz ember is lehet jó színész, de azért ma is állítom, hogy a jó színész, ha mint ember is jó, több, nagyobb valami megmérhetetlen különbséggel a többinél. Hegedüs Gyula igaz emberi színészetének az emberi méltósága, az emberi jósága a kerete. Ebben a keretben érzékeltetheti csak olyan igaz művészetet az embert minden fájdalmában, szenvedésében, örömeiben, bánatában. Hegedüs Gyula mindig ember, a festékszag egyetlen szerepében sem érezhető rajta.

Legutóbb két szerepben láttam egymásután, két különböző formában. A jó tündér *Spórumában* és a Feketeszáru cseresznye *Dusánjában*.

A *Spórumban* a mai modern élet egyik ugynevezett szomorú-komikus figuráját állítja elének. A szerző gyönyörű elképzelését realizálta Hegedüs Gyula ezzel az alakításával, élővé tette Molnár Ferenc darabját. Ahogyan ez a *Spórum* él irodája ürességében egyetlen kincsével, a szakállával, ahogyan végigsimított szakállán, egyetlen mozdulatával valószínűsíti az elképzelt alakot. Kómikumán keresztül érezte a legfájdalmasabb emberi vergődést. Minden, amit tett, amit mondott, mélységesen emberi volt és egyetlen pillanatra sem lehet különválasztani *Spórumot* a színésztől és a színészt Hegedüs Gyulától.

És a másik alakítása: *Dusán*, a nemes veretű, igazi férfi. Milyen lélekemelő színészprodukción volt ez is. Milyen emberiség magasztos a pillanat, amikor a második felvonásban *Dusán* egyetlen tekintettel érezteti, hogy az elejtett szavakból megsejt mindent. Ez az egy tekintet minden szónál többet mond és szebben beszél. Azután a harmadik felvonásban, amikor már tud mindent, de még úgyel a magára parancsolt férfiaságra, hogy aztán odazuhanjon a bóröndre a legmeggrázóbb, legtragikusabb zuhanással. Milyen kár, hogy nem lehet ezeket a nagyszerű momentumokat lerögzíteni, megmenteni a mindenkor színjátzők okulására.

Az embernek sok oltár előtt kell letérdepelnie, hogy megsejthesse az Istent. Sokat kell térdelnie különböző oltároknak előtt a jó színésznek is, hogy megnyíljon előtte az emberi lélek rejtelmének zára, hogy megismerhesse és megszólaltathassa igaz hangon, emberi szavakkal az embert. Hegedüs Gyula művészete magasztos oltár lehet minden színjátző számára.

Faragó Ödön.

A leány, a vak, a gyilkos és a gyermek

(Uj típusok bontakoztak ki az utóbbi évek kaoszából. A régiek, a jóvialisak, kedvesek, akikről annyi charme-al irtak a békeidők feljegyzői, ma már eltűntek, vagy — átalakultak. Más típusok kerültek felszínre: érdekesebbek, véresebbek, realisabbak, a kornak teljesen megfelelőek. Itt élnek közöttünk, itt morzsolják le szörnyű életük nap-szeméit, kétségbeesve, sirva, remélve. Sokszor észre sem vesszük őket, (és ez is egyik tragédiájuk) mert hasonlatosak hozzánk, a különbség csak az, hogy lelkük mélyén szörnyű korokozó huzódott meg és gátlásaik olyan irányuak, amelyek típusokká tették őket. Néhány ilyen dominus alakot: az öngyilkos fiatal lányt, az éhez koldus apát, a gyilkos fiatallembert és a züllött, de kényérkereső gyermeket állítom elő.)

1.

Fiatal — talán tizenhét éves —, szép. Haja természetes szőke, ha nevet (ritkán nevet) ép, erős, hófehér fogak bugyanak elő. Jól öltözik, mert szeret jól öltözni és tudja, hogy az elegáns ruha nélkül nem tarthat számot arra, hogy megforduljanak utána az emberek. Pedig ezt mindennél fontosabbnak tartja. Ez őt bele önbizalmat és ez létének alapja. Nemrégiben meg akart halni. Anyjára kívánta a megsemmisülést, hogy nem elégedett meg a sablonos öngyilkossági formákkal, hanem mielőtt bevette volna a mérget, előbb felvágta karján az ereit. Sokáig figyelte a piros mészéből kibugyborékoló vért, hallgatta szíve elhaló dobogását... mégsem sikerült meghalnia. A kolnyes orvosok életre támasztották. Azóta felfedezte, hogy egy divatos bunda a halálnál is szebb és használhatóbb. Öze egy anyjával él együtt egy kis külvárosi lakásban. Itt találkozunk.

— Hány éves?
— Tizenhét éves leszek...
— Mivel foglalkozik?
— Mivel? (Jellemző mozdulat). Semmivel.
— Szóval okosan él... De a multkor meg akart halni...

— Igen. Tudja, nem tudom mi történt velem. Kivántam a halált, oly erősen, ahogy még soha semmit se kívántam. (Egyszerűen.) Meg akartam halni. Pasz.

— Először életében?
— Nem... Nagyon sokszor gondoltam a halálra. Volt idő, amikor minden este azzal a gondolattal feküdtem le, hogy jó volna reggel nem kelni fel többé. Elgondoltam, hogy majd mit fognak írni rólam az újságban... Azt fogják írni, hogy szép fiatal lány volt... Akik olvassák, sajnálkoznak majd. Ez jó érzés volt.

— De ez nem volt komoly...
— Nem volt komoly? ... Anyjára komoly volt, hogy tulajdonképpen minden ilyen alkalomkor: megöltem magam...

— Ez érdekes. Hogyan?
— Az apámnak volt egy revolvéré. Ezt elloptam tőle és minden este magammal vittem az ágy-

ba. Szorongattam a párnám alatt, tapogattam a csövét, ravaszát... Jaj, de jó volna meghalni, mondogattam. Elképzeltem, hogy a dörrenésre hogy ugranának fel ágyukból a szüleim. Először nem tudták mi történt, azután megpillantanak a halotthalvány arcomat. Óriási jajveszékeltés következett volna. Az anyám ráborult volna: Jaj édes kislányom, miért tetted? Hát nem voltunk jók hozzád? Hát nem szerettünk, nem jártunk a kedvedben? Az apám hanyatlanul sirdogált volna az ágy lábánál. Én pedig az egészet, valamilyen módon végignéztam és végighallgattam volna. Ezekre gondoltam, amikor kezemben volt a töltött revolver. Titokban a halántékomhoz szoritottam a fegyver csövét. Átélttem mindazt, amit egy öngyilkos közvetlenül a halál előtt átél, csak éppen az hiányzott, hogy tényleg eldördüljön a revolver és a golyó beleszaladjon a fejembe, vagy a szívembe...

— Hány éves volt ekkor?
— Tizenhárom, tizenégy, tizenöt.
— És miért akart meghalni?
— Gyerekségek. Nem akarták megengedni, hogy tizenöt éves cipősarkot viseljek... Nem engedték, hogy rövidre vágassam a hajamat. Eszevették, hogy ruzsozom a számat és megpofoztak... Egy korszak kellett végigvinnem a korszón. Az apám az ideálmom előtt összeszedett... Éjjelkor iöttem haza... Volt okom bőven... Ugye?
— Ezek tényleg súlyos okok... De...
— Igen, erre később magam is rájöttem. Azután meghalt az apám és én azt csinálhattam, amit épen akartam. Az anyámnak soha egyetlen ellenvetése nem volt.

— És mégis meg akart halni a multkor.
— Ó, annak más oka volt!
— Szereltem?
— Al (ezt őszintén mondta...)
— Anyagiak?
— Talán az sem... Untam ezt a vacak életet. Untam az arcomat, az alakomat, a lábamat. Untam magamat... Minden reggel ugyanazt az arcot kipuderozni, ruzsozni, ugyanazokkal a mozdulatokkal felöltözni, fejembe nyomni a sapkát és kimenni az utcára... Nem tudom, hogy megért-e, de én ezt borzalmasnak találtam.

— És úgy gondolt segíteni, hogy megöli magát?
— Igen. Szereztem mérget. Ugy gondoltam, hogy ez kevés lesz a halálhoz, azért elhatároztam, hogy még az ereimet is felvágom. Ezek a tervezetek nagyon szépek voltak. Ezekben a napokban megbocsájtottam magamnak, mert tudtam, hogy úgy sem tart soká.

— Egy pillanatig se ijedt meg?
— Nem. Amikor bevettem a mérget és elővettem a borotvát, ezt mondogattam magamban: jaj de jó lesz meghalni, jaj de jó lesz meghalni...

— Mit gondolt akkor, amikor megtudta, hogy nem fog mégsem meghalni?

— Egy kicsit örültem, utána azt gondoltam, hogy újra át kell majd esnem az egész eseten...

2.

Vak. Egy kis lány vezetett kezénél fogva. Fején háborus hósapka van. Kopott, rongyos télikabátot, bakancsot hord. Apolatlan bajusza majdnem az alsó ajkáig lóg. Kezében a fejes bot. Két karját oldalt kinyújtja, a vakok jellemző mozdulatával keresi a széket. Alig ül le, félig ül, félig áll. A kislány a beszélgetés alatt csodálkozva figyel az apját. Mintha még sohse látta volna. A kislány arca a hidegtől elkékült. Ráita is, apján is szürke sál van.

— Hónapok óta éhezünk kérem, nincs senki, aki segítene rajtunk.

— Nem keres semmit? Miből tartja fenn családját?

— Koldulunk... Azelőtt újságot hordtam ki, de most már hónapok óta nem bírok járni. Inkább csak fekszem az ágyban.

— Mi a betegsége?

— A vesém, meg a gyomrom fáj.

— Mióta vak?

— Ötven esztendeje kérem. Most 54 éves vagyok. (Hát nem 100?) Négy éves koromban kezdett sorvadni a szemem, aztán hamarosan megvakultam...

— Mindég újságot árult?

— Legtöbbszörre. Utóbb már mindég.

— Mikor nősült meg?

— Néhány éve.

— Hány gyermeke van?

— Három. Ez itt (rámutat a kislányra, aki egy pillantásra le nem venné apjáról a szemét) tíz évse, a másik négy, a harmadik öt...

— Felesége hol van most?

— Otthon fekszik betegen. Megoperálták. Ő is mindig betegeskedett. A multkorában ment az uccára a legkisebbik gyerekkel, aztán összeesett. Ugy hozták haza. Én aztán bevitettem a klinikára, ahol megoperálták.

— Maga mit csinált addig otthon a gyerekeivel?

— Éhezünk. (Sir. A kislány minden megatódás nélkül nézi az apja könnyeit. Nem újság számára.) Mit csináltunk volna? Olyan életet élünk kérem... (Nem tudja folytatni a sírástól.)

— De most már meggyógyul a felesége?

— Dehogyan gyógyul meg. Kértem a klinikán a professzor urat, hogy tarssa ott, mert még mindig beteg, ne küldje haza. Mit tudok én otthon csinálni vele. Azt mondták, hogy nem lehet, mert nincs hely. Hazaküldték. Most ketten fekszünk... (Ujabb sírás.)

— Hol lakik?

— A Délibáb-uccában. (Egyszerűen mondja, nem tudja, hogy mi jelentősége van ennek a szónak: délibáb.) Egy pincekúnyhóban...

— Kell fizetnie házbért?

— Kell bizony. De még mennyire követelik!

— Mennyit fizet?

— Hét pengőt egy hónapra. (Magyarázólag hozzászól: a tizenhetes alapon lakom... (Kezével megtörli szemét, szétsimítja a bajuszát, a hósapkát megigazítja. Még szeretne valamit mondani, mert érzi, hogy ez a beszélgetés nem fejezi ki teljesen a helyzetét, nem tűnik ki belőle eléggé, hogy mi az: vak, beteg embernek pincekúnyhóban lakni, operált, nyögő feleséggel, három apró gyerekkel, kenyér nélkül, fa nélkül, remény nélkül, télvíz idején.)

— Itt az irás a feleségem betegségéről. A kli-

**Hóban,
fagyban
is
belonozhatunk**

Ha

„CITADUR”

védjegyű

falai bauxitcementtel

dolgozunk.

**Vértes Szénkereskedelmi
Részvénytársaság Szeged.**

Telefon
19—58

Kérjen részletes felvilágosítást és árajánlatot!

nikám kaptam. (Öggetlenül keresgél a zsebében. Többször mellényul, végre kihúz két papírt. A kislány segít kikeresni az igazit: Ez az, tessék elolvasni!...)

— Itt a klinika igazolja, hogy a maga felesége súlyos műtéten esett keresztül!...

— Ugye? (diadalmasan) Nem hazudtam... Ilyen helyzetben vagyunk kérem... (Megint elsimítja magát, bajuszánál kezére esnek a könnyecsek. Fel-emeli a fejét, szemüregét a mennyezet felé fordítja és úgy mondja a vak, mintha látta.)

— Csak az Isten segíthet rajtunk... (A kislány köszönös, Ezt is már sokat hallotta. Gyengéden mefogja aia kezét és elcsoszogának mindketten.)

3.

Erős, hatalmas fiatalember. Magassága 179. Súlyja: 90 kilogram. Szőke haja a szemébe hull... Kis tokája van. Jó modoru, bohém természetű. Szereti a nőket, az italt, a kártyát. Széldhmos. Volt már pap, szektórius szónok, író, napszámos, politikai agitátor, tisztviselő, egyetemista, ügyvéd, színész, csak még becsületes ember nem volt soha. Rengeteget lopott, csalt, sikkasztott. Többször lebukott, börtönben állt, de mindig, elpusztíthatatlan bohémiaival lerázta magáról a kelemetlen emlékeket. Minden börtönből főnixként kelt ki és belevdgta magát az életbe. Intelligens ember. Szabatosan beszél, gondosan ügyel arra, hogy sokat ne mondjon. Ugy beszél, mintha a vizsgálóbíró, vagy a törvényszék előtt állana. Legutóbb elküvette a lehető legnagyobb bünt: embert ölt, előre meafontott szándékkal.

- Korá?
- 1900-ban születtem...
- Szülei?
- Már nem élnek, hála Istennek...
- Mért mondja azt, hogy hála Istennek? Más ember örül, ha még élnek a szülei...
- Jobb nekik így... És nekem is könnyebb...
- Volt már büntetve?
- Büntetve. (Kémlelve néz, hogy mennyit tudnak róla. Tápreng, hogy bevallja-e, vagy eltagadja. De hát ha itt fekszik az erkölcsi bizonylat...:) Voltam...
- Hányszor?
- Sokszor.
- Mi miatt?
- Mindig nő miatt...
- Nem úgy értettem. Mit követelt el?
- Elsőben loptam. Másodszor sikkasztottam. Aztán volt egy családi ügyem, aztán újra loptam. Később kifosztottam egy nőt. A többire már nem emlékszem.
- Miért tette mindezt?
- A kényszerítő körülmények hatása alatt. Az első botlásom után az emberek kiközösítették magukból. Már mindegy volt.
- Nem akart soha becsületes tenni?
- De igen. Mindég vágyódtam rá.
- Hát akkor?
- Azt hiszem, benne van a véremben is egy kisé... Néha úgy érzem, hogy született bűnös vagyok...
- Mivel szeret foglalkozni?
- Ezeken kívül: semmivel, vagy versírással. Költő vagyok. Verseket írok. Jó verseket. (Ez a merészség lényegesen költői vonás.)
- Ki mondta, hogy jó verseket ír?
- Nagy írók állapították meg. Miért mondták

volna, ha nem így? Novellákat is szoktam írni, sőt van egy regényem is...

- Mi a célja vele?
- Szeretném kiadni. Föltétlenül sikere volna, már csak a szerzőjére való tekintettel is.
- Volt-e valaha rendes foglalkozása?
- Volt. De mindig rövid ideig. Hamar beleuntam a dolgokba. Nem nekem való... Nekem valami más kellett mindig. Szerettem jól enni, mindig szerettem mulatni, autózni, jól öltözködni.
- Sohse akart megtérni?
- Akartam. Epen a legutóbbi esetem előtt. Nagyon, nagyon becsületes ember szerettem volna lenni. Olyan, akit példaképül állítanak mások elé... Talán ez volt a baj, hogy egyszerre túlságosan becsületes akartam lenni. Az ilyen mindig megbosszulja magát...
- Ha egyszer új életre kelhet, hogy fog hozzáfogni?
- Ez oly távol van még. Talán akkor ösztönös becsületes leszek. De ez nem biztos. Eszrevettem, hogy működnek bennem akaratoktól független erők is. Ezek ellen nem tudok küzdeni.
- Mi a véleménye arról az emberről, aki jó?
- Ha van ilyen, akkor az a világ legnyugodtabb embere.
- Volt már boldog?
- Nem. Voltak pillanataim, amelyek hasonlítottak a boldog állapothoz, de ezek — csak pillanatok voltak...
- Mit szeretne leginkább, ha módjában állana megtenni?
- Elsősorban is szeretném, ha... De erről nem beszéllek... Szeretném, ha olyan ember lehetnék, aki nyugodtan hajlja a fejét. Azt hiszem, az a legjobb dolog a világon. (Beszéd közben többször, idegesen végigsimítja a haját. Keze erős, eres férfikéz... Iszonyu kéz. Saját élete van: függetlenül a fejtől lop, csal, rabol és öl. És ez a kéz ugyanaz, amelyik évekkel ezelőtt boldogan kapaszkodott az anya szoknyájába.)

4.

(Talán hét, talán nyolc esztendő is lehet. Alakra: vézna gyerek, arcra: komoly öregember. Homlokán gondok szántottak végig, itt-ott barázdát lehet felfedezni a gyermek-homlokon. Rendelkezik mindazzal a finesszel, kilátással, amelyik szükséges a kenyérkeresethez. De nem tudja letagadni, hogy gyerek, hárhogy szeretne is menekülni már örömtelen, jótékony gyermekélettől. Óvatossan surran be a kávéház ajtaján. Gyorsan becsukja maga mögött az ajtót, nehogy a csunya decemberi hideg ide is utána jöjjön. Így, ahogy megjelent, igénytelenül, de őrási elszántsággal az arcán, mindenki felismerheti benne a családfenntartót, aki hivatalát intézi.)

- Mit akarsz itt a kávéházba?
- Én? Semmit... csak jártam és bejöttem...
- Hazudsz! Kéregelni jöttél!
- Nem, nem kéregetek, én csak szavalok... Verseket.
- És azért pénzt fogadsz el...
- Igen.
- Minek neked a pénz?
- Hazaviszem...
- Nem viszed haza. Elköltöd. Cukrot veszel rajta...!
- Isten bizony nem. Az utolsó filléria odaadom a pénzem a nagymamának...
- Ahát! Szóval ő küld koldulni...

- Én magamtól megyek...
- És ő elszedi tőled a pénzt... Haragszol rá nagyon?
- Dehogynis! Szeretlem.
- Akkor is, ha elveszi a pénzedet?
- Csakhogy ő nem magának veszi el... Aból jőz nekünk.
- Kiknek?
- Hát magának, a kis hugomnak, meg nekem.
- Hát a szüleid mit csinálnak?
- Meghaltak. Most a nagymamával élünk.
- Hát a nagymama nem szeret dolgozni?
- Szeret, de nem tud. Már öreg. Alig bír járni...
- Ugye, akkor meg nekem kell kenyér után nézni...
- Persze, nem is jársz iskolába...
- Dehogynem! Délelőtt van csak iskola. Délután tanulom a verseket, este pedig járok a kocsmákba és elszavalom őket...
- Mennyit szoktál kapni?
- Két fillért, tíz fillért. De az sok pénz.
- Mennyit keresel egy nap?
- 30—50—80 fillért. De az is kevés... Mert, ugye, kell a felesnek (az ujjain számlálja), a házbérre, a jáért, a fűszeresnek... Kár, hogy nem tudok sokat keresni...
- Az iskolában hogy tanulsz?
- Jól. Mindig jó a bizonyítványom. (Hű, mi csoda medáliát kaphatna ez a gyerek, ha kimérnék neki a jutalmat!)
- Mikor szoktál tanulni?
- Korán reggel. Amikor felkelek, akkor elhozom a fejem, felforralom, aztán tanulok, aztán elmegyek az iskolába. Délután, meg este pénzt keresek... A bácsi nem keres pénzt?
- Keresek. De tudod-e, hogy nagyon sok bácsi van, akik nem tudnak keresni. Ezek éheznek a gyerekekkel együtt.
- Ugye, ezek a munkanélküliek? A mi udvarunkban is vannak ilyenek. Mi szoktunk nekik enni adni... (Szóval a saját családján kívül még mászt is ellátni.)
- Mond csak, nem unod ezt a foglalkozást?
- Hogyne?
- Nem szoktál sirni, amikor el kell jönni hazulról?
- Sirni? Hát én tartom el a családot... Muszáj pénzt keresni. Egyszer beteg voltam egy héttig és ekkor éhezünk... Most is köhögök. (Mutatja, hogy milyen erősen köhög. Feje alig ér föl a márványasztal széléig és ahogy köhög, mindig az asztal alá hajlja a fejét.) Megjegyzem, már ugyan régen köhögök... Már a nyár óta...

Klamár Gyula.

Karácsonyi és ujévi

legfinomabb borok, rum, likörök, pálinkafélék, szesz, kompozíciók kímélve is legújanyosabb beszerzések
Schorr Ottó cégnél 370
Kossuth Lajos sugárút 4. sz

Boldog karácsonyt

szerez gyermekeinek és szeretteinek, ha csatlakozik

A MAGYAR-OLASZ BANK SZEGEDI FIÓKJA

„HÉTRŐL-HÉTRE” betétgyűjtő akciójához.

Nem lehet annyira szegény, hogy hetenként 1—2 pengőt félre ne tethetne.
Nem lehet annyira gazdag, hogy ne használja fel a betétgyűjtésnek ezt a legkönnyebb módját.

Napi kiadásai közé a fűszeres, hentes és pék mellé vegye fel a Hétről-Hétre betétet is.

Részletes felvilágosítást és tájékoztató füzetet készséggel ad a

Magyar-Olasz Bank szegedi fiókja, Károly uccán, 2

Tarnay Ernő, Könyves Tóth Erzs, Cselle Lajos, Harmath Hilda, Páger Antal és Vágó Artur beszélnek Szegedről és a szegedi színházról

Akiket elengedtek a szegedi színházról

(A Délmagyarország munkatársától) Három éven keresztül a szegedi Városi Színháznak külön jelentősége és híre volt mindenütt. Egységes társulat, kitűnő színészi egyéniségek és harmonikus együttes munka jellemezte a szegedi színház elmúlt éveit — és a szegedi színház hírének és rangját szankcionálta a közönség. Az ismeretes harcok és események után új rezsim következett és egymásután engedték el Szegedről a szegedi színház jelesait, akiket az egész nyilvánosság a szeretetével zárt és akiknek egy-egy alakítása sokáig emlékes marad. Pestre, Debrecenbe, Hágába kerültek ezek a színészek, akikre most is szeretettel emlékezik Szeged.

Könyves Tóth Erzsit, Harmath Hildát, Tarnay Ernőt, Páger Antalt, Cselle Lajost és Vágó Arturt kérdeztük meg: hogyan emlékeznek vissza Szegedre és a szegedi színházra. Így beszéltek:

Tarnay Ernő

A három szegedi év után a legnehezebb színházi gondok idején került vissza Pestre. Nincs darab, nincs közönség és nincs — színház. Kitűnő színpadismeretűre, színészilátó szemére, nagy színházi kulturájára, koncepciózus rendezői készségére azonnal kapott ajánlatot, de a sok egymásutáni budapesti színházválság, sőt színházbukás őt igazolta, amikor nem kapott bele teljesen labilis vállalkozásokba. Különböző meghívások és vendégszereplések után elvállalta a Király Színház Fedák-darabjának rendezését, illetve a zenés vígjáték egyik szerepét. Hogy milyen munkát végzett, mutatja az a tény, hogy a mai legnehezebb színházi viszonyok között, amikor sorra hullanak a darabok és a színházak, — az Okos mama most van úton az 50 előadás felé...

A direktor így emlékezik vissza Szegedre, ahol nem egy emlékes színházi produkció élménye jelzi munkásságát:

— Mindig, egész életemben úgynevezett *pesti embernek* tartottam és éreztem magam, hiszen itt jártam iskolába, itt ismertem meg a színházat, itt lettem színész, itt lettem rendező. De amióta Szegedről visszakerültem Budapestre, igen gyakran azon kapom magam rájta, hogy — *igazi szegedi lett belőlem*... A Tiszát jobban szeretem, mint a Dunát, — rájöttem, hogy a szegedi nők szebbek, mint a Pestiek, Somogyi Szilvesztert nem adom oda Sipőczért és ha a pesti »Newyork«-ban ülök, — a »Kass«-ra gondolok, a sok meg-hítt estére, a felejthetetlen délutáni beszélgetésekre... És ha szegedi ismerőssel, barátal találkozom itt a pesti életben — bevallom — úgy megörülök neki, mint a távolban élő szerelmes, aki túlrad a boldogságban, ha a messzi távolság és sok idő után meglátja szívének emberét... De azért egészen jól érzem magam Pesten, — csak egyet nem szeretek, hogy az emberek még mindig »igazgató ur«-nak szólítanak... No majd erről is leszoknak — lassan.

Ennyit mondott Tarnay direktor; Szegedre emlékezett, de a szegedi színházról nem beszélt. És ahogy emlékeztünk a régi szegedi estékről, emberekről és eseményekről, végül is így bucsuzott:

— Érzem: egészen szegedi lettem...

Könyves Tóth Erzs és Cselle Lajos

A kitűnő művészpár az egységessé hangolt szegedi együttes elengedésével, az új rezsim bevonulásával Debrecenbe került. Alig né-

hány nappal megérkezésük után, már ott voltak a civis város szívében és nincs premier, hogy virágok és forró tapsok ne jeleznék a két kitűnő színész ösztöne és egyre fokozódó sikerét. És nincs Debrecenben prózai előadás, ami meglehetne Könyves Tóth Erzs és Cselle Lajos nélkül. A színlapok beszélnek arról, hogy egyre új és új szerepekben kívánja őket a Csokonai Színház közönsége. Szendrey Julia, Leona és a többi új darab, reprimés beszélnek a kitűnő művészpár fejlődésének ívelő vonaláról. És Debrecen örül, hogy elhódította őket Szegedtől...

Igy beszéltek a Délmagyarország kérdésére:

— Nagyon nehéz egy színház működéséről, eredményes működéséről szerénytelenség nélkül nyilatkozni olyanoknak, akik maguk is részesei voltak a munkának. Az bizonyos, hogy *vidéki színház nagyobb művészi lehetőséget még sohasem nyújtott tagjainak, mint a szegedi*, éppen a mi rövid egy esztendő szegedi tartózkodásunk alatt. Bizonyára az volt az ut, amelyen a *vidéki színészetnek haladnia kell*, hogy a magyar színjátszás ideálját minél jobban megközelítse.

— Szegedről, a városról nem is kezdünk el emlékezni, mert szomorú dolog — az állandóan rosszabbodó viszonyok hozzák magukkal —, hogy a múlt emlékei mindig ragyogóbbak és kedvesebbek, mint a jelen örömei. Itt Debrecenben is nagyon jól érezzük magunkat, — a munkán felül megértést és szeretetet is találtunk az új színháznál, de azért szívesen és gyakran gondolunk vissza a szegedi időkre és szegedi barátainkra. Jó és lelkes a munka itt Debrecenben, dolgozunk a színházért, de azért nem feledjük el Szegedet; — szép esztendő volt...

Könyves Tóth Erzs aztán még hozzáteszi az emlékezéshez:

— Legszebb emlékem talán a szegedi színházról, ahogy most visszagondolok a sok forró estére — a »Takács Alice« premierje...

Á Harmath Hilda

Szegedről — Hágába került. Kitűnő színészi képessége, csengő hangja, kedves egyénisége ott is azonnal megtalálta az utat a teljes sikerhez. Hágából küldött néhány sort:

— Kellemesen emlékezem Szegedre, — sok szép estét, lázas premiert, művészi eseményt jelentett számomra. Mindig megtaláltam a művészi lehetőségeket és soha sem éreztem, hogy — *vidéken vagyok*... A *szegedi színház nem volt vidéki színház* ezekben az években, — mindig szeretettel gondolok Szegedre, kitűnő kollégáimra, direktoromra és természetesen a művészi teljesítményt lelkesen honoráló nagyszerű közönségre.

Páger Antal

Szegedről az Andrássy-úti Színházhoz került. Egy-egy alakítására felfigyel a budapesti színházi világ. Találgtatják legközelebbi állomásait...

Igy beszélt:

— A legérdekesebb probléma: hogyan alakul át az ember tizenkét évi vidéki színészkedés után — *pesti színésszé*. Itt, Pesten minden más, az élet, az ucca, az emberek, a kávéház és persze — a színház. Az ember fölkerül ebbe a nagy ritmusba egészen idegenül és benyit a színházhoz egészen ismer-

Részletfizetésre

az összes rendszerű
rádiókészülékek, hangszórók
és gramofonok készpénz áron

282b

Fonyó rádió szaküzletében
Kölcsey ucca 4. szám.

retlenül. A színházban a nézők elé kijön egy idegen ember, akit senki sem ismer, akit senki sem látott még és beszélni kezd... Szinte érezni a színpadon, hogy a nézők egykedvűen oda se figyelnek... Aztán figyelem az arcokat és pár perc múlva látom a színpadról, hogy derülnek az arcok, hogy felfigyelnek... Aztán még néhány mondat, néhány mozdulat és a néma, majdnem ellenséges nézőtér egyszerre fölemeli a színlapot és derűs arccal keresgélgni kezd a sok színész, a sok név között: *Ki ez az ismeretlen ember*... Nagy dolog ez, érzem és látom ezt minden este a színpadról... A legközelebbi műsorban — remélem — már nem fogják a színlapon keresgélgni a nevemet...

— Csak annyit tudok mondani, hogy még ebben a helyzetben is *visszaálmodom a szegedi színházat*... Külön jelentőségű volt ez a színház, nem tudom elfelejteni. A multkor történt, hogy itt a színházban hirtelen be kellett ugrani valakinek egy szerepbe. Az egyik kollégám felém fordult és tündetőleg, szinte gúnyosan így szólt:

— Mondja, *vidéken is így ment ez?*

— Ránéztem és így feleltem:

— Én nem vidéken voltam, én Szegeden voltam!

— Egyébként turista lettem a budai hegyekben és a nyárra turnét szervezek, meglátogatom Szegedet: bemutatom új szerepeimet. Az *autómat csókoltatom*, mond meg kérlek; ott van nálatok, Szegeden, szomorú rabságban...

Vágó Artur

a Király Színházban játszik és minden darabban bent van. Nevét és hírének egyre jobban ismerik.

— Olyan városra — emlékezik Szegedről —, ahol annyira szerettek és ahol olyan jól éreztem magam, csak elérzékenyülve gondolok vissza. Mindig szeretettel beszélek Szegedről és ha valaki, szegedi, feljön ide Pestre, szinte rohanok hozzá: *kérdezem, érdeklődöm*, mi van, hogy van, mit csinál Szeged...

— Itt a színháznál szeretnek és jól érzem magam. Természetesen itt a nagy hajszában és a sok csatában nem megy olyan expressztempóban a dolog, ki kell várni, a sikert és a szerepet »ki kell fogni«. Ha ez megvan, akkor minden megy szépen és gyorsan. Remélem, hogy a teljes beérkezés nagyon hamar megjön. Lázár direktor is biztat, csak egy kis türelem kell. Nyugodt vagyok és türelmes. Pesti munkám jól kezdődött, a folytatás is meg lesz!

— A szegedi színház az elmúlt két év alatt — míg ott voltam — igen magas nívón állt. Innen látom ezt csak, Pestről, ahogy most visszamelekezem Szegedre. Merem állítani most már az elmúlt idő távlatából, hogy *olyan előadások voltak nálunk, amilyenekkel nem sok pesti színház dicsekedhetett*. Nagy kár volt ezt a társulatot széjjelengedni. Az azonban természetes volt, hogy ha nem adják meg a rendes gázit, az elsőrendű színészeket egymásután viszik el a direktorok Pestre és másfelé. *Evekig különleges nívója és híre volt a szegedi színháznak és mikor a társulatot hagyták széjjel menni, szinte kapkodtak a szegedi színészek után*. Sokat tanultunk Szegeden és — úgy érzem — produkáltunk is. *Kimondottan rendes színházi élet volt Szegeden, amire most is és mindig meleg szeretettel és jó emlékezéssel gondolok*.

Minden vásár- és ünnepnap délután 5-től 7-ig

nagy uzsonnahangverseny a Royal-kávéházban

Zenét a Korszó Mozi zenekarából alakult szalonzenekar szolgáltatja. Figyelmes kiszolgálás. Polgári árak.

A szegedi egyházak vezetői

Bakó László

a szegedi református egyház lelkesze. Beretzk Sándor halála után választotta meg a szegedi református egyházközség lelkészévé. Fiatalon, tele tetterővel került Szegedre, a régi magyar prédikátorok hitével és energiával szolgálja egyházát. Kiváló hitszónok, prédikációi esemény-számba mennek.

moór dr. Glaffelder Gyula

csanádi megyéspüspök. Pályája egyike a legszebb magyar papi karriereknek. Harminchét éves korában szentelték fel püspökké, tizenkilenc évvel ezelőtt. Azelőtt a budapesti Szent Imre kollégium igazgatója volt és a szónoklattan professzora a budapesti egyetemen. Kiváló szónok, pásztorlevelei mindig eseményt jelentenek az egyházi irodalomban.

Dr. Erdélyi László

a szegedi Ferenc József Tudományegyetem bencés papjánára, a művelődéstörténet nagytudású előadója, az Árpád-kor legalaposabb ismerője. Hatalmas tudását a bencések panonhalmi könyvtárában szélesítette ki. Melegszívű emberbarát, az egyetemi ifjúság lelkes barátja.

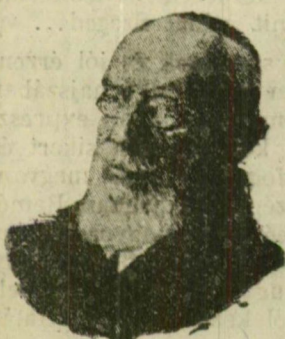
Kutas Kálmán

a szegedi evangélikusok lelkesze, Thomay József utóda ebben a tisztségben. Nem szegedi születésű, de rövid idő alatt kiérdemelte a szegedi polgár címét. Hívei nagyon szeretik.

Csöw Immanuel

a szegedi zsidó hitközség főrabbija, a magyar zsidóság felsőházi képviselője. A hittudományok kiváló művelője, a természet- és hittudományok lelkes tudósa. Magas kora ellenére egy percig sem lankad, állandóan tanul, kutat és tanít. Meggyőző erejű szónok, beszédeit nemcsak a meggyőzés és meggyőzés hite fűti, de egy-egy szónoklata stílári és gondolati szépségeiben is gazdag.

Várhelvi József

pápai prelátus, Szeged-Belváros esperes plébánosa. Szeged város társadalma most ünnepelte az aranyismés főpap papi pályájának félévszázados jubileumát. A szeretet papjának nevezik, aki a szeretetet fölébe helyezi mindennek.

Tihanyi Béla

piarista tanár, a szegedi kegyesrendi főgimnázium igazgatója, teológus és történettudós. Két éve áll a szegedi városi gimnázium élén és ugyanannyi idő óta házfőnöke a szegedi piaristáknak. Prelog József halálakor Pesten volt, Kiss István állt egy évig a százados iskola élén és az intézet vezetését tőle vette át Tihanyi.

Jelszavak és indexszámok

Irta dr. Cserzy Mihály.

A legutóbbi évtized gazdasági életében úgy szólván állandóan a szélsőségek domináltak. Az infláció pusztításait nyomor követte, a pénznélküliség sanyarusága és a milliárdokkal való számolás után jött a törtekkel, a fillérekkel való kalkuláció. Az áruhiányt felváltotta a túlfokozott kínálat és a helyiségek, amelyekhez csak lépési díjakkal lehetett hozzájutni, rövid idő múlva üresen ásitottak lakó után. A drágaság és olcsóság áramlatos jelszavai egymás lábába kapaszkodva kergették egymást, majd a túlköltségek és takarékoság szelleme keresett érvényesülést. Talán csak a közterhek növekedése volt állandó jellegű és érte el eddigi legmagasabb pontját a gazdasági élet mélypontja idején.

Ennek az elmúlt tíz esztendőnek történetében kiváló szerep jutott egy, az egymást követő, de a sokszor egymásnak is ellentmondó jelszavak jelenségeinek. A politikai élettől függetlenül, vagy sokszor összefüggően jelentkezett irányzatok zsonglőr módjára labdázta a legkülönbözőbb feliratu érdeket, célok és eszközök luffballonjaival, amelyek azután legtöbbször maradandó hatás nélkül puffantak szét.

A Hegedüs Loránt-féle szimfóniáktól kezdve, a gazdasági élet egyensúlyának, a lateiner osztály, az ipar, a mezőgazdaság, a munkásság gazdasági helyzetének megjavítása érdekében, a különböző hitelek, kölcsönök, hangyák, boletták, fakszok, titánok, biztosítások, drágasági-olcsósági irányzatok, akciók annyi-féle, megváltást hirdető szimfóniája hangzott el, hogy ezekben a kottákban már maguk a szerzők sem hisznek. És dacára annak, hogy ezek az irányzatok a gazdasági élet minden területén csak segíteni kívántak, mégis mindenki a megélhetés nivójának csökkenése miatt panaszkodik.

Nem lehet érdektelen, véleményem szerint, ha ilyen körülmények mellett a számokon keresztül vizsgáljuk meg, hogy tulajdonképpen miként változott pénzünk vásárló ereje a valóságban és ezzel párhuzamosan miként alakultak a fogyasztóképesseget jelentékenyen befolyásoló munkabérek Szegeden.

Számításaink alapját az képezi, hogy egy 1914. évben 100 korona fizetéssel bíró munkás mit vásárolt ebből a pénzből és mekkora összegre volt szüksége ugyanezen cikkekre megvételénél az utóbbi években. Mérlegeltük tehát azt, hogy mennyi jutott lakbérre, ruházatra, élelmezésre, fűtés-világításra és szórakozásra és ezen belül mennyi az egyes cikkekre. Dalnoki-Kovács szerint, akinek a rendszerét veszem figyelembe, az 1914. évi kiindulási alaphoz viszonyítva 1924. év júliusában, pénzünk értékének stabilizációja idején 15.928-szoros volt a drágulás. A békebeli 1 korona belső vásárlóértéke tehát 15.928 papírkorona vásárlóerejének felelt meg 1924. júliusában.

1925 és 1926-ban a helyzet lényegileg nem változott, a drágulás 0.44 százalékot tett ki. A pengő pénzrendszer bevezetésétől, vagyis 1927. január 1-től az alábbi táblázat mutatja a változásokat.

Az 1914. évi 100 korona vásárló ereje:

Időpont	Pengő	Változás az előbbi időponthoz viszonyítva
1927. január 1.	125.99	
december 31.	135.08	+ 7.26 %
1928. január 1.	135.08	
december 31.	140.73	+ 4.18 %
1929. január 1.	140.73	
december 31.	138.57	- 1.54 %
1930. január 1.	138.57	
február 1.	138.51	- 0.04 %
március 1.	137.05	- 1.03 %
április 1.	136.02	- 0.75 %
május 1.	135.40	- 0.44 %
június 1.	134.87	- 0.39 %
július 1.	134.44	- 0.32 %
augusztus 1.	136.14	+ 1.29 %
szeptember 1.	135.77	- 0.27 %
október 1.	135.59	- 0.15 %
november 1.	134.22	- 1.02 %
december 1.	132.67	- 1.15 %

Amint a táblázatból látható 1927. évben 7.26 százalékkal, 1928-ban további 4.18 százalékkal nagyobb összegre volt szükség az 1927. január 1-i életszínvonal fentartásához. A megélhetés tehát az állandó drágulással mind nehezebbé vált.

A drágulási folyamat 1929. áprilisában érte el a legmagasabb pontot (143.75 P), amittől kezdve egy olcsóbbodási irányzat indul meg, ami kisebb megszakításokkal 1930. év végén is megvan.

1930-ban az index, a január 1. és december 1. napok összehasonlításával, 4.26 százalékos olcsóbbodást mutat.

Osszehasonlítva a pengőrendszer bevezetésének időpontját az 1930. december elsejével állapítottal, látjuk, hogy a megélhetés 5.3 százalékkal még mindig drágább, mint volt a pengő bevezetésekor.

Ugyanezen időre a Szakszervezeti Értesítő indexszámai még nagyobb drágulást mutatnak ki, mert az előbb említett időpontokat összehasonlítva, a drágulás 8.6 százalékos.

A Szegedi Munkaadók Szövetsége és a munkásság által vezetett index jelentéktelen eltéréssel ugyanezeket a számokat adja. 1930-ban az index szerint fizetett szegedi munkabérek a következőképpen alakultak:

Időpont	Alapbér	%
január 1.		- 5 %
február 1.		- 3 %
március 1.		- 3 %
április 1.		- 3 %
május 1.		- 4 %
június 1.		- 6 %
július 1.		- 5 %
augusztus 1.		- 4 %
szeptember 1.		- 4 %
október 1.		- 4 %
november 1.		- 5 %
december 1.		- 10 %

1930-ban tehát a szegedi index alapján fizetett munkabérek 5.26 százalékkal estek, ami csupán egy százalékkal haladja meg az országos index által jelzett évi 4.26 százalékos olcsóbbodást. Ha a pengő vásárlóértékének változását le akarnánk rajzolni, akkor egy 2% éven át, egészen 12 százalékgig felfelé ívelő vonalat kapnánk, ami innen kezdve újból lefelé tendál és a vége jelenleg a 6-8 százaléknál van.

A jelenleg felkapott »törjük le az árakat« és »törjük le a fizetéseket« jelszót ez a megrajzolt vonal törli le legelőször, amelyből nyilvánvaló, hogy az árak már mástól év óta minden demagóg beavatkozás nélkül a gazdasági élet törvényei szerint is lefelé tendálnak és éppen a gazdasági élet megrázkódatalása nélkül csak akkor folytatódhat ez az olcsóbbodás, ha a természet hihetetlenül nagy mértékben megrágnál közterheket fogjuk le-törni. A fizetések letörését célzó jelszóval pedig csak akkor érthetünk majd egyet, ha azt nem a 6-8 százalékkal csökkent vásárlóerejű pengőnél és nem az életszínvonal csökkentésével, az ország fogyasztóképessegeinek kárára fogjuk hallani.

HOFFMANNÉ

NŐI FODRÁSZ

Szeged, Kállay Albert u. 1

Mindenben elsőrendű munkát

Hajfestés

tartós

ondolálás

Menyasszonyi és alkalmi ruhák készítése házban is jutányos áron készülnek

Miért néptelenedik el évről-évre jobban a szegedi felsőkereskedelmi iskola?

Idegen városokban járnak kereskedelmibe — Szegedi diákok — Adatok kommentár nélkül

(A Délmagyarország munkatársától.) Érdekes levél érkezett a napokban a Délmagyarország szerkesztőségébe. A levelet egy tekintélyes szegedi kereskedő írta, aki alaposan ismeri a témát és hivatottan szól hozzá a kérdéshez. Leveléből itt közöljük a fontosabb, tényállító részleteket:

— A közelmúltban résztvettem egy megbeszélésen, amelyen nagy megütközéssel tárgyalták azt a furcsaságot, hogy több, mint husz szegedi család idegen városban, nevezetesen Budapesten, Makón, Békéscsabán járattja kereskedelmi iskolába gyermekét, holott Szegeden működik még a régi állami felsőkereskedelmi iskola. Érdeklődtem a magyarázat iránt és megállapítottam, hogy a szegedi iskola a gyengébb tehetségű és a nem egészen példás magaviseletű tanulók szüleit a gyermekek kivételére hívja föl azzal, hogy tanulmányaikat sikerrel úgy sem fejezhetik be. Ezek az »eltanácsolt« fiúk így kénytelenek más városok iskoláiban folytatni tanulmányaikat és gyakran megtörténik, hogy a gyengének, rossznak minősített gyerek az idegen iskolában sikerrel, sőt jó sikerrel teszi le később az érettségit. Szeged valamikor híres iskolaváros volt, kereskedelmi iskolájába több száz növendék iratkozott be minden évben. Az iskolának ma alig száznegyven növendéke van, negyvennél kevesebb, mint a múlt tanévben volt. Az iskola feltűnő elnéptelenedésének az okát csakis az iskolában lehet keresni, mert hiszen a szülők a mai gazdasági viszonyok között saját jószántukból nem adják idegenbe gyermekeiket. Mivel pedig egy gyermek idegenben való tanítása négy év alatt körülbelül ötezer pengőbe kerül és mivel tudomásom szerint jelenleg husz szegedi fiú tanul idegen város iskolájában, a szegedi polgárok zsebéből százezer pengő vándorol idegenbe.

— Kétségtelen, hogy az iskolák létszámapadásának vannak természetes okai, hiszen a háború első évében született korosztály ebben az évben került a kereskedelmi iskolába, de a szegedi kereskedelmi iskolában az apadás aránytalanul nagyobb, mint más középiskolákban, bár igaz az is, hogy a mai gazdasági viszonyok nem igen csábítgatnak senkit sem a kereskedelmi pályára, de éppen ezért nincsen joga a szegedi kereskedelmi iskolának a gyengébbnek bizonyuló növendékek eltávolításához. Ertesültem egyéb ként arról is, hogy az iskolában erős kurzuszellem uralkodik.

— A szegedi kereskedelmi iskolában uralkodó állapotokról már tud a kultuszminiszter is, az iskola igazgatója azonban támadással védekezik, megvádolta a vidéki iskolákat, hogy azok »érdemtelenséggel« adnak jó bizonyítványokat. A kultuszminiszter ennek a vádnak az alaptalanságáról a vidéki iskolákba kiküldött vizsgálbiztosok jelentése alapján meggyőződhetett.

— Annyi bizonyos, hogy a szegedi kereskedelmi iskola különböző okok miatt megindult az elnéptelenedés útján. Ez az ut pedig, ha megfelelő gyors intézkedések nem történnek az iskolában uralkodó szellem és rendszer megváltoztatására, feltétlenül az iskola teljes elnéptelenedésig vezet. Eppen ezért ajánlatos lenne, ha a város hatósága venné a kezébe a dolgokat és megtenné a szükséges lépéseket, mert szegényelni való lenne, ha a szomszédos Makó kereskedelmi iskolája fejlődne tovább, a szegedi iskola viszont tanulóihiány miatt elmaradna.

Tisztelettel: Aláírás.

A levélben felsorakoztatott vádak súlyosak, de sajnos, igazolást kapnak a szegedi állami felsőkereskedelmi iskola értesítőinek statisztikai kimutatásaiban. Alaposan utánajártunk a dolognak és az iskola elnéptelenedésére, tanítási eredményre és felekezetiességre vonatkozó statisztikai adatokat kommentár nélkül itt közöljük:

Az 1909—1910. tanévben, tehát a békeidők kelles közepén a szegedi állami felsőkereskedelmi iskolába beiratkozott

446 növendék és vizsgát tett 417.

Közülük 187 volt katolikus és 188 a zsidó.

Jeles eredménnyel vizsgázott 5, jó eredménnyel 21, elégséges eredménnyel 56 százalék, megbukott 18 százalék. Az 1925—26. tanévben, amikor az elhunyt Tóth József helyett Somogyi István vette át az iskola igazgatói tisztségét, a beiratkozott hallgatók száma

már csak 280 volt, ezek közül vizsgát tett 229.

A vizsgát nem tett tanulók száma tehát több, mint husz százalék, 1910-ben alig volt több öt százaléknál. A beiratkozott 280 diák közül 143 volt katolikus és 46 zsidó. Hanyatlás látszik a tanulmányi eredményen is. Jeles csak 2 jó csak 11, elégséges csak 44 százalék volt, ezzel szemben a megbukottak százalékszámára 43-ra emelkedett. 1928-ban még rosszabbodott a helyzet.

Már csak 250 tanuló iratkozott be. év közben 40 kimaradt,

nagy részt más iskolába ment át, vizsgát tett 219. A vallási arány megmaradt, a tanulmányi eredmény így oszlott meg: jeles 2, jó 8, elégséges 43,

elégtelen 47 százalék.

Ebben az évben három százalék hiány a tanulók fele elbukott.

Az 1926—1927. tanév legérdekesebb statisztikai adata az, hogy az intézet 243 növendéke közül mindössze hat volt a zsidóvallású.

Az idei tanévről nem kaptunk pontos statisztikai adatokat, megbízható helyről beszerezett információink szerint azonban

nem igen éri el a beiratkozott növendékek száma a százötvenet.

Ez a szám azért megdöbbentően kicsi, mert

PERTRIX

VÉD JEGY

Szárazelemek és telepek zsablampa és anódtelpek számára. M.6

Teljesítményük felülmúlhatatlan.

Minden szaküzletben kaphatók.

a városi női felsőkereskedelmi iskolának közel kétszáz növendéke van, tehát mintegy negyvennel több, mint az államinak, holott normális viszonyok között a fiúiskola növendékeinek száma mindig sokkal több volt, mint a leányiskoláé. 1914-ben például a városi fiúkereskedelmi iskolába 234, tanuló, az állami fiúkereskedelmi iskolába 350 tanuló iratkozott be. Ebben az évben a városi iskolának fiúintézete is volt, ezt csak 1923-ban szüntették meg, a városi leányiskola növendékeinek a száma viszont 118 volt. Itt tehát nyolcvan százalékos létszámnövekedés történt azóta, míg az állami fiúiskolában majdnem a felére csökkent a diákok száma.

Ezek a statisztikai adatok ékebben beszélnek minden kommentárnál. De megerősíti a legsúlyosabb állítását a makói kereskedelmi iskola múlt évi érettségi statisztikája. Ebben az iskolában az elmúlt tanév végén 25 diák tett érettségit.

A huszonöt közül nem kevesebb, mint tíz volt szegedi.

és a legtöbb a szegedi állami iskolában végezte el az első három tanévet. Csak a negyedik évben ment át a makói iskolába, mert itt kilátástalannak látszott számára a helyzet. Tehát egyetlen évben tíz szegedi fiú maturált a makói iskolában és így igen valószínű, hogy a levélíró adata, amely szerint az idegen iskolákban husz szegedi gyerek tanul, téves. Ha ugyanis a makói intézetben érettségiző szegedi fiúk száma ilyen nagy, akkor kétségtelennek látszik, hogy az idegenben tanuló szegedi kereskedelmisták száma több husznál.

GFB

A magyar gyártmányu tökéletes Bembergselyem harisnya

Szépségre, tartósságra felülmúl minden egyéb műselyem harisnyát.

Új árak!

Olcsóbb árak!

Új árak!

GFB
Ezerjő, ezüst 4'20
örösszálu arany 4'80

GFB
Kristály 3'20
középszálu . .

GFB
Százszorszép, ezüst 4'—
finomszálu arany 4'50

Ideál
örösszálu, nagyon tartós 2'30

GFB
Csipkerózska, ezüst 4'80
finomszálu, azsuros arany 5'20

Ideál
azsuros, nagyon tartós 2'90

Minden páron GFB Bembergselyem nyomás van.

Gyári lerakat:

Pollák Testvérekénél

Csekonics u. és Széchenyi tér.

UJÉVI AJÁNDÉKOK

Bőröndök, relikviumok, pénzlárcák, vadászkelekek, berendezett kazellák mélyen leszállított árban, a legújabb divat szerint — December 1-től január 1-ig 5 pengőn felüli vásárlónak 1 darab csinos gyermek pengőerszényt adok **ingyen** áruim és olcsó áruimról meggyőződni. Aláírásként: **BORBÉLY JÓZSEF** bőröndös, Feketesas ucca 21.

A baromfitenyésztés és tojástermelés fokozásának új utjai

Írta dr. Ornstein Lipót.

Az ország pénzügyi stabilizációja után a nemzetgazdasági válság első jelensége a külkereskedelmi mérleg passzivitása volt, ezt követte sorrendben a kereskedelemnek, majd a mezőgazdaságnak napjainkban is tartó válsága.

A külkereskedelmi mérleg passzivitásának vizsgálatára összes közgazdasági körünk évek óta anketákat és előadássorozatot rendeznek, melyeknek során egyszólván egyhangulag szűrődött le az a megállapítás, hogy a baromfiak és termékeinek exportja a mérleg legrugalmasabb tétele és így a legalkalmasabb arra, hogy szerte az országban százszázalékos létminimumnak feljavítása mellett a fokozható export révén külkereskedelmi mérlegünkre is kedvezően hasson.

A baromfiak és termékeinek közgazdasági jelentőségét ma már felesleges részletesen taglálni. Idevágó exportunk jelentőségét szélteben-hosszában eljuttatott már.

Az összes baromfitermékek exportált mennyiségének egybevonása 1925-től 1927-28-ig egy kis javulást mutat, aminek fokmérője az, hogy a toll-export értékben, majd mennyiségben fokozódott, ez viszont arra vezethető vissza, hogy ha a baromfi és tojás exportja nem is emelkedett az egész vonalon, a baromfitermelés mégis növekedett az országban, de termelésének egy részével a fokozódó belső fogyasztást elégítette ki.

Ez az emelkedés korántsem kielégítő; minden figyelmünknek az export felé kell irányulnia és mindent el kell követnünk, hogy a külföldi piacokon komoly helyet biztosítsunk a magunk számára. A helyzet ma az, hogy a fogyasztó országok szükséglete igen nagy és a többtermelés akadálytalanul elhelyezhető, ha az árak tekintetében versenyképesek vagyunk. Anglia tojásimportja körülbelül 3000 millió darab, ebből Magyarország semmi sem esik, holott a háború előtt jelentékeny bevételünk volt. Németországa 2500 millió darab, amelyben Magyarország az 1928. évi 75 millió tojással szemben 1929-ben már csak 51 millió tojással vett részt és az importot ellátó országok között sorrendben a tizedik helyen áll. 1930-ban a helyzet javult.

A baromfi- és tojástermelés közgazdaságunk legrugalmasabb tényezője. A baromfitermelés rugalmasságának lelegeklátásabb példája a belga baromfiexport statisztikája; ez a kis ország a háború előtt egyike volt még a legkimondottabb importállamoknak, a háború óta pedig, nevezetesen az utolsó 5 évben, tojástermelése megháromszorozódott és az ország egyik legfontosabb nemzetgazdasági vagyontételévé vált.

Ezen ismertetésem keretében nem a baromfi-fajoknak és maguknak a tenyésztési formáknak kérdésével óhajtok foglalkozni, hanem a többtermelésnek és a tojás feljavításának problémáját kívánom feltárni.

Csonka-Magyarország baromfiállománya az 1928. évi számlálás szerint 28-29 millió darabot reprezentál, melynek 90-95 százaléka kismembek kezében van. A kismembek kezében lévő állomány magyar parlagi, amelyről tudjuk, hogy hus szempontjából jó minőségű, tojás tekintetében azonban nem bírja el a kritikát, mert az idevontatkozó statisztikai adatok szerint évi átlaghozama 60-80 darab, nagysága pedig alig 50 grammon felüli. A kismembek és nincstelenek kezében lévő állomány adja mégis az export 99 százalékát. A fajtenyésztők, tiszta vérben tenyésztők, vagy pláne iparszerűen vezetett baromfitelepek száma országos arányban minimális, ezeknek termelése az exportban csak mint tenyésztési anyag vesz részt és messze van még az az idő, amikor fajtelepeink mellett iparszerű kereskedelmi farmok is létesülhetnek. Ez a rövid vázlat magában foglalja az ország baromfiállományának rekonstrukcióját tűzzük ki célul, sohase feledjük azt, hogy a tömegtermelést a kismembek, nincstelenek, kiscsodák, szellérek végzik.

A magyar kereskedelem érdeme az, hogy külkereskedelmi mérlegünkben ez az export az összkivitel 10 százaléka körül mozog, holott ugyanakkor buzáskivitelünk 10-11 százalék, lisztexportunk 4-6 százalék, szarvasmarha kivitelünk ugyanennyi, 1.5-2 százalékkal szereplő ló-kivitelünk előtt pedig hosszakkal vezet. Ha már most a felsorolt export-

tételek bármelyikét kiragadjuk, akkor azt látjuk, hogy például a liszt-kivitel mögött hatalmas malomok állnak, nagyarányú kísérletek folynak a siker és egyéb fajok kiválogatására, a marhaexport ugyancsak sok millió pengőnyi beruházást involvál és apaállatok kiosztása, tejszövetkezetek milliós támogatása, vágóhidak létesítésének elengedhetetlen szükségessége folytán tovább sok millió hozzájárulást igényel, pedig kivittl értéke alig teszi a baromfi és baromfitermékek exportösszegének felét. Talán még kirívóbb az aránytalanság, ha régi, híres lótenyésztésünket állítjuk szembe a baromfiexporttal. Hatalmas állami menések, méretetlen immobil tőkét elnyelő nagy beruházások állanak itt a baromfitenyésztésre fordított fillérekkel szemben és mégis csekély az eredmény, míg a baromfiál nincs szükség immobil tőkére, itt az egész pénz dolgozik és jóakarattal minden fillér pengővé dagad, mert a baromfiál jobban és gyorsabban nem fizet semmi. Nem szabad szem elől tévesztetni, hogy amikor a magyar baromfitenyésztés felsegítésére indulunk, más érdekekkel és kívánságokkal találkozunk a nincstelen századok, a tömegtermelők, mint a farmerek, tisztavérű farmtenyésztők részéről. De ezek az érdekek mégsem ellentétesek, sőt egymásba kapcsolódnak, csupán más és másfajta támogatást kívánnak.

A magyar baromfikereskedők különös rátermettségének érdeme, hogy az annyira agyonkritizált parlagi baromfiából kihozzák azt az exportot, amelynek adatai ismeretesek. Azt is állíthatom, hogy a mai magyar baromfikereskedők által exportált áru »márka«-gy a berlini, mint a londoni és svájci piacokon, vagyis megbízható, közkedvelt és mindig jó vevőre talál, de a legális kereskedőket ne bolygassák, ne zaklassák munkájukban és fordítsák a különféle intézményeknek adott összegeket a termelés fokozására.

Javításra szoruló hiba, hogy tojásunk alig 50-52 grammos. Ezt a hibát lesz hivatva javítani a farmoknak és tenyésztőtelepeknek az ország köztenyésztésbe való bekapcsolódása a későbbiek szerint.

Most, hogy ezt a kérdéskomplexumot némileg feltártam és rámutattam arra, hogy a tenyésztés felsegítésének módja más a tisztavérű tenyésztők-nél és más a kisudvarban, ígykezni fogok megjelölni az utat, hogyan és miképpen lehet és kell a baromfitermelés javításához és fokozásához hozzájárulni, s van-e farm-, tenyésztő- és tenyésztőtelek-sítő válság?

Az ország költségvetésében pénzügyi nehézségeink ellenére is sikerült végre egy kisebb, alig 1.5 millió pengőt kitevő összeget a baromfitenyésztés szolgálatába állítani. Ez az összeg az ugynevezett állami ellenőrzés alatt álló farmokhoz került azzal a rendeltetéssel, hogy tisztavérű tenyésztőteleket létesítsenek. Ezek a telepek nagy beruházásokkal fogtak a dologhoz, de vezetőik helyenként úgy a tenyésztésben, mint még inkább a kereskedelmi életben járatlanok voltak és ma már ott tartunk, hogy rövidesen a legszakzszerűbben vezetett telepek is kommersziálisan passzívok, de legplább is küzdenek a jövedelmezőségért. Mi ennek az oka? Erre a kérdésre pontosan válaszolni nem lehet és úgy kíséreltem meg a magyarázatot, hogy röviden szemléltetem egy ilyen primtenyésztet folytató farm működését, illetve működésének alankellékeit.

Ha a farmgazdálkodáshoz szükséges terület, korítások, épületek és víz megvan, úgy megindulásakor a termelni kívánt fajban ki kell választani a legjobb egyedeket, tenyésztőtyukonként 30-50 pengő árban, csapófészekrendszerre berendezett ólakat kell építeni, drága, pedigrés kakasok révén folyton-folyvást friss vérről kell ellátni a telepet, a higiénére nagy gondot kell fordítani, betegségek ellen oltások révén már jóelőre kell védekezni. Mindezekhez járulnak a fehérhasmenés, gümőkör vizsgálatok, aminek következtében még a legdrágább törzstyukokból is kiesik néhány százalék és legfeljebb csak husra értékesíthető. Tartani kell egy intelligens vezetőt, akinek 1-2 gyerek, vagy nap-számos segédkezik. Számolni kell még a telep karbantartásával és az elemi csapásokkal, nemkülönben a járványos betegségekkel. Ez a rövid felsorolás érthetővé teszi, hogy a farmok nem lehetnek jövedelmezőek és mégis nélkülözhetetlenek, nélkülözhetetlenek pedig azért, mert a magyar par-

lagi baromfi minden hibáját a beltenyésztésre vezethetjük vissza.

A magyar parlagiba talán évtizedek óta nem került friss vér, a kiscsoda nincstelen, a baromfitenyésztés érdekében hozott áldozata legjobb esetében annyi, hogy a leggamosabb kakast hagyja meg fajlesztvérei közül. A hiányos takarmányozás mellett ebben látom a minimális tojástermelés okát. Pár száz, vagy ezer kakas kiosztása akkor, amikor százszázalékosra volna szükség, semmit se nyom a latba. A prima tenyésztetek közszükségleti célokat szolgálnak és magasabb altruiztikus feladataik vannak, ami egymagában is megmagyarázza azt, hogy kereskedelmi értelemben nem lehetnek jövedelmezőek. Ilyen tenyésztetek létesítése az állam, városok, közületek feladata, lehet egyes rajongók akciója is, de jövedelmező sohasem lesz, mert nem lehet. Ha a mezőhegyesi, bábolnai, vagy kisbéri mentelepek rentabilitását vizsgáljuk, úgy csak passzívumokkal találkozunk és mégsem szabad ezek létjogosultságát tagadásba venni. Ugyanez áll a baromfitenyésztőfarmokra is és ha egyesek szorgalmukkal és szerény tőkékkel belekapcsolódtak már ebbe a problémába, ezeket elpusztítani hagyni nem szabad, mert a baromfi-többtermelés épülete rombadól nélkülük.

Azt hiszem, fentiekkel sikerült rávilágítanom a tenyésztőtelepek fontosságára és e helyen megvalom azt is, hogy érthetőnek találom, ha a farmer vérző szívvvel adja tovább azt a tojást, amely neki a kereskedelmi áru értékének többszörösébe került és a kereskedőre neheztel, hogy nem fizet neki 20 fillért még akkor is, amikor a placi tojás ára 10-12-15, vagy pláne tavasszal 6-7 fillér. Ezért elégedetlen a farmer, ezért nem rentábilis a telepe és ez kényszeríti arra, hogy hézagos, nem minden követelménynek megfelelő munkával kibúvót és bűnbakot keressen ott is, ahol nincs rá ok.

En az állami felügyelet alatt álló tenyésztőtelepeket hatósági üzemekké fejleszteném, állami és közületi beavatkozással biztosítanám szerény jövedelmezőségüket és kötelességüké tenném egy-egy országrész, vagy vidék tenyészanyagának feljavítását. Ez a vérfriítés javítani fogja a parlagi tyukot és ha csak annyit érünk el, hogy az átlagos tojáshozam 60-80 darabról 80-100 darabra emelkedik, nemzetgazdasági szempontból máris nagy lépést tettünk a haladás felé. A másik cél az volna, hogy mindazokba az udvarokba és tanyákba, ahol még nincs baromfi, akár csak 1-1 törzset telepítsünk és egy további lépés lehetne, hogy mindazokon a helyeken, ahol megfelelő megértésre számíthatunk, így tanítók, vasutasok, rendőrök stb. udvaraiban, kísérletezzünk 1-1 tisztavérű törzssel, bár az a véleményem, hogy nekünk a magyar parlagiból kell prima tojót, jó középlestűt, sárga husu, sárga lábú magyar tyukot kitermelnünk. Hiszen a Leghorn sem egyéb, mint az olasz parlagi tyukból kitenyésztett prima anyag. Ez azonban a majdan létesítendő állami mintatenyésztetek feladata már.

Összegezve a baromfitenyésztéről kifejtett véleményemet, én azokat a mai állami menésbirtokos és tenyészgazdaságok százszámra szétszórt fióktelepeinek képzelem el, ahol szakszerű gazdálkodás folyik, ahol az illető vidéknek megfelelő, vérfriítésre alkalmas napos csibével, jércével, kakással látják el a gazdákat, ahol a lehetőséghez képest tojások kiosztásával segítik elő az állomány szaporodását, ahol keltetőgépek és baromfi-gazdálkodás legmodernebb eszközei állnak rendelkezésre, ahol oltóanyagot és segítséget kaphat a termelő és mindezt a legalacsonyabb napi kereskedelmi áron, míg a hiányt bizonyos előre meghatározott kulcs szerint az állam és közület (város, gazdasági egyesület) pótolná. A telepek feladata volna természetesen a gazdákra figyelemmel kíséreni a kiosztott anyagok sorsát, hogy a tenyésztés módja, esetleg egész iránya, ha szükséges, változtatható legyen. Összefügg ezzel a felvilágosító munka, udvarok ellenőrzése, ólépítési jutalom stb. Ilyen feltételek mellett a tenyésztőtelepek anyagi sorsa és megbízhatósága biztosítható volna, de a kismembek és kiscsodák szociális igényei is kielégülést nyernének és mindenekfelett megvetethetnék a több, jobb és olcsóbb baromfitermelés alapját.

MEGNYILT
a Báro Jókai uca 299
Hölgyfodrász üzlet.
Tisztelettel **GOTTSCHELL JÁNOS.**

Dozzi-szalámi világmarka! Mindenütt kapható.

Aranydiplomás szegedi orvosok

A szegedi orvostársadalom most ünnepli három kiváló tagjának ritka jubileumát. A karácsonyi ünnepek alatt nyugtázták a három jubilánsnak értékes működésük aranydiplomáit. Ebből az alkalomból beszélgettünk dr. Andrassy Ferencel, dr. Kováts Józseffel és dr. Spitzer Ignáccal, akik félszázad óta gyógyítják a gyöngéket és betegeket. Így beszéltek az aranydiplomás orvosok:

Dr. Andrassy Ferenc

az alsóvárosiak öröklé vidám, mindig mosolygó, mindig tréfálkozó »doktor bácsi«-ja. Annyira hozzászólt, hozzátartozik Alsóvároshoz, hogy az nélküle talán nem is lenne teljes. Vele együtt hiányozna valami a karakteréből. Tán a vidámság, a szelíd tréfálkozás hangulata.

A legszebb, legvonzóbb típusa az öregembernek. Olyan, akiben minden problémát kiegyensúlyoztak az elröppent esztendő, aki epikureista megértéssel és derűvel szemléli a dolgokat, aki talán magyarázatot, mentséget mindenre, aki távol tart magától mindent, ami nem kellemes, ami nem vidám, aki — orvos tetőtől talpig. Még pedig jó orvos. Mosollyal, tréfával, vidámsággal gyógyító emberbarát.

Azok közé tartozik, akik nem a szegedi homokon születtek, akik idegen országrészből kerültek a tiszparti város falai közé és itt szegedibb polgárok lettek, mint a benszülöttek. Akárcsak az a másik, tisztaszívű öregember, akit nemrégén tömjénezett körül aranyisége alkalmából az egész város osztatlan szeretete, Várhelgyi prelátus. Körülbelül egyidőben fogadta őket fiává a Tisza halálos szorításából a félhalottan iszappázuhanó város, amelynek abban az időben nagy szüksége volt nagyenergiájú, erősakaratu, kemény életű emberekre, idegenekre, akikből a hitet nem pusztította ki a rettenetes katasztrófa.

— Dr. Andrassy Ferencnek hívnak — mondja, amikor az életrajzi adatait kérdezem — de ha akarja, ugys irhatja, hogy szentandrászi dr. Andrassy Ferenc. Tudja, én nem sokat adok, nem is adtam soha a nemességre. Abban az időben, amikor Szegedre kerültem és megismerkedtem Kállay Albert főispánnal, aki jobb szívvel volt a prédikátumos emberek iránt, megmondtam neki is, hogy a prédikátum egymagában nem jelent még nemességet, ha az ember azt nem a szívében viseli. Kállay Albert nem szólt rá semmit, csak megszorította a kezemet.

Egerben született, a magyar katolicizmus és a bikavér hazájában, 1852-ben. December másodikán töltötte be hetvennyolcadik esztendejét. Hitetlenkedve nézek derűs, fiatalos arcára.

— Bizony, már a hetvenkilencedikbe járok — mondja — de hát tisztán életem. Bort, szeszt nem ittam. Életemben mindössze háromszor rugtam be akkor is muszájból, nem a magam jószántából. A társaság ugratott be az ivásba. Régebben erős dohányos voltam, de egyszer okvetlenül kezdett a szívem és abbahagytam.

Apja az egri főkaptalan pénztárosa volt. Az egri gimnáziumban maturált, az egyetemet Pesten végezte, a pesti egyetem adta ki 1877-ben az orvosi diplomáját.

Gyorsan utána számolok. Valami hiba lehet a félszázados évfordulóval. Hetvenhét óta már ötvenhárom esztendő telt el. Észre vettem gyanakodó számolgatásomat és nevette mondja:

— Bizony nem egyezik a dátum. Én már három esztendővel ezelőtt aranydiplomás lettem. De én magam sem gondoltam rá. Most is csak a karácsonyi juttatták eszembe azzal, hogy az Orvosszövetség valami célcot akar velünk rendezni, öregekkel. Hiába tiltakoztam ellene, mert őszintén mondom, nem szeretem az ilyesfélét, leterrozták a szeretetükkel. Ugy jártam, mint a háború alatt, a Vöröskereszt kitüntetésével.

Ugy történt, hogy Andrassy Ferenc az első pillanattól az utolsóig végigverekedett a háború. Nem a látható ellenséggel verekedett, annak csak gyilkos pusztításait igyekezett helyrehozni. A szegedi állomáson kétszáz ágyas átmeneti kórház rendeztek be és annak állították élére az alsóvárosiak fáradhatatlan doktorbácsiját. Néhány szegedi uriaszony segítségével itt látta el a frontokról özönlő emberroncokat, a sebesülteket, akik sokszor kötés nélkül, ápolás nélkül, félholtan érkeztek meg Szegedre. Nagyon sokat dolgozott, nagyon sok halálra szánt magyart mentett meg.

— Egy szép napon levelet kapok Cicatricis Lajos főispántól, hogy küldjek be csekken a Vöröskeresztnek huszonöt koronát, megkapom a kitüntetésem. Iszonyúan mérges lettem. Megírtam a

főispánnak, hogy én nem rendelttem semmiféle kitüntetést és így nem szándékozom elküldeni a pénzt. Ha pedig érdemeimet akarják elismerni azzal a medáliával, minnek kérek pénzt érte. A főispán is megharagudott, magához hivatott és ráparancsolt, hogy fogadjam el. Én megmondtam, hogy nem kell. Aztán levelet kaptam, hogy jelenjek meg a kitüntetés ünnepélyes átadásán. Nem jelentem meg. Erre postán küldték el az érmet, de pénzt már nem kértek érte. El kellett így már fogadnom.

Amikor megkapta 1877-ben a diplomáját, hazament gyógyítani Egerbe. Két év múlva a heves-megyei Tiszanánás község hívta meg orvosának, horribilis nagy fizetéssel, évi hatszáz pengő forintokkal és szép, ujonnan épített ötszobás orvosi kuriával.

— Nagyon szerettem ezt a falut, tíz esztendőig életem benne. Négyezer lakosa volt, fele katolikus, fele református, de a két felekezet a legszebb egyetértésben élt egymás mellett. A két pap elváhatatlan jóbarát volt. Fájt a szívem, amikor 1888-ban meghívtak Szegedre. Szeptember elsején volt negyvenkét esztendője, hogy szegedi doktor vagyok.

Először Alsótanyára került, egyetlen orvos volt a hatalmas kiterjedésű tanyákon. Másfél év múlva Erőskövy János utódként alsóvárosi tisztiorvossá nevezték ki. Azóta, több, mint negyven esztendője, az alsóvárosiak doktora. Harmincöt esztendőig munkásbiztosító doktor is volt. Mint tisztiorvos, mint a főorvos kinevezett állandó helyettese, 1926-ban ment nyugalomba 39 évi szolgálattal, ami a diplomás városi tisztviselőknél 43-nak számít. A kerületi munkásbiztosító pénztár megszüntetésekor, amikor megszervezték az Országos Társadalombiztosítót, mint pénztári orvos is nyugalomba vonult.

Most már nem is rendel.

De azért az elmúlt éjjel is felköltözték. Ki kellett mennie egy két esztendő kisgyerekekhez. Tüdőgyulladást kapott szegényke.

Egyetlen nagy bánat érte. Három esztendővel ezelőtt, amikor ötvennégy évi harmónikus házasság után eltemette a feleségét.

— Csudálatos asszony volt — mondja halkán, emlékezve — talán nincs is még egy hasonló.

Megmutatja az albumot, amelyben felesége arcképeit őrizi. Az első tizenhat esztendő korában készült, amikor már menyasszonya volt. A kép ragyogó szépségű leányarcot mutat. Alatta Andrassy doktor kezeirása: »Ede«. Az utolsó kép a sírjának a képe. Koszoruk borítja el a sírt, az egyik koszorú szalagján látszik a felírás: »Férid«.

Szomorú tekintettel néz a szemközti falra, ahonnan vigasztalva, mosolyogva néz vissza rá a tizenhat esztendő leányarc nagytított képe.

— Amikor meghalt szegényke, három ilyen albumot csináltam. Mindegyik gyereknek egyet.

Két fia van, Ákos az egri káptalan főszámvevője, Kálmán, a miskolci máv üzletigazgatóság helyettes vezetője. Leánya, Mária Ferenczy József alezredes felesége. Velük lakik, velük él most a Boldogasszony-sugárúti kuriaszerű Andrassy-házban.

— Tizenegy unokám van — mondja már ismét mosolyogva —, egyik aranyosabb, mint a másik.

Most a hivatásáról beszél. Szent hivatásnak tartja. Segíteni, mindig csak segíteni kell a gyámoltalan, tehetetlen embereken. Segíteni, ahogyan csak az ember ereje, tehetsége enged.

— Soha nem hagytam másnapra a hívást. Soha nem vettem pénzt el a szegényektől. Munkámért kincset érő szeretettel jutalmaztak meg az emberek.

Ez a szeretet körülvesz, melenget ma is. Ma is eljönnek hozzám még az unokák, akiknek nagy mamáját én oltottam be még himlő ellen. Senkinek sem vagyok méltóságos ur, az egészségügyi főtanácsosi címet is erőszakkal ragasztották hozzám. Mindenki doktorbácsinak hív. Ez a legszebb titulus.

— Nagy kár, hogy kimegy lassankint a divatból, hogy ezek a mostani idők megölték a háziorvos intézményét. Az Orvosszövetség három, vagy ötszáz pengőben állapította meg a háziorvosok minimális honoráriumát. Ezt a terhet már senkinek birja, különösen most nem, amikor mindenki rögtön specialistákhoz megy a betegségével. Ha nem is orvosi, de társadalmi szempontból nagy kár, hogy ma már nem tartanak háziorvost az emberek. A háziorvos volt a leghivebb, legmegbízhatóbb barátja mindig a családnak. Neki gyóntak meg minden bajt, minden bánatot, nagyon sokszor ő intézte el a legkényesebb családi ügyeket is.

Megkérdezem, hogy a régi világot tartja-e szebbnek, jobbnak?

— A világot csak azok érzik rossznak, — mondja csendes, meggyőződéses hangon — akik nem tudnak beléje illeszkedni, akik nem tudnak alkalmazkodni hozzá és ezért mindig, mindennel elégedetlenek. Nekem szép volt, jó volt a régi világ is, de szép és jó a mostani is.

Amikor elbucszom tőle, megfogja a kezemet és nagyon komolyan belenéz a szemembe.

— Nagyon megharagudnék, ha kidicsérné az újságban.

Megígértem, hogy nem dicsérem ki és úgy érzem, hogy ígéretemet be is tartottam. Ez az írás nem akart dicséret lenni és nem is dicséret, csak gyámoltalan elmesélése egy öreg, aranydiplomás doktorbácsiról szép, tiszta, nemes életének.

Dr. Kováts József

Őszbe borult fejével élénk nézésével, fürgé agilitásával ki ne ismerné dr. Kováts Józsefet? Jubilálásra és aranydiplomára érett ideig szolgálta a közegészségügyet s minden nagy munkája mellett volt ideje, kedve a mesemondó közvetlen és kedves kedélyével írogatni.

Dr. Kováts József az aranydiplomás, frissen járja a mai idők tempóját is. Nem az a konzervatív öreg ur, aki félreáll és elkeseredve és elmaradva szemléli, hogy mennyire megváltozott a világ.

Nem itt született. Hogy miképpen választotta éppen Szegedet, évtizedek óta rajongva szeretett városát munkahelyéül, abban is praktikusságra beállított helyes ösztöne nyilvánult meg. Elővette a térképet, megnézte, hogy melyik az a nagy magyar város, amelynek a legtöbb lakosa s a legkevesebb orvosa van és — odaköltözött. Így lett szegedi orvos.

Amikor meglátogattuk, a 76 éves öregúr írógépe előtt ült és kéziratot kopogtatott. Szemüveg nélkül. Szabadszálláson. Kiskunságban 1854-ben születtem, — kezdte élettörténete adatainak elmondását. Középiskoláimat Kunszentmiklóson, Budapesten és Iglón végeztem, egyetemi tanulmányaim pedig a budapesti egyetemen. 1877-ben avattak doktorrá. Már mint szigorló orvost kineveztek Balogh Kálmán professzor mellé dijas gyakorlónak, két évet töltöttem ott a kórtani és gyógyszer-tanészék mellett, ezután Siklóssy tanár mellett voltam két évig orvos a Szt. Rókus kórház szemészeti osztályán. Mint tartalékos főorvos résztvettem a boszniai okkupációban.

— 1880-ban telepedtem le Szegeden, mint általános gyakorlattal foglalkozó orvos, 1881-ben hat érdemes pályázó közül megválasztottak tiszt fő-

Legolcsóbb bevásárlási forrás
Fein Lajos divatáruháza, Klauzál tér 3.

Legszebb **Újévi ajándék**
egy valódi perzsaszőnyeg
mélyen leszállított áron, óriási választékban
Domán Mihály és Fia
szőnyegáruházában, Kárász ucca 12. sz. alatt.
Fizetési könnyítések. Alapítási év 1857.

orvosnak. Nagy ambícióval fogtam a közegészségügyi szolgálathoz. Megvettem Grünwald Bélának a »Közigazgatás kézikönyve« című háromkötetes nagy munkáját, áttanulmányoztam elejétől végig s meggyőződtem róla, hogy Magyarországon a közegészségügyi intézmények elméletben mintatintézmények. Nemsokára ezután Alsó-tanyán kanyarójárvány ütött ki. Akkor még nem voltak autók. A város négyesfogátán siettem a helyszínre, megvettem a szükséges intézkedéseket s jelentést tettem a belügyminiszternek. Tudomásul vették s Tisza Kálmán, az akkori belügyminiszter ráparancsolt, hogy a járvány állásáról hetenként tegyek jelentést. A tanyán akkor még nem voltak orvosok, én szerveztettem az első tanyai orvosi állásokat.

— 1893-ban, miután magánorvosi gyakorlatom minden időmet igénybe vette, folytatta dr. Kovács, megváltam a közegészségügyi szolgálattól, 58 éves koromban pedig a magánorvosi gyakorlatról is visszavonultam. Eszembe jutott egykori tanáromnak, Balasay Sándornak az a mondása, hogy a jó szinész akkor vonul vissza a színpadtól, amikor még tapsolnak neki s nem akkor, amikor már kifutnyúlik.

Jellemző epizódok is adódtak közben és a Doktor bácsi élvezetesen adja elő ezeket.

— Ötven évvel ezelőtt nemcsak a gyógyítás volt az orvosok feladata, mondja dr. Kovács, hanem a népnevelés is. Hozzá kellett szoktatni a kanyarúsláshoz szokott publikumot a racionális orvosi kezeléshez. Szemmel látható és kézzel fogható eredményt kellett felmutatni. A külterületen nemcsak orvos nem volt, de még bába sem. Parasztasszonyok végezték a segédkeztést a szülőknél körül. Elképzelhető, hogy milyen eredménnyel. Hogy az ágynemű ne piszkolódjék, az istállóból behozott fejőszéken ülve hozták világra a gyereket.

— Mikor Szegeden felállították az állami bábaképződet, megkértem a vezető igazgató-tanárt, hogy azt a 20 ösztöndíjat, melyet évenként kiosztanak, adja tanyai parasztbábnak, hogy lehetővé tegyék nekik a fél éves kurzus tartama alatt a városban való tartózkodást. Elsősorban ugyanis ezeket akartam kiképeztetni, mert hozzájuk bizalommal volt a nép. Mann professzor készséggel teljesítette kívánságomat s ezzel nagyot lendítettünk a közegészségügyön.

— Hogy milyen volt a paraszt gondolkodása, mondja, arról sok mindent tudnék elmesélni. A legfontosabb volt nekik, hogy egyszerre legalább 25 port írjunk fel a betegnek. Ha csak 3-at írtunk fel, másnap jöttek az egyforinttal. »Ugye kell már oda az orvos, ha csak háromat írtak elő, nem marad az meg« — bölcsekedett a paraszt.

— Járványos betegség ütött ki egy házban. Nyomban elrendeltem a többi gyerek elkülönítését. Bejövök másnap és a szoba tele van gyerekekkel. »Hát nem megmondtam, hogy vigyék el a gyerekeket?« — ripakodtam rájuk. »El is különítettük menten őket« — mondták a parasztok, ezek csak a szomszéd guerekek, elgyűltek mögmutatni a leckét...

— A vízbetegséget a parasztok pelyhes békával gyógyították. Volt egy ilyen békája Alsó- és Felsővárosnak. A döglött béka vagy tíz esztendeje lehetett rongyba varrva, ugyanannyi idő óta rakodott le rá a piszkos. De azért kezegették vele a beteg testrészt. Mennyi időbe telt, míg lebeszéltek a csodaszerről a parasztot!

További érdekes és jellemző epizódok, de már nem a paraszt életéből.

— Ellenőriznem kellett, hogy a cukrászdákban ne használjanak sárgaréz, cinezellen edényeket, hogy a női kelméket ne arzénos festékekkel fessék, hogy romlott húst ne hozzanak a piacra. Még ma is az eszemben van egy eset, mondja mulatozva dr. Kovács. Az istenes Lippai, disznóvágó feleségtől elkoboztam a piacon a disznóhúst, mert férges volt. »Mit okvetetlenkedik mindég az ur?« — méltatlankodott Lippai. »Hát borsókás volt a hús, nem szabad az ilyet árulni.« Megmondtam a Jóska fiannak, aki vágta — pattant fel az öreg, hogy ha borsókás a hús, kolbászt csináljon belőle, ott a fene se veszi észre.

— Az 1886-iki kolerajárványig szüretlen Tiszavízet ivott Szeged lakossága. A járvány alatt Vádrhelyről lajtokban szállították ide a bacillusmentes ártévizet. A jobb módú lakosság azt itta, a szegények forralt vizet. A járvány után írtattuk meg Szegeden Zsigmondyval az első ártézi kutat. Azóta nem volt kolerajárvány, tifusz is kevés. De felzúgtak az orvosok, akiknek száma egyre szaporodott. Nem tudták, hogy abban az esetben, ha a közegészségügy nagyon helyreáll, mi lesz az orvosok egzisztenciájával.

— Biz az meg is romlott — mondja csendesen Kovács doktor, de nem a jó ivóvíz miatt.

— Két fiam volt, beszéli dr. Kovács, mindkettőt orvosi pályára neveltem, mert nagyon szerettem a foglalkozásomat. Az idősebb fiam, mint mütö-

orvos, ezredorvosi rangban szolgált a hazát a világháborúban, Valjevóban szerb fogságba került, 1915-ben ott halt meg kitűntes tífuszban. Másik két fiam egyetemi magántanár és a városi kórház belgyógyász-főorvosa. Mint tartalékos-főorvos ő is végigcsinálta a háborút, elejétől végig a harcúter. Magam is reaktíváltam magam s az itteni Vöröskereszt-kórházban teljesítettem szolgálatot.

— Mindenféleképpen teljesítettem tehát emberi és polgári kötelességemet. Megérdemlem a pihenést.

Ebben igaza van a derék doktorbácsinak, aki ma is, 76 éves korában, amikor megérdemelné a pihenést, százfelé tevékenykedik.

Az aranydiplomások között

a legidősebb dr. Spitzer Ignác főorvos,

aki most 80 esztendő és 56 esztendeje orvos. Ezt a 80 esztendőt kevés kivétellel Szegeden töltötte el. Még akkor jött Szegedre, amikor az árvízkatasztrófa után ájultan feküdt romjaiban a város. Kiváló tudása, emberszeretete nagy népszerűséget szerzett neki.

A főorvos még ma is friss, életerős. Praxisát még ma is folytatja. Leginkább belgyógyászattal és urológiával foglalkozott. Egyike a legkiválóbb diagnosztáknak. A fiatal orvosok nem egyszer keresik fel tanácsért.

A Délmagyarország munkatársa felkereste a főorvost, hogy a kitüntetés alkalmából mondjon el egyetmást magáról és arról a korról, amikor még ő volt egyetemi diák.

Az előszobában egyik leánya, Sándor Ibolya fogad.

— Még mindég dolgozik édesapám — mondja —, azonban most már csak mint házi orvos. A régi házai ragaszkodnak hozzá... Egy pillanatig se pihen. Ha nincs elfoglalva, akkor tanul, olvas... Ugy vigyázunk rá, mint egy virágszárra...

Közben a főorvos megérkezett. Szürke sapkájában, öreges télikabátjában is fiatalos, eleven. Járásán nem látszik meg az idő. A rendelőben beszélgettünk.

— Szabadkán, azután Szegeden, a piaristáknál végeztem a középsiskoláimat. 1869-ben érettségiztem, azután Pestre mentem az egyetemre. A professzoraim közül emlékszem Wagnerre, dr. Kovács József, Lippayra, a szemészre, Discharitre, a szülészre és az igen elegáns Rupp Nepomukra. Igen kiváló emberek voltak ezek mind, igaz, hogy őket, ha jól emlékszem, nem méltóságos urnak, hanem csak nagyságos urnak szólították. Az osztálytársaim közül már csak kevesen vannak életben. Akikről tudok, az Dollinger professzor, Imre professzor, Tauffer Vilmos.

— Szép idők voltak azok. Meglehetősen jó tanuló voltam, egy alkalommal 250 forint ösztöndíjat is kaptam. Az egyetem elvégzése után lementem az önkéntesi évet a 16-os helyőrségi kórházban, Budapesten. Mondhatom, ezalatt az idő alatt olyan jó dolgom volt, mint soha. Teljesen gond nélkül éltem. Innen a Zsidó-kórházba kerültem, ahol minden ágban szereztem orvosi gyakorlatot. Később, egy rokonom hívására Szegedre jöttem és azóta itt vagyok. Az első rendelőmet a Szentháromság-uccában nyitottam meg 1880-ban. Főorvosa lettem a Munkáspénztárnak és 30 esztendőn keresztül dolgoztam ott.

A beszélgetés további része rapszódikusan folytatódik.

— Dohányzik főorvos ur?

— Nincs semmi szenvedélyem. Nem dohányzom, nem iszom, kávéházba se járok. Ellenben szeretem a mozi, de különösen a színházat, az operát...

— Ezenkívül?

— Olvasok és tanulok... és főleg az unokámmal foglalkozom, aki ezévből fog érettségizni a gimnáziumban. Büszke vagyok rá, hogy kiváló tanuló és hogy orvosnak készül...

— Főorvos urnak mi a véleménye a régi és a mai orvosokról. Mikor volt jobb?

— Anyagiakra nézve talán az én időm orvosának jobb volt a helyzete, mert kevés volt az orvos, azonban igaz, hogy akkor nem is volt ennyire beteg, illetve nem fordultak ennyien az orvoshoz. Erkölcseleg a mostani orvos helyzete előnyösebb. A régi orvos nem tudott úgy gyógyítani, ahogy kellett és ahogy szeretett volna. Nem volt orvoskereső és hiányoztak a segédeszközök is. Szerencsénk volt, hogy mégis volt egy-két hatásos orvosunk, így a kinin, amely igen nagy szolgálatot tett a váltólázás Alföldön. Az orvostudomány azóta óriási fejlődött minden tekintetben. Voltak például betegségek, amikre nem volt direkt gyógyszerünk és amit legfőképpen csak tünetileg kezeltünk. Bizony sok halál volt akkor. Ilyen betegség volt a diftéria, a tetanus, a sar-

lach, az orbánc. De a diagnosztika sem állott magas fokon. Például a vakbélgyulladás bekövetkezett a hashártyagyulladás, természetesen nem tudtuk, hogy a baj okát a vakbélnél kell keresnünk.

— Volt-e akkor olyan sok neurasténia beteg, mint most?

— Nem voltak az idegbetegségek így elterjedve. A mai élet nagyon tönkreteszi az emberek idegrendszerét. De jó is, hogy nem volt akkor, mert nem tudtuk gyógyítani és megbolondult volna a félvilág...

— Ellenállóbba volt az akkori ember a mainál?

— Föltétlenül. A mai generáció sokkal satnyább, betegesebb, gyengébb az akkoriaknál... Az én időmbeli diák határozottan erősebb volt.

— És ezek az egyetemi ifjak tüntettek-e a főorvos ur idejében?

— Akkor tanultak a diákok, nem tüntettek. Az egyetemen nem volt politika és nem volt felekezeti különbség. A keresztény diák testvéri szeretetben élt a zsidóval. Soha eszébe se jutott senkinek, hogy valakire haragudjon, mert az zsidó. Egy volt a fontos, hogy tudjon és tanuljon...

— Főorvos ur 56 esztendeig volt orvos. Ismeri mesteriségét. Ezalatt az idő alatt sokat tapasztalt. Véleménye szerint mi a jó orvos kötelessége, illetve: milyen a jó orvos?

— A jó orvos kötelessége betegét legjobb tudása és lelkiismerete szerint kezelni. Ne ijesztgesse a betegét, hanem inkább vigasztalja, mert ez már magában véve is siker. Sokat kell tudnia. Jó diagnosztának kell lennie. Főleg az a fontos, hogy betegével jól bánjon... A mai orvosnak sokkal könnyebb a helyzete, mint a miénk volt. Akkor az időben a beteg látni is akart a pénzért, vagy alul, vagy felül. Csak olyan orvosságot kellett neki, amelyik meghányta, vagy meghajtotta. Ha ez nem történt meg, akkor nem tekintette semminek az orvost... Velem történt meg, hogy egy váltólázás betegnek kinint rendelttem. Néhány nap múlva elhőtt a beteg.

— Na, használta az orvosságot? — kérdeztem.

— Nem használt az kérem semmit!

— Hogyan? Hát még mindég rázza a hideg?

— Hát a hideg nem ráz, de nem hajtott meg egy cseppet sem...

— A mai orvosnak már nem kell ilyen emberekkel küzdenie. Abban az időben a szegedi orvos dolgát rendkívül megnehezítette a rossz út is. Mint munkáspénztári orvos, a Móravárost jártam. Se út, se világítás nem volt. Gyalog kellett naponta bejárnom az óriási területet...

— Főorvos ur még ma is funkcionál?

— Igen. A betegek ragaszkodnak hozzám...

— Egy utolsó kérdést: Mint 80 esztendő orvosnak: mi a tanácsa azok számára, akik keresik a hosszú élet titkát?

— A hosszú élet titka? Én a mértékletes életben látom. Semmi kilengés, mert az csak ártalmas lehet.

— Dohányozni?

— Az az egyéniéktől függ. Van, aki 100 évet is él és dohányzik. A tornát, a sportot is üdvösnök tartom, de ezt is csak mérsékelt tempóban...

(K)

Ujévre
Női divatkülönlegességek
bel és külföldi legjobb
Harisnyák
Ieszallított áron
Káldor J. és Tsa cégnél
Szeged, Károly ucca 8.
Vásárolhatók legjobban. Telefon Automata 21-02.

Akkumulátorok
u. m. anód-, fűtő-, autó-világítási, starter, motorkocsi-világítási akkumulátorok állandó töltése korlátlan mennyiségben **dynamóval!**
Akkumulátorok állandó ellenőrzése és felülvizsgálása!
Ingyenes savpótlás! Havi töltési abonement!
Mélyen leszállított legolcsóbb árak
Az összes típusú akkumulátorok javítása
ZAVIZA
akkumulátor-gyártó és javító üzeme
Szeged, Horváth Mihály u. 7.
Telefon 21-94.

Nő és Férfi

(A nők karácsonyi ajándéka)

Weininger nem volt udvari ember s ha történetesen ő írta ezt a cikket, akkor már a címe se hangzanék így, hanem pont megfordítva: *Férfi és Nő*. S még ez is engedmény volna részéről, mert a weiningeri filozófia értelmében a Férfi annyira több, annyira értékeesebb a Nőnél, hogy ez utóbbit még a második hely is csak azért illeti meg, mert több nem, hála az Istennek, nincs. Én azonban nem vagyok Nő-gyűlölő, amint ez alább ki is fog derülni, még pedig annyira nem, hogy a fenti sorrend megállapítására se holmi udvariasság, hanem föltétlenül

Barczell Anzelm Károly

értékelő, magasabb szempontok készítették. Ezekből tehát már az is nyilvánvaló, hogy szembe helyezkedem Weininger elméletével, anélkül természetesen, hogy a nők rekompenciájára számítnék, mert az alábbiakban éppen azt akarom bizonyítani, hogy a Nőiség a termőbb, az ösztönösebb, az ősibb tényezője a humánumnak s így semmi okunk sincs arra, hogy másodrendűvé degradáljuk.

Előre kell bocsájtanom, hogy mindvégig a weiningeri értelemben vett Nőről és Férfiről lesz szó, tehát két olyan absztrakcióról, mely a valóságban egyáltalán nincs s csak részben konkretizálódhatik. A Nő kiemelése eszerint korántsem jelent megkülönböztetett hódolatot a gyöngébb nem iránt, hanem csupán a tények objektív konstatálását. Van Nőiség és van Férfiasság s ha róluk beszélünk, el kell vonatkoznunk a körülöttünk nyüzsgő férfiakról és nőkről, mert e fenti tényezők csak részben vonatkoznak rájuk és függetlenek a nemektől. Sok férfiban több feminim vonás van, mint akárhány nőben és viszont, anélkül, hogy az illetőknek ezért abnormis hajlamaik lennének.

Weininger általában abból a feltevésből indul ki, hogy minden produktív tulajdonság férfias s hogy a szellem bármilyen hajtsa férfi-agyban gyökerezik. Ez látszatra elég könnyen igazolható is tekintettel arra, hogy a mi kulturánkhoz többé-kevésbé férfi-vevették és férfi-gondolat tapad s azok, akik képviselték akár az esztétikumot, akár az etikum magasabb világát, férfiak voltak.

De most pillantsunk bele a kultúra műhelyébe más szempontból is. Tudvalevő, hogy a primitív társadalmak közt igen gyakori a *matriarchátus*, vagyis az a családi és állami berendezkedés, mely nem a férfit, az apát, hanem az anyát, vagyis a nőt tekinti szociális bázisának. Sőt, sokak szerint minden egyes társadalmi alakulásnak volt olyan periódusa, melyben a Nő dominált, amint a család- és államnak legkomolyabb és legkonkrétabb tényezője még ma is a Nő s ha kicsit szemügyre vesszük a dolgot, hamarosan ráeszmélünk, hogy egyáltalán mindenfajta szociális megoldásnak csak a Nő lehet alapja.

Mielőtt történetileg próbálnám fölvezetni a Nő és Férfi kibontakozását, néhány megállapítást szeretnék e két nemmel kapcsolatban megkockáztatni. A modern kultúra ugyanis — s ebben nagy részük van a rosszul nősülő íróknak és filozófusoknak — egészen tévesen itéli meg a Nőt, ha azonosítja azzal a lényvel, aki hol kalapot kér, hol flörtöl, hol botrányt rendez. A Nő mesztelen és ősi mivoltában korántsem a felelőtlen, a számító és minden iránt közömbös valaki, mint ahogy ezt a fölszínes tapasztalás támogatja, hanem mindezeknek ellenkezője, mert a Nő, mint a *Szociális Faktor mivoltánál fogva morális,*

kollektív és komoly s lényegileg kevés köze van a mi nőink rossz, vagy jó szokásaihoz.

A Nő az ember termőképesége, a kultúra és minden érték bölcsője s minthogy a Nő a Társadalom, azok a periódusok, melyek a Nőiség ez ősi értelmezéséhez közel állanak, szociálisabbak és holdgabbak, mint azok, melyekben a Férfi jutott uralomra. A Nő összajtsággal szemben ugyanis a Férfi mindezek ellenkezőjét jelenti. A Férfi az *individus, az antimorális, az antiszociális, a felelőtlen és az antiférfiségi tényező* s így mindenre inkább alkalmas, mint mondjuk, a család, vagy az állam egybetartására. A Nő a mítoszok és vallások gyökere, a Férfi a racionalizmus meddősege, a Nő a teremő fanatizmus, a Férfi a terméketlen logikum, a Nő a nagy eposzok és egyetemes hitek szülőanyja, a Férfi a l'art pour l'art zsonglörje, csilingelő, individuális szépségek bűvésze. A Nő az ősi kultúra, a Férfi az üres civilizáció, a Nő a stilizálás, az irrealitás, a Férfi a közönséges naturalizmus, a Nő a kollektívizmus és maga a Közösség, a Férfi a kapitalizmus és a Zsarnok, a Nő a tömeg, a Férfi az egyén.

A két nem e jellegzetességeinek felsorolása igazoltabbá válik, ha számolva az ellenmondókkal, arra a lelki törvényszerűségekre hivatkozunk, hogy az ember általában lelki egyensúlyra törekszik s lehetőleg azokat a kívánt tulajdonságokat élezi ki, melyek minimális mértékben vannak meg benne, vagy teljesen hiányoznak belőle. Ez a pszichológiai törvény leleplezi a két nem igazi karakterét is, még pedig oly értelemben, ahogy azt én az előbb fölvezoltam. A Nő, minthogy maga a szociális alaptényező, nem érezheti szükségét annak, hogy ezt bizonygassa s így a fölületes szemlélő előtt szükségképpen tűnik föl úgy a Nő, mint minden társadalmi elv antipólusa. A Férfi ezzel szemben, minthogy teljesen individuális és antiszociális, lelki kényszerből törekszik egyensúlyának helyrebillentésére, még pedig úgy, hogy szakadatlanul szociális misztifikációt hangoztatja s mintegy így igazolja önmagát a társadalom előtt. Ugyanigy, minthogy a Nő maga a spontán teremő, az alkotás, aki önmagába véve is meg nem szűnő életet és folytonosságot jelent, nem akarhat alkotni s nem kívánja ősi eleven értékeit halott produktumokká silányítani. A Férfi, minthogy lényegétől minden teremő képesség távol áll s egyetlen aktív jelentősége a Nő által kitermelt értékek rendszerezése és logikussá való degradálása, heroikus munkát fejt ki, hogy teremtsen, alkosson, bár, mint az a föntiekből kiviláglik, a Férfi kulturája csak *csinált* lehet a Nőével szemben.

Ugyanakkor tehát, amikor a nőket és a

Meghűlésnél
rheumatikus
fájdalmaknál:

Aspirin

tabletták.

Csak gyógyszerárban kapható.
Aspirin felülmúlhatatlan.

férfiakat kiütő tulajdonságuk után ítéljük meg, sosem szabad elfelejtenünk, hogy a Nő és a Férfi meghuzódik a lelke mélyén s többé-kevésbé tudat alatt fejti ki mindenható erejét. Azt is meg kell említenünk, hogy miután a Zseni a nő (a zsenik a legpasszívabb emberek) azok a férfiak, akik valóban teremőtek, vagy teremőnek, lényegileg feminin jellegűek minthogy a nő, aki maga az abszolút teremő, nem érzi szükségét ennek realizálására, a Női, vagyis zseniális képességet általában férfiak váltják aprópénzzé s így valóban az a látszata az alkotásnak, mintha ez szigorúan Férfi tulajdonság lenne.

Azt is meg kell említenünk, hogy mivel a Férfi nem teremő, csak utánagondol és rendszerez, képtelen az ujra. Tehát nem a Nő a tradicionális, aki minden percben újjászületik éppen spontán alkotóképessége miatt, hanem a Férfi. A Nőnek nincs egyénisége, mert élheti önmagát anélkül, hogy a szigorú karakter kalodájába zárna magát. A Férfi viszont a kimért, a beskatulyázott jellem, aki miután megcsinálta önmagát, képtelen szituációk szerint új és új emberré gyuródní. Ezért irtózik a Férfi mindentől, ami megfoghatatlan s ami nem leszűrt és pontos, tehát minden ujnak csak a Férfi az ellensége, akinek nincs fantáziája, hanem csak rendszere. Az ujitók mindig nőies, irracionális, rendszertelen és feminin emberek voltak, mert a Férfi maga a dogma és tradíció. (A férfiak életében, főként ha ezek költők s így ab ovo női lényegűek, a nők közelsége robbantja ki elsősorban a forradalmat s az ujra törő válságot.)

De most szemléljük más oldalról a problémát. Tudjuk, mint már előbb is említettem, hogy voltak olyan korok, amikor a feminin jelleg ellenállások nélkül tudott kibontakozni a történelmi fejlődésből. Minthogy a Nő az ősi, a produktívabb, világos, hogy kezdetben minden kultúra matriarchátusból indulhatott csak ki s az anyajog kultúra csak később mechanizálódott lényegileg inproduktív Férfi civilizációvá. Bebizonyított tény, hogy a Női kultúra szociálisabb és minden szempontból kedvezőbb a társadalom tagjai számára, mint a Férfi. A Férfi, aki bitorolta társadalmi hatalmát, anélkül, hogy feltudott volna emelkedni a kollektív szellem csúcsára, csak külsőségeiben akar szociális lenni. A

Jószabásu férfi alsónadrágok klónozó anyagból **Wagner cégnél.** 74

Magyar Általános Takarékpénztár Rt.

szegedi fiókiintézele

Széchenyi tér 2. sz.

Telefon: 10-47, 26-29

Központ: Budapest

Fiókok az ország legtöbb városában.

Saját tőke 33 millió pengő

Foglalkozik a takarékpénztár és banküzlet minden ágazatával.
Páncélszoba tűz- és betörésmentes magánrekeszekkel. (Safe deposit.)

FÖLDES IZSÓ RUHA-ÁRUHÁZ

KÁRÁSZ UCCÁBÓL

költözködése miatt

KLAUZÁL TÉRRE

Férfi kizsákmányoló és igazságtalan, kis érdekekért küzdő, egyéni hajlamait állandóan kihangsúlyozó, társadalomellenes faktor s így a történelem folyamán minden partikuláris szétkülönülés, minden háborúság és viszálykodás a Férfi, vagyis a maskulin világot tükrözi. (Ezzel szemben a Nő az univerzalizálás és a szintézis.)

Igy aztán szakíthatunk a kölcsönként periódus-teóriákkal is, melyek hol állati organizmusokhoz hasonlítják a társadalom alakulását, hol mítoszokkal próbálnak rávilágítani bizonyos törvényszerűségekre, mert minthogy a társadalom az Ember műve, kézenfekvő, hogy ennek bonyolódásaiban is a két emberi östényező nyilatkozik meg, még pedig a Nő és a Férfi. A történelem kezdetén elindul a Nő, hogy alapot keressen a családnak és aztán az államnak. Spontán bugyog belőle ösztönös társadalomlétesítő képessége. Megteremt mindazt, ami a kollektivitás előállításának nélkülözhetetlen feltétele. Megfog benne a metafizikai világ szükségessége, vagyis a vallás. Kibontakozik belőle a misztérium, a mítosz és az etikus emberformáló költészet. A Nő megteremt a kulturát. Mikor a Nő kifejelesztette magából a szociális rendet, jött a Férfi s a maga rideg, inproduktív racionalizmusával a vallást törvénné és dogmává degradálta, a mítoszt és misztériumot filozófiává, az etikus, prófétikus tűző költészetet pedig kiegyensúlyozott, logikus szavak halmazává. Aztán az államhatalmat ragadta magához az illetéktelenek erőszakosságával s az értéktelenek ügyességével. A Nőt, aki maga volt a formák végtelensége, leigázta s most úgy gyurta át törvényt, hogy a jogok csak őt illessék meg. Ugyanakkor persze érezte, hogy itt nincs valami rendjén, hogy a Nőt mégsem szabad kiforgatni ősi világából, mert ez a társadalom megszűnését vonja maga után, ezért tehát narkotikumként gondoskodott a nővédelemről is s általában igyekezett törvényeit úgy megszerkeszteni, hogy abból valami engesztelő tisztelet áradjon a megcsufolt Nő felé. Mert a lényeg mindig a Nő maradt s csak a hatalom siklott át a Férfi kezébe. (Ezt érzi ma is a Férfi, valahányszor a Nővel kerül szembe. Nem bántjuk a Nőket, védjük őket, mintha most is bennünk élne az ősi büntudat, amit a hajdani hatalombitorlásért érdemeltünk ki. A Férfi mindig alázas a Nővel szemben, mert érzi, hogy nem őt illetik meg a jogok s hogy csak visszaél armányul szerzett társadalmi előnyével.)

Ha most átsuhintjuk tekintetünket a történelem, azt fogjuk észrevenni, hogy általában minden termelő periódust egy földolgozó, az előbbinél jóval inferiálisabb epocha követte. Ezt a jelenséget a történelefilozófusok az élő organizmusok analógiájára a korszeliem kibontakozásának, illetve elhalásának minősítették. Vico *isten, hősi és emberi* korokra osztotta föl a fejlődési folyamatot, Spengler a korlélek öserejű kibontakozását *kulturának*, ugyanennek elcségyesedését *civilizációnak* keresztelte el, Berdjajev az éj és a nappal változásainak mintájára szintén két tényezőre bontotta föl a korszakokat. Mindegyik általában vagy materialisztikus vagy metafizikai hasonlatokat hívott segítségül, hogy megoldja a történelem e rejtélyét. Én az előbbieket alapján *Női és Férfias korokra bontanám föl e folya-*

**! rendkívül olcsó !
ujévi vásárt
rendez:**

**Férfi és flu öltönyök
Gyermekruhák és nadrágok
Boy-kabátok
Fekete és színes télikabátok
Szőrmés Mikádók**

**Óriási készáru raktárát
szenzációs olcsó áron árusítja**

ALKALMI RUHAÁRUHÁZ

Széchenyi tér 2. sz. a.
a Tisza-szálloda során

**a legolcsóbb!!
Arveresen beszerzett áruk árusítása.
Kevés pénzért jó árut kap!**

matot, tekintettel arra, hogy ezek elsősorban nem kölcsönként fogalmak s így amennyiben a történelemben elsősorban az Emberről van szó, semmi sem kínálkozik jobban e probléma helyes megoldására, mint az ember e két eltagadhatatlanul létező ösmivolta. Valahányszor tehát egy kultúra születéséről beszélünk, joggal gondolhatunk a feminin lényeg gáttalan kibontakozására s valahányszor e kultúra halálát gyászoljuk, a Férfire kell asszociálnunk, aki a maga racionális inproduktivitásával földolgozta a kitermelt Női kultúrát, de aztán meg is ölte, hogy a folyamat elől kezdődjék.

Ha tehát a keresztény kultúra a Férfiaságba süllyedt antik kultúra romjain sarjadt ki, akkor jogos az a föltevésünk, hogy a középkor, mely újat, szociálisat, metafizikait s termékenyket hozott a kihűlt római ésszel szemben, tulajdonképpen a Nőiség föllobbanását jelenti. S ez a feminin karakter akkor minden vonalon érvényesült is. A középkor az irrealitások, a misztériumok és a vallások nagyszabású kora. Ebből kifolyólag a középkor kollektív, egyetemes és egyénellenes. A középkor bukását a Férfi, vagyis az antiszociális Egyén fölülkerekedése jelöli. A reneszánsztól kezdve a kultúra új hitet, új termékeny világnézetet nem adott. Csak a meglévő helyezett különböző magasságokba és mélységekbe s tisztára csak rendszerező munkát végzett, mely természetesen a halál előjátéka. A Férfi hegemoniája a világháborúig tartott. Azóta mintha újra Női szimtomák kezdenének előtörni. Bukik a Férfi csődbejutott logikája, bukik a naturalizmus, a kapitalizmus és az individualizmus. A bitort hatalom rácsai mögül a Nő ontja termékeny életét a világba s ha beszélhetünk egyáltalán új, kollektív kulturáról, akkor arról is meggyőződhetünk, hogy ezzel párhuzamosan a Nő bontja ki sírját, mert ő a hit, a mítosz, a mese és minden, ami egy kultúra hajnalát hozza.

Végző konkluzióm természetesen épp úgy cáfolható, mint az egész kis elmélkedés. Ezzel én számoltam s eszmefuttatásom védelmére csak azt hozom fel, hogy számtalan pontosban igazolható kijelentésemet nagyjából el részint helyszűke, részint pedig a napilapok friss és lehetőleg könnyed okoskodást követelő szellemére való tekintettel. Ami kimaradt ebből a cikkből, vagy ami még részletesebb igazolásra szorul, azt majd apránként fogom földolgozni, más alkalmakkor.

Berczeli Anzelm Károly.

A lakásdiszítés művészete

A függönyökről

A háboru utáni, de főképen a legutóbbi évek súlyos gazdasági helyzete az iparművészekről sok leleményességet és praktikus gondolkodást követel. A nehéz idők nehéz viszonyaihoz alkalmazkodnia kell a művészetnek is. Nagyrészt ennek a kényszerűt átalakításnak a hatása a mai lakás egyszerű vonalakra épített stílusa, ami nemcsak egyszerűbbé igyekszik válni, hanem minden irányban a praktikusság felé törekszik. A mai kor mindig fáradt emberének kényelem kell, a háziaszszony szempontjából pedig a lakás minden darabjának könnyen kezelhetőnek és tartósnak kell lennie. A diszítésnél természetesen ehhez az új stílushoz kell alkalmazkodni, aminek az a nagy előnye is megvan, hogy a tárgyakat a ma pénzügyi helyzetével súlyosan küzdő embernek is hozzáférhetővé teszi.

Beszélgünk először is a függönyről, mint a szoba legnélkülözhetetlenebb díszéről. A függöny az, ami leginkább emelheti, vagy ronthatja a szoba hatását, ezért ennek megválasztásánál izlésre, fantáziára és hozzáértésre van szüksége. Először is a szoba rendeltetését kell tekintetbe venni. Hálószobába például fehér grenadin, vagy tüllfüggöny, esetleg színes grenadin függöny alkalmas. A színeket ebben az esetben a bútorok színéhez kell alkalmazni. Uriszobába, ebédlőbe legstílusosabb a krémszínű nyersselyem, egész simán, kevés fodrral, a saját színében hímelve, vagy valami nehezebb csipkével. Itt is leggyakrabban a függöny anyagából készülnek az oldalszárnyak és a drapéria, de lehetnek színes brokátból, vagy nehezebb selyemből is. A szalon már többféle megoldást enged, mert annak nem kell okvetlenül, mint az uriszobának, komolynak lennie. Egy biedermaier stílusú szalonba tüllfüggöny való, dusan huzva, fodrokkal és nagyon finom csipkével, — egyszerűbb, egyenes vonalú szalonba szintén nyersselymet, világosabb krémszínben lehet alkalmazni, ebben az esetben a függöny is simább, kevesebb huzással. A gverekszoba legyen vidám, meleg színekkel kellemezzé téve a kis emberké számára, ide tehát világos, tarka színekkel hímzett függöny a legalkalmasabb. De minden szoba, azonkívül, hogy rendeltetésénél fogva különböző anyagu és vonalú függönyt kíván, megköveteli, hogy bútorainak különböző stílusát is tekintetbe vegyük, másképp a harmónia okvetlenül megbomlik. A legjelentéktelenebbnek látszó kis ötlet is megváltoztathatja az összképet. Ötlet pedig megszámlálhatatlan uton lehet szerezni. A természet minden megnyilatkozása adhat ötletet. Egy felhő formája, egy bokor szecszélyesen rendezetlen ágai, fantasztikus árnyék a falon, a szőlő kanyargó indája, alkonyatkor vagy vihar előtt az égbolt színe, játszadozó gyermekek csoportja, — minden ötletet jelent az alkotó fantáziájában. Ezeket az ötleteket azután össze kell egyeztetni a kor követelményeivel, amennyiben nyugodt, nagyvonalú és tiszta formákra van szükségünk.

Weil Magda.

MINDENKI

tudja, hogy nálam

VÁSÁROLHAT

legprecízebb kivitelű

TETSZÉSSZERINTI

(hálozati és telepes)

PHILIPS

készüléket, alkatrészt, hangszórót

18 havi részletre!

Bemutatás vételkényszer nélkül!

DEUTSCH ALBERT

rádió és villamossági vállalat

Kárász ucca 3. 279 Telefon 18-71.

1931. február 1-től Kárász ucca 7. sz.

Képkeretezés legolcsóbb Kárpáli képsza'onban
Klauzál tér. 21. Groszlán ucca sarok.

Uri szabóságomban

legújabb divat szerint készünek a legelegánsabb öltönyök sfb. A legkényesebb igényeket is kielégíti.

Kilcz Fülöp a volt Balázs és Petricég szabásza.
Dugonics tér 11. szám.

RÉGI SZEGEDI CSALÁDOK

Irt: dr. Szabó László

56

1741-ben a választott községnek polgára volt Dékány János alsóvárosi lakos.

Dékány Mihály alsóvárosi lakos háza 1748 május havában leégett.

Dékány Gergely 1785-ben ácsmester.

1848-ban idős Dékány Lőrinc felsővárosi képviselő; Dékány György nemzetőr tizedes, Dékány Ferenc pedig hadnagy a nemzetőrség felsőtanyai századában. Dékány Antal hajós (vagy halász?) a csajkás században a marostorkolati töltésszakadás alkalmával kitüntette magát.

Rókuson már a XIX. század eleje óta vannak Dékányok. 1842-ben Dékány Antal és István egy-egy forintot adott a rókusi új temetőre.

Dékány Mihály (sz. 1870 körül) budapesti állami tanítónőképző intézeti igazgató Szegeden születt, a Csuka-utcából.

A Dékányok családi kapcsolatait tüntetik el a következő adatok:

Dékány Antal felsővárosi polgár (sz. 1767) 789-ben nőül vette Szabó Teréziát.

1803-ban Dékány Apollonia Szabó Imrének a neje s az évek folyamán számos gyermek anyja, szintén Felsővároson.

1815. Rókus. Dékány Pálnak Oláh Anna a felesége.

1824. Felsőváros. Dékány Józsefnek Dóti Teréz a felesége.

1825. Felsőváros. Dékány Roza Jóhát Józsefné.

1827. Felsőváros. Dékány János polgár Kónya Emeerenciának a férje.

1828. Felsőváros. Dékány Roza Hegedüs Mátyásné (1833-ban Dékány Roza férje, mint Hegedüs István van anyakönyvelve.)

1829. Rókus. Dékány István felesége Mészáros Veron.

1832. Rókus. Dékány Anna Szabó Farkasnak a felesége.

1834. Rókus. Dékány Katalin Szabó Jánosnak a neje.

1837. Felsőváros. Dékány Józsefnek Szabó Teréz a felesége.

1841. Felsőváros. Dékány János neje Tóth Anna.

1853. Felsőváros. Dékány Roza férje Szabó József polgár.

1860. Felsőváros. Dékány Teréz Szabó Mihályné. Ugyanakkor, szintén Felsővároson, Dékány Mihálynak Kónya Anna a felesége.

1865. Felsőváros. Dékány Vera Szücs Jánosnak a felesége.

1875. Felsőváros. Dékány Veron Szel Menyértné.

Délczeg, másként *Délczög*, a legrégebbi szegedi családok egyike; tagjai sűrűn szerepelnek a XV. századbeli okmányokban.

Dér. Rókusi család volt; nyomaveszett.

Déry. A Kecskemétri 1786-ban beköltözött Deutsch Hirs leszármazottai. (Lásd a *Deutsch* családnál.) Ennek fia volt Deutsch Salamon (1772—1858 július 25.) szintén hitközségi elnök volt egy időben, mint az atyja, akitől házat örökölt a Kálvária-utcában. (Deutsch Hirs volt az első zsidó, aki házat szerzett Szegeden már 1789-ben.)

Deutsch Salamon két fia, Adolf és Farkas, 1848-ban nevét belügyminiszteri engedéllyel *Déry*-re változtatta.

Déry Adolf 1810-ben született Szegeden. 1854-ben tagja volt a szegedi kereskedő testületnek. Tőszögi Freund Máriát vette nőül, aki 1816-ban született Temesvárott és 1898 május 14-én halt meg. Déry Adolf már másfél évvel előbb, 1896 november 20-án meghalt. Déry Adolf és Tőszögi Freund Mária gyermekei:

I. Déry Manó, sz. 1839 november 9-én Szegeden. Felesége Frid Ernesztin, sz. 1849 december 18. Nyiracsádon, meghalt 1922 október 17-én Szegeden. Déry Manó 1885 március 29-én halt meg. Gyermekeik:

1. Déry Sándor, sz. Szegeden, 1874 augusztus 14-én. Gyárigazgató; a Szegedi Kerámia és Műtéggyár Rt., a Törökbecsei Takarékpénztár Rt. és a Vértesszénkereskedelmi Rt. igazgatósági tagja, a Kálvária-utca 5. sz. a., Löw Lipót-utca 19—21. sz. házak tulajdonosa; szentegyleti elöljáró. Házastársa Schlesinger Sári, sz. Törökbecsén, 1886 január 23-án. Gyermekeik:

a) Endre, sz. 1913 május 29.

b) Zsuzsika, sz. 1918 szeptember 14.

2. Déry Imre, sz. 1881 április 28-án Szegeden. Törökbecsei földbirtokos, gőzfűrés- és gőzmalomigazgató.

II. Déry Ede, kereskedő. Ennek fia

Déry Ernő gépkereskedelmi részvénytársasági igazgató.

III. Déry Károly, sz. 1844. Szegeden. Ügyvéd volt és törvényhatósági bizottsági tag, a zsidó iskolaszéknek 1873—76-ban elnöke. Ő építette a Széchenyi-téri Déry-házat, mely ma a Magyar Általános Takarékpénztár székháza. 1919-ben halt meg Budapesten. Fiai:

1. Déry Tibor, író.

2. Déry György, a Nacsi Gőzfűrés Rt. tisztviselője.

Détsy. Deutsch Adolf szegedi kereskedőnek 1843-ban megengedte az udvari kancellária, hogy nevét *Détsy*-re változtassa.

Dianovszky. Rókusi család, mely Jászai Géza tudomása szerint már kihalt. Valószínű, hogy a Dianovszkyak a hontmegyei Szenográd körültek Szegedre a XVIII. század vége felé.

Dianovszky János (1740—1805) katolikus

pap volt, 1870-től 1805-ig dorozsmai plébános. Ez a Dianovszky János a város történetében azok között szerepel, akik Szegedről irgattak a pesti lapokba a XIX. század első éveiben.

Dianovszky József, aki 1802-ben lett szegedi polgár, 1813-tól 1818-ig a város kapitánya volt. A hivatalból kilépve ügyvédi gyakorlatot folytatott. 1825-ben ő képviselte Huszka rókusi plébánost a város ellen indított perében.

Egy 1830-iki feljegyzés, szerint a Dianovszky-ház szomszédos volt a rókusi plébániával.

Dianovszky Józsefet (talán az előbb említett ügyvédnek fiát?) 1844 december 30-án a városi közgyűlés »bátorságra ügyelő biztossá«, azaz kerületi rendőrbiztossá választotta. 1848-ban újra megválasztották.

Dianovszky Ferdinánd 1837-ben kispap volt Kalocsán.

Didó. E családnak egyéb nyomát nem találjuk, mint hogy Didó Lőrinc 1863-ban kisebb-fajta uszodát nyitott Ujszegeden.

Diebl. Diebl Károly mérnök vezette 1879-ben az árvíz elleni védekezést a vasuti híd-tól kezdve Szentmihálytelekig.

Dienős. Az 1522-iki egyházi tizedjegyzék említi Dyenws László szegedi polgárt.

Dietrich. Egyéb nyoma nincs, mint hogy báró Dietrich háza megmaradt az 1879-iki árvízben. Állítólag Felsővároson volt ez a ház; mások szerint a Dugonics-téren.

Dimitrievics. A XIX. század első felében a szegedi szerbeknek Dimitrievics Demeter volt a plébánosa.

Dinnyás. Az 1522-iki egyházi tizedjegyzék említi a szegedi adózók közt Dynnyas Miklóst.

Dinnyés. Jászai a plébánia történetében említi, hogy Rókuson volt egy ilyen nevű család, melynek azonban már nyom veszett.

Havas, sáros
Időben az új

pehelykönnyű Wimpasing SLIPPER-SÁRCIPŐ

Elegáns, rendkívül simulékony,
gyorsan és fáradság nélkül felve-
hető és lehúzható.

Könnyű, de erős anyaga folytán
az új WIMPASSING-SLIPPER az
ideális és nélkülözhetetlen sárcipő.

Trikóanyaggal béleelve, felhajtható szegélyű talppal

Ára:

Férfi: P 7.90 Leányka: P 5.10
Fiú és nő: „ 6.90 Gyermekek: „ 4.60

Minden valódi Wimpasing cipő talpán az oldalt feltüntetett
csillagvédjegy látható.

WIMPASSING

Nagybani eladás: Palma, Budapest, VI. Pálffy Ede u. 12.

Karácsonyi sportrevü

Miért szeszélyes a Bástya, miért nem fejlődik az amatőr-futball, miért kellett az ujszegedi uszoda

(A Délmagyarország munkatársától)
Dr. Somogyi Szilveszter, Szeged polgármestere a fogadalmi templom felszentelési ünnepsége előtt egyszer azt mondotta az újságíróknak:

Gábor Arnold

— Szegednek most már három idegenforgalmi tényezője van. A fogadalmi templom, a Bástya és az ujszegedi uszoda.

A három tényezőtől tehát keltő a sportot szolgálja, amihez most csatlakozott a harmadik: a rókusai tornacsarnok.

A Bástya és a két sport-objektum köré csoportosul most Szeged sport-élete, amelynek az 1930-ik esztendeje eredményekben még nem, de alapvető munkásságban pozitív jelentősége.

Csak egy-egy pillantást vetve nézzük meg, milyen is volt Szegeden az 1930-as esztendő. Alfabetikus sorrendben így következnek:

A Bástya

Általában a női nemre vonatkozik az a megállapítás, hogy szeszélyes. De nincs az a hölgy, akin a Bástya túl ne tenne szeszélyesség dolgában. Retteggett bajnokok hajolnak meg előtte, de keserves leckéket is kap harmadrangu csapatoktól, amikor már mindenki a győzelmi kupát őríti... Mi az oka annak, hogy a Bástya szinte hétről-hétre meglepetést keltő eredményeket produkál?

A Bástyából hiányzik az egység.

Innen származik minden baj és kellemetlenség. Egyetlen ligacsapatról sem lehet feljegyezni azt, amit a Bástyáról: az 1930-ik évben két egymásután következő mérkőzésen a Bástya nem tudta ugyanazt a csapatát kiállítani. Ez persze nem a tréner és nem is a Bástya vezetőségének hibája. A csapat szervezésének gátló körülményei az anyagiak hiánya. Nincs az a kincsesborda, ami

Holczel Hugó

Székely Sándor

Wolf Endre

ki nem örülne egy vidéki proficsapat fenntartásánál. A Bástya minden tiszteletet érdemlő vezető-sége vagyonokat áldozott arra, hogy Szegednek proficsapata legyen. De az anyagiak szűkresztottsága miatt elsőrendű gárdát nem lehet megszervezni. Mindig a másod- és harmadklasszis az, amely a Bástyához szerződik, — driblik és fífikus agyafurtságok révén — elvértve és kölcsönbe mégis kerül egy-egy prima ember is. A játékosok azonnal nem válnak be. Hosszu hónapok munkája után törnek bele a profijátékba, de addig igen sok kellemetlenséget és fejtörést okoznak vezetőiknek. Állandóan csere-berélni kell őket.

nem ritka a betegeskedés, a sérülés, ime előáll a mindig toldozott és foltozott együttes, amelyet a legjobb szándék mellett sem lehet kiképezni, egységes egészbe gyúrt. Az volt a szerencse, hogy a beteg együttest sokszor bele lehetett hajszolni a lelkes játékba és ez szülte azután a feltűnő eredményeket. Ezek után hatott kinosan azután az, hogy jóval gyengébb ellenfelektől pedig — szem-melláthatólag az egységesség hiánya miatt — vereségeket kellett elszenvedni.

Az ésszeszokottságra kell tehát a jövőben a fő-súlyt helyezni, viszont felvetjük azt az ötletet,

nem lehetne-e kitermelni szegedi fátéko-sokból, szegedi fiatalokból a Bástya jövő-vendő csapatát?

Szisztematikus és több évi munkáról lenne szó, de nem lenne elveszett csapat a Bástya, mert nagy erkölcsi erőt kölcsönöz az, ha egy csapat abban a városban gyökerezik, ott élt és nevelkedett amelynek színeit küzd.

Ilyen csapat körül könnyen kialakulhatna 5—6 ezer főnyi törzspublikum, amely tűzön-vízen ke-

Az ellávozott Korányi

resztül követné a Bástyát. Ha nem is szeretik Szegeden a szombathelyi példákat, mégis rá kell mutatni arra, hogy a Sabáriánál minden veszte volt már, amikor az odaválósí friss erők gondolatát a Sabária akceptálta és ime a Sabária most reneszánszát éli.

A Bástyát szeretik Szegeden. De ez a tömeg megháromszorozódna, ha melegebb kapcsolatot lehetne kialakítani közte és egy hozzá egészen közelálló csapat között.

Az amatőr-futball-front

Ha a régi jó amatőr-világra gondolunk, akkor mindig azok a meccsek jutnak eszünkbe, amelyeket az egykor nagy SZAK vívott a Kinizsivel, a TAC-cal, a Bácskával, az AAC-cal és a NAC-cal. Híre sincs már ennek a régi futballozásnak. A professzionalizmus bevezetése óta nagyon meggyöngyözték az amatőr-futballista csapatok. Az ok egyszerű. Az amatőröknél felbukkanó jó anyag előbb-utóbb a profiklubok zsákmánya lesz. A szegedi amatőr-front legalább azzal eldicsekedhetik, hogy a rivalizálás ki van fejlődve. A régi emlékeken tengődő egyesületek között tudásban alig van differencia, egyforma erősségűek, vereségek és győzelmek a szerencsén múlnak. Jöttányit sem fejlődtek ezek az egyesületek az elmúlt év alatt, de nincs is, ami ambicionálná őket a fejlődésre. Hiányzik az éltető erő: a publikum. A gyerekek koncertje, amely az amatőr-meccsek jellegzetes kísérszözenéje, nem alkalmas a jövő megalapozására.

Nagy változás állt be az amatőrök irányító szervénél és felügyeleti hatóságánál, a Déli Labdarúgók Alsóvezetőségénél. A közgyűlés elsőpörte a régi rezsimeket, soha olyan jól nem működött a futballszövetség, mint mostanában, amihez nagymértékben járul hozzá, hogy a szövetségben a futballhoz értő emberek jutottak túlsúlyba, akik nem a villongások előidézésében élnek ki magukat, hanem a futballszövetségben — futballal foglalkoznak.

Diadalt-diadalra halmozott Szeged uszósportja

A szegedi uszók járták a világot, itthon pedig a rókusai pocsolyában treniroztak, de kedvüket, ambíciójukat nem vesztették el. Jöttek a győzelmek, a komoly eredmények. Csak az a budapesti verseny jelentett attrakciót, amelyiken a szegedi Wanie-fivérek indultak. Husz évig tartott, amíg elhívték Szegednek, hogy tényleg versenyuszodára van szükség. Az elismeréstől már nem sok hiányzott a létesítésig.

Dr. Wanie Rezső, Wanie András, Vágó, Boros, Mihályffy, Sirsich és a többiek Szeged uszójövőjét rajzolták meg. Vágó és Boros már Budapesté, de a szegedi reservoár kiapadhatatlan. Szinte százszámra nevelődnek a jó uszók. Erről gondoskodik Hay Pál, a kiváló tréner, aki hozzáértéssel irányítja a SZUE-ban az ifjúság nevelését. Ő trenirozza a pólózatokat, akik legutóbb már megmutatták tehetségüket az UTE ellen és megverték a legnagyobb riválist, a MESE-t.

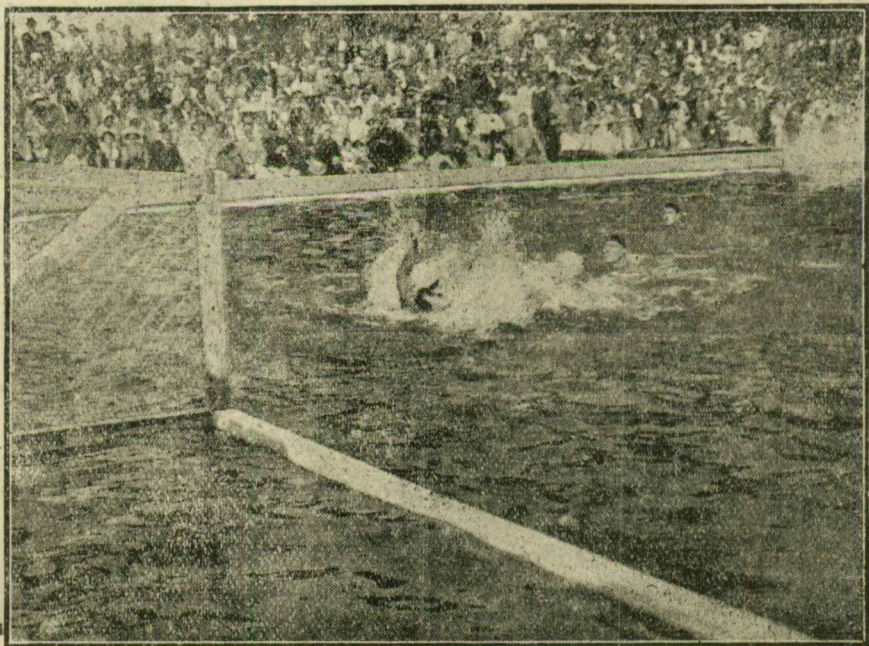
A szegedi közönség csak a lapokból értesült eddig, hogy a szegedi uszók itt is, ott is diadalokat arattak, de versenyben vajmi ritkán látta őket. Ötezres nézőszámok bizonyították a versenyuszoda megnyitása után, hogy Szegednek kell az uszósport, akarja látni fiait itthon is. A SZUE politikája pedig az egész vonalon győzött: olcsó pénzért nagy attrakciókat nyújtott.

Karácsonyi sorok az uszásról

Írta: dr. Wanie Rezső.

Csak két hete, hogy befejeződött az idei uszóév. Sokkal hosszabbra nyúlt, mint reméltük volna, sokkal gazdagabb volt, mint álmodtuk valaha.

Gazdag volt versenyeredményekben: gazdag volt sporteredményekben: amit a versenyzők tömeges jelentenek és gazdag volt testnevelés-

SZUE-MAZ döntőmeccs

politikai alkotásokban: hiszen két oly hatalmas pillért nyert az idén a magyar uszósport a budapesti fedett és a szegedi nyitott uszodában, amelyeknek jelentősége felbecsülhetetlen, mert mind a kettő szégyenletes hiányt temetett be.

Tehát vetettünk is, arattunk is. Learattuk a mi termésünket Európa minden vizén, ahova eljuthattunk kis számú hadseregünkkel és elvetettük itt a felépült uszodák áldozata alakjában a jövő aratások gazdagságának reményét.

Elvetettük, mi az összes, de így is kis számú szegedi polgárok, egyformán kivéve részünket a nehezen meghozott áldozatból, hiszen sok hiány vár még nálunk betemetésre. De miként a palántának elégtelen az elültetés; továbbbi gondoskodás nélkül önmagában virágot bontani nem tud; ugy ezek az alkotások is csak olyképen tudják majd azt a célt szolgálni, amelynek szolgálatába immár az egész város bekapcsolódott, ha az ültetők szívükre veszik a virágzás ügyét is és segítségére lesznek büszke sportunknak, az uszások mindenütt, ahol ezt a nemzeti érdekek indokolják. Hiszen a magyar virtus, erő, épség, dicsőség szolgálatát senki sem tartja kizárólag a versenyzők feladatának.

Az atlétikában nem volt fejlődés, de Madarász megnyerte a párisi versenyt

Valahogyan a stagnálás idejét éli a szegedi atlétika. Akárhogyan is alakulnak a dolgok, mindig újból és újból rá kell mutatni arra, hogy amióta a SzAK-ból az egykori híres gárda kivonult, megszűnt Szegeden a rivalizálás. KEAC bármennyire is becsületes munkát végez, olyan nyomasztólag hegemonizálja előnyös szervezeténél fogva az atlétikai életet, hogy egyetlen egyesü-

Iji. Ottó Károly

let sem képes vele versenyben lenni. Ennek volt azután a következménye az, hogy az atlétikával foglalkozó egyesületek nem tudnak lépést tartani az egyetemi klubbal.

A sivár esztendő oázisa volt Madarász Endrének, a kontinentális hírű díszkoszvetőnek a világklasszisba emelkedése. A nehéz körülmények között élő és még egyesülete támogatását is nél-

Újévre

női és férfi **ernyők**

minden színben és kivitelben

leszállított áron

Káldor J. és Tsa cégnél

Szeged, Kárász ucca 8. 139b

vásárolhatóak legjobban. Telefon Automata 21-02.

Retikült

pénztárcát adjon kedveseinek ajándékba

Újévre

Kétszeres lesz öröme, ha megtudja, hogy

Szegszárdynál

vásárolta, mert minden darab elsőrendű szép munka.

Vegyen

tehát feltétlenül nála mert karácsonyra és újévre árait tulzsolt raktár miatt mélyen leszállított

Kárász ucca 14. Iskola ucca 11.

Eredeti FIAT alkatrészek

az összes régi és új típusokhoz

kizárólag

Fiat Autómotobilok Magyar Eladási Rt. Budapest, IV. kerület, Váci u. 1. szám. — Telefon: 828-48.

valamint

H. 3

Személyautómotobilok 514, 521, 525. Teherkocsik 0.4-5 tonnáig.

Körzefképviselő: **FIAT** autómotobilok délmagyarországi képviselője **Markovics Szilárd** okl. gépészmérnök Szeged, Tisza Lajos körút 44. szám.

Madarász Endre

különböző Madarász sportkarrierje nagy emelkedést mutat. Az eredmények egyre közeledtek az 50 méterhez és kulmináltak Párisban a 47 és fél méterben. Ugyanitt eredménnyel képviselte a magyar színeket a szegedi Boros is, aki a gátfutásban győzött Párisban.

A harmadik legeredményesebb szegedi atléta Gyetvai, az SzMTE hosszútávfutója, aki nevét az idén a szlovenszói maratoni bajnokságban elért második helyével tette mindenütt ismertté.

Az SzMTE-ben egyre nagyobb tömegek hódolnak a sportnak

Keveset beszélni és sokat dolgozni, ez a jelző Szeged munkás sportegyesületében, amely az elmúlt évek alatt egyre nagyobb teret hódít a dolgozók körében és egyre több hivat nyert meg a testi kultúra szeretetének és ápolásának.

Keveset beszél az SzMTE, de annál többet dolgozik. Ha a munkaidő végét jelzi az óra, az új munkásifjúság a tornatermekbe tördül, nyáron ki az uszodába, hiszen ennek az ifjúságnak nem kizárólagosan testedzést nyujtanak a sportok, hanem szórakozást is. Az SzMTE szegény egyesület. Sokat nem tud áldozni és kevesen támogatják, hivatalosan meg épen nem. Az SzMTE nem foglalkozik agyaggalamblovészettel, tagjai annál inkább otthon vannak a nyujtón, a korlátón, a birkozószyonyegen és a ringben, vagy az uszodában.

Dolgos, keményizmu munkásleányok a svéd gimnasztika és ritmikus torna ezernyi változatában otthonosan mozognak; markos legények macskaügyességgel végzik a nehéz gyakorlatokat; birkozásban övék az első gárda Szegeden és a duzzadó izmok munkája a legnagyobb gyönyörűsége annak a közönségnek, amely lelkesen tapsolja a munkásgyőzelmeket. Az SzMTE tornája az egészség megóvását szolgálja, se hiuság, se szereplési viselkedés nem sarkalja őket. Tornásznak, sportolnak önmagukért — maguknak.

Fel kell jegyezni azt, hogy az SzMTE volt a legszorgalmasabb versenyrendező a nehéz atlétikában. Tavasszal és ősszel alig mult el vasárnap, hogy egy-egy birkozó, vagy boxolóversenyt ne bonyolítottak volna le. Ezekre a versenyekre, persze a legjobbjait állították ki, de nem nevelnek sztárokat, a tömegsport náluk a fontos és miután a sportnak elsősorban ez a legfontosabb hivatása, ennek pedig Szegeden a SzUE-n kívül az SzMTE felel meg legjobban, foglalkozunk külön fejezetben ennek a törekvő sportegyletnek munkásságával. Van már uszószyakosztályuk is és aligha

MTE-FIC birkozóverseny

évedünk, amikor azt állítjuk, hogy az SzMTE lesz a SzUE mellett Szeged legnagyobb rezervoárja a vízisportok terén.

Miért hanyatlak a vívóélet Szegeden?

Miért? Ezt a kérdést sokan felvetették már, de választ még nem igen kaptak rá. Nem is olyan régen Szeged volt a vidéki élet vívócentruma.

Dr. Kiss Menyhértné

Most alig hallani róla valamit. Az élénk szegedi vívóélet ma már csak emlék és Debrecen mintha egyre jobban Szeged elé törne.

Az előtt egymást követték a nagy versenyek. Ma ezeknek híre sincs. Abban sincs hiba, hogy nem vívnának eleget, csak talán az anyag az, amely

Dr. Szabó Béldné

egyre csökken a kvalitás dolgában. A régi nagy és neves szegedi vívógárda eltűnt és az egykor első klasszist reprezentáló vívók helyett ma már csak a második, harmadklasszis képviseli Szeged vívó-sportját.

A mesterekben nincsen hiba. Koós ezredes és Armentano lovag kiváló maestrók. Armentano gyermekiskolájával, Koós ezredes pedig levante- és hölgyvivóival produkált elsőrendű teljesítményt. De valahogy hiányzik a férfi versenygárda és ha nagyon gyorsan nem látnak hozzá a dolgokhoz, az egykor kitűnő hírnévnek örvendő szegedi vívás — csak emlék lesz. Szeged vívó-sportjára ismét büszke szeretne lenni.

Kerékpárosok elkeseredése

Közel tízezer kerékpár fut Szegeden és e sportnak népszerűsége egyre emelkedik. A kismemberek jól bevált közlekedési eszköze lett a bicikli, a kismembeknek a sportja a kerékpár.

1931-et írunk és a 130.000 lakóju városban nincsen kerékpárpálya és nagyon kevés azoknak a száma, akik ezzel törődnének is. A Magyar Kerékpáros Szövetség déli kerületének semmi egyébként nem kellene harcolni, minden egyébkénti tüzést fel kellene függeszteni és minden erejét erre az egyetlen programra koncentrálni: kerékpárpályát Szegednek. Szinte csodálatos, hogy a pályakérdés nincsen megoldva Szegeden. Hiszen üzleti szempontból is kifizetődő a kerékpárpálya. Budapesten a futballmeccseknek a kerékpáros pályaversenyek a legnagyobb konkurrensai. Szegeden nem akad löke erre az üzletre.

A pályahiány természetesen rányomja bélyegét Szeged kerékpáros-sportjára. Az országot sa-

Szlanka Ica

rában sportolhat csak a szegedi biciklista és íme a szegedi humus e téren is csodákat művel. Kiváló országúti kerékpárversenyzői vannak Szegednek, közöttük is első Fekete, a Vasutasok többszörös löbbszörös bajnoka, aki az idén Szeged 100 kilométeres országúti bajnokságában a budapesti első klasszis elől vitte el az első díjat.

Fekete, a löbbszörös bajnok

A Magyar Kerékpáros Szövetség déli kerületének helyesebb irányba kellene terelni a szegedi kerékpáros-sport fejlődését, mert amit a többi sportágban tudott Szeged nagyot produkálni, ebben a rendkívül népszerű sportban is első helyre küzdene fel magát. Minden egyebet félretenni tehát és küzdeni: kerékpárpályát Szegednek.

Kiss kerékpáros bajnok

A ping-pong

Nem lehet elhaladni az asztali tenisz-sport terjedéséről. Teljes testmozgást követel meg ez a sport, a lábak, de különösen a karok fokozott izommunkáját és rendkívüli szívósságot. Szegeden is gyorsan hódított a ping-pong és itt is bekövetkezett, ami minden sportágnál, egyszerre népszerű lett, egyszerre szaporodott tömeg, gé kultiválóinak száma és a szegedi ping-pongózók ma már kimagasló tényezői a vidék asztali tenisz-sportjának.

Három egyesület rivalizált kezdetben egymással. A SzAK, a KEAC és a Zrínyi-KAC. Utóbbi hamar elerőtlenedett, a porondon a SzAK és a KEAC maradt. Folyik nagyban a rivalizálás, közben Szegeden termelődött ki Európa egyik legjobb női ping-pongózója, Gál Magda, aki tucat-számra nyeri a bajnokságokat, közte olyanokat, mint Angliáé és Délnémetorszáé, alig néhány héttel ezelőtt pedig Magyarország vidéki bajnok-

Gál Magda

ságát nyerte meg. Gál Magda nagy eredményű kontinentális turái nagyban hozzájárultak a magyar népszerűsítéséhez.

Nagy klasszisu művelője az asztali tenisznek Szegeden a KEAC-ista Csányi is, továbbá a SzAK-ista Vermes, aki jelenleg még diák, de a legnagyobb jövő előtt áll.

Sajnos, nagyszabású ping-pongversenyek nem igen voltak az idén Szegeden és a nagy magyar klasszisokat a szegedi publikumnak még alig volt módjában megismerni.

Egy kis statisztika, hogy a szegedi egyesületekben milyen sportot művelnek

Délvidéki Automobil Klub: motorsport.
Kisarlás Egyetemi Atlétikai Klub: futball, atlétika, vívás, ping-pong, tenisz, torna.
Szegedi Atlétikai Klub: futball, atlétika, birkózás, uszás, ping-pong, tenisz, kerékpár.
Szegedi Testgyakorlók Köre: futball, atlétika, torna, boxolás, tenisz, kerékpár.
Szegedi Torna Egylet: torna, evezés.
Szegedi Vasutas Sportegylet: futball, atlétika, torna, uszás, birkózás, kerékpár.
Szegedi Munkástestmozgás Egyesület: atlétika, torna, uszás, birkózás, boxolás.
Szegedi Csónakázó Egylet: evezés.
Szegedi Regatta Egylet: evezés.
Tisza Szegedi Evezős Egylet: evezés.
Szegedi Evezős Klub: evezés.
Zrínyi Kereskedelmi Atlétikai Klub: futball, ping-pong, kerékpár.
Újszegedi Torna Klub: futball.
Szegedi Iparosok Közművelődési Egyesülete: futball.
Szegedi Vívó Egylet: vívás.
Szegedi Polgári Lövész Egylet: céllövészet.
Szegedi Uszó Egylet: uszás, vízpoló.

g. a.

Kérje mindenütt a

Yestor ételizesítő
hus-
kivonatot.

Gyártja: Herceg Esterházy husárugyár.

Kapható minden fűszer- és csemegeüzletben.

Szegedi képviselő:

310

Palotai Imre, Bécsi körút 31. Telefon: 32-34

Könyvek

Idegen emberek

(Márai Sándor új regénye.)

I.

Márai új könyve Párisról szól, illetve a magyarok életéről Párisban. A franciákról. A franciák és az idegen viszonyáról. Magáról az idegenségről, amely láthatatlan válaszfalakat emel két ember közé, még akkor is, ha olyan szoros testi kapcsolatok fűzik egymáshoz őket, mint két szeretőt.

Párisról írni: ennek a magyar irodalmi hagyományban tradíciói vannak. Párist dalolta, glóriáztta Heltai, Ady, Babits, Kosztolányi és más magyar írók hosszú sora. De Márai könyve nem ismétlés, inkább revízió, átértékelés. Megváltoztak az idők. Mások a magyarok, akik Párist járják és más a Páris, amely fogadja őket. Békében is nyomorogtak a magyarok Párisban. De az a bohém nyomor volt, ami nyomor, megtermékenyítő szenvedés, melyre boldogan emlékeztek vissza késő öregségükig. Ma többen vannak a magyarok Párisban és mélyebben vannak. Földöntutók, emigránsok, koldusok, gyári munkások, hazátlanok serege. És Páris is másként nézi az idegent. A győzelemtől részeg Párisban a sovinizmus még erősebb — ha ugyan lehet erősebb, — mint azelőtt. Az idegent lenézik, gyűlölik. Párisban az idegen legfeljebb a hotelportással és a pincérrel juthat némileg emberi viszonylatba. Francia meg nem hívja magához. Mint ahogy Márai mondja: az idegen könyvebben bejuthat egy francia család hálószobájába, mint az ebédlőjébe.

II.

Márai regényének a hőse egy fiatal magyar tanár, aki Rockefeller ösztöndíjjal kiment Párisba és ott „elejtette magát; mint ahogy az ember eldob egy villamosjegyet”. Regénye két részből áll. Az első rész addig tart, amíg eltart a pénze. Addig szőnyegekben jár, a dolgok szépek és kellemesek. Azután „szeptember 27-én, délután 6 óra 18 perckor elfogyott a pénze”. És erre megváltozik a klíma Párisban. Megismerkedik Páris durvább hangjaival, keztyűtlen öklével. Jön a mosogató a Duval étteremben, a bőrnyuzás a nagy vásárcsarnok mögött, a billancourti autógyár pokla, eluszik a hazulról hozott szép bőrönd és az utolsó tiszta ing. És azután jön a francia nő, akit érdekel az idegen, mert olyan furcsa szegény és az ilyesmit nem lehet megmagyarázni. Azután jön egy kábult, különös idill a bretagnei halászfaluban a kétes felocsudásig.

Történésnek ez nem sok és szimplának látszik, de Márai zsufolásig meg tudja tölteni ezt a keretet. Szeme, mint egy nagyszerű fotografálógép lencséje, mindent lekap. „Egy vigéce fogpiszkálóval a szájában újságot olvasott”. Ilyen lényegtelenné látszó megfigyelések jelentőséget nyernek, egyetemes értékű megállapításokra villantanak. Márai minden szavával vetkőztet, szinte kellemetlen alapossággal, szinte perverz kiméletelességgel. Fanyar kritikája azonban olyan egyéni, olyan eredeti és olyan szellemes, hogy a felületesebb olvasó lép tenyomon humort láthat benne. Márai még a legapróbb megjegyzéseiben is, általános, filozófikus álláspontokat szőgez le az élettel és a mindenséggel szemben. De nem a filozófus nyugalomával teszi ezt, hanem fojtott, dühös szenvedéllyel, agresszív módon. Minden szavával robbant, hogy a látszat mögé, a struktúra szövetébe hatoljon.

Márai új könyve „tisztességes dolog”, nemcsak a szerző, hanem az egész magyar irodalom szempontjából.

Szirmai Tivadar.

Gróf Bethlen Margit: Impressziók. Korraiznak is nevezhetjük a kiváló író kötetét, de több ennél: egy megdönthetetlenül szilárd talajon álló moralista etikája, egy művészlélek magasán szárnyaló esztétikája, a társadalmi élet ezer változatában a nemes tradíciók megőrzője s a haladás, a modern fölfogás, a jövő uttorója. Negyven elmés gondolatfuttatást ölel föl ez a könyv, amelyek mindegyike a mai élet egy-egy problémájának megfejtése. Olyan problémákat old meg gróf Bethlen Margit könyvében, melyek mindnyájunk életében felvetődtek már s amelyeknek megoldása gyakran nagyon nehéz feladat. Az illusztris író könyve új oldalról mutatja be Bethlen Margitot, az író és színművészt: a társadalombölcselel komoly, de sohasem nehézkes szerepében.

A csinos kiállítású kötet az Athenaeum kiadásában jelent meg. Ára 4.— pengő, kapható minden könyvkereskedésben.

Beöthy Zsolt: A magyar irodalom kis tükré. A legnagyobb magyar irodalomtörténésznek páratlan népszerűségű könyve most új, díszes kiadásban jelent meg. Az immár nemzeti szimbólummá vált volgai lovasnak Beöthy Zsolt-teremtette messzeteintő alakja ma is megdobogtatja szívünket, — ma is nélkülözhetetlen breviáriuma ez a klasszikus művek minden magyar kultúrembernek. Az irodalombölcselel mélyreható intuíciójával a költő ihlete társul e könyvben; a tudós munkáját a művész formálta kerek, tömör, élő kompozícióvá. Beöthy Zsolt könyvéhez a legnehezebb időben s szerzőjének halála után is hű maradt a magyar olvasóközönség. A most megjelent hetedik kiadást Kéky Lajos kiváló esztétikusunk és irodalomtörténészünk rendezte sajtó alá és nagyértékű bevezetéssel, továbbá az egész magyar irodalmat felölelő repertoriummal látta el. Illusztrációk is első ízben díszítik e művet.

A díszes kiállítású, nagyon szép kézikönyv az Athenaeum kiadásában jelent meg s kapható minden könyvkereskedésben.

Móricz Zsigmond: Eső-leső társaság. Móricz Zsigmond minden művével újabb magaslatokra emelkedik, nagyszerű leíró ereje, emberábrázoló képessége egyre tökéletesebb lesz, egyre közvetlenebbül szívatjuk magunkba írásából a magyar élet igazi ízét. Új novellás kötetében, az *Eső-leső társaságban* végső és mélységes ösztönök kergetik e remekbe faragott történetek embereit: ám ezek az ösztönök seholsem durvák a maguk nyersségében, hanem az élet kemény prizmáján megtörve ezer színben és ezer változatban nyilatkoznak meg. Móricz Zsigmond új könyve új és öröndetes karácsonyi ajándék mindnyájunk számára.

A csinos kiállítású, testes kötet az Athenaeum kiadásában a napokban hagyta el a sajtót, kapható minden könyvkereskedésben.

Heltai Jenő: Életke. Egy nyomorék kislány, aki nek angyali szépségű fejet illesztett csuf pupja fölé a Gondviselés, hőse Heltai Jenő „Életke” című új regényének. Életkének borus-derűs életét, boldog és boldogtalan gyermekkorát, vidám intézeti éveit, szomorú ráeszmélését nagy élettragédiájára, nővé sarjadását és nagy szerelmének megragadó regényét írja meg az író intim bájjal, megható, jóságos életbölcselettel. Heltai új regénye nemcsak egy hallatlanul fölényes írónak remekműve, hanem egy rég megállapodott, bölcs világszemléletű is, aki már túl van az élet nagy megismeréseinek izgalmain. Az *Életke* elejétől-végéig egy hódítóan kedves, okos és szellemes írói egyéniség legintimebb megnyilatkozása.

A remek regény az Athenaeum kiadásában jelent meg: ára 4.20 pengő, kapható minden könyvkereskedésben.

Zilahy Lajos: A szökevény. Zilahy Lajos most megjelent nagy regénye: *A szökevény*, öröndetes meglepetés nemcsak arányaiban, hanem értékében és jelentőségében is. Jelentőségében azonosítva nagy is, mert a Két fogoly-hoz hasonlóan azokat az éveket szóltatja meg, amelyek szívünk gyökeréig megrendítették bennünk emberségünket s romokba döntötték az egész körülöttünk épült világot. *A szökevény* a béke, háború és forradalom nagy regénye. Egy fiatal ember életén keresztül látunk bele abba a nagy világfelfordulásba, amely a szerajevói gyilkos revolverlövésének adott jelére kezdődött s világégésen, országok megsemmisülésén át, forradalmak borzalmain keresztül megváltoztatott mindent. Zilahy, akit évek óta a magyar irodalom egyik legelső reprezentánságunk ismerünk, új regényével hirtelen magasba ívelő írói karrierjének újabb dicsőséges állomásához érkezett. A belső tartalmához méltó, csinos kiállítású testes regény az Athenaeum kiadásában jelent meg.

OSMIA SUPRA

OSMIA SUPRA

OSMIA SUPRA

Hosszabb ideig irhatunk vele. Ezzel a ténnyel az „Osmia-Supra” töltőtollak még egy fontos jó tulajdonsággal bővültek.

Ön már tudja: kifogástalan anyag, majdnem elpusztító hatatlan, minden elpusztító megfelelő, rögzített 14 karátos aranytoll, normális használatnál törhetetlen, melegszerű hűvös, piszkos, csodálatos klipszbezárási ismertető jelei az.

Normal 35.— P.

Extra 40.— P.

27.50 P.

25 ÉVI SZAVATOSSÁG!

Kapható minden jobb papír-, írósz- és szaküzletben.

Az Androsi leány. (Thornton Wilder regénye, Révai-kiadás.) Milyen nagy ez az Amerikai! Mily kevésbé ismerjük és mily megbocsáthatatlan ostobaság egy jelzővel elintézni! Most Wilder megtanít arra, hogy még mindig nem ismerjük eléggé Amerikát — mert sose képzeltek volna, hogy azon a földön születésük meg Anatole France-nak, a Thais írójának méltó követője. Wilder könyvének hősnője is görög hetéra, Chrysis is a görög kultúra hanyatlásának különös illatu levegője veszi körül. A világvárosból a thébai remeteségben vonuló hetéra problémája egyszerűbb, mint Chrysisé, Chrysis egyénisége és sorsa egyaránt bonyolult. Ez az öregedő és betegségtől gyötört hetéra a görög kultúra fénykorának egész kincsházát magával hozza egy kis szigetre és ezt a kincset igyekszik szétszórni a jámbor kispolgárok fiai közt, akik lakomáin körülserleglik. Euripidest és Platont szavalja, olvassa nekik. A hetéra háza a műveltség és jó modor iskolája. Ez a hősnő környezete. Itt indul meg a történet: az öregedő Chrysis utolsó, nagy szerelme az ifjú Pamphilus iránt, akinek már rég el kellett volna vennie a neki szánt tisztas polgárleányt, de addig jár Chrysis házához, míg végre véletlenül megismerkedhetik a hetéra titkon nevelt hugával. Ha Chrysis sorsfelelme nem éreztetné előre a regény végét, azt hihetnők, hogy valami Herrman és Dorottya-szerű idill következik; mert Chrysis nagylelkű s mert Pamphilusnak sikerül legyőznie a polgár-család előítéleteit a hetéra hugával szemben. De a sors nem engedi meg az idillt, Chrysisel végez lapangó betegsége, Glycerium pedig meghal világ-rahozott gyermekével együtt... a sziget polgári nyugalomát nem fenyegeti többé semmi. Anatole France óta nem élveztük a dekadens görög kultúrának olyan érdekes és megkapó rekonstruálását, mint aminővel ez az amerikai lepi meg az olvasókat.

Else Feldmann: Az anya teste. A francia irodalomban egyre erősebben érezhetővé válik az a törekvés, amely a kiszikkadással fenyegető regényírást új témakörrel, a néppel akarja gazdagítani. Ennek a »populista« iránynak egyik kiváló alkotása Else Feldmann bécsi írónő kis regénye, amely Bécs ötödik rendjébe, a társadalom hajótöröttjeihez és száműzöttjeihez vezeti az olvasót. A regény főszereplője egy tulságosan érzékeny lelkű ujságíró, akit a véletlen Bécs egyik külvárosába visz, ahol egy csomó szervesen összefüggő drámai eseménynek lesz nemcsak szemlélője, hanem tevékeny részese is. Az izgalmas események középpontjában egy munkáscsalád élete áll és rajtuk keresztül az egész szenvedő és vergődő embertömeg, amely a külváros munkahelyeit, csapsházáit és »fényes kávéházait« benépesíti. Az ujságíró beleszeret egy kis cselelányba, aki iránt nemcsak szerelmet, hanem részvétet is érez. A kisleány életutját azonban más erők irányítják és hiába próbálja meg az ujságíró a lehetetlent is, a leány lezuhan a fertőbe és erkölcsi halott lesz, mielőtt emberré lehetett volna.

»Az anya teste« ára fűzve 1.20 P, kötve 2.20 P és minden könyvesboltban árusítják.

A vérpad árnyékába vezeti el az olvasót a világ-hírű orosz író: Turgenev kis remekműve, a »Kivégzés«. Problémája nagyon egyszerű, nagyon emberi. Leírja azokat az érzéseket, amelyek minden egészséges idegzetű embert eltöltenek, ha a sors úgy hozza magával, hogy mint szemtanú jelen legyen egy kivégzésen, tekintet nélkül arra, hogy a halálra ítélt megérdemelte-e büntetését, vagy sem. Turgenev mint szemtanú jelen volt egy kivégzésen, átélte a delinkvens utolsó éjszakáját, látta a kivégzés előkészületeit, a vérpad fölállítását, a főpróbát a nyaktillóval, ott volt, amikor tudtára adták az elítéltnak, hogy kegyelmi kérvényét elutasították. Azután együtt sietett be vele abba a helyiségbe, ahol az ingét és a haját körülnyírták és a lelkész imái közben megkötözték. Turgenev ott volt abban a menetben, amely az elítélt mögött és vele haladt át a ködös őszi reggel félhomályában a tágas börtönudvaron, ki a börtön előtti térre, ahol a katonai kordon mögött tizezrek dulakodtak, hogy minél közelebb juthassanak a véres látványossághoz. Az orosz író minderről a tudós lelkiismeretességével ad beszámolót.

A Kivégzés egy most megindult könyvsorozat első kötete. Ára fűzve 1.20, diszes egész vászonkötésben 2.20 pengő.

Tabéry Géza: Vértorony. Bárány Eötvös József »Magyarország 1514-ben« című nagy regényének megjelenése óta regényíró nem nyult még a magyar történelem kavargó anyagához annyi nyers őszinteséggel, mint Tabéry Géza, Erdély kiváló írója, a Vértorony című, most megjelent, hatalmas, kétkötetes regényében. Dózsa és Werbőczy korába, a magyar parasztság első nagy szabadságharcába visz bennünket az író, a véres osztályharcot, majd a parasztlázadás irtózatosságot következményeit, meg-

döböntő történelmi hűséggel és realizmussal tárja olvasói elé. Regényének olvasása közben élénk társul az a meztelen osztályöntudat, amely a magyar proletártömegeket a Dózsaszázadba hajította. A nagybányai bányamunkásság életében megismerjük a XVI-ik század kollektív osztálytörekvéseit, amelyek a reformáció vallásos küzdelmeivel egyetemben a parasztlázadás mozgó erői lettek. A Vértorony első sorától befejezéséig izgalmasan érdekes olvasmány.

Az Erdélyi Szépművészeti Céh kiadásában megjelent hatalmas kétkötetes művet nálunk az Athenaeum hozta forgalomba. A csinoskiállítású mű az összes könyvkereskedésekben kapható.

Hogyan éljen a szívbajos ember? (Szív- és ér-elmészesedés, vérnyomás.) Dr. Bodon Károly, a kitűnő szerző, akinek a szív és az erek betegségeinek kezelése a specialitása, nagyon dicséretes munkát végzett, amikor e népszerű könyvét megírta. Az idősebb embereknek több, mint a fele szenved szívbajban és ér-elmészesedésben és rengeteg ember hal meg ideje előtt, mert nem élt úgy, ahogy gyengült szíve kívánta volna. Égető szükség volt tehát oly könyvre, mely az életrend minden ágára, táplálkozásra, munkára, pihenésre, sportolásra, dohányzásra, szeszitalokra, nemi életre, stb. kiterjeszkedve pontos és világos szabályokat állít fel. Nagy szakértelemmel állítja a szerző szembe a valódi szívbajokat a képzeltekkel, ami rendkívül fontos dolog. A szerző behatóan foglalkozik a magas vérnyomással és az ér-elmészesedéssel, körünk e két nagy rémképével és a kellő életmód ismertetésével rávilágít — már amennyire ez laikusok számára irt könyvben lehetséges — azok kezelésére is. A könyv nagyon tetszetős és olcsó kiállítása Novák Rudolf és Társa, a népszerű kiadó ügyességét és áldozatkészségét dicséri.

**Tarló, mosható
ondolálás
IDA nőifodrász
szalónban**

**Oroszlán ucca 4. ~ Előnyös árak.
Ellismeri elsőrendű munka.**

Dixon, az óceánrepülő. Amerikai vakmerőség, technikai akarat himnusza ez a regény. Hőse egy árva fiú: Ted Scott, aki amikor az óceán felett száll a »magányos sas«, akkor is szeretettel gondol mindenkire, akik hozzá közel állnak. Pedig ezekben az órákban a világ minden rádiója, távirója és ujságja az ő nevével hangos, de erre egy pillanatig sem gondol. Ted Scott regénye nemcsak egy hősi cselekedet, nemcsak izgalmas és kalandos események sorozata, hanem a nagy elhatározás sok megszületésének lélektani magyarázata is. Nem az a világraszóló szenzáció, hogy Ted átrepül az óceánra és hogy mindenkiénél jobban ismerik a nevet — hanem az a kétségbevonhatatlanul hatalmas teljesítmény, ahogy Ted alkalmassá tette magát erre a kivételes bravurra, valósággal felnevelti magában az óceán hőst. A könyvet angolból Radványi Kálmán fordította. Révai kiadás, ára kötve 4 pengő 50 fillér.

DELMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség:

Somogyi u. 22. I. em. Telefon: 13—33.

DELMAGYARORSZÁG

Kiadóhivatal:

Aradi ucca 8. szám. Telefon: 306.

DELMAGYARORSZÁG

Nyomda:

Lőw Lipót ucca 19. Telefon: 16—34.

DELMAGYARORSZÁG

Kölcsönkönyvtár:

Aradi ucca 8. szám. Telefon: 306.

DELMAGYARORSZÁG

Jegyiroda:

Aradi ucca 8. szám. Telefon: 306.

Az új típusu

autó hűségese szol-
gálja gazdáját homokos
sáros rossz utakon is!

Legbiztosabb a

Johnson

csónakmotor üzeme,
3 HP–32 HP erő kifej-
tésig minden méret-
ben szállítható!

THE NEW

ROYAL CORD

pneumatikkal a legjobb
tápasztalatokat szerez-
ték vevőink!

Alföldi Gépkereskedelmi Rt.

Szeged, Feketesas ucca 22.

Ford-Service Eberhardi ekék Reithoffer lég-
javítóműhely Kühne kisgépek kamrás abroncs

Magyar Miniatűrök

Írta:
Járnó József

Néhány perc múlva megindult a menet. Bacsányi négy feltűzött szuronyu katona között ment, mögöttük kis bőrtáskát vitt magával a főhadnagy. Bacsányi János lefoglalt íratát: két-három verset és egy esztétikai értekezést.

Az uton, amerre mentek, megbámulták őket a járókelők s az osztrák, orosz, porosz katonák.

A linzi parkban két elfáradt öregember sétálgatott. Egy férfi és egy asszony. A park keresztútjánál két férfi jött szembe velük. Az egyik meglökte a társát és odasugta:

— Bacsányiék...

Továbbmenve halkan magyarázta:

— Száműzetésben van itt, husz éve már...

— Hiszen kiderült, hogy nem volt tagja Martinovitsék összeesküvésének!

— Napoleon megbízásából lázító röpiratot írt a császári ház ellen...

Amikor a franciák kivonultak Bécsből, elmenekült velük. Párisban fogták el, amikor a szövetségesek elkergették a korzikai kalandort. Bebörtönözték, de a császár kegyelmét adott neki, csak Linzt nem szabad többé elhagynia...

— Kazinczy sohse állhatta ezt az izgága beképzelt embert...

— Mások se nagyon: nem is volt nemes ember, II. József alatt kapott csak hivatalt...

A linzi temetőben néhány emberből álló halottas menet kísért egy fekete, gyalulatlan deszkából ácsolt koporsót. A sirnál röviden beszélt a pap s aztán a sietőskezű sirásók nekiláttak a koporsó elföldelésének. A néhány feketeruhás ember még levett kalappal állt egy darabig a sirnál, aztán megindultak a temető kapuja felé. Németül beszéltek valamennyien.

— Nyolcvankét éves volt, — harminckét évet töltött börtönben és száműzetésben... Nagyon vágyott haza szegény... Néhány nap előtt elmentem hozzá: egyedül volt s önmagával beszélgetett — magyarul... Évek óta senkihez se szólhatott az anyanyelvén.

— A temetésére se jött el senki odaáról: se rokon, se barát, se ismerős...

— Amíg az asszony itt volt, még csak éltek

valahogyan, de az szegényke, már hat éve halott.

...Valahol, egy linzi kőfaragómester műhelyében, az egyik segéd fűtyörészve véselt ki egy sírfeliratot:

»Die Mitwelt mag neidisch oder undankbar, aber die Nachwelt wird gerecht sein«.

A forradalmár

Nagyon lelkes szemek villantak össze a sötétes kis szobában. A lámpa fakó világossága misztikus színezte a kis gyülekezetet, melynek minden egyes tagja úgy érezte, hogy ő is egy pillér a világtörténelmet alábástyázó oszlopsorban.

Sovány, lázasszemű fiatalember beszélt, ki- nek alakjára szinte kontrasztként simult a ferences csuha.

— Páris... Gréve-tér... Danton... Nyugat... Elég volt! Akarni és merni kell, forradalmasni! Európa minden elnyomott, megtört népének egy nagy összefogásban kell egyesülni... A francia jakobinusok útát mutattak: Liberté! Egalité! Fraternité!...

A mondani tilos szavak felkorbácsolták a fiatalemberek vérért. Vad-hangos fogadkozások hangzottak el s bucsuzáskor, amikor hazamenetelre készülődtek, mindenki úgy érezte, hogy kötelességet adott ró le az ígéretével:

— Megkezdem a dunántúli direktórium alakítását!

— Lemásolom a forradalmi kátét!

— Én terjeszteni fogom!

— Lefordítom magyarra a francia konvent kiáltványait!

...S a tegnapi élők nép néhány fia úgy érezte, hogy behajtotta vállát a kötelességekbe, mellyel ki lehet rántani a megrekedt szeke- ret — a XVIII. század felé...

Az író egyedül csavargott a budai kisúccá- kon. Fejében káotikusan gomolyogtak a gondolatok. Két karjában acélosra feszült a tetek akarása és ezt dühös dagasztotta a pis- lákoló uccalámpák árnyékában szegyenkező nyomor. Úgy érezte, hogy most rögtön tenni, cselekedni kellene és akkor talán egy len- düléssel ki lehetne rántani fajtáját ebből az Európába költözött Ázsiából...

— Páris...

Ez a fogalom sűrűsödött városnév zúgott a fülében.

A távolból elnyújtott kiáltásfoszlányok jöttek feléje:

— Tizenkettő már az óra... Jó polgárok nyugovóra...

— A bakter... Altató... És Párisban éb- resztőt dalol az ucca!

Léptei tompán visszhangzottak a sikátorok- ban. Az ablakok mögül a nyomor és a piszok ordító tiltakozását hallotta. Csend volt, melyet csak néha cifrázott egy-egy részegtorokból küldött kurjantás.

Halkan dudolni kezdte:

— Allons enfants de la patrie...

A forradalom szavainak lázadó dallama megmámorosította. Úgy érezte, hogy most már cselekszik... Lábai vad, dacos léptekre me- revedtek. Vörössapkás tömeget érzett a háta mögött s észre se vette a két, házak sötét- jébe lapuló — árnyékot, melyek nyomon kö- vették lépéseit.

Végre becsapódott mögötte az egyik ócska ház korhadozó kapuja.

A két árnyék most kilépett az uccalámpa világosságába és ott már határozottá körvona- lozódott német ruhákba bujtatott alakjuk. Az egyik megszólalt:

— Melden Sie also Folgendes: revolutionäre Versammlung... Pater Martinovits, Franz Kazinczy, Schriftsteller... Marseillaise... und so weiter... Morgen beobachten Sie den Paul Öz. Er war heute nicht dabei, — doch sehr verdächtig... Auf's Wiedersehen!

A törvényszéki tárgyalóterem fülledt leve- gőjében félszáz fiatalember figyelt az ügyész vádoló szavára.

A főügyész nagy buzgalommal képviselte a vádat. A kemény szavak úgy hullottak elő szájából, mintha pilléreket akarna emelni be- lőlük egy bomladozó világrend alátámasztá- sára.

— A francia forradalom rémtettei... Már nálunk is felütötte fejét a fenyegető rém: az elvek, melyek már első feltűnésükkkel felfor- gatták a virágzó francia birodalmat... A vád- lottak megfélemlítettek a hűségéről, mellyel Istennek, hazájuknak és királyuknak tartoz- tak... Forradalom előkészítése... titkos tár- saságok... a királyi felség méltóságát és sze- mélyét sértő különféle dögletes forradalmi iratok... Összeesküvés vala ez a királyi fel- ségnek, a törvényes és kegyelmes uralkodónak javai és méltósága ellen... Veszélyeztetve volt az ország és az alkotmány, a fennálló kor- mányforma és a trón... Felségsértés... Hűt- lenség... (Folyt. köv.)

VARRÓGÉP

JAVÍTÁS

SZAKSZERŰEN

ÉS GYORSAN.

SINGER VARRÓGÉP RÉSZV. TÁRS.

Szeged, Kőrös ucca 1. szám.
Telefonszám 31-15.

BOR

Kitűnő 1930. évi
fehérbor literje 52 fillér. 365

3 éves ó fehér . . . 1 liter P —66
4 éves ó fehér . . . 1 liter P —80
5 éves nemes kadarka siller . P 1—
Ó nagyburgundi vörös 1 liter P 1-10

Dus választékban pecsenye, gyöngy és pezsgőborok
Danner Mihály c. mege és fűszerkeres-
kedésében, Széchenyitér

Halló! Halló!
Itt Rádió Szeged.

Hölgyeim és uraim!

Alulírott cég tisztfelettel jelenti, hogy a magyar gyártmányú **Standard 3 a.** jelenleg a legjobb és legolcsóbb rádió-készülék. Ezen készüléket vétel-kötelezettség nélkül, kívánságukra, lakásukban, díjtalanul bemutatja. A készülékek 6, 12, 18 havi kényelmes részletfizetésre is beszerezhetők.

Jelenti továbbá, hogy az összes rádió-csővek és szárazelemek is, mindig friss állapotban kaphatók és hogy dinamóval tölti a legmérsékeltetbb árakért az összes rendszerű accumulátorokat. 255

Szíves pártfogásukat kéri

MOSKOVITZ LAJOS

elektrotechnikai vállalata

Szeged, Kölcsey ucca 10. szám.

WOLF JAKAB
és FIAI

süítőde és kenyérgyár nagyüzem

Polgár ucca.

Wolf péksüteménye
Wolf kenyere
Wolf kalácsa

fogalom!

A legmodernebb felszerelés-
sel készülnek különleges sü-
teményeink és kenyereink.

Dagasztógép, kifli-,
zsemlyeformálók,
gőzkemence.

Kérien mindenütt
Wolf süteményt.

Legszebb karácsonyi és ujévi ajándék!
Legújabb PHILIPS
STANDARD
TELEFUNKEN RÁDIÓK.

Amerikai írógépek, gramofon és lemezek, Csepel varrógépek
és kerékpárok jutányosan beszerezhetők 6, 12, 18 havi részletre.
Kelemen Márton Kelemen u. 11. (Főposta mellett.) Díjtalan bemutatás.

Telefon: 11-21.

Telefon: 22-82.

PERL MÓR ÉS FIA

szállító

„Intercontinentale”

szállítmányozási és közlekedési r.-i.

ezelőtt Hoffmann S. és V.

szegedi kirendeltsége.

CARO ÉS JELLINEK

nemzetközi szállítmányozási r.-i.

szegedi képviselő.

Nemzetközi szállítmányozás, rendszeres gyűjtőforgalom a szom-
szédos államokkal, butorszállítás saját butorkocsikban helyben,
vidékre és külföldre, tengerentúli áruforgalom, inkasszó, át-
utalás, lombardkölcsonök folyósítása export és importnál.

Iroda:

Gyűjtőraktár, és vámszabadraktár:

Szeged, Feketesas u. 17. * Szeged, Tisza-pályaudvar

Szegedi
Kereskedelmi és Iparbank

Klauzál tér 2. sz.

Alapítási év 1876.

Saját tőkék P 1,200.000.—

Betétek . . P 7,500.000.—

Érdeklőzősség-
ben a Magyar Általános Hitelbankkal

és a Magyar Lezámitoló és Pénzváltó Bankkal

Elfogad

betéteket könyvecskékre és folyószámlára előnyös kama-
tozás mellett. ~ Váltólezámitolás.

Kölcsonök házakra és földekre méltányos kamatozás mellett.

Safe fülkék bérelhetők.